

ZRÍNYI MIKLÓS
NEMZETVÉDELMI EGYETEM
HADTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

Kasza Zoltán mk. alezredes:

**A NATO logisztikai munkacsoportok tevékenysége a katonai termelői
logisztikai képességekkel való harmonizálás érdekében**

DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉS

Témavezető:

Prof. Dr. Báthy Sándor nyá. ezredes
tanszékvezető, egyetemi tanár, CSc

– Budapest, 2004 –

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	5
A TÉMA AKTUALITÁSA	9
A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA	9
KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK.....	10
A KUTATÁSI MÓDSZEREK ÉS DISZKUSSIÓK.....	11
AZ ÉRTEKEZÉS FELÉPÍTÉSE ÉS AZ ELVÉGZETT KUTATÁSOK	13
I. ELSŐ FEJEZET.....	15
1. A LOGISZTIKA FOGALMÁNAK SZÖVETSÉGI ÉS NEMZETI RENDSZERELEMZÉSE, A NATO LOGISZTIKAI MUNKACSOPORTJAI	15
1.1. A katonai logisztika fogalmkörében használatos legfontosabb alapfogalmak.....	15
1.1.1. A katonai logisztika fogalmának szövetségi értelmezése	15
1.1.2. A katonai logisztika fogalmának nemzeti értelmezése	17
1.2. A logisztikai szakterületet érintő NATO bizottságok rendszere	21
1.2.1. A Nemzetközi Titkárság (IS) logisztikai irányultságú szervezetei	21
1.2.2. Az Észak-atlanti Tanács (NAC) logisztikai szakterületet érintő főbizottságai... 22	22
1.2.3. A Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatók NATO Konferenciája (CNAD)	24
1.2.4. A NATO Logisztikai Vezetők Értekezlete (SNLC).....	27
1.2.5. A NATO katonai logisztikai munkacsoportjai szövetségi működési rendjének tervezése	29
1.3. Fejezeti következtetések.....	30
II. FEJEZET.....	33
2. A KATONAI LOGISZTIKA NEMZETI HARMONIZÁCIÓS LEHETŐSÉGEINEK KIALAKULÁSA A BÉKEPARTNERSÉGI PROGRAMOK KERETEI KÖZÖTT	33
2.1. A változó európai biztonsági környezet elemzése.....	33
2.2. A Partnerség a Békéért (PfP) program működési rendje és hatása a szövetségi és nemzeti együttműködésre	34

2.2.1. A Partnerségi Munkaprogram (PWP) tartalma, felépítése.....	36
2.2.2. Az Egyéni Partnerségi Program (EPP) tartalma és logisztikai aspektusai.....	37
2.3. A Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Folyamat (PARP) hatásai a nemzeti katonai érdekérvényesítés rendszerére	42
2.3.1. A PARP-I. ciklus nemzeti tapasztalatainak elemzése és értékelése.....	43
2.3.2. A PARP-II. ciklus nemzeti tapasztalatainak elemzése és értékelése	44
2.3.3. A katonai logisztikai együttműködés új formái és lehetőségei 1997-2000. közötti időszakban.....	46
2.4. Fejezeti következtetések.....	49
III. FEJEZET	51
3. A NEMZETI LOGISZTIKAI KÉPESSÉGEK ÉS ÉRDEKEK MEGJELENÍTÉSE A TERMELŐI LOGISZTIKAI MUNKACSOPORTOK TEVÉKENYSÉGÉBEN.....	51
3.1. A nemzeti érdek értelmezése, helye a kollektív biztonsági érdekek rendszerében.....	51
3.1.1. A nemzeti katonai érdek értelmezése	53
3.1.2. A katonai érdek helye a nemzeti érdekek rendszerében	53
3.1.3. A katonai logisztikai érdek fogalma, helye a nemzeti és szövetségi érdekek rendszerében.....	55
3.2. A nemzeti katonai termelői logisztikai érdekek érvényesítése és harmonizációja a NATO termelői logisztikai munkacsoportjaiban.....	58
3.2.1. A katonai termelői logisztikai érdekérvényesítés elméleti alapjai.....	58
3.2.2. A katonai termelői logisztikai érdekérvényesítés informatikai és matematikai alapjai	60
3.2.3. A nemzeti és szövetségi érdekérvényesítés hatékonyságának mérése, a harmonizáció elméleti értékelése	63
3.3. A nemzeti érdekérvényesítés és harmonizáció a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok képviselői és döntéshozatali rendszerében.	69
3.3.1. A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjainak működési elvei	72
3.3.2. A nemzeti képviselő tevékenysége a szakmai álláspont kialakításának folyamatrendjében	75
3.3.3. A NATO katonai logisztikai munkacsoportok működési formái.....	77

3.3.4. A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok működésének és feladatainak védelemgazdasági környezete	79
3.4. A Szövetség katonai termelői logisztikai ajánlásainak és a haderőfejlesztési célkitűzések beépülésének rendje a nemzeti védelmi tervezésbe	84
3.4.1. A nemzeti és szövetségi haderőtervezés rendje, kölcsönös kapcsolatuk	85
3.4.2. A nemzeti haderőfejlesztési célkitűzések katonai termelői logisztikai aspektusai, beépülésük a védelmi tervezésbe.	87
3.5. Fejezeti következtetések.....	88
IV. FEJEZET	92
4. A NATO TERMELŐI LOGISZTIKAI MUNKACSOPORTOK REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉSI LEHETŐSÉGEI	92
4.1. A regionális együttműködés szükségessége, érvényesítésének alapjai.....	92
4.2. A katonai termelői logisztikai munkacsoportok regionális együttműködési területei és lehetőségei.....	92
4.2.1. Együttműködés az EU és WEU országokkal	97
4.2.2. A Földközi – tengeri Párbeszéd (MD)	100
4.2.3. A NATO Délkelet Európai Kezdeményezése (SEEI)	101
4.2.4. Együttműködés Oroszországgal és Ukrajnával.....	103
4.3. Fejezeti következtetések.....	107
V. FEJEZET.....	110
5. ÖSSZEFOGLALÁS, ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK.....	110
6. AZ ÉRTEKEZÉS FELHASZNÁLHATÓSÁGA, AJÁNLÁSOK	113
7. AZ ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK FELSOROLÁSA	115
8. FÜGGELÉK: ÁBRÁK, MELLÉKLETEK (KÜLÖN KÖTETBEN)	116
9. A FELHASZNÁLT IRODALMAK JEGYZÉKE.....	116
10. PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK.....	121
11. RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE.....	122

BEVEZETÉS

A hidegháború végeztével és a Varsói Szerződés Szervezetének felbomlásával¹a nemzetközi katonai logisztikai kapcsolatok eddigi rendszerével kapcsolatban is az átalakítás reformigénye lépett fel. A politikai értelemben vett nyugat- és kelet-európai országok közötti új típusú katonai logisztikai kapcsolatok alapját befolyásolta egyrészt a kelet-európai országok örökölt hadtudományi elvei és a haditechnikai eszközei viszonylagos azonossága, másrészt a komplexitásában integrált európai biztonság katonai garanciáját jelentő Észak-atlanti Szerződés Szervezetébe (NATO)² tömörült nyugat-európai demokratikus országok történelmileg kialakult együttműködési mechanizmusa.

A Magyar Köztársaság³ biztonságpolitikai orientáció váltását követően nyilvánvaló volt, hogy a nemzetközi katonai logisztikai kapcsolatok eddigi teljes rendszerét egy konszenzusos döntési mechanizmuson alapuló, a nemzeti katonai igényeket, érdekeket és sajátosságokat is érvényesíteni képes, a katonai képességekkel harmonizáló új, minőségileg megváltozott rendszer szerint célszerű átalakítani.

Mindeközben a nemzeti haderőátalakítás (haderőreform) keretében a katonai logisztikai szervezeteknek meg kellett, - és napjainkban is folyamatosan meg kell - felelnie egy létszámában lényegesen kisebb, képesség alapú haderő logisztikai szakterületét érintő kihívásainak, mely haderőnek a kijelölt (felajánlott) ideiglenes szervezeti elemeivel többnemzetiségű⁴ kötelékekben is működőképesnek kell lennie. A katonai logisztika természetesen nem központi eleme a nemzetközi kapcsolatoknak, de a katonai logisztikai támogatásnak, a katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységének mindenkor igazodnia szükséges a haderő megváltozott feladataihoz, műveleti tevékenységeihez.

A 90-es évek Európájában a biztonsági kihívások és kockázati tényezők is jelentősen megváltoztak. A Szovjetunió felbomlásával az utódállamok katonai jelenléte már az

---

¹ 1991. július 01.

² NATO = North Atlantic Treaty Organization, vagy a szövegkörnyezetben: Szövetség.

³ 1989. október 23. Dr. Szűrös Mátyás, az országgyűlés elnöke a Parlament erkélyéről kikiáltotta országunk új nevét és államformáját. A (III) Köztársaság első (ideiglenes) elnöke lett, mely funkciót 1990. májusáig látta el.

⁴ A többnemzetiségű/többnemzeti (multinational) fogalomkör elemzése nem tárgya az értekezésnek.

évszázadokkal ezelőtt történelmileg kialakult Orosz Birodalom képzeletbeli határainak mélységére korlátozódik, azonban Oroszország katonai hatékonysága napjainkban a Balkánon még mindig jelentősen érezhető. Ebben a helyzetben a NATO országok által negyven éven át folyamatosan képviselt kollektív védelem és hatékony elrettentés koncepciójának megtartása mellett a Szövetségnek is válaszolnia kellett az új, a létrejövő utódállamok által is elfogadott és nyilvánosan deklarált, ellenségkép nélküli európai biztonsági kihívásokra. Elsődlegesen a bizalmat kellett megteremteni és erősíteni. Ennek egyik fényes bizonyítéka volt az a tény, hogy például a volt Jugoszlávia területén zajló fegyveres konfliktusok során a NATO Főparancsnokságának kevés információja lévén felkérte a Magyar Kormányt, hogy engedélyezze olyan repülőgépeknek a magyar légtér használatát, amelyekre AWACS - rendszert telepítettek⁵. Ezt a kormány megtette. Tovább erősítette a bizalmat, hogy az 1992-ben életbe lépő, az európai hagyományos erők csökkentését előíró szerződés értelmében a hazánkban megkezdett haditechnikai eszközök⁶ megsemmisítése több nemzetközi ellenőrző csoport elismerését váltotta ki.

Ezek a folyamatok természetesen nem csak hazánkban indultak meg, így a NATO országok bizalma fokozatosan erősödött a demokratikus elveket magukénak valló utódállamokat érintően. Ennek bizonyítéka annak belátása, hogy a bizalom kétoldalú dolog, mely csak egyenrangú tárgyaló felek között érvényesülhet kölcsönösen. Ennek alapján 1994. januárjában a NATO brüsszeli csúcsértekezletén elfogadták a Partnerség a Békéért (PfP) ⁷felhívást, amelynek részletes feladatai és ajánlásai a PWP⁸ munkaprogramban (munkatervben) öltöttek és öltének testet napjainkban is és a NATO katonai logisztikai munkacsoportjai nemzetközi együttműködésének egyik alappilléret jelenti.

A meghirdetett felhívás valamennyi, az Észak-atlanti Együttműködési Tanácsban (NACC)⁹, majd a későbbiekben megalakított Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezleten (EBESZ)¹⁰ résztvevő országnak szólt. A NATO vállalta, hogy konzultál minden aktív PfP partnerrel is, ha az úgy érzi, közvetlen fenyegetés éri, vagy biztonságát valamely tényező veszélyezteti. A felhívást 30 ország fogadta el, - 1999 óta

---

⁵ AWACS = Repülőgép-fedélzeti Korai Előrejelző és Irányítási Rendszer

⁶ Pl.: 510 db harcokosi, 207 db tüzérségi eszköz, 30 db páncélozott csapatszállító harcjármű. Forrás = Dr. Csabai György, Katonai Logisztika, Bp.2003. 11. évf. 2. szám.

⁷ PfP= Partnership for Peace

⁸ PWP= Partnership Working Program

⁹NACC= North Atlantic Co-operation Council. A Római Nyilatkozat (1991. november 78.) alapján megalakult 1991.december 20.-án,majd 1997-től Euro-atlanti Partnerségi Tanácsként (EAPC) funkcionál.

¹⁰ EBEÉ=1995-től Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ)

a 3, 2004 óta pedig további 7 új NATO-tagga vált ország következtében - jelenleg 20 a partnerországok száma.

Az értekezés megírására objektív és szubjektív tényezők egyaránt motiváltak.

Objektív motivációként jelentkezett az az általános igény, hogy a megváltozott európai biztonsági környezet hatásai, továbbá az öt éves NATO tagságunk tapasztalatai alapján indokolt elemezni és értékelni a katonai logisztikai kapcsolatok tartalmi és formai követelményeinek 1994 -től kialakult elveit és módszereit, illetve a nemzeti katonai logisztikai érdekérvényesítés szövetségi érdekekkel is harmonizáló integrált rendszerében a nemzeti szakmai képviselet hatékonysága mérhetőségének elméleti alapjait és lehetőségeit.

Szubjektív motivációként hatott, hogy 1996 óta személyesen vettem részt a Magyar Honvédség nemzetközi katonai logisztikai kapcsolatainak orientáció váltásában, miközben a permanens szervezeti változások közvetlenül hatottak rám, a munkámra és a központi logisztikai szervezetekre egyaránt. Elsőként tervezhettem a NATO orientációjú központi logisztikai kapcsolatokat, egyidőben az MH Nemzeti Katonai Képviselet brüsszeli és monsi létrejöttével, a taszári amerikai bázis kialakításával, a beindított IFOR és SFOR feladatokkal, szintén elsőként vehettem részt a COOPERATIVE DETERMINATION nevű NATO gyakorlat tervezői konferenciáin, a TRILOG olasz –magyar–szlovén logisztikai rendszergyakorlat valós végrehajtásában, a meg nem valósult AFOR (Albania Forces) kontingens felállítása, műveleti alkalmazása körülményeinek helyzetértékelésében és még hosszasan sorolhatnám. Mindezek alapján az elmúlt 8 évben olyan tapasztalatokra tettem szert, amelyeket megítélésem szerint indokolt feldolgozni, rendszerezni és publikálni.

A tudományos értekezés elkészítését, a tudományos kutatás célirányultságát ezen objektív és szubjektív motivációkon túlmenően **a következő munkahipotézisek determinálják:**

1. A megváltozott európai biztonsági környezetben a szövetségi logisztikai szakterminológiák értelmezése, azok rendszerszemléletű elemzése hozzájárulhat a nemzeti katonai logisztikai alapidokumentumok új alapokon történő kidolgozásához, azok szövetségi harmonizációjához.

2. A nemzeti katonai logisztika interdiszciplináris érdekrendszerére csak a kölcsönösség, a szuverenitás és az optimális kompromisszum készsége való törekvés szellemében lehet egységben a kollektív biztonsági érdekeken nyugvó szövetségi logisztikai érdekekkel, amelyek elősegíthetik a katonai feladatok támogatását.
3. Az átlátható nemzetközi katonai logisztikai együttműködés a kölcsönös bizalom megteremtésével erősítheti és fejlesztheti a regionális biztonságot, amely hozzájárulhat a nemzeti katonai feladatok integrált logisztikai támogatása hatékonyságának továbbfejlesztéséhez.
4. A katonai logisztika nemzetközi együttműködési rendszerében a NATO termelői és fogyasztói logisztikai munkacsoportjaiban végzett szaktevékenységek kifejezhetnek nemzeti katonai logisztikai érdekeket is, és megfelelő fórumot jelenthetnek a nemzeti értékek és érdekek érvényesítéséhez.
5. A Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Programhoz (PARP)¹¹ való csatlakozásunk a logisztikai feladatok tervezése, szervezése és végrehajtása során katalizátor szerepet tölthetett be a feladatalapú erőforrás- és költségtervezés egységes elveinek kialakításában, alkalmazásában, továbbá az interoperabilitási célkitűzések hozzájárulhattak a 10 éves alapterv logisztikai haderőfejlesztési feladatai tervezésének megalapozásához.
6. A HM tárca nemzetközi együttműködése feladatrendszerének integrált kidolgozása és annak a HM Védelmi Szakfeladatrendbe való besorolása hozzájárulhat a katonai logisztika nemzetközi kapcsolatai rendszerszemléletű megtervezéséhez, jelentősen javíthatja a költséghatékonyságot és az üzemgazdasági szemléletű számvitelen keresztül a felhasználások átláthatóságát.
7. A katonai termelői logisztika hatékony működtetése során létezik egy olyan rendszer, amelyben a nemzeti katonai logisztikai érdekek szövetségi érdekekkel történő harmonizálása, a nemzeti álláspont kialakítása és a nemzeti képviselő tevékenysége objektív matematikai módszerekkel mérhető, informatikailag modellezhető.

A tudományos értekezéssel az volt az általános célom, hogy egy új megközelítésű forrásanyaggal szolgáljak a téma kutatóinak, feldolgozzam a nemzeti

---

¹¹ PARP = Planning and Review Program (Process)

katonai logisztika NATO harmonizációs feladatainak kialakulására, feltárjam a lényegét és néhány összefüggését, továbbá felvázoljam a nemzetközi katonai logisztikai kapcsolatok új trendjében azok továbbfejleszthetőségének fő irányait és mindezekkel hozzájáruljak a jelenleg folyó haderőátalakítás általam meghatározónak vélt egyes szakmai feladatainak eredményességéhez.

A TÉMA AKTUALITÁSA

A kutatott téma aktualitását az adja, hogy a NATO katonai logisztikai munkacsoportok komplex tevékenységének, a nemzeti érdekérvényesítés lehetőségeinek és módszereinek, továbbá a katonai logisztika költséghatékony működésén alapuló, a katonai termelői logisztikai képességekkel harmonizáló NATO logisztikai munkacsoportok tevékenységei lehetőségeinek kutatása kiemelten fontos területnek tekinthető, mert kutatásaim szerint a védelemgazdasági környezetben¹² megvalósuló **nemzetközi katonai logisztikai együttműködés egyik **meghatározó területe marad** a Szövetséggel való közös szakmai **jövők építésének**.**

A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A kutatás tárgyát képező **tudományos probléma** az, hogy az öt éves NATO tagságunk során, a megváltozott európai biztonsági rendszer által determinált környezetben az új, integrált nemzetközi katonai logisztikai kapcsolatok rendszerelemzése, a katonai logisztikai munkacsoportok működési rendjében a nemzeti katonai logisztikai érdekek és képességek szövetségi érdekekkel történő harmonizációjának tudományos igényű kutatása, elméleti alapjai feltételeinek kialakítása eddig csak nagyon korlátozottan történt meg. A nemzetközi katonai logisztikai kapcsolatok rendszerében a NATO katonai logisztikai munkacsoportok működésének tervezési rendje, továbbá a delegált nemzeti képviselők tevékenységének spontán kialakult gyakorlata nem épült tudományos elméleti alapokra. Jelenleg sem mérhető a működés hatékonysága, a katonai logisztikai érdekérvényesítés szövetségi érdekekkel történő harmonizációjának foka, amelynek következtében feltételhiányos ezen fontos terület valós értékelése.

A katonai termelői logisztika nemzetközi együttműködési területeinek a HM Védelmi Szakfeladatrendben megjelenített elemi feladatai, azok védelemgazdasági

---

¹² A védelemgazdasági környezet (kitekintés) a katonai termelői és fogyasztói logisztika támogató tevékenységéhez közvetlenül kapcsolódó, de annak részét nem képező munkacsoportok (pl.: Felsőszintű Erőforrás Tervező Bizottság, SRB) szakmai tevékenységének figyelembe vételét jelentik a HM védelemgazdasági helyettes államtitkár által szakmailag irányított szakterületeken.

környezetben érvényesülő regionális lehetőségei, a nemzeti katonai logisztikai képességekkel harmonizáló szakmai álláspont kialakításának és a delegált képviselők tevékenységének folyamatrendje, továbbá a nemzeti érdekérvényesítés és harmonizáció matematikailag egzakt módon modellezett hatékonysága mérhetőségének és ezáltal normatív finanszírozhatóságának **kidolgozásához való tudományos hozzájárulás** a katonai termelői logisztika művelőinek egyik **kiemelt kutatást igénylő területe**.

A tárgyalt objektív és szubjektív motivációk, továbbá a munkahipotézisek alapján **indokoltnak tartok** egy eddig **korlátozottan kutatott területen** – kiemelt figyelemmel a termelői logisztikára – **kidolgozni** a NATO katonai logisztikai munkacsoportokban kialakult működési mechanizmusokra és egy új informatikai adatbázisra alapozva a nemzeti katonai logisztikai érdekek és képességek szövetségi érdekekkel harmonizáló integrált rendszert, ami eddig még nem történt meg.

KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK

1. Védelemgazdasági környezetben **elemezni** a szövetségi és nemzeti katonai logisztika fogalomköreit, ennek alapján **bebizonyítani** a termelői és fogyasztói logisztika alrendszerének integráns kapcsolatát.
2. **Feltérképezni** a katonai termelői és fogyasztói logisztika fogalomköreihez kapcsolódó NATO katonai logisztikai bizottságainak szervezeti struktúráját, azok működési elveit és döntésmechanismusát, **értékelni** a szervezeti struktúrák alkalmasságát és képességét a nemzeti katonai logisztikai érdekek érvényesítésére, továbbá a szövetségi katonai logisztikai ajánlások tükrében **kidolgozni** a nemzeti katonai logisztikai érdekérvényesítés szövetségi érdekekkel is harmonizáló rendszerét.
3. **Elemezni**, hogy a Partnerség a Békéért (PfP) programban való részvételünk mennyiben járult hozzá a Szövetség hadtudományi elveinek, döntéshozatali mechanizmusainak megismeréséhez, azok adaptációja milyen mértékben támogatta a szövetségi katonai logisztikai munkacsoportokban realizált nemzeti katonai logisztikai képességek és érdekek képviselői rendszerének kialakítását.
4. **Kimutatni**, hogy a Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Folyamat (Program) logisztikai interoperabilitási célkitűzései (IOs)¹³ hozzájárultak-e a Magyar Honvédség képességalapú haderővé történő átalakításához, a nemzeti haderőtervezési rendszer új alapokra történő helyezéséhez, továbbá **bebizonyítani**

---

¹³ IOs = Interoperability Objectives

azok harmonizációját a katonai logisztikai munkacsoportok által megjelenített jelenlegi haderőfejlesztési célkitűzésekkel (FPs/EGs)¹⁴.

5. **Kidolgozni** a nemzeti képviselő tevékenysége objektív mérhetőségének, egyéni teljesítménye integrált értékelésének főbb elveit és egyes részterületeinek matematikai alapjait.
6. **Kidolgozni** egy olyan informatikai adatbázist, amely biztosítja a katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységéhez, a tervezés szövetségi harmonizációjához szükséges informatikai alapokat.
7. A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok működési elveinek felhasználásával **kidolgozni** a nemzeti képviselő tevékenysége során a logisztikai képességekkel és a szövetségi érdekekkel is harmonizáló nemzeti szakmai álláspont kialakításának és a katonai logisztikai képességek megjelenítésének folyamatrendjét.
8. A HM tárca nemzetközi kapcsolatrendszerének a HM Védelmi Szakfeladatrendbe történő beépítésével **megteremteni** a katonai logisztikai munkacsoportok integrált működésének erőforrás- és költségtervezésen nyugvó hatékonysága alapfeltételeit.
9. **Feltárni** a katonai termelői logisztikai képességekkel harmonizáló regionális együttműködés lehetőségeit, **meghatározni** annak főbb szakmai területeit és módszereit a nemzetközi katonai együttműködés integrált rendszerében.

A KUTATÁSI MÓDSZEREK ÉS DISZKUSSZIÓK

1. Az értekezés fejezeteit a szakirodalom feldolgozását követően **az általános, egyedi és specifikus kutatási módszerek** harmonikus egysége alapján vizsgálom.
2. A **dedukció** módszerével vizsgálom a történelmileg kialakult szövetségi működő mechanizmusok általános viszonyát a nemzeti katonai logisztika sajátos érdekérvényesítő rendszeréhez.

---

¹⁴ FPs/EGs= Force Proposals/ European Generals. Az utóbbi az európai stratégiai parancsnokság (ACO) illetékességi körébe tartozó általános feladatot jelöl.

3. Tudományos konferenciákon, előadásokon, gyakorlatokon és más nemzetközi rendezvényeken a **tervszerû megfigyelés** módszerének alkalmazásával meggyõzõdök a NATO dokumentumokban deklarált elvek, illetve az alkalmazott gyakorlat optimális aránya érvényesítésének megvalósulásáról.
4. A matematika halmazelméleti ágának felhasználásával **összehasonlító analógiákat keresek** a katonai termelõi és fogyasztói logisztika szövetségi és nemzeti értelmezéséhez, a szervezeti, vezetési döntési módszerek gyakorlatban történõ alkalmazásához, az együttmûködés továbbfejlesztéséhez, továbbá a mátrixelmélet eljárásait alkalmazom a nemzeti és szövetségi érdekérvényesítés harmonizációjának vizsgálata során.
5. A **szakértõi kikérdezésekkel**, eseti interjúkkal elemzem, rendszerezem és **összegezem** a NATO beosztásokban szolgálatot teljesített és jelenleg is beosztásban lévõ megkérdezett munkatársak tapasztalatait.

Az értekezés **2004. szeptember 30.-i dátummal lezárt elméleti jellegû és alkalmazott kutatásra** épül.

A kutatási terület kiterjed: a katonai logisztika szövetségi és nemzeti alapfogalmának értelmezése alapján a katonai termelõi logisztika szakterületét érintõ kérdésekben a NATO logisztikai munkacsoportok tevékenységének rendszerszemléletû elemzésére, a nemzeti katonai termelõi logisztikai érdekérvényesítés aspektusaira, annak a nemzetközi katonai logisztika kapcsolatrendszerében elfoglalt helyére és szerepére, továbbá a témához szorosan kapcsolódó interdiszciplináris területek fõbb kapcsolati pontjainak megvilágítására.

A kutatási terület nem terjed ki: a katonai fogyasztói logisztika központi és haderõnemi feladatainak elemzésére, a béketámogató mûveletek katonai logisztikai feladatrendszerére, a katonai logisztika szakmai feladatai és funkcionális területei belsõ tartalmának egyedi vizsgálatára, a polgári logisztika NATO kapcsolati lehetőségeinek feltárására, a védelemgazdasági aspektusok és szervezetek teljes mértékû kifejtésére¹⁵, továbbá a nemzetközi katonai logisztikai együttmûködés gazdasági hatékonyságának teljeskörû vizsgálatára.

---

¹⁵ Pl.: A hadiipari együttmûködés területei, a NATO ügynökségek tevékenységei stb.

AZ ÉRTEKEZÉS FELÉPÍTÉSE ÉS AZ ELVÉGZETT KUTATÁSOK

Kiemelt figyelemmel a munkahipotézisekben foglaltakra, összhangban a kutatási célkitűzésekkel és az alkalmazott módszerekkel **az értekezés öt fő szerkezeti egységre tagozódik.**

Az első fejezetben a nemzeti érdekérvényesítés során használatos legfontosabb katonai logisztikai alapfogalmak szövetségi és nemzeti rendszerelemzése, továbbá az azokat tükröző NATO logisztikai irányultságú szervezetei, bizottságai, munkacsoportjai és az ülések tervezésének általános elvei kerülnek ismertetésre.

A második fejezetben a megváltozott európai biztonsági környezet kihívásaira adott szövetségi válaszok, az európai biztonsági stabilitás alapját támogató új stratégiai partnerségi kapcsolatok máig érvényben lévő formái és területei, az azokban való nemzeti részvételünk logisztikai aspektusú értékelése, továbbá a NATO munkacsoportokban megjelenített nemzeti katonai logisztika szövetségi harmonizációs lehetőségeinek kialakulása kerül kifejtésre, kiemelt figyelemmel a nemzeti szakmai szerepvállalásainkra.

A harmadik fejezetben a nemzeti és a katonai logisztikai érdek fogalomkörének és viszonyrendszerének rendszerelemzését követően azok megjelenítésének, a nemzeti és szövetségi érdekekkel való harmonizálás alapvető lehetőségeinek objektíven mérhető matematikai és informatikai elméleti alapjai, formái és módszerei, illetve a NATO katonai logisztikai munkacsoportjaiban a nemzeti képességeken nyugvó katonai logisztikai álláspont kialakításának folyamatrendje kerül kidolgozásra a NATO termelői logisztikai szervezetei működési elveinek tükrében, továbbá a HM tárca integrált nemzetközi feladatainak a HM Védelmi Szakfeladatrendbe való besorolására kerül sor.

A negyedik fejezetben a katonai termelői logisztika funkcióihoz kapcsolódó NATO logisztikai munkacsoportok regionális együttműködési lehetőségei kerülnek kifejtésre a honvédelmi tárca védelemgazdasági környezetű integrált nemzetközi kapcsolati rendszerében, kiemelt figyelemmel a NATO tagságunkból eredő hozzájárulói (donor) szerepünkre.

Az ötödik fejezetben a kutatói tevékenység teljes körű összefoglalása, a katonai termelői logisztika nemzeti érdekei szövetségi érdekekkel való harmonizációjából adódó céljainak, eredményeinek szintézise történik a fejezetek következtetéseivel és kutatási eredményeivel, továbbá az eddig felhalmozott elméleti eredmények és

gyakorlati útmutatások alapján integrált javaslatok, ajánlások kerülnek megfogalmazásra.

I. ELSŐ FEJEZET

1. A LOGISZTIKA FOGALMÁNAK SZÖVETSÉGI ÉS NEMZETI RENDSZERELEMZÉSE, A NATO LOGISZTIKAI¹⁶ MUNKA-CSOPORTJAI

1.1. A katonai logisztika fogalomkörében használatos legfontosabb alapfogalmak

Amikor a logisztika szót halljuk, nem biztos, hogy a különböző polgári és katonai kutatóműhelyek pontosan ugyan arra a fogalomkörre gondolnak. Anélkül, hogy a logisztika fogalmának történelmileg kialakult és egyes kutatóműhelyek szerint máig is alakuló teljes fogalmi dimenzióiba, a funkcionális területek részletes tartalmi elemzésébe¹⁷ hosszabban belemerülnénk, a fogalomkör egységes katonai értelmezését a szövetségi együttműködés területén a NATO-ban széleskörű támogatottsággal elfogadottak alapján¹⁸, míg hazai szakmai értelemben a jóváhagyott nemzeti katonai logisztikai alapidokumentum¹⁹ meghatározásai szerint indokolt röviden elemezni.

1.1.1. A katonai logisztika fogalmának szövetségi értelmezése

Ahhoz, hogy objektíven át tudjuk tekinteni, illetve a későbbiekben fel tudjuk osztani az Észak-atlanti Tanács (NAC)²⁰ logisztikai szakterületet érintő bizottságait és nemzeti szakmai képviselőinket, továbbá elemezni és értékelni lehessen a NATO katonai logisztikai munkacsoportokban részt vevő nemzeti képviselő tevékenységeit indokolt röviden elemezni a NATO-ban elfogadott katonai logisztikai fogalomkört. Ennek alapján tehát a **szövetségi** együttműködés során használatos **logisztika**: a haderő mozgatásának és fenntartásának tervezésével és végrehajtásával foglalkozó tudomány²¹. A legszélesebb értelmezésben a logisztika: a tervezés és fejlesztés, beszerzés, raktározás, szállítás, elosztás, fenntartás, karbantartás, kiürítés és az anyagok kiosztása, a személyszállítás, a létesítmények vásárlása/építése, karbantartása működtetése és elosztása, szolgáltatások beszerzése vagy nyújtása, továbbá az orvosi és más

¹⁶ Ha a logisztika szó előtt a termelői, fogyasztói, vagy katonai jelző nem szerepel akkor a kifejezés általános értelemben értendő.

¹⁷ Jelen értekezésnek nem tárgya a fogalom tudományos definiálása, de annak rendszerelemzése irányadóan segíti az értekezésben felhasznált logisztikai alapfogalmak pontos alkalmazását.

¹⁸ NATO LOGISZTIKAI KÉZIKÖNYV III. kiadás, a HVK LFCsF-ség kiadványa, Budapest, 1998, ISBN 963 9065 34 X p. 29 iránymutatása és szellemisége alapján.

¹⁹ A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, HM- HVK LCSF-ség 14/483. számú kiadványa, Budapest, 2003

²⁰ NAC= North Atlantic Council

²¹ NATO LOGISZTIKAI KÉZIKÖNYV, HVK LFCsF-ségi kiadvány, Bp. 1998 p.27. A Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) álláspontja szerint a tudományok rendszertani besorolása alapján a logisztika nem önálló tudomány. A tudományági, tudományos besorolás nem tárgya az értekezésnek.

egészségügyi szolgáltatások biztosítása katonai tevékenységeinek területeire terjed ki. Látható, hogy a fogalom egyrészt a NATO szervezetek különböző területeire eső felelősségek széles tárházát fogja át, másrészt magába foglalja a katonai készletek, illetve képességek térben és időben történő kialakítását (lépcsőzését), végső soron a haderő harcképességének fenntartását. Elemezve a fogalmat megállapítható, hogy egyes területek a haderő közvetlen működtetéséhez, míg más területek annak közvetett működtetéséhez járulnak hozzá. A szövetségi katonai logisztika területeinek a haderő működtetéséhez viszonyított térbeli és időbeli funkcionális helyzetének elemzése vezeti el a kutatót a logisztika fogalmának – a matematika halmazelméleti szabályainak alkalmazásával - alrendszerbe való megosztásához, amely a termelői és fogyasztói logisztikában testesül meg²². A termelői és fogyasztói logisztika funkcionális területeit és felelősségi köreit az 1. sz. ábra tartalmazza²³.

A termelői logisztika a tervezéssel²⁴, a kutatás-fejlesztéssel, a gyártással és az anyagi eszközök²⁵ átvételével foglalkozik. Felelősségi körébe tartozik a szabványosítás és interoperabilitás, a szerződések megkötése, a minőségbiztosítás, a beszerzés²⁶, a megbízhatóság, a hibaelemzés, továbbá az eszközök-felszerelések biztonsági szabványosítása, a munkavédelem speciális kérdései, továbbá a specifikációs és gyártási folyamatok, az üzemi próbák és tesztelések, a kodifikációs (termékazonosítás) feladatok, az eszközök dokumentációja, végül a konfiguráció ellenőrzés-elemzés és azok módosításai.

A fogyasztói logisztika a termékek átvételével, azok tárolásával, szállításával, üzemképességük fenntartásával (javítás, karbantartás), az üzemeltetéssel és az anyagok elosztásával foglalkozik. Felelősségi körébe tartozik a készletgazdálkodás²⁷, a szállítás és mozgatás irányítása, az anyagkezelés, a tárolás biztonsági rendszabályai, a meghibásodási-jelentési rendszer működtetése, valamint az ezekhez a területekhez kapcsolódó szakképzés.

A két alrendszer egzakt elhatárolása a NATO országokban is igen nehéz feladat, főleg akkor, ha az építményeket és speciális létesítményeket is be kívánjuk sorolni a rendszerbe. Az előzőekben részletezettek alapján látható, hogy **bizonyos** fogalmak mögött értendő **tevékenységek mindkét alrendszernek elemei lehetnek**. A matematika halmazelméleti fogalomrendszerét alkalmazva tehát a NATO logisztika

²² A termelői logisztikát szokás még gyártói, beszerzési, előállítói logisztikának, míg a fogyasztói logisztikát felhasználói logisztikának is nevezni. NATO LOGISZTIKAI KÉZIKÖNYV, HVK LFCsF-ségi kiadvány, Bp. 1998 p.29.

²³ 1.sz. ábra. A NATO termelői és fogyasztói logisztika szakterületei és felelősségi körei. FÜGGELÉK, p.3

²⁴ Ez alatt a fogalom alatt a termelői logisztika működtetéséhez kapcsolódó integrált szakmai tervezést kell érteni.

²⁵ Ez alatt a fogalom alatt az anyagok és szolgáltatások haderőn kívülről jövő (pl. polgári szféra) központi átvételét kell érteni.

²⁶ Eszközök, anyagok, komplex eszközök és tartalék alkatrészek, energia stb.

²⁷ Térben a tagozati lépcsőzést, időben a (B-M) differenciálást kell érteni.

fogalma alatt a két alrendszer egyesítését érthetjük, amelyben a két alrendszer **közös fogalmi elemeit az alrendszerek metszete jelenti**. A különbség a szintenként és tartalmában is differenciált szakmai tartalommal jelentkező, de azonos nyelvi megfeleltetéssel képzett funkciók (pl. kiképzés, létesítmény-fenntartás, szállítás, szerződések kötése stb.) elhatárolásával jelentkeznek, amelyet a 2. sz. ábra jelenít meg²⁸.

A NATO országokban a logisztikai funkciók teljesülési módja, gyakorlati megvalósulása szempontjából **további két területet** különböztetnek meg, amelyet együttműködői logisztikának és többnemzetiségű logisztikának neveznek.

Ha a dedukció módszerével a működő egész funkcióból közelíték a rendszert alkotó részfunkciók felé, akkor arra a következtetésre jutottam, hogy **az együttműködői logisztika** tulajdonképpen a NATO-n belül megvalósított katonai logisztikai együttműködés és a nemzeti érdekérvényesítés egyik formája. A katonai logisztikai együttműködés célja a közös tevékenységek erőforrás- és költségigényeinek teljes költség elemzéseken nyugvó optimalizálása, amelyet az erőfeszítések koordinációjával, egységes vezetéssel és irányítással, továbbá a végrehajtás hatékony ellenőrzésével érhetünk el. A gazdasági haszon a költségmegtakarítások jelentkezésével közvetlenül mérhető. Mindezek figyelembe vételével arra a következtetésre jutottam, hogy a fordított szórend magyar nyelvi formai alkalmazása jobban igazodik a szövetségi szándékok és követelmények tartalmi fogalomköréhez²⁹. **A Többnemzetiségű Logisztika** tartalmi elemzésébe különösebben nem indokolt belemerülni, mert a megosztott kölcsönös felelősség elve világosan determinálja a helyzetet. Ez azt jelenti, hogy a többnemzetiségű katonai szervezet parancsnoka a saját felelősségi körében – eszközeivel élve – támogatja a nemzeti kötelék logisztikáját, míg a nemzeti kötelék parancsnoka saját szervezete logisztikai támogatását tervezi, szervezi és hajtja végre. Ezzel a módszerrel tulajdonképpen az Integrált Logisztikai Támogatást (ILT) valósítják meg, amelynek egyik módszere lehet a szerepkörre szakosodás³⁰, illetve a vezető nemzeti támogatás különböző módszerei. Ezek a folyamatok a kollektív felelősség elve alapján tehát a multinacionális környezetben megvalósított nemzeti katonai logisztikai érdekérvényesítés egyik lehetőségét is jelentik³¹, amelyek az előzőekben tárgyalt logisztikai együttműködés fogalomrendszerének tartalmilag integráns részét képezik.

1.1.2. A katonai logisztika fogalmának nemzeti értelmezése

²⁸ 2.sz. ábra. A NATO termelői és fogyasztói logisztika közös szakterületeinek differenciált értelmezése. FÜGGELÉK, p.4

²⁹ Együttműködői Logisztika = Logisztikai Együttműködés

³⁰ Légi, vízi, szárazföldi szállítókapacitások felajánlása és kihasználása, élelmezési támogatás, kutatás-mentés, egyes egészségügyi támogatások, aknamentesítés stb.

³¹ Pl.: Szabad nemzeti kapacitások felajánlása, illetve azok lekötése.

Az előzőekben tárgyalt kutatási módszerek alkalmazásával a továbbiakban elemzem a katonai logisztika fogalmának és alrendszerének magyar terminológiai jelentését, azok főbb összetevőit.

Ha a logisztika fogalmát a NATO Logisztikai Kézikönyvhöz hasonlóan egzakt és egyszerűsített formában keressük a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrínájában³², alaposan próbára tesszük szakmai és kutatói felkészültségünket.

Az első probléma nyelvtani eredetű, hiszen a logisztika főnév helyett az abból képzett logisztikai melléknévi szófajjal találkozunk, amelyhez következetesen egy másik főnév – támogatás, gazdálkodás, rendszer stb. - kapcsolódik. Természetesen nem kívánok nyelvészeti elemzésekbe bocsátkozni, de ezen érdekességre ebből az aspektusból is fontosnak tartottam a figyelmet felhívni. Elfogadva tehát ezt a magyar sajátosságot, a továbbiakban a logisztikai támogatás fogalmát tekintem irányadónak a logisztika, mint alapfogalom tekintetében. Ebből az alaphelyzetből kiindulva tehát **a logisztikai támogatás**³³: a katonai szervezetek mozgatásának és fenntartásának tervezésével és szervezésével foglalkozó feladatok és rendszabályok összessége, amelyek magukba foglalják az MH alaprendeltetéséből eredő, valamint a Szövetségi és nemzetközi szerződésekben foglalt kötelezettségek teljesítéséből adódó katonai műveletek logisztikai szükségleteinek kielégítését. A logisztikai támogatás a hadianyagok és haditechnikai eszközök kutatásával és fejlesztésével, beszerzésével, rendszerbe állításával, rendszerben tartásával, – ezen belül azok elosztásával, felhasználásával, üzemeltetésével és helyreállításával - illetve a hadfelszerelések rendszerből történő kivonásával, újrahasznosításával, a személyi állomány ellátási, elhelyezési igényeinek kielégítésével, a katonai közlekedési hálózat kijelölésével, előkészítésével, üzemeltetésével, helyreállításával foglalkozó szabályozó, integráló komplex rendszer. Az elfogadott doktrína szerint ez fejezi ki a logisztikai támogatás nemzeti fogalmát.

A Magyar Honvédség logisztikai rendszere (3.sz.ábra)³⁴ tehát a feladatok vertikális struktúrája, tartalma, jellege alapján, valamint a végrehajtó szervezetek jogállása és a logisztikai vezetés hierarchiájában elfoglalt helye szerint **két alrendszerre tagozódik**³⁵: a termelői- és a fogyasztói logisztikai alrendszerekre.

A termelői logisztika általános fogalmát tekintve a katonai logisztika egyik meghatározó eleme, melynek tevékenysége a honvédelmi tárca egészére kiterjedően a logisztikai folyamatok működéséhez szükséges feltételek biztosítására irányul.

³² A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, HM- HVK LCSF-ség 14/483. számú kiadványa, Budapest, 2003

³³ A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, HM- HVK LCSF-ség 14/483. számú kiadványa, Budapest, 2003. p. 10

³⁴ 3. sz. ábra. A Magyar Honvédség logisztikai rendszere és alrendszerei. FÜGGELÉK, p.5

³⁵ A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, HM- HVK LCSF-ség 14/483. számú kiadványa, Budapest, 2003. p. 27

A termelői logisztika a logisztikának azon alrendszere, amely a hadfelszerelés kutatásával, tervezésével, fejlesztésével, gyártásával, illetve azok beszerzésével, átvételével, rendszerbe állításával és rendszerből való kivonásával foglalkozik. Ebből kifolyólag a termelői logisztika irányultsági körébe tartozik: a katonai szabványosítás, a beszerzési eljárások lefolytatása, a beszerzési szerződések megkötése és a minőségbiztosítás. További területei a megbízhatóság és a hibaelemzés, az eszközök, az anyagok és felszerelések biztonsági szabványai, a specifikációs és gyártási folyamatok, az üzemi próbák és tesztek, a termékazonosítás (kodifikáció), az eszközök dokumentációja, illetve a konfiguráció ellenőrzés és módosítás (4.sz.ábra)³⁶.

A termelői logisztika területén a haditechnikai fejlesztés, beszerzés, rendszerbeállítás, ingatlangazdálkodás, vagyonfelügyelet és közgazdasági funkciók ellátására alkalmas szervezeti elemek működnek. A termelői logisztika konkrét fogalmi összetevőiből kiinduló tevékenységek célja a Magyar Honvédség személyi állományára, annak technikai eszközeire és infrastruktúrájára irányuló logisztikai támogatást végző fogyasztói logisztikai alrendszer működési feltételeinek folyamatos biztosítása.

A termelői logisztikai szervezetek alaprendeltetésükből adódó feladataikat csak együttműködési kapcsolatrendszerük széleskörű kiépítése és fenntartása révén teljesíthetik, ami egyben feltételét is jelenti a haderő logisztikai támogatása megalapozásának. A katonai logisztika integráns rendszere ugyanis nem nélkülözheti sem a Szövetségi, sem a nemzetgazdasági logisztikai kapcsolatokat. A termelői logisztikai szervezetek folyamatos együttműködést valósítanak meg a NATO szervezeteivel: fegyverzeti területen; termékazonosítási (kodifikációs) területen; beszerzési területen; kutatási-fejlesztési területen; szabványosítási területen; minőségbiztosítási területen.

A termelői logisztika **széles sávban együttműködik** a nemzetgazdaság termelő és szolgáltató szervezeteivel, valamint azok irányítására hivatott közigazgatási szervekkel. Együttműködésük célja a nemzetgazdaságból származó hadfelszerelések minőségi gyártása, az ellátási anyagok időbeni, megfelelő mennyiségű és minőségű biztosítása, a különböző szolgáltatások kellő színvonalú teljesítése. Alapvető feladatot jelent a termelői logisztikai szervezetek egymás közötti rendszeres együttműködésének megvalósítása, az ezzel kapcsolatos fórumok létrehozása és hatékony működtetésük fenntartása.

A katonai termelői és fogyasztói logisztikai folyamatok szabályozására és a termelői logisztikai szervezetek irányítására vonatkozó jogkört a HM védelemgazdasági helyettes államtitkár gyakorolja. A termelői logisztikai feladatokat megvalósító HM Főosztályok és Hivatalok vezetését az azok élére kinevezett főosztályvezetők, vezéregazgató³⁷, és főigazgatók látják el. A vezető állomány felelős a szervezetük

³⁶ 4. sz. ábra. A nemzeti katonai termelői logisztika irányultsága és szakterületei. FÜGGELÉK, p.6

³⁷ A HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatalt vezéregazgató vezeti.

hatáskörébe tartozó termelői logisztikai feladatok tervezéséért, szervezéséért és végrehajtásáért, valamint a saját szervezetük intézményi működésének adott jogi keretek közötti folytatásáért.

A fogyasztói logisztika a logisztikának azon alrendszere, amely a késztermék átvételével, raktározásával, szállításával, karbantartásával (beleértve az állagmegóvást szolgáló javításokat), működtetésével, valamint a hadfelszerelések elosztásával foglalkozik. Ebből adódóan a fogyasztói logisztikához tartozik a készletek ellenőrzése, az eszközökkel és anyagokkal való ellátás, mozgatás-szállítás (disztribúciós folyamatok) a megbízhatóság ellenőrzése és a hibabejelentés, az eszközök üzemben tartásához szükséges tartalék alkatrészek és fenntartási anyagok beszerzése, a raktározás, valamint a kezeléssel, az üzemeltetéssel, a felhasználással kapcsolatos szakkiképzés (5.sz.ábra)³⁸.

A fogyasztói logisztika az ellátási és működési rendhez igazítottan, a katonai irányítás alatt működő logisztikai támogató szervezetek tevékenysége által valósul meg. A fogyasztói logisztika szervezeti elemei az irányító-, koordináló-, és a parancsnoki döntés előkészítő (J-G/A-S)³⁹ szervezetek, és a feladatokat végrehajtó logisztikai támogató szervezetek.

A katonai logisztika egységes rendszerében csak mesterségesen választható szét a termelői és a fogyasztói alrendszer. A megkülönböztetést indokolja a markánsan különböző alaptevékenységek pontosan behatárolható jellege és irányultsága, illetve a feladatrendszerek és azok szervezeti háttérének önállósága, de egymásra épülő feladatrendszerük és világosan rögzített kapcsolódási pontjaik napról napra gyakorlattá teszik a termelői és a fogyasztói logisztikai szervezetek együttműködését.⁴⁰

A logisztikai támogatás egységes rendszerében a bemenő adatokat (a haderő igényeit, követelményeit) a szolgáltató fogyasztói logisztikai szervezetek teremtik meg a kimenő eredményeket produkáló termelői logisztika működésének megalapozottságával. A termelői logisztika a fogyasztói logisztikai igények kielégítője, illetve közvetítője.

Mindezek alapján bizonyítottan beláthatjuk, hogy a nemzeti logisztikai támogatás fogalma, funkcionális területei mennyire összefonódott, egymást kölcsönösen feltételező és az egységes védelemgazdasági környezetben megvalósuló integrált rendszer, amelynek fogalmi értelmezéséhez a Hadtudományi Lexikon vonatkozó elemei is irányadónak tekinthetők.

³⁸ 5. sz. ábra. A nemzeti katonai fogyasztói logisztika irányultsága és szakterületei. FÜGGELÉK, p.7

³⁹ J=HM-HVK (hadászati)szint G/A= Szárazföldi/légierő (hadműveleti) szint, S= harcászati szint

⁴⁰ A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, HM- HVK LCSF-ség 14/483. számú kiadványa, Budapest, 2003. p. 28

1.2. A logisztikai szakterületet érintő NATO bizottságok rendszere

1.2.1. A Nemzetközi Titkárság (IS)⁴¹ logisztikai irányultságú szervezetei

A NATO civil szervezetei közül a tagállamok nemzeti képviselőiből álló **Nemzetközi Titkárság (IS)**, mint politikai szintű polgári testület közvetlenül segíti a Főtitkár⁴² munkáját, a főosztályok útján támogatja az Észak-atlanti Tanácsot (NAC) és annak alárendeltségében lévő főbizottságait. Az IS szervezetébe tartozó személyek a Szövetség állandó NATO beosztásban lévő személyeiből és a tagállamok nemzeti kormányai által három éves terminusra delegált személyekből áll. Ezen időtartam alatt a Főtitkárnak tartoznak felelősséggel és pályázat útján kerülnek beosztásba.

A Nemzetközi Titkárság (IS) szervezetében öt főosztály működik, amelyekből a Védelmi Beruházási Főosztály (DID)⁴³, illetve a Védelem Polgári Tervezési Főosztály (AC-98/CEPD)⁴⁴ illetékes alapvetően a termelői logisztikai ügyekben, az alárendelt igazgatóságaikkal a termelői logisztika szakterületeit irányítják. Ennek a **két logisztikai irányultságú főosztálynak a** tevékenységét főtitkár helyettesi jogállású személy irányítja. Tevékenységükben támaszkodnak a NATO Hivatalokra és Ügynökségekre, melyek közül logisztikai szempontból a NAMS(O)A⁴⁵ a legfontosabb.

A Védelmi Beruházási Főosztály (DID) alapvetően három igazgatóságból és öt szakmai munkát támogató szervezetről áll (6.sz.ábra)⁴⁶. A NATO szervezeti struktúrájának 2003. évi racionalizációjából adódóan korábban Védelmi Támogató Főosztály (DS)⁴⁷ néven működött. Az új főosztály nem csak nevében változott, hanem felelősségi körében is kibővült a NATO Biztonsági Beruházási Program felügyeletével, illetve a Felsőbbszintű Erőforrás Tervező Bizottság (SRB)⁴⁸ feladatkörének koordinációjával.

A Védelem Polgári Tervezési Főosztály (CEPD) a közös védelmi képességek fenntartása érdekében, a szövetségi és nemzeti érdekek egyeztetése alapján támogatást nyújt a NATO teljeskörű válságmegelőző – válságkezelő tevékenységéhez, támogatja az 5. cikkely alá tartozó és nem tartozó szövetségi műveleteket, biztosítja a kormányzati

---

⁴¹ IS = International Staff

⁴² Lord George Robertson 2004.január.01-i távozását követően Jaap de Hoop Scheffer, a volt holland külügyminiszter a kutatás lezárásakor a NATO főtitkára.

⁴³ DID = Defence Investment Division. Új Szervezet 2003. április 01-től.

⁴⁴ CEPD = Civil Emergency Planning Directorate. Új Szervezet 2003. április 01-től.

⁴⁵ NAMS(O)A = NATO Maintenance and Supply Organization (Agency) = NATO Fenntartási és Ellátási Szervezet (Ügynökség).

⁴⁶ 6.sz. ábra. A Védelmi Beruházási Főosztály (DID) szervezeti struktúrája. FÜGGELÉK,p.8

⁴⁷ DS = Defence Support Division

⁴⁸ SRB = Senior Resource Board

döntések folyamatosságának érvényre juttatását, továbbá a műveleti területen biztosítja a társadalmi és gazdasági életet, hozzájárulva a polgári lakosság védelméhez. Kutatásaim során arra a következtetésre jutottam, hogy a Főosztály tevékenységében döntő súllyal a polgári logisztikai aspektusok, az országvédelmi és a védelemgazdasági feladatok jelennek meg⁴⁹, amelyek a NATO katonai logisztikai bizottságaihoz hasonló szakmai bizottsági szervezeti rendszerben valósulnak meg.

1.2.2. Az Észak-atlanti Tanács (NAC) logisztikai szakterületet érintő főbizottságai

Az Észak-atlanti Tanács (NAC) 28 legfelsőbb szintű főbizottság munkáját fogja össze, amelyből az elemzéseim szerint 7 főbizottság érintett közvetlenül a logisztika szakterületén (7.sz.ábra)⁵⁰.

A NATO Csővezeték Bizottság (NPC; AC-112)⁵¹ felelősségi körébe tartozik a NATO Csővezeték Rendszer (NPS)⁵² fenntartásával, működtetésével, továbbá a közös pénzügyi alapú NATO Biztonsági és Beruházási Program (NSIP)⁵³ hajtó-, üzem- és kenőanyagok (POL)⁵⁴ szakterületén létrehozott összes, beleértve a hálózatba be nem kapcsolt tárolási létesítménnyel és lerakattal kapcsolatos szakmai tevékenységeket is. A főbizottság elnöke a Logisztikai Igazgató, aki az Észak-atlanti Tanács (NAC) nevében együttműködik a NATO Katonai Hatóságokkal (NMA)⁵⁵. A főbizottság munkacsoportokban végzi szakmai feladatait, amely a POL anyagok és eszközök szabványosítása, a szervezeti működés és a nemzeti képességek harmonizációja, az eljárások optimalizációja, a NATO Csővezeték Rendszer (NPS) üzemeltetése és fenntartása, továbbá együttműködés kidolgozása a polgári és más katonai szervezetekkel, bizottságokkal területeire terjed ki. Nemzeti képviselőnk biztosított, amelyet a HM Logisztikai és Haditechnikai Fejlesztési Felügyeleti Főosztály vezetésével az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság kijelölt állománya lát el.

A NATO Infrastruktúra Bizottság (IC/AC-4) a Felsőszintű Erőforrás Bizottság (SRB) által az erőforrások elosztási ügyeiben nyújtott széleskörű elvi útmutatásai

⁴⁹ Ezek részletes kifejtése nem képezik az értekezés tárgyát, de segíti a téma multipoláris megvilágítását.

⁵⁰ 7.sz. ábra. Az Észak-atlanti Tanács (NAC) logisztikai szakterületet érintő legfontosabb főbizottságai és nemzeti képviselőnk. FÜGGELÉK,p.9

⁵¹ NPC (AC-112) = NATO Pipeline Committee , AC = Alliance Committee = szövetségi Bizottság. A bizottságok kódolt rendjében két betűből (AC) és számból álló egységes azonosítót használnak.

⁵² NPS = NATO Pipeline System, amely 9 integráns alrendszerből tevődik össze és behálózva Európát 11500 km hosszú.

⁵³ NSIP = NATO Security Investment Program

⁵⁴ POL = Petroleum , Oil and Lubricants

⁵⁵ NMAs = NATO Military Authorities

alapján felelős a NATO Biztonsági Beruházási Programjának (NSIP) a Védelmi Tervező Bizottság (DPC) jóváhagyása szerinti végrehajtásáért. Támogatja az NSIP projekteket, koordinálja az országok tevékenységét a jóváhagyott irányelvek szerinti NATO / nemzeti közös finanszírozásban jog- és hatáskört biztosít az érintett nemzetnek a pénzügyi kötelezettségvállalásaihoz, döntéseket hoz beszerzési kérdésekben, továbbá hivatalosan elfogadja a végrehajtott projekteket és pénzügyileg koordinálja a teljes programot.

A hozzájáruló országoktól lehívja az esedékes pénzügyi előlegeket. Látható, hogy a Bizottság a termelői logisztika védelemgazdasági környezetű aspektusainak domináns elemeivel foglalkozik. Nemzeti képviselőnk biztosított, amelyet a HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatal kijelölt állománya lát el.

A NATO Felsőszintű Erőforrás Bizottság (SRB) átfogó felelősséggel bír a közös finanszírozású katonai erőforrásokkal való gazdálkodásért. Tanácsadói jogkörrel támogatja a Védelmi Tervező Bizottság (DPC) munkáját a szövetségi erőforrásokkal való igénybevehetőség és azok kezelése, elosztása tárgyában. Optimalizálja a közös finanszírozási katonai programok közép- és hosszú távú erőforrás gazdálkodását, rugalmasan támogatja az erőforrások esetleges újraelosztását, továbbá előkészíti a Képesség Csomagok (CPs)⁵⁶ Védelmi Tervező Bizottság (DPC) általi jóváhagyását. Nemzeti képviselőnk biztosított, amelyet a HM Központi Pénzügyi és Számviteli Hivatal kijelölt állománya lát el. Figyelemmel a Bizottság tevékenységére az erőforrásokkal való gazdálkodás alapján indokoltnak látom, hogy esetenként a HM Gazdasági Tervező Hivatal szakmai képviselőjével is megerősítésre kerüljön a nemzeti képviselő tevékenysége.

A Védelem Polgári Tervezési Bizottság (AC-98) fő feladata a katonai tevékenységek polgári támogatási feltételeinek biztosítása, a katonai és polgári szervezetek együttműködése alapján megvalósuló védelmi képességek fenntartása a kormányzati működés válság, vagy minősített időszakos tevékenységeinek vertikumában, a válságmegelőző és válságkezelő katonai intézkedések támogatása. Nemzeti terminológiánk szerint ezek a feladatok az országvédelem, a nemzetgazdaság védelmi felkészítése, illetve a hadszíntér előkészítés feladatainak egy nagyobb részével azonosítható. A katonai termelői logisztikai munkacsoportok tevékenységéhez csak közvetett módon kapcsolható ez az alapvetően kormányzati feladat.

A NATO Szabványügyi Főbizottság (NCS/ AC-321)⁵⁷ tevékenysége a Szövetség kiemelt fontosságú feladata, hiszen ebben öltönek testet az interoperabilitási célkitűzések (IOs) a hatékonyság maximalizálása és a hibátlan koordináció érdekében.

---

⁵⁶ CPs= Capability Packages

⁵⁷ NCS= NATO Committee for Standardization

A NATO Szabványosítási Program (NSP)⁵⁸ felállításával és annak monitoring rendszerű követésével gondoskodik a Szabványosítási Célkitűzések (SOs)⁵⁹ megvalósítása során arról, hogy az illetékes csoportok megtegyék a szükséges lépéseket. A szakterület fontosságát jelzi az is, hogy az üléseken a Főtitkár elnököl két társelnökkel. Az egyik társelnök a Védelmi Beruházási Főosztály (DID) vezetője, mint Főtitkár helyettes, míg a másik személy a Katonai Törzs Igazgatója (DIMS)⁶⁰. A felületes szemlélő első látásra bizonyára csodálkozik ez utóbbi személyen. A szabványosítás fogalomköre alatt azonban nem csak annak klasszikus, mérnök-műszaki értelmezését kell érteni (anyagi szabványosítás), hanem azt a katonai tevékenységek fogalomköre, (pl. harceljárások és módszerek) a doktrínális előírásainak egységesítését segítő értelmezésével is (műveleti szabványosítás) ki kell egészíteni. Az üléseken és a Szabványosítási Programban (NSP) a Nemzetközi Titkárság (IS) Logisztikai Igazgatósága és a Nemzetközi Katonai Törzs (IMS) logisztikai ágazata a fogyasztói logisztika érdekeit képviselik, míg a Nemzetközi Titkárság (IS) Védelmi Beruházási Igazgatósága (DID) a termelői logisztika érdekeit jelentik meg⁶¹, ezzel biztosítva a két integráns alrendszer egyidejű érdekképviselését. Ezek után elérkeztünk az Észak-atlanti Tanács (NAC) **kutatásaim szerint legfontosabb két főbizottságának** ismertetéséhez, melyeket külön pontként kiemelve kívánok ismertetni.

1.2.3. A Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatók NATO Konferenciája (CNAD)⁶²

A hivatalos NATO dokumentumokban szereplő fegyverzeti⁶³ megnevezést a hadfelszerelési szinonima jobban kifejezi. A CNAD a termelői logisztika alapvető főbizottsága. Szakirányítása mellett valósul meg a legtöbb erőfeszítés a fogyasztói logisztika katonai követelményei szerint a haditechnikai eszközök kutatásában, fejlesztésében és gyártásában rejlő logisztikai (védelemgazdasági) lehetőségek feltárására. A nemzeti érdekek harmonizációja alapján megjeleníti a szövetségi érdekeket a nemzetközi logisztikai együttműködés katonai és polgári szférájában. Felelősségi körében egyrészt előkészíti az összes hadfelszerelési együttműködéssel kapcsolatos témaköröket az Észak-atlanti Tanács (NAC), a NATO - Orosz Együttműködési Tanács (NRC)⁶⁴, a Védelmi Tervező Bizottság (DPC)⁶⁵ és a Nukleáris

⁵⁸ NSP = NATO Standardization Program

⁵⁹ SOs = Standardization Objectives

⁶⁰ DIMS = Director International Military Staff

⁶¹ A szabványosítási szaktevékenység elemzése, további bontása nem képezi az értekezés tárgyát.

⁶² CNAD= Conference of National Armaments Directors

⁶³ Armament = Fegyverzeti. Egyes szakvélemények szerint hadfelszerelési jelentésben is alkalmazandó.
Forrás: Dr.Fenyvesi Károly doktori (PhD) értekezése.

⁶⁴ NRC= NATO-Russia Council. 2002.május 28.-óta jogutódja a megszűnt NATO-Orosz Állandó Közös Tanácsnak (PJC).

⁶⁵ DPC= Defence Planning Committee

Tervező Csoport (NPG) részére, másrészt ezen fórumokon hozott döntéseket közvetíti a tagországok felé a Nemzeti Fegyverzeti Igazgatókon (NADs)⁶⁶ és az alárendelt szakbizottságokon keresztül. A szövetségi érdekek közvetítőjeként hivatalos szakmai kapcsolatot tart fenn az európai biztonsági építmény más regionális szervezeteivel, például a Nyugat Európai Fegyverzeti Csoporttal (WEAG)⁶⁷, továbbá kidolgozás alatt állnak az Európai Unióval (EU) való nemzetközi logisztikai együttműködés szervezeti és szakmai keretei is. Tanácsadási jogkörben segíti a szövetségi eszközbeszerzések és a kutatási fejlesztési célkitűzések teljesülését, a nemzetközi együttműködés során irányítja a NATO által felvállalt fegyverzeti (hadfelszerelési) kooperációs programokat, továbbá elősegíti a transzatlanti ipari kooperációt. A NATO erők műveleti tevékenységéhez szükséges eszközök ellátása során biztosítja a szabványosítási követelményeket, ezzel támogatja a műveleti területi interoperabilitást.

A belső együttműködés során kapcsolatot tart a Katonai Bizottsággal (MC), a NATO Stratégiai Parancsnokságok (SCs)⁶⁸ képviselőivel, valamint a NATO Szabványosítási Hivatalával és más NATO Hivatalokkal, Ügynökségekkel.

A főbizottság jelentős szervezeti átalakítását⁶⁹ követő struktúráját a 8.sz. ábra⁷⁰ szemlélteti. Az üléseken a nemzeti katonai logisztikai érdekeket közvetlenül a Nemzeti Fegyverzeti Igazgató (NAD) jeleníti meg, aki hazánkban jelenleg a HM védelemgazdasági helyettes államtitkár. Az ülések közötti időszakban a Nemzeti Fegyverzeti Igazgató Képviselője (NADREP)⁷¹, illetve annak állandó helyettese⁷² képviseli hazánkat.

A CNAD főcsoport közvetlen alárendeltségébe tartoznak a következő végrehajtói szintű bizottságok: Szövetséges Szárazföldi Felderítő Rendszer (AC-259/SURV)⁷³, a Rakétavédelem (AC-259/MD)⁷⁴, az Ipari Tanácsadó Csoport (AC-259/NIAG)⁷⁵, a Haditengerészeti Fegyverzeti Csoport (AC-141/NNAG)⁷⁶, a Légierő Fegyverzeti Csoport (AC-224/NAFAG)⁷⁷, a Szárazföldi Fegyverzeti Csoport (AC-225/NAAG)⁷⁸, a Kutatási és Fejlesztési Testület (AC-323/RTB)⁷⁹, továbbá a CNAD Partnerségi

---

⁶⁶ NADs= National Armaments Directors

⁶⁷ WEAG= Western European Armaments Group

⁶⁸ SCs = Strategy Commands

⁶⁹ NATO átszervezés: 2003. április 1.

⁷⁰ 8.sz. ábra . A CNAD alárendelt bizottságai és partnerségi csoportjai. FÜGGELÉK,p.10

⁷¹ NADREP: NATO Armament Director's Representative

⁷² Jelenleg a HM VGHÁT tanácsadói státuszú kinevezett képviselője.

⁷³ AGS= Alliance Ground Surveillance System

⁷⁴ MD= Missile Defence

⁷⁵ NIAG= NATO Industrial Advisory Group

⁷⁶ NNAG= NATO Naval Armaments Group

⁷⁷ NAFAG= NATO Air Armaments Group

⁷⁸ NAAG= NATO Army Armaments Group

⁷⁹ RTB= Research and Technology Board

Csoportok⁸⁰ és a Projekt Irányító Bizottságok⁸¹. Összességében tehát 8 végrehajtói szintű, 34 szakértői szintű és további 20 munkacsoport, projekt csoport tartozik a CNAD alárendeltségébe. A nemzeti érdekvédelem érdekében termelői logisztikai oldalról történő megvilágításához kutatásaim alapján elegendőnek tartok két főbb végrehajtói szintű bizottság feladatrendszerét áttekinteni⁸².

A Légierő Fegyverzeti Csoport (AC-224/NAFAG) fő tevékenységei a pilóta által vezetett és pilóta nélküli repülő eszközök interoperabilitása, azok fegyverzete, a vezetési-irányítási hadviselés légierejét érintő kérdései, továbbá a légifelderítés, megfigyelés és hírszerzés, a fedélzeti elektronikai műszerek és leszállító rendszerek szakmai területeire terjednek ki. Nemzeti képviselőnk biztosított, amelyet a MH Légierő Parancsnokság kijelölt állománya lát el.

A Szárazföldi Fegyverzeti Csoport (AC-225/NAAG) fő tevékenységei a páncélos és gyalogsági közelharc, a föld-föld tüzés⁸³, a csapatlégvédelem, továbbá a földi célok felderítése, bemérése, azok éjszakai megfigyelése, az idegen felderítés elleni védelem és az elektronikai harc, illetve az összhaderőnemi nukleáris, biológiai és vegyi fegyverek elleni védelem⁸⁴, a harctéri műszaki-technikai biztosítás és a harci helikopterek szakmai területeire terjednek ki. Ezen a szinten már jelentősen érezhető a fogyasztói logisztika követelményrendszerének beépülése, annak integráns hatásai a nemzeti katonai logisztikai érdekvédelem rendszerében. Nemzeti képviselőnk biztosított, amelyet a HM Logisztikai és Haditechnikai Fejlesztési Felügyeleti Főosztály vezetésével az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság kijelölt állománya lát el.

A Kutatási és Fejlesztési Testület (AC-323/RTB) fő kutatási paneljei az alkalmazott gépjárműtechnológiai, az emberi tényező ergonómiai és egészségügyi területeire, az információs rendszerek technológiáira, továbbá a tanulmányok elemzéseire és szimulációkra, az integrált rendszerek alapelveire, az érzékelők és elektrotechnikai technológiákra terjednek ki. Nemzeti képviselőnk biztosított, amelyet a HM Technológiai Hivatal kijelölt állománya lát el.

---

⁸⁰ CPG= CNAD Partnership Groups

⁸¹ PSC= Project Steering Committee

⁸² A bizottságok feladatait a szervezeti és működési szabályzatok (ToRs= Term of References) rögzítik, melyek részletes ismertetése nem tárgya az értekezésnek.

⁸³ Surface to Surface= magyaros fordításban: tábori tüzés

⁸⁴ NBC= Nuclear-Biological-Chemical

A **CNAD Partnerségi Csoportok** állományát érintően (CNAD/PG) a szervezeti racionalizációjukat követően jelentős változások történtek. Létrehozásra került az Életciklus Menedzsment Csoport (AC-327/LCMG)⁸⁵, amely a haditechnikai eszközök és technikai eljárások szabványosításával, a beszerzési módszerekkel, a minőségbiztosítás kérdéseivel foglalkozik a továbbiakban és ezzel egyidejűleg négy, korábban szakértői szintű bizottság került tevékenységeik összevonásával megszüntetésre.

Az átszervezés során **új szervezetként került létrehozásra a CNAD Lőszerbiztonsági Csoport (AC-326/ASG)⁸⁶**, amely a lőszeres és robbanóanyagok tárolásával, szállításával és használatával kapcsolatos biztonsági kérdésekkel foglalkozni a jövőben.

A CNAD Partnerségi Csoportjai közül a végrehajtott **átszervezés nem érintette a Nemzeti Kodifikációs Igazgatók Csoportját (AC-135)**. Ez a csoport a Szövetséges haderők támogatása érdekében egy NATO Kodifikációs Rendszer (NCS)⁸⁷ kifejlesztésével, bevezetésével és fenntartásával foglalkozik. Szoros kapcsolatban áll a NATO Fenntartási és Ellátási Ügynökségével (NAMSA), amelytől titkársági szintű támogatást kap. A NATO Kodifikációs Rendszert (NCS) az anyagi eszközök beszerzési, az erőforrások tárolási és gazdálkodási, a fenntartás és az elhelyezés területein jelentkező igényekre történő reagálás szövetségi és nemzeti érdekeinek és lehetőségeinek harmonizálása céljából hozták létre. A kodifikációs rendszer a NATO raktári számon (NSN)⁸⁸ alapuló termékazonosító rendszer, amelyben minden egyes anyagot ellátnak egy egyedi azonosító számmal, figyelmen kívül hagyva, hogy hány darab gyártmány képes az igények kielégítésére, függetlenül a felhasználók számától. A Nemzeti Kodifikációs Igazgatók Csoportja (AC-135) alcsoportjait sem érintette a szervezeti változás, így változatlanul megmaradt a kodifikáció általános ügyeivel és eljárás módjaival foglalkozó munkacsoport (Panel-A), illetve a NATO Postaláda Rendszer (NMBS)⁸⁹, amely a tagállamok közötti adatátadást és folyamatos kommunikációt tesz lehetővé. Nemzeti képviselőnk biztosított, amelyet a HM Logisztikai és Haditechnikai Fejlesztési Felügyeleti Főosztály felelősségi köre mellett az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság korábban a HM Gazdasági Tervező Hivatal állományába tartozó kijelölt kodifikációs állománya lát el.

1.2.4. A NATO Logisztikai Vezetők Értekezlete (SNLC)

⁸⁵ LCMG= Life Cycle Management Group, 2003. április 01-től került megalakításra.

⁸⁶ ASG= Ammunition Safety Group

⁸⁷ NCS= NATO Codification System, termékazonosítási rendszer

⁸⁸ NSN= NATO Stock Number

⁸⁹ NMBS= NATO Mail Box System

A NATO Logisztikai Vezetők Értekezlete (SNLC) a **fogyasztói logisztika legfontosabb NATO főbizottsága**. Tevékenységi körébe tartozik: a fogyasztói logisztika területén készülő tervek, eljárások és logisztikai képességek rendszeres felmérése és felülvizsgálata a Szövetséges erők harci hatékonysága, teljesítőképessége, azok eredményessége és harckészségének fenntartása céljából, továbbá a Szövetségen belüli fogyasztói logisztikai problémák megvitatása, – különös tekintettel a felvetett, de meg nem oldott esetekre –, az eljárásrendek kidolgozásával kapcsolatos tanácsadás és szakmai segítségnyújtás a Védelmi Tervező Bizottság (DPC), valamint a Katonai Bizottság (MC) számára. A SNLC alárendeltségébe két végrehajtói szintű bizottság tartozik (9.sz. ábra)⁹⁰: a Logisztikai Törzs Találkozó (AC- 305/LSM)⁹¹, illetve és a Mozgatási és Szállítási Csoport (M&TG)⁹².

A Logisztikai Törzs Találkozó (LSM) fő funkciója, hogy a magasan képzett, nemzeti logisztikai törzsekben szolgálatot teljesítő főtisztek részére munkafórumot biztosítson a nemzeti katonai logisztikai érdekérvényesítés szövetségi harmonizációjához, a fogyasztói logisztika területén jelentkező szakmai kihívások és szövetségi válaszok megfogalmazásához, továbbá a sikeres SNLC ülések adminisztratív előkészítéséhez.

Az összegzett következtetések jelentések formájában kerülnek az SNLC nemzeti képviselői elé. Az LSM együttműködik a NATO Stratégiai Parancsnokságok(SCs) Logisztikai Koordinációs Tanácsával (LCB)⁹³ is. Nemzeti képviselőnk biztosított, amelyet korábban a HM-HVK J-4 blokk látta el, napjainkban az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság szervezetébe integráltan, annak szakállománya látja el.

A Mozgatási és Szállítási Csoport (M&TG) a katonai szállítások és mozgások komplex rendszerében átfogja a katonai infrastruktúra teljes spektrumát. Kapcsolatot tart fenn a Védelem Polgári Tervezése Főbizottság Felszíni Szállítás (PBEIST)⁹⁴, az Óceáni Hajószállítványozás (PBOS)⁹⁵ és a felszín fölötti Polgári Repülés Tervezési Bizottság⁹⁶ szakértői szintű albizottságaival. Együttműködik a NATO Stratégiai Parancsnokságok(SCs) szállítási és mozgatási munkacsoportjaival biztosítva ezzel a katonai fogyasztói logisztika nemzeti érdekeinek szövetségi érdekekkel történő

⁹⁰ 9.sz.ábra. A NATO Logisztikai Vezetők Értekezlete (SNLC) logisztikai kapcsolatrendszere. FÜGGELÉK, p.11

⁹¹ LSM= AC-305/Logistics Staff Meeting

⁹² M&TG= Movement and Transportation Group, korábban MAG

⁹³ LCB= Logistics Coordination Board

⁹⁴ PBEIST= Planning Board for European Inland Surface Transport

⁹⁵ PBOS= Planning Board for Ocean Shipping

⁹⁶ CAPS= Civil Aviation Planning Committee

harmonizált, végrehajtói szintű kapcsolatát a NATO polgári és katonai szakterületei között.

A NATO logisztikai vezetők értekezlete (SNLC) tevékenységéről tájékoztató jelentést küld a Katonai Bizottság (MC) részére, melynek logisztikai irányultságú kapcsolati rendszerét a 10.sz. ábra.⁹⁷ mutatja be. Nemzeti képviseletünk biztosított, amelyet korábban a HM-HVK J-4 blokk látta el, napjainkban az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság szervezetéből kijelölt szakállomány lát el.

A Nemzeti képviselet kijelöléséből látható, hogy a folyamatos nemzeti haderő-átalakítások során esetenként a személyekhez kötődik a képviselői gyakorlat, amely azt jelenti, hogy az átszervezések során a személyek esetenként viszik magukkal a képviseleti jog- és hatáskört⁹⁸. Ennek persze vannak jó oldalai (pl. a folyamatosság, a jogfolytonosság, a következetes szakmai kapcsolat, stb.), azonban az átszervezések során nem érvényesült teljeskörűen a katonai termelői és fogyasztói logisztika nemzetközi feladatainak strukturális áttekintése, az új szervezetek alapító okirataiban szabályozott jogokhoz és hatáskörökhöz igazított rendszerszemléletű nemzeti képviselet átalakítása. Az elmúlt öt évben mindössze három alkalommal történt meg a CNAD magyar nemzeti képviselőinek a NATO struktúrához igazodó központi konferenciájának megszervezése, továbbá a felhalmozott tapasztalatok közös fórumokon történő megbeszélése és a nemzeti képviselők integrált felkészítése. Ez jelentősen javítaná a katonai logisztikai munkacsoportokban konszenzussal elfogadott és a hazai szervezeti struktúrában megjelenő feladatoknak a nemzeti képviselő általi monitoring rendszerű menedzselését, azok eredményes végrehajtását.

1.2.5. A NATO katonai logisztikai munkacsoportjai szövetségi működési rendjének tervezése

A NATO katonai logisztikai munkacsoportjai működési rendjének szövetségi tervezése az ún. kétéves, gördülő tervezési rendszerben valósul meg, amelyben az aktuális első év teljes szakmai és tartalmi részletességgel, míg a második év a tervezés időpontjában rendelkezésre álló ismert adatok birtokában kerül beépítésre. Ez utóbbi vonatkozásában a szakmai tartalmak ritkábban változnak, általában a rendezvények időpontja, vagy helyszíne kerül módosításra. Amennyiben az időpont még nem rögzített, az a tervben TBD⁹⁹ jelzéssel kerül rögzítésre. Elemzéseim alapján arra a

⁹⁷10. sz. ábra. A Katonai Bizottság (MC) logisztikai irányultságú kapcsolati rendszere. FÜGGELÉK, p.12

⁹⁸ Forrás: Dr. Fenyvesi Károly doktori (PhD) értekezése.

⁹⁹ TBD= To Be Determined. Szabad fordításban = Később kerül meghatározásra

következtetésre jutottam, hogy a szakértői szintű bizottságok és munkacsoportok esetében évente általában legalább két ülés kerül betervezésre: egy a tavaszi ülősszakban¹⁰⁰ és egy az őszi időszakban¹⁰¹. Az ülésekre alapvetően a NATO központban, illetve az egyes nemzetek által felajánlott – jellemzően a vendéglátó ország fővárosában – kerül sor.

A munkacsoportok által elkészített üléstervet felterjesztik a végrehajtói szintű bizottság¹⁰² részére. A Bizottság összesíti az adatokat és felterjeszti a Nemzeti Fegyverzeti Igazgatók Értekezlete (CNAD), mint főbizottság részére, aki azokat tájékoztatásul megküldi a Katonai Bizottság részére (MC) is, illetve a szakmai együttműködésben érintett partnerscsoportok részére. A NATO üléstervek egyeztetésre kerülnek a PFP tervekben meghatározottakkal az Észak-atlanti Békepartnerségi Tanáccsal (EAPC)¹⁰³, amelyben az esetleges párhuzamosságok kiszűrésre kerülnek, továbbá a speciális együttműködési formák – mediterrán együttműködés (MD)¹⁰⁴, a NATO - Orosz Tanács (NRC), NATO - Ukrajna Tanács (NUC)¹⁰⁵ - rendezvényi javaslatait is beépítésre kerülnek a PWP munkatervbe. A tervezési koordináció már politikai szinten a Nemzetközi Titkárság (IS) szervezetében működő Végrehajtó Titkárság adminisztratív támogatásával valósul meg.

A tervezés a jóváhagyott szervezeti és működési szabályzatok (ToRs) és más alapdokumentumok szerint normatív alapon történik, míg a résztvevő nemzetek tájékoztatása kétféle módon realizálható. Az egyik viszonylatban az előbbieken részletezett hivatalos út, amikor is a terveket átadják a nemzetek hivatalos képviselőinek, akik azt katonadiplomáciai úton eljuttatják az illetékes Honvédelmi Minisztériumba. A második mód szerint az üléseken mindig pontosítják a következő ülés színhelyét és időpontját, melyet a résztvevő képviselők hazatérésük után beépítenek a nemzeti szakági és a nemzetközi kapcsolatok tervezési rendszerébe.

1.3. Fejezeti következtetések

1.3.1. A megváltozott európai biztonsági környezetben a NATO-ban széles körű konszenzussal elfogadott, a katonai logisztikát érintő szövetségi alapfogalmak differenciáltan beépültek a nemzeti doktrínális és haderőnemi okmánykomplexumokba, azok tartalmi értelmezése és alkalmazása napi szakmai gyakorlattá vált.

---

¹⁰⁰ Tavaszi ülősszak: február-május

¹⁰¹ Őszi ülősszak: szeptember-november

¹⁰² Pl. AC –225/NAAG = NATO Szárazföldi Fegyverzeti Csoport

¹⁰³ EAPC= Euro Atlantic Partnership Council

¹⁰⁴ MD= Mediterranean Dialogue, Földközi-tengeri Párbeszéd

¹⁰⁵ NUC= NATO-Ukraine Council

1.3.2. A termelői és fogyasztói katonai logisztika elválaszthatatlan, egymást kölcsönösen feltételező és egységes védelemgazdasági környezetben megvalósuló olyan integrált rendszer, amely alapul szolgál a katonai logisztika különböző szintű NATO bizottságainak, a szakértői és munkacsoport szintű képviseleti rendszerének kialakításához, azok hatékony működéséhez.

1.3.3. A nemzetközi katonai logisztikai együttműködés során magán a logisztikán belül az elemzés tárgyát képező feladat (logisztikai funkció) konkrét tartalma (logisztikai szakterület) és a bizottság (munkacsoport) Szervezeti és Működési Szabályzata (ToR) alapján dönthető csak el kizárólagosan, hogy az adott NATO munkacsoportban a termelői vagy a fogyasztói alrendszer a domináns elem, amely így alapul szolgál a nemzeti képviselő kijelöléséhez, a nemzeti képességeink megjelenítéséhez, továbbá az érdekérvényesítés aktuális és optimális módszereinek kidolgozásához.

1.3.4. A nemzeti katonai ágazati szaktevékenységeknek, a műveleti alkalmazásnak mindig vannak logisztikai aspektusai, és a tisztán logisztikai tevékenységnek is mindig vannak más szakágazatokhoz kapcsolódó vonzatai. Ezért az általános értelemben használt logisztika kifejezés egyszerre jelenthet okot és okozatot. A két szakmai kategória domináns elemét mindig az adott aktuális feladat konkrét elemzése alapján lehet korrekt módon meghatározni, a katonai logisztikai munkacsoportokban a nemzeti képviseletet ennek megfelelően indokolt kialakítani.

1.3.5. A NATO vezetési struktúrája, a katonai termelői és fogyasztói logisztikát - mint a katonai logisztika integráns alrendszereit- érintő munkacsoportok kialakult rendszere szervezetenként megfelelő alapot biztosít a nemzeti katonai logisztikai érdekek szövetségi érvényesítéséhez, a hatékony belső és külső együttműködés megvalósításához, működési rendjük jól adaptálható. A katonai logisztikai munkacsoportok által feldolgozott szakmai kérdéseket, azok megvalósulását, továbbá a szervezési változásokat folyamatosan figyelemmel kell kísérnünk és értékelnünk (monitoring), hogy időben és eredményesen reagálhassunk egyrészt a katonai logisztikai munkacsoportokban való nemzeti képviseletünket ért változó kihívásokra, másrészt a nemzeti szakmai szerepvállalásunkat is érintő esetleges változásokra, feladatokra.

1.3.6. A több HM és MH szervezetből kijelölt nemzeti képviselők hazai felkészítése, tevékenységük irányítása és értékelése nem minden esetben konzekvens, a NATO

katonai logisztikai bizottságaihoz igazodó szervezeti struktúra szerinti összevont megbeszélések, konferenciák nem rendszeresek. A konszenzussal elfogadott, így már nemzeti érdekeket is tükröző szövetségi feladatok hazai menedzselésének és monitoring rendszerű követésének hatékonyabbá tételével javítható a katonai logisztikai szaktevékenységek színvonala.

II. FEJEZET

2. A KATONAI LOGISZTIKA NEMZETI HARMONIZÁCIÓS LEHETŐSÉGEINEK KIALAKULÁSA A BÉKEPARTNERSÉGI PROGRAMOK KERETEI KÖZÖTT

2.1. A változó európai biztonsági környezet elemzése

Az 1990-es évek Európájában a biztonsági regionalizáció alapjaiban megváltozott. A szocialista világrendszer megszűnésével globális értelemben is a bipolaritást a multipolaritás váltotta fel. A politikai és földrajzi értelemben is regionálisan megosztott európai biztonsági rendszernek új kihívásokkal kellett szembe néznie, amely a földrészen belül eltérő módon hatott a különböző biztonsági közösségekre. A szélesebb értelemben vett biztonság- mely a hagyományos politikai és katonai tényezőkhöz túl gazdasági, pénzügyi, szociális, technológiai, információs környezeti és közbiztonsági elemeket is integránsan jelenít meg – belső struktúrájában az eddigi egyensúlyok eltolódtak. A közvetlen katonai fenyegetettség jelentős csökkenése a biztonság más elemeinek egyidejű előtérbe kerülését jelentették, a katonai elem domináns prioritása teret vesztett. Ez a tény az európai biztonsági komplexum hármas tagozódású regionális alrendszereire differenciált módon hatott. A biztonság a nyugat-európai régióban nőtt, Közép-Kelet-Európában közel azonos kockázati szinten maradt, azonban a dél-európai országokban jelentős instabilitás alakult ki¹⁰⁶. Az euro-atlanti biztonsági közösséget ért kihívásokra adandó válaszok kezelése során nyilvánvaló volt, hogy az interdependenciák¹⁰⁷ hatásait már nem célszerű szűkebb értelemben csak a földrajzi közelségre és értékrendre korlátozni, hanem azokat szélesebb megközelítésben használva globális megközelítésben indokolt értelmezni. Ez segíti világosabban megértenünk az atlantizmus politikaelméleti kategóriáját¹⁰⁸, melynek az alapja a plurális demokrácia elvein és a kölcsönösségen nyugvó biztonsági érdekközösség. Ebben a helyzetben a NATO-nak, mint az euro-atlanti biztonsági közösség katonai végrehajtási hatalommal is bíró, és alapvetően politikai reprezentatív szervezetnek ki kellett nyilvánítania, hogy milyen interaktív stratégiai válaszokat ad a Szövetséget ért új típusú kihívásokra, illetve hogyan viszonyul más biztonsági komplexumokhoz¹⁰⁹. A Varsói Szerződés megszűnésével a Szövetségben azok a nézetek váltak uralkodóvá, hogy a hidegháború megnyerésével a NATO országok teljes határvonalának egyidejű és nagyerejű megtámadásának veszélye is végérvényesen megszűnt, így nem csak

¹⁰⁶ Az európai biztonsági komplexum biztonsági közösségeinek teljes rendszerelmzése nem tárgya az értekezésnek.

¹⁰⁷ Interdependencia = Keresztfüggőség, kölcsönös függőség, egymásra utaltság

¹⁰⁸ Az európai biztonság érték- és érderendszerével az Atlanti Óceán másik partján lévő Kanada és az Amerikai Egyesült Államok is azonosul.

¹⁰⁹ Externáliák = A rendszeren kívüli biztonsági közösségekre és komplexumokra való hatás.

szükségessé vált, de egyedülálló alkalomként történelmi esélyt is jelenthet az újabb, törésvonalak nélküli magasabb biztonsági szint létrehozása az euro-atlanti térségben. Mindezek alapján a változó biztonsági kihívásoknak megfelelő helyzetekhez igazított, időről- időre egymásra épülő NATO stratégiai koncepciókban¹¹⁰ a kölcsönösségen és átláthatóságon nyugvó békefolyamatok kaptak folyamatosan prioritást, amelyek determinálták a nemzetek katonai logisztikai doktrínáiban a haderő megváltozott feladataival harmonizáló logisztikai támogatást. Az európai országok biztonsági közösségekben elfoglalt helyüket a 11. sz. ábra szemlélteti¹¹¹. Ebben a történelmi helyzetben a szövetségi katonai logisztikának is fel kellett készülni a megváltozott katonai prioritások logisztikai támogatására, a NATO katonai logisztikai munkacsoportjaiban is az együttműködés új alapokra történő helyezésére.

2.2. A Partnerség a Békéért (PfP) program működési rendje és hatása a szövetségi és nemzeti együttműködésre

Az euro-atlanti biztonsági közösség fokozott biztonságára és stabilitására döntő hatású volt az Észak-atlanti Tanács (NAC) 1994. évi felhívása¹¹², amelyben a résztvevő állam- és kormányfők a Szövetségen kívüli demokratikus értékeket képviselő országok felé megerősítették az együttműködési szándékukat, amely túllépve az eddigi diplomáciai dialógusokon az effektív partnerkapcsolatokra helyezte a hangsúlyt.

A felhívás alapját a létrejövő új európai országok – amelyek közül néhány kimaradt az évszázadokkal ezelőtti önálló nemzetté válás folyamatából – az 1989-1994. évek közötti időszakban elvégzett bizalomerosztó tényleges tevékenységük jelentette¹¹³. A beindított Partnerség a Békéért (PfP) program annak a közös meggyőződésnek a kollektív kifejezése, hogy az euro-atlanti térség stabilitása és biztonsága az új biztonsági kihívások tükrében csak közös fellépéssel biztosítható. A partnerség alapját a deklarált szövetségi érdekek jelenítik meg a jövőben a szűkebb és tágabb értelemben vett régiókban, amelyek az alapvető szabadság- és emberi jogok, továbbá a béke védelmét jelentik.

A partnerséghez csatlakozó országoknak kötelezettséget kellett és kell vállalni társadalmi berendezésük demokratikus alapjainak fenntartására, a szabadságuk erőszaktól és fenyegetésektől való megóvására és a nemzetközi jog tiszteletben tartására. A Szövetség országaival konkrétan együttműködnek: a nemzeti védelem tervezési és költségvetési folyamatainak áttekinthetősége, a védelmi erők demokratikus

¹¹⁰ Az 1991-2004 közötti időszak szövetségi stratégiai koncepcióinak rendszerelemzése nem tárgya az értekezésnek.

¹¹¹ 11. sz. ábra. Az európai és észak-atlanti biztonsági közösségek. FÜGGELÉK, p.13

¹¹² M-1 (94)2= 1994. január 10. Brüsszel, NATO központ

¹¹³ Az 1989-94. közötti időszakban a rendszerváltó országok politikai, gazdasági, katonai (fegyverzet ellenőrzés, fegyverzetcsökkentés, átszervezés, létszámcsökkentés, haderőátalakítás stb.) elemzése nem képezi az értekezés tárgyát.

irányításának biztosítása¹¹⁴, a műveleti képességek fenntartása az ENSZ és EBESZ hatáskörében igényelt támogatások, a közös tervezés és oktatás, a békeműveletek és a humanitárius segítségnyújtás, továbbá hosszú távon a Szövetség erőivel folytatandó közös tevékenységekkel harmonizáló haderőstruktúra kialakítása és az azt támogató katonai logisztika területén.

A NATO kidolgozta a Békepartnerségi Munkaprogramot (PWP), amely a PfP-ben résztvevő állam Jelentkezési Dokumentuma alapján támogatást nyújt az illető ország Egyéni Partnerségi Programjának (EPP)¹¹⁵ elkészítéséhez, amelyben realizálódnak a katonai logisztikai együttműködés feladatai is. A hazai szakirodalom feldolgozása során azt tapasztaltam, hogy a rövidítéskombinációk számos formája kerül alkalmazásra, amely tartalmilag azonban nem jelent különbséget. Azért zavaróak az angol és magyar nyelvű rövidítések kombinálása¹¹⁶, mert nem csak megnehezíti a NATO katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységeinek tervező, szervező munkáját, hanem gátolja a szakterületen nem közvetlenül jártas tudományági és tudományos kutatók tevékenységeit is.

Távlatokban a NATO-hoz csatlakozni kívánó államok előtt lehetőség szerint ez az út állt: részt venni a missziókban és a békefenntartás különböző (ENSZ, EBESZ, EU) nemzetközi szervezetek által felügyelet misszióiban a saját költségükön, a NATO és PfP szellemű gyakorlatokon¹¹⁷, továbbá a védelmi tervezésre és a költségvetésre vonatkozó kölcsönös információcserében. A Szövetség tagországai vállalták, hogy kidolgoznak egy Tervező és Áttekintő Folyamatot (PARP), amelynek alapján meghatározhatók és értékelhetők azok az erők és képességek, amelyeket rendelkezésre bocsátanak a Szövetséges erőkkel együtt végrehajtandó gyakorlatokhoz és műveletekhez, továbbá támogatást nyújtanak a közös haderőtervezés, a gyakorlatok tervezése és a doktrínális alapokmányok átalakításához, kidolgozásához.

A NATO Partnerségi Munkaprogramja (PWP), a tagországok Egyéni Partnerségi Programja (EPP) és a Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Folyamat (PARP) egy egységes, integrált nemzetközi együttműködési rendszert alkot, amely biztosítja a szövetségi és nemzeti érdekérvényesítés harmonikus kereteit a csatlakozott országok haderőreformja (haderőátalakítása) nemzeti folyamatainak tervezéséhez, szervezéséhez és végrehajtásához. Hazánk 1994-ben csatlakozott a NATO meghirdetett Partnerség a Békéért (PfP) programjához¹¹⁸. Elkészítettük saját nemzeti Egyéni Partnerségi

¹¹⁴ Másképpen fogalmazva: civil kontrol

¹¹⁵ EPP= angol nyelven rövidítve : IPP Individual Partnership Program,

¹¹⁶ pl. EPP/PfP, vagy EPP/PWP. Az EPP magyar nyelvben, míg a PfP és a PWP angol nyelven értendő.

¹¹⁷ A PfP szellemű gyakorlat azt jelenti, hogy a PfP-ben résztvevő országok gyakorlata a tapasztalatszerzés céljából NATO tervezési, eljárási módszerekkel kerül levezetésre. Ha a gyakorlat neve előtt a COOPERATIVE jelző szerepel, akkor az „tisztán”, NATO gyakorlat.

¹¹⁸ 1994. július 06-án Magyarország átadta a PfP jelentkezési okmányát.

Programunkat (PfP/IPP), melyet a NATO hivatalosan is elfogadott¹¹⁹. Ezzel megkezdődött az új típusú európai biztonság egyik legfontosabb alappilléreinek építése, a katonai logisztika nemzetközi kapcsolatrendszerének valóságos átalakítása.

2.2.1. A Partnerségi Munkaprogram (PWP) tartalma, felépítése

A PWP terv az együttműködés alapjait rögzíti, valamint a résztvevő tagállamok konkrét együttműködési tevékenységeit érintő felajánlásokat foglalja össze. A PWP átfogó koordinálásáért a Politikai - Katonai Irányító Bizottság (PMSC)¹²⁰ a felelős napjainkban is. A kidolgozás során egyeztetik a nemzeti javaslatokat a szövetségi érdekekkel, harmonizálják a nemzeti érdekeket, kiszűrik az esetleges párhuzamosságokat, biztosítják a nemzeti és szövetségi információ és dokumentumvédelem alapvető követelményeit. A résztvevő országok saját igényeik és nemzeti prioritási elveik szerint választják ki a PWP munkaprogramból a számunkra fontosnak ítélt, más országok által felajánlott együttműködési területeket.

Ezt a rendező elvet a Szövetség támogatja, hiszen minden országnak más a helyzete. Az eltérő fejlettségi színvonalból, a nemzeti politikai prioritásokból, vagy a haderőátalakítás aktuális nemzeti feladataiból adódó különbségeket csak az adott ország tudja a legoptimálisabban csökkenteni, nemzeti érdekeit és képességeit harmonikusan érvényesíteni. A PWP program együttműködési területei 24 fejezetből állnak (12. sz. ábra)¹²¹. A védelemgazdasági környezet aspektusait is figyelembe véve ebből a listából 8 fejezet érinti közvetlenül a logisztikát: a védelmi tervezés, a költségvetés és forrásgazdálkodás, a nemzetvédelmi programok tervezése, a nemzetközi együttműködés a fegyverzetek terén, a nemzetvédelmi kutatás, a fogyasztói logisztika, a katonai infrastruktúra és a katonai szabványosítás. Ezen kívül kiegészül még: a nemzetközi logisztikai tanfolyamok, törzsvezetési gyakorlatok¹²² és a valóságos kötelek részvétel szervezett gyakorlatok, a logisztikai szemináriumok, a logisztikai vezetők értekezlete (SNLC) és a Nemzeti Fegyverzeti Igazgatók Értekezlete (CNAD) bizottságainak munkájában való korlátozott részvétellel, amely a katonai termelői és fogyasztói logisztika szövetségi együttműködési formáit jelenti.

Az Észak-atlanti Tanács (NAC) jóváhagyta, hogy a NATO Fenntartási és Ellátási Szervezete és Ügynöksége NAMS(O)A költségtérítéses alapon technikai segítséget nyújtson a PWP munkaprogramhoz, amely hosszabb távon a logisztikai menedzsment szolgáltatásig is kiterjedhet.

¹¹⁹ 1994. november 15. Brüsszel

¹²⁰ PMSC= Political – Military Steering Committee

¹²¹ 12. sz. ábra . A PWP munkaprogram együttműködési területei. FÜGGELÉK, p.14

¹²² MAGLITE gyakorlat

2.2.2. Az Egyéni Partnerségi Program (EPP) tartalma és logisztikai aspektusai

Az Egyéni Partnerségi Program (EPP) – a szövetségi szakirodalomban IPP – az egyéni békepartnerségi nemzetközi együttműködés feladatait foglalja össze. A politikai, hadműveleti, logisztikai, kiképzési és más szakági feladatokat a gördülő tervezési elvek szerint két évre érvényes, a Politikai Katonai Irányító Bizottság (PMSC) útmutatásai szerint fejlesztették ki és tartják naprakészen. A terv általános részében ismertetik az érintett ország NATO -val való egyéni együttműködésének fő célkitűzéseit, részletezik az adott ország PFP célból hozzáférhető erőit és eszközeit korszerű kifejezéssel élve felajánlott erőforrásait. Az Észak-atlanti Tanács (NAC) jóváhagyását követően a terv az adott ország általi elfogadása után kész a végrehajtásra. A Partnerség a Békéért (PFP) program irányítása és koordinálása érdekében az Észak-atlanti Tanács (NAC) által létrehozásra került az Észak-atlanti Partnerségi Tanács (EAPC), amely a PFP országokon túl az EBESZ országok¹²³ egy csoportjával is kiegészül, míg a Partnerségi Koordinációs Sejt (PCC)¹²⁴ feladata a PFP keretében a közös tevékenységek koordinálása mellett a katonai tervező munkálatok elvégzése a Partnerségi Munkaprogramban (PWP). A katonai gyakorlatok részletes műveleti tervezése és szervezése már a gyakorlatot végrehajtó kijelölt parancsnokságok feladata. Az Egyéni Partnerségi Program (EPP) törvénybe iktatását¹²⁵ követően – amely a NATO katonai logisztikai munkacsoportjaiban végzett tevékenységeink csíráit is jelentették-hazánkban a tárgyévi tevékenységeket minden év március 31-ig értékelni kellett.

Kutatásaim szerint az 1998-as év mint a NATO taggá válásunkat közvetlenül megelőző év, illetve az 1999-es év, mint az első teljeskörű NATO tagságunk melletti év tevékenységeinek értékeléséből levonható főbb tapasztalatok – kiemelt figyelmet fordítva a katonai logisztika szakterületére – reprezentánsan tükrözik a PFP-ben vállalt akkori szerepünket¹²⁶, megteremtik a NATO katonai logisztikai munkacsoportjaiban a nemzeti érdekek szövetségi érdekekkel való harmonizációjának alapjait. A statisztikai elemzéseim alapján megállapítottam, hogy az EPP-ben 1998-ban¹²⁷ felajánlott 626 db programból a védelemgazdasági környezetű kitekintéssel meghatározható közvetlen katonai logisztikai programok száma 164 db, ami 26,2 %-os arányt jelent. Másképpen fogalmazva a programok több mint az egynegyede közvetlenül kapcsolódott a katonai logisztikához. Az érintett személyi állomány statisztikai vizsgálata során ez az arány már kevesebb. A különböző programokban érintett 2496 főből 375 fő logisztikai szakállomány volt közvetlenül érintve a katonai logisztikai programok végrehajtásában,

¹²³ EBESZ= 55 tagállama van és kiegészül az USA-val és Kanadával.

¹²⁴ PCC= Partnership Co-ordination Cell

¹²⁵ 1995. évi LXVII. törvény

¹²⁶ A teljes értékelés nem tárgya az értekezésnek. Forrás: 6/1998(II:18.) és 1/1999 (II.11) OGY határozatok.

¹²⁷ Forrás : Előterjesztés a Kormány részére az EPP 1998.évi végrehajtásáról K-361/2/1999 HM

ami 15,02 %-os részvételt jelent. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy a Katonai Gyakorlatok és Kapcsolódó Tevékenységek (TEX)¹²⁸ létszámával csökkenthető az összlétszám¹²⁹, akkor 25,1 %-os termelői és fogyasztói logisztikai szakállományi részvétel mutatható ki. Ebből arra a következtetésre jutottam, hogy mind létszámában, mind a felajánlott programok számában 25-26 %-os katonai logisztikai szakmai érintettség mutatható ki, amely magasabb volt a PfP országokénál. Kezdeményeztük 1998-ban továbbá a Speciális (Megerősített) Egyéni Partnerségi Program (SIPP)¹³⁰ bevezetését, amelyet azonban az Euro-atlanti Béképartnerségi Tanács (EAPC) nem fogadott el. Ennek az volt az oka, hogy a Clearing House ülésen túlságosan ambiciózusnak találták a már amúgy is feszített Egyéni Partnerségi Programunkat (EPP) és felsejlettek a túlvállalásból adódó költségvetési és szakmai feszültségek. A Szövetség további segítséget nyújtott azáltal, hogy a NATO Oberammergau-i Oktatási Központja (NSS)¹³¹ a PfP országok felé megnyitotta oktatási programjait és logisztikai tárgyú tanfolyamatait, hozzájárult a katonai logisztikai munkacsoportokba delegált állomány szakmai felkészítéséhez, továbbá egyes képzéseket az érintett országokba kihelyezett oktatási formában javasolt végrehajtani. A Mozgó Oktatási Csoportok (MTTs)¹³² által Budapesten kiképzett 120 fő képzési díja 6 M Ft volt. Ha figyelembe vesszük, hogy 1 fő részvételének teljes költsége¹³³ az NSS-nél történő kiképzésnél 450 E Ft, akkor megállapíthatjuk, hogy a Mozgó Oktatási Csoportok (MTTs) logisztikai támogató tevékenysége jelentősen költséghatékonyabb.

A kétoldalú nemzetközi katonai logisztikai együttműködés terén jelentős támogatást kaptunk Nagy - Britanniától: a MAGLITE program folyamatos támogatásához, Olaszországtól: a TRILOG-98 magyar – olasz - szlovén nemzetközi logisztikai rendszergyakorlat megtervezéséhez, megszervezéséhez és végrehajtásához¹³⁴, az USA¹³⁵ részéről: az Árnyék Beosztások (SPs)¹³⁶ felajánlásával magyar logisztikai tisztek és tiszthelyettesek szakbeosztásra való felkészítéséhez, továbbá a Logisztikai Szeminárium megszervezése és lebonyolítása pénzügyi támogatásához, Kanada részéről: a Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS)¹³⁷ tárgykörében, továbbá Németország és az USA részéről: a magyar logisztikai rendszer átvilágítása és racionalizációja terén.

¹²⁸ TEX= Training Exercise, Military Exercise and Related Training Activities

¹²⁹ A gyakorlatokon résztvevők létszámában a logisztikai szakállomány 20 %-ban került figyelembe vételre. Összesen 20 különböző gyakorlaton vettünk részt 916 fővel.

¹³⁰ SIPP= Special Individual Partnership Program, magyarul= SEPP

¹³¹ NSS= NATO SHAPE SCHOOL

¹³² MTTs= Mobil Training Teams

¹³³ A költségbe beleértendő: a tanfolyami díj, a napidíj, az utazási költségek, a szállásköltség.

¹³⁴ A nemzetközi katonai logisztikai együttműködés megtervezésében, megszervezésében és a hadműveleti kérdések kidolgozásában személyesen vettem részt.

¹³⁵ CUBIC A.C. munkacsoport logisztikai támogató tevékenysége.

¹³⁶ SPs= Shadow Positions

¹³⁷ HNS= Host Nation Support, magyarul: Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT)

Az első fejezetben részletesen tárgyalt NATO logisztikai bizottságokkal kialakult együttműködési rendszerben a polgári logisztika is kezdett bekapcsolódni. A Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium aktív kapcsolatba került: a NATO Európai Belföldi Felszíni Szállítás Tervező Testülettel (PBEIST), a Óceáni Hajószállítványozás Tervező Testülettel (PBOS), a Polgári Repülés Tervezési Bizottsággal (CAPC), a Polgári Hírközlés Tervező Bizottsággal (CCPC), a Gazdasági Minisztérium: az Ipari Tervező Bizottsággal (IPC), a Kőolaj Tervező Bizottsággal (PPC), továbbá a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium: az Élelmiszer és Mezőgazdasági Tervező Bizottsággal (FAPC)¹³⁸, végül a Belügyminisztérium a Polgári Védelmi Bizottsággal (CPC).

Az 1998. évre vonatkozó tapasztalatok összegzett feldolgozása alapján megállapítható, hogy a Békepartnerségi Programban (PfP) a NATO taggá válásunk után jogilag megváltozott ugyan, de a szerepünk fenntartására és megkezdett tevékenységeink folytatására továbbra is szükség van. A tervezési anomáliák során kialakult helyzetben nem osztom azon kutatóműhelyek véleményét, amelyek a tervezési határidők megváltoztatását preferálják. A PWP és IPP tervezési módszere világos, a katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységét is azonos módon befolyásolja: először szakmai javaslatokat, konkrét nemzeti felajánlásokat kell tenni, hogy a nemzeti katonai logisztikai érdekvégyesítés során mi kerüljön be a szövetségi PWP-be, amelyekkel mi járunk hozzá a szövetségi és PfP interoperabilitáshoz a munkacsoportokon belül és kívül. Tehát nem a magyar nemzeti Egyéni Partnerségi Program (EPP) teljeskörű kidolgozásáról, és annak felterjesztéséről van szó. Ezután az Euro-atlanti Partnerségi Tanács (EAPC) együttműködésben a Szövetség illetékes szerveivel kiválasztja azokat, amelyeket be kíván emelni a Partnerségi Munkaprogramba (PWP). Ez a szövetségi kollektív érdekvégyesítés és az egyéni nemzeti érdekvégyesítés folyamata. A jóváhagyott és megküldött PWP alapján, a más nemzetek ajánlásainak szakmai szelekcióját követően az érintett országok elkészítik saját Egyéni Partnerségi Programjukat (EPP), majd ezt terjesztik fel jóváhagyásra. Ennek az eljárási rendnek a kezdeti félreértése feltétlenül nehezítette a magyar tervezési módszert, anomáliákat teremtett a katonai logisztikai munkacsoportok munkájában is és csorbította nemzetközi tekintélyünket azzal, hogy folyamatosan módosítani kellett a saját álláspontjainkat, felajánlásainkat.

Az 1999. év -mint a NATO tagságunk első éve- kiemelt jelentőségű a Békepartnerség értékelése szempontjából, mert a Szövetséghez való viszonyunk és jogi státuszunk gyökeresen megváltozott. Ettől kezdve a PfP programban is már teljes jogú NATO tagként vettünk részt. Annak ellenére, hogy a NATO tagországok nem készítenek külön Egyéni Partnerségi Programot (EPP), hazánk még 1999. első

---

¹³⁸ FAPC= Food and Agriculture Planning Committee

negyedévére is elkészítette és katonadiplomáciai úton továbbította azt a Szövetség részére. Ekkor alapvető és napjainkig ható változás következett be a programok tervezése során. A nemzeti érdekérvényesítés fő fórumai alapvetően a NATO politikai, katonai és szakmai főbizottságai, értekezletei és katonai logisztikai munkacsoportjai lettek, így például a katonai logisztika – mint az egyik markánsan körülhatárolható terület- teljes vertikumával közvetlenül bekapcsolódhatott a Szövetség vérkeringésébe. Ezek a tevékenységek a nemzeti EPP tervből kikerülve a napjainkban a nemzeti Multilaterális Együtműködési Terv (MET), Bizottságok fejezetében, így a katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységéhez közvetlenül kapcsolódva kerülnek tervesítésre. A nemzeti katonai logisztika szövetségi harmonizációját jelentősen segítette a kijelölt NATO logisztikai összekötő tisztek, továbbá a NATO parancsnokságok nemzeti és szövetségi beosztásaiba kinevezett állomány támogató tevékenysége.

A statisztikai elemzések módszerét ismételten alkalmazva kutatásaim során **megállapítottam**, hogy a PWP-ben 1999-ben felajánlott – és kizárólagosan Békepartnerségi környezetben végrehajtott – 213 db programból a védelemgazdasági kitekintéssel meghatározható közvetlen logisztikai programok száma 12 db, ami 5,63 %-os érintettséget jelent. Az 1998. évhez képest ez mintegy 78,5 %-os abszolút csökkenésnek felel meg, amely első látásra meglehetősen tűnik. Ha azonban elvégezzük egy egyszerű tartalmi elemzést, akkor annak eredményeképpen könnyen belátható, hogy a Hadgyakorlatok és Kapcsolódó Kiképzési Rendezvények (TEX) tevékenységei (65 db), a Katonai Oktatás, Kiképzés és Doktrína (TRD)¹³⁹ tevékenységei (65 db), mindösszesen 130 db program szakmailag döntően és matematikailag súlyozottan befolyásolja az elemzés statisztikáját. Nem vitatva a csatlakozás során ezen kiemelt területek prioritásait, - figyelemmel annak nem elhanyagolható logisztikai aspektusaira is - az összes programból ezeket levonva és a báziskorrekciókat¹⁴⁰ elvégezve 119 db effektív program képződik, amelyben a 12 db logisztikai programnak már csak 10,08 %-os részesedése volt.

Az 1998. és 1999. év összehasonlító elemzései azt mutatják, hogy összességében 1999. évben a PFP programok 66 %-os abszolút csökkenése mellett a közvetlen logisztikai irányultságú programok relatív csökkenése 60 %, ami arányosnak mondható. Ebből arra következtethetünk, hogy az EPP tervben lévő programok csökkentésével megközelítően azonos volt a katonai logisztikai szakmai programok csökkenése, következésképpen nem érte jog- és pénzügyi hátrány, vagy jelentős erőforrás megvonás a logisztikai szakterületet, a programok feladatrendszere integráns alrendszerként beépült az 1998-99. évi NATO Multilaterális és Együtműködési Tervekbe (NMET). Az

---

¹³⁹ TRD= Training and Doctrine

¹⁴⁰ A TEX és TRD programban a logisztikai állomány szintén 20 %-os részvétellel került prognosztizálva.

1999. évi MET tervben szereplő logisztikai, védelemgazdasági érintettségű létszámadatok részletes matematikai elemzésétől eltekintek, mert a Válságkezelés (CRM)¹⁴¹, a Védelmi Struktúrák Polgári Ellenőrzése (DCF)¹⁴², a Hadgyakorlatok és Kapcsolódó Kiképzési Tevékenységek (TEX)¹⁴³, illetve a Katonai Oktatás, Kiképzés és Doktrina (TRD)¹⁴⁴ összesen csak 4 területet ölelt fel, amelyben 410 fő volt érintve az 581 főből, ami a maga 70,56 %-os részvétele mellett nagyon magas. A maradék 29,44 %-on osztozik a további 16 terület 170 fője, amelyből világosan látszik, hogy a néhány fővel érintett szakterületek elemzése nélkülözhető. Mindezek alapján indokoltnak látszik, hogy 1999-ben a PFP fejezet részére biztosított 792 M Ft keretösszeget az Országgyűlés csak 440 M Ft-ban hagyta jóvá¹⁴⁵, ami 45 %-kal volt kevesebb a korábban engedélyezetttnél. Az összehasonlító elemzéseket elvégezve **az előzőek alapján megállapítottam**, hogy ez akkor arányban állt: a termelői és fogyasztói logisztikai feladatok csökkenésével, a haderőátalakítás ütemével, továbbá a NATO feladatok átstrukturálásával. Nagyobb problémát jelentett azonban, hogy a továbbra is fennálló jogi túlszabályozottság, továbbá a tervezési időszakban még nem ismert egyes határidők pontosítása, a katonadiplomáciai szabályok változásokat lassabban követő nemzeti jogharmonizációja, illetve az egyes NATO tervezési metódusok nemzeti alkalmazásának alacsony hatásfoka¹⁴⁶ miatt több program nem került végrehajtásra. Ez utóbbin azt értem, hogy például a gyakorlatok tervezési metódusában, azok teljes időtartama alatt azonos kijelölt állomány bevonása és biztosítása indokolt a résztvevő nemzetek részéről, amely követelmény a folyamatos nemzeti haderőátalakítás állandóan csökkenő létszámait, a más beosztásban helyezések, a diszlokáció váltások, a katonai szervezetek alapfeladatainak és szervezeti struktúrájának szinte folyamatos változása mellett alacsony hatásfokkal valósult és valósul meg.

1999 után a Békepartnerségi programokban való szerepvállalásunk változásai úgy foglalhatók össze, hogy a PFP tevékenységeink fő célja ezentúl már nem a NATO tagságra történő felkészülés, hanem a többi PFP ország NATO interoperabilitásának fejlesztése, a hozzájárulói (provider)¹⁴⁷ szerepünk mind szélesebb körű érvényesítése, a NATO katonai logisztikai munkacsoportjai működési rendjében az ülésekhez szinkronizált PFP rendezvények költséghatékony tervezése, illetve a katonai termelői logisztikai képességek harmonizációs lehetőségeinek támogatása. Ugyanakkor már ekkor pozitív példaként volt értékelhető, hogy a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem objektumában működő Békepartnerségi Katonai Nyelvképzési Központ (BKNYK)

¹⁴¹ CRM= Crisis Management, a résztvevők száma= 50 fő/1999.év

¹⁴² DCF= Democratic Control Forces, a résztvevők száma= 60 fő/1999.év

¹⁴³ TEX-ben a résztvevők száma: 198 fő/1999.év

¹⁴⁴ TRD-ben a résztvevők száma: 102 fő/1999.év

¹⁴⁵ 1/1999. OGY határozat

¹⁴⁶ pl. A NATO gyakorlatok tervezési ciklusideje 18 hónap is lehet!

¹⁴⁷ Provider = Magyar fordításban: Biztosító (szervezet, vagy személy)

tevékenysége már ebben az időszakban is a hozzájárulói (donor) szerepünk egyik szép példája volt, mert ezzel a Békepartnerséghez való hozzájárulás, mint inkább az abból való részesedés volt a meghatározó. A jövőre nézve megállapítható, hogy az 1999. évtől a Békepartnerségi Programban (PfP) történő nemzeti szerepvállalásainknak jobban összhangban kell lenni nemzeti érdekeinkkel, amelynek érvényesítése során a szövetségi érdekek harmonizált rendszerében prioritásokat célszerű megállapítani a javuló hatékonyság elérésének érdekében, amelyet nemzeti szinten a Külügyminisztériummal is egyeztetve, differenciáltan szükséges megjeleníteni. A differenciálást úgy kell érteni, hogy a szomszédos új NATO országokkal (Románia, Szlovákia, Szlovénia), vagy a támogatást igénylő országokkal (pl.: Ukrajna), illetve a dél-európai régió PfP országaival az egyéni igényeik szerinti nemzeti képességeik támogatásának figyelembe vételével kell eljárni, összhangban a katonai logisztikai munkacsoportokban megjelenített érdekeinkkel. Fontos, hogy a betervezett katonai logisztikai kezdeményezések kiállják az idő és a gyakorlat próbáját. Hagyni kell a katonai és az azok támogatásához kapcsolódó katonai logisztikai programokat hosszú távon kifutni, és saját hibáinkból is tanulva nem szükséges a partnereket állandóan új programok vállalására ösztönözni. Lehetőséget kell biztosítani a PfP országok számára az önkiválasztódásra, továbbá a reális nemzeti értékelések megvalósítására, a nemzeti katonai logisztika lehetőségeinek harmonizálására, illetve a szövetségi visszacsatolások feldolgozására. A donor szerepünk legnagyobb korlátait egyrészt a költségvetési források, másrészt a NATO tagságból eredő képességek és ambíció szintek elérése, illetve biztosítása jelenti.

2.3. A Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Folyamat (PARP) hatásai a nemzeti katonai érdekérvényesítés rendszerére

A PfP keretdokumentumok irányelvei, továbbá a résztvevő országok Egyéni Partnerségi Programja (EPP) alapján a NATO a partnerországokkal együtt egy speciális Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Programot (PARP) indított be, amelynek során a résztvevő országok megismerhették a NATO országok védelmi tervezésben szerzett széleskörű tapasztalatait, összevethették azt a meghonosodott nemzeti módszereikkel. Ennek keretében konkrét lehetőségek nyíltak, hogy meghatározzák és értékeljék a Szövetséges erőkkel közösen végrehajtott többnemzetiségű műveletekben szerzett tapasztalataikat, a felajánlott nemzeti képességek szövetségi érdekekkel megvalósuló harmonizációját. A tervezés szintén a már tárgyalt kétéves, ún. gördülő tervezési rendszerben történik és annak végrehajtása két, vagy többoldalú katonai együttműködésben valósult meg. A megtervezett és jóváhagyott kétéves ciklusban a résztvevők vállalják, hogy a különféle felajánlott együttműködési területeken megtervezik saját munkájukat, tájékoztatást adnak egymásnak és válaszolnak a NATO kétévente kiadott „Áttekintés az átfogó PfP interoperabilitásról” című dokumentumára,

továbbá részleteiben kitérnek: a nemzeti védelmi politika; a gazdasági, a pénzügyi és a logisztikai tervezés helyzetére; a nemzeti fegyveres erők és a felajánlott erők állapotára, továbbá az interoperabilitási célkitűzések (IOs) nemzeti teljesítésének helyzetére. Az egyes nemzetek válasza alapján bevezetési és áttekintési értékelés készül, amelyben kidolgozzák a partnerségi célkitűzéseket. A partnerségi célkitűzésekben a Szövetség ajánlásokat fogalmaz meg az érintett országok felé annak érdekében, hogy hatékonyabban tudjanak együttműködni a NATO országokkal, másrészt nemzeti érdekeiket harmonizálni tudják a szövetségi érdekekkel. Az összefoglaló jelentést a Szövetségesek és a folyamatban résztvevő összes partner képviselői hagyják jóvá, majd ezt követően tájékoztatják az EAPC minisztereit.

2.3.1. A PARP-I. ciklus nemzeti tapasztalatainak elemzése és értékelése

A PARP első ciklusa (PARP-I) 1994. decemberében kezdődött meg 15 partnerország, köztük Magyarország részvételével¹⁴⁸. Akkor még a NATO tervezési metodikájában természetesen teljesen járatlan, a szövetségi katonai szakterminológiát fogalmilag és tartalmilag egyaránt nehezen értő¹⁴⁹, többségében angolul is „civilül” beszélő állomány nagy lelkesedéssel vetette bele magát a feladatba. A korábbi hadtudományi elvek és alkalmazott gyakorlat szerint azonnal megalakításra kerültek az Operatív Csoportok¹⁵⁰, amelyek koordináló tevékenysége mellett indult meg a szakmai ágazatokra koncentrált munka. A folyamatos átszervezések során rendszeresen végrehajtott létszámcsökkentések következtében a delegált tagok személye azonban gyakran változott, a más szakmai feladatok által rendszeresen túlterhelt személyi állomány nem mindig vette komolyan az erőforrás- és költségalapú elemzéseket nélkülöző felajánlásokat az „ez csak papír”-nak gondolt tervbe. A megfogalmazott interoperabilitási célkitűzések (IOs) garmadát vállaltuk és nem sejtettük, hogy ennek a csatlakozást követően még igen nagy ára lesz. A korábbi hadtudományi elvek tervezési és jelentési rendszerén felnőtt személyi állomány által használt – és meghonosodott – „időarányos”, vagy „összességében megfelelő” terminológiákat a gördülő tervezés éves jelentéseiben már nem lehetett alkalmazni, mert ezek a jó angol-szász módszer szerint az esetek többségében kérdések voltak. A kérdésekre pedig nem magyarázatokat, hanem konkrét válaszokat kellett adni a Progress Report-ban.

A PARP-I. első évében az 1995. évben elért eredményekre az alábbi szempontok alapján még elég volt válaszolni: a PARP megállapodásban felajánlott erőket érintő

¹⁴⁸ A PfP programhoz 30 ország csatlakozott, míg a PfP országok 50 %-ra csökkent részvételi aránya figyelemre méltó.

¹⁴⁹ A katonai logisztika kifejezés is ekkortól kezdett a napi szakmai gyakorlatba beépülni.

¹⁵⁰ Ebben a fázisban ez a módszer helyes volt, később azonban ez a szervezeti keret már alkalmatlannak bizonyult. Az MH ATFCSF-ség Operatív Csoportjában személyesen vettem részt.

változások¹⁵¹, a PARP folyamatra költött összeg és az 1996-ra tervezett összeg Ft-ban és a honvédelmi költségvetés %-ában¹⁵², továbbá az interoperabilitási célkitűzések (IOs) kvantitatív és kvalitatív megjelenítése és azok felhasználása a nemzeti tervekben, a NATO STANAG¹⁵³-ek alkalmazása a nemzeti fegyveres erők alkalmazott gyakorlatába¹⁵⁴. A jelentés ekkor még adott egy kis kibúvást, mert elfogadta a „Részlegesen valósult meg”, vagy a „Még nem kezdődött meg” terminológiákat. Buzgón alkalmaztuk az előbbit, csak arra nem gondoltunk, hogy a részleges megvalósulásnak egyszer, a gördülő tervezési elvek szerint – a nem túl távoli jövőben – be is kellene fejeződnie.

A honvédelmi miniszter által jóváhagyott¹⁵⁵ okmányban már érezhető volt egy prioritizálási kísérlet, mert a következő gördített nemzeti terv - a NATO gyakorlattól eltérően - már A; B; C. változatban készült el, és az 1996-97. évi költségvetést 5,79 Mrd Ft terhelte volna. A NATO képviselői a rendelkezésre álló dokumentumok alapján elkészítették a Magyar Köztársaságról szóló átfogó PfP jelentést, amelyben megjelölték mindazokat az interoperabilitási célkitűzéseket (IOs), amelyeket Magyarországnak 1997-re teljesítenie kell. NATO kérésre módosításra kerültek a katonai szervezetek és objektumok listája, amelyekkel nem csak a kiképzésen és gyakorlatokon való részvételt, hanem már az esetleges szövetségi alkalmazásra való képességet is vállaltuk.

A FELADATTERV megállapítja „... jótékony hatást gyakorolt az ez irányú tevékenységre a 3078/1995 Korm. határozat, valamint a viszonylagos pénzügyi biztosítottság.” Ez a bázisszemléletű közgazdasági vélemény megdöbbentő, mert fényesen bizonyítja, hogy a FELADATTERV nélkülözte a feladatok erőforrásokkal alátámasztott, normákon és normatívákon nyugvó, erőforrás- és költségelemzését.

2.3.2. A PARP-II. ciklus nemzeti tapasztalatainak elemzése

Az 1997-1999. évi kétéves ciklus tervezése már a korábbi tapasztalatok elemzésével és feldolgozásával történt. A költségigényes haditechnikai célkitűzések árnyékában azonban megjelentek a NATO logisztikai munkacsoportok együttműködési felajánlásai is. Az 1997. év tavaszán az egyéni (országok) értékelési folyamata és eredményei lehetővé tették a PARP továbbfejlesztését (PARP-II). Intézkedések történtek a Pfp bővítésére is, így 1997. tavaszán, a miniszterek soros ülésén jóváhagyták azokat az

¹⁵¹ A Logisztikai Összekötő Tisztek Csoportjának megjelenése nagy eredmény volt.

¹⁵² Ez már NATO követelmény. A védelmi (katonai) kiadásokat a GDP %-ban adják meg, ami már egy objektíven mérhető és törvényileg garantált mutatószám.

¹⁵³ STANAG= Standardization Agreement, magyarul: Szabványosítási Egyezmény

¹⁵⁴ Itt persze fogadkoztunk, hogy „bedolgoztuk”. A baj akkor kezdődött, amikor később ezeket konkrétan alkalmazni kellett a Békéfenntartásban, majd a NATO- val való logisztikai együttműködésben.

¹⁵⁵ A 341/1996. HDM számú, A Pfp Tervezési és Értékelési Folyamatban Vállalt Kötelezettségek Végrehajtásának Feladatterve. Jóváhagyva: 1996.06.13. -án Keleti György honvédelmi miniszter által.

ajánlásokat, amelyek értelmében növelni kell a PARP folyamata és a NATO-ban végbemenő védelmi tervezési folyamat közötti párhuzamosságokat, ki kell aknázni az azokban rejlő lehetőségeket. **Kutatásaim szerint ez indokolt volt, mert ezzel a módszerrel kettős cél érhető el:** a partnerországok felkészítése növelhető, segíti a teljes tagság elérését, jobban koncentrálnak a nemzeti sajátosságokra, míg a NATO tagországnak nem kell további forrásokat bevonnia, mert a PARP interoperabilitási célkitűzései harmonikus összhangban vannak saját nemzeti képességének növelésével. Ezeket a PARP program szárazföldi (TL)¹⁵⁶, légi (TA)¹⁵⁷ és általános (TG)¹⁵⁸ célkitűzésekként jelenítette meg. A PARP feladatban beindított részfeladataink jogfolytonos továbbvitelével biztosított volt a NATO Védelmi Tervezési Rendszer Haderőfejlesztési javaslatával (FPs) és célkitűzéseivel (FGs) való permanens harmonizáció. Ezt az elemi védelemgazdasági környezetű nemzeti logisztikai érdeket akkor sajnos csak kevesen ismerték fel. Ennek a rendszernek az útmutatása megszívlelendő lett volna, mert ennek a diszharmóniának még ma is érezzük a negatív hatásait. Időközben az interoperabilitási célkitűzések elnevezését felváltotta a partnerségi célok kifejezés. Ez találó változtatás volt, mert azt fejezte ki, hogy a partnerségi célok túlmutatnak az interoperabilitási célkitűzéseken és már az egységes védelmi tervezés irányába hatnak (TFG)¹⁵⁹. Mindezen feladatokra 1998-ban 2,24 Mrd Ft, 1999-ben 11,15 Mrd Ft került betervezésre, ami a HM tárca 286,56 Mrd Ft-os költségvetését 4,67 %-ban terhelte volna (13.sz.ábra) ¹⁶⁰. Az összesen 13,39 Mrd Ft költségvetési fedezet azonban nem állt rendelkezésre és megkezdődött a feladatok visszatervezése, a prioritások megállapítása.

A honvédelmi tárca ekkor szembesült talán először a politikai vágyak és az azt megvalósítható realitások diszharmóniájával. A PFP-ben vállalt feladatainkkal összhangban egyszerre kellett a Magyar Honvédség fenntartását, a létszámcsökkenését és az új haderő kialakítását tervezni, szervezni és végrehajtani, ami meghaladta a forráslehetőségeket. A PARP-II ciklus 3,58 Mrd Ft limit költségre redukált költségei bizonyítják, hogy egyrészt a korábbi tervek nem voltak reálisak és nem nyugodtak normatív alapokon egy egységes katonai feladatrendhez kötött részletes erőforrás- és költségtervezésen, másrészt az ekkora költségcsökkentést¹⁶¹ látva megállapíthatjuk: az eredmények mellett ismét sok feladat későbbi határidőre került átütemezésre, vagy nem került végrehajtásra.

---

¹⁵⁶ TL= Target Land: Szárazföldi interoperabilitási célkitűzés

¹⁵⁷ TA= Target Air: Légierő interoperabilitási célkitűzés

¹⁵⁸ TG= Target General: Általános interoperabilitási célkitűzés

¹⁵⁹ TFG= Target Forces Goals

¹⁶⁰ 13. sz. ábra. A HM tárca költségvetése kiadási előirányzatai 1998-2004. FÜGGELÉK, p.15

¹⁶¹ A 73,3 %-os csökkentés megdöbbentő! A honvédelmi tárca akkori kiadási előirányzatának 1,25 %-a.

Ezen megállapításaimat a következő két gyakorlati példával kívánom alátámasztani. A kecskeméti katonai repülőtér fénytechnikai rendszerének teljes korszerűsítése tárgyában kidolgozásra kerültek a műszaki követelmények, kiírásra került a nemzeti közbeszerzési eljárás, a szerződéskötés előkészítése 1998. évben megkezdődött. A beruházást egy NATO követelmények szerinti átépítés követett, amelynek megvalósulása után az biztosítja a kétirányú, precíziós bevezetést biztosító, NATO és a nemzetközi előírásokhoz (STANAG 3316) megfelelő fénytechnikai rendszer üzemeltetését. A nemzeti beruházás 1998-ban a PARP-II. ciklusban indult, azonban napjainkban sem valósult meg teljesen. Jelenleg az EA 1459 számú haderőfejlesztési célkitűzésként 2004-ben várható annak teljes befejezése az NSIP keretében megvalósuló szövetségi közös finanszírozással. Másik példaként említhetem az amerikai segélyprogram (FMF)¹⁶² során kapott rádiókészülékeket, amelyek a vezetési interoperabilitást voltak hivatva biztosítani. Ezekből állománytáblás nemzeti katonai szervezeti elemek ma nem kerültek felszerelésre, hanem azok ma is a békefenntartásban külföldön résztvevő felajánlott kötelékek ideiglenes használatában vannak.

Mint az előre várható volt az együttműködő országok, elsősorban a NATO országok reakciója sem marad el. A PMSC soros ülésen¹⁶³ megvitatták a Partnerség a Békéért program (Pfp) keretében folytatott együttműködés jövőjét és néhány gyakorlati problémáját. Az átadott és bevallott igen ambiciózus magyar lista papíron összhangban volt ugyan még a TFG -kel és a Speciális Egyéni Partnerségi Program (SEPP)¹⁶⁴ prioritásaival, de annak erőltetettsége , illetve meglehetősen terjengőssége miatt Szövetségeseink felhívták a figyelmünket a racionalizációra. A prioritizálási feladatot az is nehezítette, hogy a csatlakozni kívánó 3 meghívott országnak¹⁶⁵ már az információ - és dokumentumvédelem szabályait¹⁶⁶ is fokozottabban kellett betartani az egyénileg testre szabott program konkrét képességeik kialakításának tárgykörében. A tagjelöltek felgyorsult felkészítésben a katonai logisztikai együttműködés új formái és lehetőségei jelentek meg, ezért a PARP folyamat ciklusai háttérbe szorultak. A PARP folyamat napjainkban is része a Pfp folyamatnak, annak 45 db interoperabilitási célkitűzése közül 11 db 2004.-ben is közvetlenül kapcsolódik a logisztikai szakterülethez.

2.3.3. A katonai logisztikai együttműködés új formái és lehetőségei 1997-2000. közötti időszakban

¹⁶² FMF= Foreign Military Fund

¹⁶³ 1998. április 29. Clearing House ülés

¹⁶⁴ SEPP= A három meghívott ország speciális megerősített programja a csatlakozást segítő konkrét képességek kialakításának segítésére.

¹⁶⁵ 1997.06.08-09. Madrid. Hazánkat meghívják a csatlakozási tárgyalásokra, "Invited" státuszba léptünk.

¹⁶⁶ Korlátozott átláthatóság

A katonai logisztikai együttműködés lehetőségei 1997-től folyamatosan javultak. Új fórumként megjelentek: a NATO SHAPE¹⁶⁷ SCHOOL (NSS) is logisztikai és más szaktanfolyamai, a kétoldalú nemzetközi katonai logisztikai együttműködés keretében az Amerikai Egyesült Államok, Kanada, Nagy-Britannia speciális támogató tevékenysége, továbbá a kibővített NATO logisztikai munkacsoportokban végzett munka.

A NATO SHAPE SCHOOL (NSS) F és C jelű tanfolyamatait egyre nagyobb számban nyitotta meg előttünk. Lehetőségünk volt a légtérellenőrzés és légvédelem, a NATO vezetési és irányítási rendszere (C2; C3), a Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS) és a felderítés terén a PFP tanfolyami képzésekre. Az iskola szűk kapacitása következtében ismét felajánlották, hogy igény esetén az oktatást mozgó oktatási csoportként (MTT) hozzák Magyarországra, amely azt jelentette, hogy az oktatók utaznak a célországába. Ez jó és költséghatékony kezdeményezés volt, néhány alkalommal meg is valósult, azonban szervezési nehézségek miatt háttérbe szorult. Nehéz volt ugyanis megoldani az előírt STANAG 3333 nyelvi követelmény mellett 10-15 fő azonos logisztikai szakképzettségű szakember egyidejű kivonását a haderőnemi J-G/A-S struktúrából, így az ágazati szaktevékenységek szakmai hatékonysága a napi standard feladatok ellátása során jelentős mértékben csökkent.

Az Amerikai - Magyar- Munkacsoport (AMMCS) logisztikai és haderőnemi támogatása a gyakorlatban a kétoldalú katonai diplomáciai kapcsolatok külön tervezett utazási/fogadási rendszerében működött. A kiutazások nem feltétlenül az Atlanti Óceán túlsó partján valósultak meg, hiszen az USA jelentős bázisokkal rendelkezik Németországban, így ezek a bázisok a programok szervezésének és lebonyolításának költségtakarékossági szempontjaiból is előtérbe kerültek. A tervezési módszer érdekessége, hogy az éves tervezés az amerikai költségvetési évhez kapcsolódott¹⁶⁸ és a magyar katonai logisztikai együttműködés tervezési rendszeréhez képest újdonság volt a két évet átfogó gördülő tervezési rendszer. A praktikus tervezés és a számítógépes adatbázisok alapján kizárt volt, hogy azonos logisztikai témában duplikált program, vagy már korábban végrehajtott program még egyszer betervezésre kerüljön. Ebben az együttműködési formában megtanultuk a pontos fogalmazás, továbbá a katonai logisztikai szakterminológiák korrekt használatát, hiszen ha a decentralizált J-G/A-S struktúra szakmai szintjein például azonos terminológiát használt a G/A szint, akkor a rendszer már nem engedte a J-szinten azt követően újra betervezni, mert azonosnak tekintette a két programot. A tiszéri logisztikai bázis kialakítása után lehetőséget biztosítottak, hogy magyar logisztikai szaktisztek, tiszthelyettesek a konkrét beosztást

¹⁶⁷ SHAPE= Supreme Headquarters Allied Powers Europe, A Szövetséges Fegyveres Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoksága

¹⁶⁸ Tárgeév márciustól a következő év márciusáig.

betöltő amerikai partner mellett töltsenek maximum egy hónapot (Right Seat)¹⁶⁹ természetesen felelősség nélkül. Ezek nagyban hozzájárultak a logisztikai szakállomány felkészítéséhez. Hátrányként jelentkezett azonban, hogy abban az időben elegendő tiszthelyettest nem tudtunk szakmailag felkészíteni a meglévő nyelvi nehézségek miatt.

Kanada kiemelt segítsége a nyelvi felkészítés területén volt jelentős, mert Bordenben a francia populáció is jelentős, így a NATO másik hivatalos nyelve is eredeti nyelvterületi gyakorlatot jelenthetett. Ezek a programok az Átmeneti Terv (TP)¹⁷⁰ alapján valósultak meg a gyorsított NATO tagságunk elérése érdekében.

Nagy-Britannia is elévülhetetlen érdemeket szerzett a PfP keretein belüli nyelvi képzés területén¹⁷¹, melynek a családoknál elhelyezett nyelvterületi gyakorlata nagyban hozzájárult a kommunikáció gondolati megértéséhez és javulásához, továbbá a Haderőnemi Vezérkaroknál tett látogatások a katonai logisztikai szakmai kompatibilitás elérését is segítette. Folytatódott és napjainkban is tart a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen a MAGLITE gyakorlat, amely jelentős mértékben hozzájárul a nemzeti katonai logisztikai szakállomány felkészítéséhez, a Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS) katonai feladatainak és kihívásainak gyakorlati életben történő támogatása modellezéséhez. Ez utóbbi négy ország jelentősen hozzájárult a HM és az MH felsőszintű új vezetőgárdájának felkészítéséhez is.

A nemzeti katonai logisztikai munkakapcsolatok legkiterjedtebb területe a kibővített NATO logisztikai bizottságaiban, ügynökségeiben végzett hatékony szakmai munka, amelynek során lehetőségek nyíltak a konkrét nemzeti katonai logisztikai érdekérvényesítésre, a tapasztalatok átvételére, a NATO logisztikai multilaterális vérkeringésébe történő aktív bekapcsolódásra, továbbá a két- és többoldalú nemzetközi katonai multilaterális logisztikai együttműködés interaktív kialakítására és továbbfejlesztésére. A kezdeti részleges meghívások után 1996-1999. között a PfP keretén belül, majd teljes jogú taggá válásunkat követően¹⁷² már a NATO Multilaterális Együttműködési Terv (NMET) keretén belül történt és jelenleg is ott történik a termelői logisztikai szövetségi együttműködés és érdekharmonizáció szakmai érvényesítése. A 2001. évtől folyamatosan javult a védelmi tervező rendszer hatékonysága, tovább folyt a munka a Védelmi Képességek kezdeményezése (DCI)¹⁷³ munkacsoportjaiban. A NATO védelmi tervezési és értékelési rendszer alkalmazásának harmonizációja során

¹⁶⁹ Nagyon szabad fordításban: Jobbról ülj mellé és figyelj! Megegyezik Shadows Position (Árnyékbeosztás) módszerével.

¹⁷⁰ TP= Transition Plan

¹⁷¹ York, Ripon, London, Baconsfield, Salisbury, Shriverham

¹⁷² 1999. március 12. Az Észak-atlanti Szerződés 14. cikkelyének megfelelően letétbe helyezik a csatlakozási okmányokat Independence / Missouri állam / Truman – könyvtárban.

¹⁷³ DCI= Defence Capability Initiative 2003.-tól megszűnt.

alkalmazásra került a DPQ¹⁷⁴, amely már a szövetségi tervezési metodika szerint előre vetítette a katonai feladatok rendszerbe sorolásának, normákra és normatívákra építetten megalapozott erőforrás- és költségtervezésének igényei is, továbbá megteremtődtek a katonai logisztikai érdekeket konkrétan kifejező haderőfejlesztési célkitűzések által determinált nemzeti katonai logisztikai érdekek szövetségi érdekekkel való harmonizációjának feltételei a katonai logisztikai munkacsoportokban.

2.4. Fejezeti következtetések

2.4.1. A II. világháborút lezáró európai békerendszer megszûnésével bekövetkezett közvetlen katonai szembenállás megszûnése alapjaiban változtatta meg az európai biztonsági komplexum regionális alrendszerének egymáshoz és az új kihívásokhoz való viszonyát. A multipolaritásúvá vált környezeti hatások differenciáltan hatottak az európai regionális biztonsági közösségekre, a biztonság katonai elemeit támogató katonai logisztikai tevékenységek átalakítására.

2.4.2. A tágabb értelemben értelmezett biztonság a nyugat-európai régióban nőtt, a közép-kelet-európai országokban közel azonos szinten maradt,- amit a vértelen demokratikus rendszerváltások történelmileg egyedi európai folyamatai determináltak-, azonban a dél-európai országokban instabilitás alakult ki.

2.4.3. Az euro-atlanti biztonsági közösséget ért kihívásokra a NATO történelmi jelentőségû választ adott a Partnerség a Békéért (PfP) program beindításával, amellyel hozzájárult a térség stabilitásához, továbbá történelmi esélyt adott a biztonsági törésvonalak nélküli, egységes európai biztonsági komplexum felépítése keretfeltételeinek megteremtéséhez.

2.4.4. A Partnerség a Békéért program (PfP) megteremtette az új típusú nemzeti katonai logisztikai kapcsolatok konszenzusos nemzetközi érdekérvényesítési fórumait és lehetőségeit. A tartalmában differenciált, de céljaiban egységesen integrált alrendszerei szervesen kapcsolódnak egymáshoz (14.sz. ábra) ¹⁷⁵, amellyel hatékonyan segítik a Szövetség által determinált interoperabilitási célkitűzések (IOs) nemzeti

---

¹⁷⁴ DPQ= Defence Planning Questionnaire

¹⁷⁵ 14. sz. ábra. A Békepartnerségi programok (PfP) integráns kapcsolatai. FÜGGELÉK, p.16

érdekekkel és képességekkel harmonizált megvalósítását, a katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységeit.

2.4.5. A Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Folyamat (PARP) eredményei mellett indokolt volt elemezni, feldolgozni és értékelni a végrehajtás tapasztalatait annak érdekében, hogy a NATO védelmi tervező rendszerrel harmonizáltan kialakítható legyen egy olyan nemzeti katonai tervező rendszer, amely feladatalapú, normákra és normatívákra építetten megalapozott, erőforrás- és költségelemzéseken nyugvó, ezáltal finanszírozható szakfeladatokra épül, amelyben a logisztikai támogatás is hasonló elvek mentén valósul meg.

2.4.6. A nemzeti Egyéni Partnerségi Programok (EPP) 1995-1999. közötti időszakban jól fogták össze a Békepartnerségi együttműködés (Pfp) nemzetközi feladatait, hatékonyan járultak hozzá az új szövetségi hadtudományi elvek és gyakorlati módszerek nemzeti adaptációjához, támogatták a védelemgazdasági környezet által determinált nemzeti katonai logisztikai szakfeladatok megvalósulását, biztosítva ezzel az 1999. évi NATO csatlakozásunk szakmai keretfeltételeit.

2.4.7. A NATO taggá válásunk után már EPP tervet nem kell külön készíteni, azonban a Pfp országok munkáját, felkészülését nemzeti katonai logisztikai szerepvállalásainkkal segítő, szövetségi PWP programjavaslatainkat a katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységeivel harmonizáltan, a nemzeti Multilaterális és Együttműködési tervben (MET) külön fejezetként célszerű szerepeltetni.

2.4.8. A Pfp olyan iskola volt, ahol a Szövetség döntéshozói mechanizmusát, filozófiáját és metodikáját, továbbá a katonai logisztikai munkacsoportok működési mechanizmusát sikerült elsajátítanunk. Kutatásaim alaján úgy értékelem, hogy ezt az iskolát jó eredménnyel végeztük el, amelyet a NATO legfontosabb katonai logisztikai bizottságaiba való integrálódásunk is bizonyít. A NATO tagságunkból eredően megváltozott jog- és hatáskörünk felhasználásával célszerű támogatnunk a biztonsági közösség NATO aspiráns országait, amelynek egyik módszere a regionális katonai logisztikai együttműködés lehet.

III. FEJEZET

3. A NEMZETI LOGISZTIKAI KÉPESSÉGEK ÉS ÉRDEKEK MEGJELENÍTÉSE A TERMELŐI LOGISZTIKAI MUNKACSOPORTOK TEVÉKENYSÉGÉBEN

3.1. A nemzeti érdek értelmezése, helye a kollektív biztonsági érdekek rendszerében

Annak érdekében, hogy a katonai termelői logisztikai munkacsoportok tevékenységei során érvényesített nemzeti érdekek köre meghatározható legyen a globalizáció és a nemzetek kölcsönös függősége által determinált nemzetközi rendszerben, indokolt elemezni az egyes országok sajátos nemzeti érdekeinek rendszerét. A formálódó európai biztonsági rendszer történelmi jelentőségű minőségi jellemzője, hogy nem a győztesek által a vesztesekre rákényszerített rendre épül, hanem ettől eltérően a nemzetközi kooperatív biztonság koncepciójától indulva, a folyamatos tárgyalások sorozatán át megtestesülő kollektív magatartási szabályokon, intézményrendszereken és közös célokon nyugszik.

A XXI. század Európájában módosult a nemzeti érdek belső tartalma és megjelenésének formája, mert egyrészt az integrációs folyamatok eredményeképpen az egyes országok sajátos érdekeinek egy jelentős része a közös érdekebe ágyazódva jelenik meg, másrészt azonban a nemzetállam alapvető értékei¹⁷⁶ nem veszítettek semmit érvényességükből. A **nemzeti érdekek** tehát a társadalmi fejlődés történelmileg kialakult rendszerében az egész nemzet szempontjából megjelenített sajátos szükségletek megnyilvánulási, kifejeződési formája, amelyek materializált, vagy immaterializált formában jelennek meg¹⁷⁷.

A **materializált formákon értem** a tárgyasult gazdasági, védelemgazdasági, környezeti szükségleteket, amelyek nem igényelnek különösebb magyarázatot, míg **az immaterializált érdekeken értem** pl. a magyar nemzeti kulturális, művészeti és katonai hagyományok ápolását, vagy a nyelv megőrzését. Tisztán kell azonban látni, hogy az európai biztonság szellemiségében oszthatatlan, - annak ellenére, hogy az alkalmazott napi gyakorlatban ez már árnyaltabban jelenik meg¹⁷⁸ - annak kollektív intézményrendszerei folyamatosan, napjainkban is alakulnak. A csatlakozni kívánó

¹⁷⁶ Az önálló nemzeti lét és fennmaradás, függetlenség, identitás, szuverenitás, jogállamiság, az emberi jogok tiszteletben tartása stb.

¹⁷⁷ A nemzeti érdekek teljes rendszerelmzése nem tárgya az értekezésnek.

¹⁷⁸ Pl. : A ciprusi török-görög ellentét, az észak-olasz függetlenségi separatizmus (SFORZA ITALIA)

nemzetek saját értékeit és érdekeit ebben az integráns rendszerben érvényesíthetik. A nemzeti érdekérvényesítés dinamikus folyamata során egyrészt az államoknak csak addig célszerű offenzívában lenni, amíg tevékenységei nem sértik más államok érdekeit, másrészt az államoknak egyidőben defenzív magatartást is kell tanúsítaniuk a biztonsági komplexumon belüli és kívüli államok érdekérvényesítő tevékenységeivel szemben, mindig szem előtt tartva az adott konkrét helyzet konkrét elemzéséből adódó optimális arányokat. Az integrációkban résztvevő államok érdekeinek nem csak egy mennyiségi összegeződése, hanem egy országokon túlmutató új, minőségi kifejeződése is integráltan tükröződik a kollektív érdekekben, melyek:

a) **Politikailag jelentik**: a tárgyalásos rendezésre való törekvést, a nemzetközi együttműködést, a demokratikus civil kontrollt, a belső egyensúlyt, a stabil közbiztonságot, az instabilitás csökkentését, a hatalmi vákuumok felszámolását és a kiszámíthatóságot;

b) **Gazdaságilag kifejezik**: az aktív világkereskedelmi tevékenységet, a kooperációt, a gazdaság kiszámíthatóságát, a prosperáló gazdaságot, a közösség tagjaihoz viszonyított arányos inflációt;

c) **Társadalmilag megjelenítik**: a tudományos, kulturális és művészeti együttműködést, a nem kormányzati szervezetekkel (NGOs)¹⁷⁹ való hatékony együttműködést, a társadalmi másság és a kisebbségek jogainak toleranciáját, a vallási megbékélést;

d) **Környezeti szempontból kifejezik**: a nemzetközi környezetvédelmi normák, normatívák, szabályok és a nemzetközi kötelezettségvállalásokból adódó egyezmények betartását, a határokon átívelő természeti és mesterséges ipari katasztrófák elhárításában, illetve azok követelményeinek felszámolásában való közös részvételt.

A nemzeti érdek tehát az egymást kölcsönösen átfedő komplex területek integráns rendszere, amelyben a biztonságpolitika védelemgazdasági aspektusai mentén haladva több alrendszeret különböztethetünk meg. A továbbiakban ezek az alrendszerek kerülnek rövid elemzésre a katonai logisztika aspektusából.

---

¹⁷⁹ NGOs= Non-Government Organizations

3.1.1. A nemzeti katonai érdek értelmezése

A katonai érdekek alrendszer a nemzeti alapvető érdekektől elválaszthatatlan, a biztonságpolitikai tudományterület szélesebben értelmezett alkotó része, amely oszthatatlanul hordozza a biztonság politikai és gazdasági elemeinek determinációját. Napjaink deklarált ellenségkép nélküli világában a biztonság más elemei kerültek előtérbe,- a biztonság katonai eleme elvesztette korábbi prioritását - amelynek politikai determinációját a kollektív védelem és a nemzeti önerőre történő támaszkodás integráns egységében megvalósuló demokratikus civil kontrol, míg annak gazdasági alapját a nemzeti védelempolitikai célkitűzéseken nyugvó, a katonai szükségleteket és igényeket a szükséges és elégséges szinten megvalósítani képes stabil piacgazdaság jelenti. Kutatásaim alapján arra a következtetésre jutottam, hogy **a nemzeti katonai érdek** a társadalmi érdek egyik formája, amelyben a megbízható védelmet jelentő fegyveres erő által meghatározott szükségletek fejeződnek ki. A fegyveres erő által megjelenített szükségletek egyrészt a fenntartás normákon és normatívákon nyugvó statikus rendszerén, másrészt a hatékony műveleti alkalmazás feltételeit megteremtő dinamikus fejlesztési rendszeren nyugszanak, amelyhez elválaszthatatlanul kapcsolódik a katonai logisztikai áramlás rendszere. **Egy gyakorlati példával megvilágítva:** a normatív működés idézőjelben vett viszonylagos statikussága azt jelenti, hogy a tárgyévben a fegyverzeti eszközök karbantartásához szükséges materializált források alapvetően megegyeznek a tárgyév előtti év igényeivel, amennyiben az árak, az infláció, a fegyverzeti eszközök darabszáma egy nem túl széles sávban változott. A fegyveres erő által megjelenített szükségletek dinamikus rendszere pedig azt jelenti, hogy az alkalmazás során a szükségletek, igények és a katonai követelmények térben és időben változó módon jelennek meg.

3.1.2. A katonai érdek helye a nemzeti érdekek rendszerében

A konkrét katonai érdeket a fegyveres erő az alaprendeltetése betöltése során a HM Védelmi Szakfeladatrendben rögzített konkrét tevékenységei alapján jeleníti meg, amelynek helyét a térbeni és időbeni kontinuitás is befolyásolja. A deduktív módszerű kutatásaim során arra a következtetésre jutottam, hogy a katonai érdek a nemzeti, a nemzeti biztonsági, a védelemgazdasági, és a hadigazdasági érdekek egyik közös alrendszere. A matematika korábban már alkalmazott halmazelméleti ága fogalomrendszerét alkalmazva ez úgy határozható meg, hogy a katonai érdek halmaza

az előzőekben felsorolt halmazok valódi részhalmaza¹⁸⁰. Természetesen lehetséges más jellegű rendszerteknikai besorolás is, de az vitathatatlan, hogy a katonai érdekek komplex rendszere magában hordozza a hadigazdasági, védelemgazdasági, nemzeti biztonsági érdekeken át a nemzeti érdekek egy csoportját is. A különbség mindössze annyi, hogy ezek az érdekek az adott konkrét katonai érdek megfogalmazásakor milyen arányban vannak jelen az adott szükségletben. A fegyveres erő – mint referencia objektum – katonai érdekeinek a nemzeti és a nemzetközi biztonsági rendszerben történő elvi kifejezése azonban mindig felveti a biztonsági dilemmát. Nevezetesen azt, hogy a biztonság komplex rendszerében mekkora hangsúlyt kapjon a katonai elem, - kutatás, fejlesztés, új eszközök rendszeresítése stb. – hogy nemzetközi szinten a biztonsági komplexum biztonsági közösségeiben, vagy akár az oda nem tartozó államokban az még ne keltse a fenyegetettség érzését, illetve ezen országok katonai érdekeinek a nemzetközi rendszerben való kivetítődése milyen nemzeti katonai válaszlépések megtételét indukálja az adott nemzet saját biztonsági rendszerében.

Ezekre a látszólag bonyolult kérdésekre a nemzetek a saját nemzeti biztonsági stratégiájukban¹⁸¹ adták meg a szükséges válaszokat. Az európai biztonsági komplexum országai deklarálták az ellenségkép nélküli katonai felfogásukat, definiálták a biztonsági kockázatok körét az új típusú európai biztonsági rendszerben, elismerték a katonai tényező jelentőségének csökkenését és korábbi prioritásának átalakulását, továbbá meghatározták saját nemzeti feladataikat. Ezek az alapokmányok jelentik a kapcsolatot a katonai érdek térbeli rendszerteknikai besorolása és annak időbeli vetületei között. Kutatásaim alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a biztonság tágabb értelmezése során, a korábban már részletezett összetevők prioritási sorrendje időfüggő. Ez alatt azt kell értenünk, hogy az időben eltérően jelentkező kihívásokra az időben változó biztonsági prioritások alapján kell a válaszokat megadni, tehát a biztonságon belül a katonai elem prioritása nem állandó¹⁸². Például standard békeállapotban a váratlanul bekövetkező ipari, vagy humanitárius, katasztrófavédelmi, migrációs, illetve a terrorizmus elleni, vagy akár a belső szervezett bűnözés elleni eseti fellépés – mint konkrét feladatok- során a katonai érdekek rövidtávon ismét elsőbbséget kaphatnak. A katonai érdekek időfüggőségének elemzése azonban már érinti annak a biztonság más összetevőihöz történő komplex viszonyrendszerét is, amely már az érdekérvényesítés területére vezet a kutatót.¹⁸³

¹⁸⁰ Valódi részhalmazról beszélünk, ha az egyik halmaz (katonai érdek) minden egyes eleme a többi halmaznak is eleme.

¹⁸¹ A Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikai alapelveiről szóló 94/1998. (XII.29.) OGY határozat, továbbá a NATO 1999. évi Stratégiai Koncepciója alapján a nemzeti biztonsági stratégiát a 2144/2002. (V.6.) OGY határozat 1.sz. melléklete tartalmazza, amely okmányok részletes tartalmi elemzése nem tárgya az értekezésnek.

¹⁸² A katonai biztonsági szempontok a hidegháború idején a nemzeti biztonság elsődleges tényezői voltak, prioritása a veszélyeztetettségi és minősített időszakokban természetesen ismét elsődleges.

¹⁸³ Az érdekérvényesítés elemzése kizárólag a katonai termelői logisztika szakterületére szűkítetten a későbbiekben kerül kifejtésre.

3.1.3. A katonai logisztikai érdekek fogalma, helye a nemzeti és szövetségi érdekek rendszerében

A katonai logisztikai érdekek megfogalmazásához a katonai logisztika korábban tárgyalt fogalomköréből célszerű kiindulnunk. A katonai termelői és fogyasztói logisztika biztosítja a tágabban értelmezett haderő működéséhez szükséges feltételeket, humán, anyagi és technikai erőforrásokat, a szolgáltatásokat és az infrastruktúrát, továbbá támogatja annak fenntartását, működtetését, illetve alkalmazását. Ennek alapján tehát a katonai logisztikai érdekek a haderőnek – mint referencia objektumnak – az optimális működtetéséhez kapcsolódó, integrált támogató rendszert kell kifejeznie, amelynek elemei materializált, illetve immaterializált formában jelennek meg.

A fogyasztói logisztika területéről vett eklatáns példájával élve, a materializált megjelenítési formán értem a humán erőforrások oldaláról: az önkéntes haderő hivatásos katonáját, az anyagi erőforrások oldaláról: a napi átlagos ellátási normák (DoS)¹⁸⁴ alapján a részére biztosított anyagokat, a technikai erőforrások oldaláról: a számára hadihasználható, kifogástalan műszaki állapotban biztosított haditechnikai eszközöket, míg immaterializált formán értem a logisztikai szakkiképzését.

A nemzeti termelői logisztika oldaláról is vizsgálva egy gyakorlati példát, a materializált formán értem a humán erőforrás oldaláról: a repülőgép vezetőt, az anyagi erőforrások oldaláról: a JAS-39 (Gripen) vadászgép anyagi készleteit (lőszer, levegő-levegő rakéták stb.), a technikai erőforrások oldaláról: magát a repülőeszközt és annak más haditechnikai eszközeit. Immaterializált oldalról értem: a repülőgép vezető kiképzését, illetve a nemzetközi tendereztetés megtervezését, megszervezését és végrehajtását, a szerződés megkötését¹⁸⁵, továbbá a beszerzés, rendszeresítés termelői logisztikai feladatait.

Mindezek alapján tehát arra a következtetésre jutottam, hogy **a katonai logisztikai érdekek a katonai logisztika termelői és fogyasztói alrendszereiben testet öltő funkcionális területek fenntartásával és működtetésével fenntartott támogató tevékenységek megvalósításához szükséges materializált és immaterializált formában megjelenő szükségletek integráns kifejeződési formája.**

¹⁸⁴ DoS= Day of Supply; Napi átlagos ellátási norma

¹⁸⁵ A szerződés megjelenési formája materializált adathordozó, de az általa kifejezett jogviszony immaterializált jellegű.

A katonai logisztikai érdekek alrendszere a maga szakterületén tükrözi a nemzeti érdekek katonai logisztikai aspektusait, markánsan kifejezi a fegyveres erő alaprendeltetési feladatai eredményes betöltéséhez kapcsolódó integrált termelői és fogyasztói logisztikai képességeket, lehetőségeket és érdekeket, amelyek egyúttal a hadigazdasági, a védelemgazdasági és a nemzeti biztonsági érdekek által is determináltak. A nemzeti érdekek rendszerében, a biztonság átfogóan értelmezett tényezőinek figyelembe vételével, a biztonság- és védelempolitika elvei mentén deduktív módszerrel vizsgálva az érdekek kifejeződését megállapítható, hogy a katonai logisztikai érdekek a nemzeti biztonsági; a védelemgazdasági; a hadigazdasági és a katonai érdekek halmazának integráns részalkalma. A nemzeti katonai logisztikai érdekek jellege tehát egyszerre fejezhet ki katonai, hadigazdasági, védelemgazdasági, nemzeti biztonsági, illetve nemzeti érdeket is (1.sz.ábra)¹⁸⁶. A szövetségi érdekek különböző mértékű tartalmi és formai jellemzők mentén hatják át az előzőekben részletezett nemzeti érdekeket. Minden részalkalmazban eltérő arányban tükröződnek a szövetségi érdekek. A nemzeti érdekek halmazában – mint a legnagyobb halmazban – a szövetségi érdekek a megegyező biztonsági közösségi tagságból eredő azonos, kollektív érdekek formájában jelennek meg. Pl.: a Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS) és a NATO Biztonsági Beruházási Programja (NSIP) különleges helyet foglal el a nemzeti és szövetségi érdekek harmonizációja terén és jól szemlélteti azok integráns jellegét.

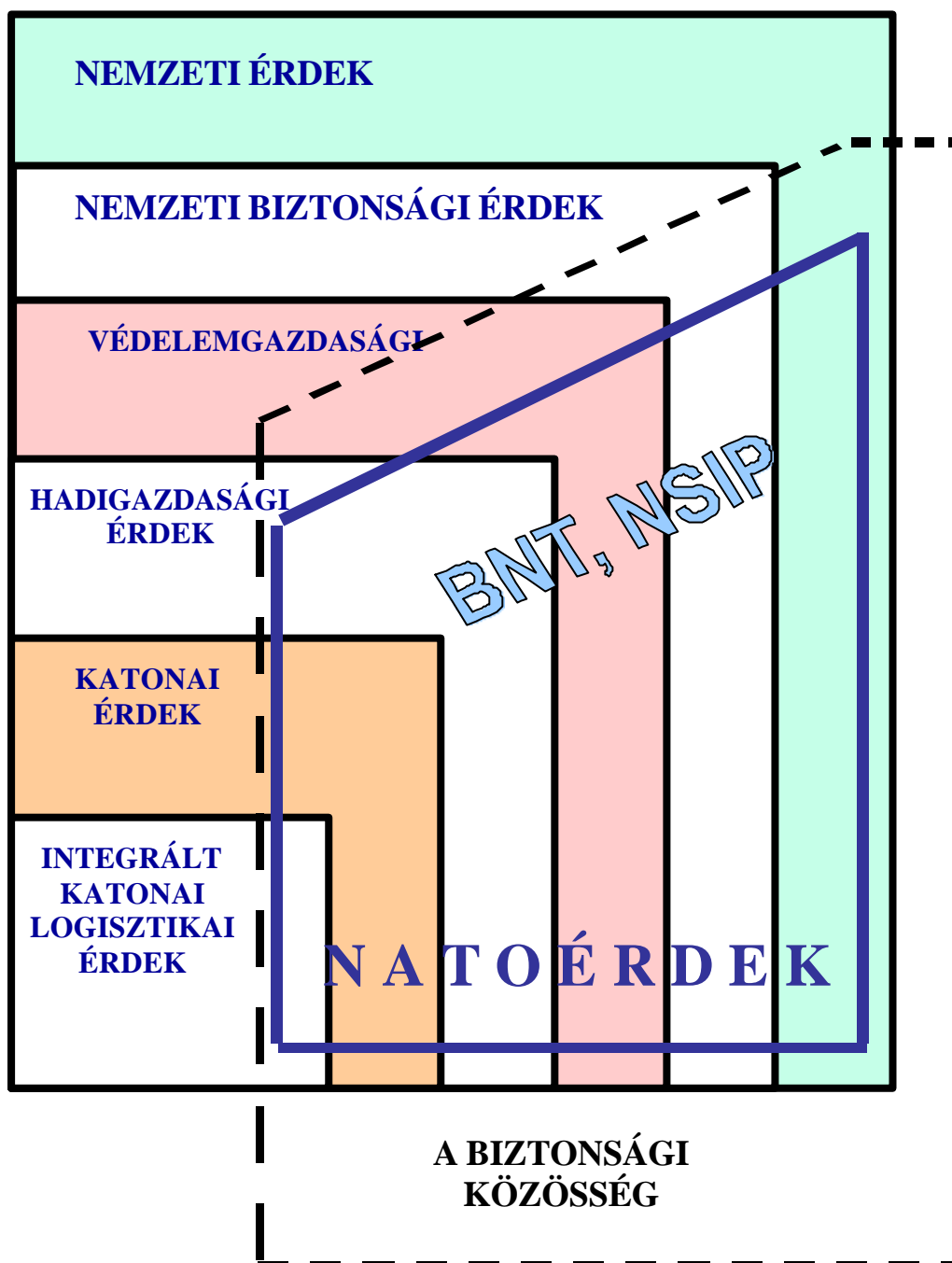
Ezek az érdekek egyidejűleg összekapcsolják a nemzeti biztonsági, a védelemgazdasági, a katonai, illetve a katonai logisztikai érdekek egyes elemeit, belső tartalmuk – az eltérő szakmai területeik szuverenitását természetesen megőrzve – egyedileg tükrözik a szövetségi és nemzeti érdekek szükségszerű harmonizációját.

Ezek a területek a nemzeti és szövetségi érdekérvényesítés rendjének markáns példái, amelyek általános tartalmukban a NATO alapdokumentumokban jelennek meg, de a formai sajátosságukat már nem csak a STANAG-ekben lefektetett követelmények (ajánlások) fejezik ki, hanem az együttműködés rendjét konkrét két- vagy többoldalú nemzetközi szerződések, illetve kötelezettségvállalásokban is rögzítik.

---

¹⁸⁶ 1.sz.ábra. A nemzeti katonai logisztikai érdekek helye a nemzeti és szövetségi érdekek rendszerében. p. 55

1. sz. ábra

A nemzeti katonai logisztikai érdekek helye
a nemzeti és szövetségi érdekek rendszerében

Egy példával megvilágítva a nemzeti és szövetségi érdekek harmonizációs hatását: a nemzeti katonai logisztikai érdek és a szövetségi katonai logisztikai érdek halmazának közös elemei a NATO katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységével, vagy a többnemzetiségű Integrált Logisztikai Támogatás (ILT) feladatköreinek rendszertechnikai besorolásával, majd annak gyakorlati megvalósításával fejezhetőek ki. Ezeken a közös területeken a nemzeti és szövetségi érdekek harmonizálása csak egy nyertes – nyertes rendszerű együttműködési rendszer kialakításával érhető el.

3.2. A nemzeti katonai termelői logisztikai érdekek érvényesítése és harmonizációja a NATO termelői logisztikai munkacsoportjaiban

A korábban meghatározott fogalmi bázis alapján a katonai termelői logisztikai érdekek érvényesítése, azok harmonizációja közös nemzeti és szövetségi érdek. A Szövetség történelmileg kialakult együttműködési módszerei integránsan jelenítik meg a kollektív akaratot, amelyek a résztvevő nemzetek egyéni akaratának nem csak egyszerű mennyiségi összegződése, hanem egy új minőségi állapot kifejeződése is. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy például a katonai termelői logisztikai eljárások során a fegyverzeti és szabványosítás tárgykörében a haditechnikai eszközök szabványosítása terén a nemzeti katonai érdekeinket már tükröző kollektív szövetségi döntést követően – amikor csak lehetséges – figyelembe kell venni a nemzeti polgári parciális szempontokat is, jelesül a részegységekre vonatkozó nemzeti polgári szabványokat is, amelyeket konkrétan az adott kollektív döntés nem érintett.

3.2.1. A katonai termelői logisztikai érdekérvényesítés elméleti alapjai

A halmazelmélet segítségével a fogalmilag definiált, integránsan felépített érdekek érvényesítésének rendje a biztonsági közösség létének és működésének alapvető feltétele. Egyidejűleg kifejezi a nemzeti katonai termelői logisztika – mint referencia objektum – funkcionális területeihez, illetve azok intézményesült szervezeti elemeihez kapcsolódó materializált és immaterializált szükségletek kielégítésének folyamatát.

A nemzeti katonai termelői logisztikai érdekérvényesítésen tehát azon tevékenységek és eljárások komplex rendszerét értjük, amelyek a nemzeti biztonsági, a védelemgazdasági, a hadigazdasági, és végül a katonai érdekek integrált rendszerében a nemzeti katonai logisztikai szükségletek kielégítésére irányul. Ezek a tevékenységek folyamatjellegűek, megjelenésük szerint térben és időben differenciáltak, illetve a szervezeti elemek által is specifikusan determináltak jelentkeznek. A katonai termelői logisztikai vezetésnek tehát az egyidőben jelentkező igények prioritási sorrendjét megállapítva, kitűzve a maximálisan szükséges és minimálisan elégséges korlátokat, a jogállamiság talaján olyan tevékenységek láncolatát kell integráltan kezelnie, amelyben a nemzeti termelői logisztikai érdekérvényesítés optimális szinten megvalósítható. Kutatásaim alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a katonai termelői logisztikai érdekérvényesítés folyamatrendjében, az eljárási rendek alkalmazása más nemzeti referencia objektumok érdekérvényesítő tevékenységével ütközhet. Az ütközés

feloldása (érdekarmonizáció)¹⁸⁷, majd az új, immár közös érdek képviselője az eltérő partikuláris érdeket kifejező szervezetek első közös referencia objektumában történhet meg. Ennek bizonyítására tekintsünk **egy gyakorlati példát** a katonai termelői logisztikai érdekérvényesítés és érdekharmonizáció területéről.

A HM tárca költségvetését meghatározott periódusidővel¹⁸⁸ kell megtervezni. A HM tárca központi pénzügyi és számviteli szervezetének, mint **az egyik referencia objektumnak** az a határozott érdeke, hogy az Államháztartásról szóló törvény szerint a tervezés bázisalapokon történjen¹⁸⁹. Ez röviden azt jelenti, hogy a GDP arányos finansziális keretek alapján kerülnek megtervezésre a feladatok, azaz az egyébként normatívnak tekinthető költséghelyekre, címekre és alcímekre biztosított keretösszegek levonása után a maradvány használható fel fejlesztésre, fenntartásra, illetve a különböző programok és projektek finanszírozására. Ennek a módszernek az előnye, hogy viszonylag egyszerűen és gyorsan tervezhető a költségvetés, hiszen a normatív rendszerelemek¹⁹⁰ kevésbé változnak, továbbá harmonizál a Pénzügyminisztérium rendszerével és évtizedek óta működik. Hátránya viszont, hogy a katonai szakfeladatok valós költségigényeit nem méri fel pontosan, ezért rendszeres megvonásokat indukál. A HM tárca gazdasági tervezést megvalósító szervezetének, mint **a másik referencia objektumnak** az a határozott érdeke, hogy a tervezés a HM Védelmi Szakfeladatrendhez¹⁹¹ kötött feladatalapú, normákon és normatívákön nyugvó részletes erőforrás- és költségelemzések alapján történjen¹⁹². Ennek az az előnye, hogy a tervezés a jóváhagyott katonai szakfeladatok alapján alulról felfelé történik, a feladatokhoz konkrét költségek kapcsolódnak, amelyek esetleges csökkentése a katonai követelmények változtatásával¹⁹³ jár. A katonai érdekeket és követelményeket, világosan tükrözi, mert a politikai vezetést szembesíti: ha a HM tárcától pénzt vonnak el a jóváhagyott költségvetés után, akkor az már konkrét feladatmegvonással jár együtt. Hátránya viszont, hogy a normatív tervezést segítő szakági normák, majd azok összevonásából képzett normatívák még nem kerültek teljeskörűen kialakításra, továbbá túlságosan új, az eddigi tervezési metódus átalakítását feltételezi, annak bevezetése megkerülhetetlen kezdeti kockázatokkal jár. A két referencia objektum tehát partikuláris, de nem antagonisztikus érdekellentétben áll egymással. Az ütközés feloldása az érdekharmonizáció során a két rendszer látszólag eltérő érdekeit egy

¹⁸⁷ Érdekarmonizáció: az eltérő érdekek egy kölcsönösen előnyös, optimalizált, új integráns érdekekben való kifejezése.

¹⁸⁸ Alapvetően évenként, de 2001/2002-ben két éves tervezés történt. 2003/2004-ben ismét az évenkénti periódusság volt jellemző a tervezésben.

¹⁸⁹ A bázisalapú költségvetés tervezési rendjének részletes elemzése nem tárgya az értekezésnek.

¹⁹⁰ Pl.: Az állandó állomány illetménye és illetmény jellegű juttatásai.

¹⁹¹ A HM Kollégium által jóváhagyott HM Védelmi Szakfeladatrend jelenleg a HM Gazdasági Tervező Hivatal által részletes kidolgozás alatt áll.

¹⁹² A feladatalapú erőforrás- és költségtervezés részletes elemzése nem tárgya az értekezésnek.

¹⁹³ Pl.: A békefenntartó erők nem 3 db IMMARSAT műholdas összeköttetést biztosító eszközt visznek ki a műveleti területre, hanem csak egyet.

mindkét rendszer elemeit tartalmazó, közös referencia objektum képes feloldani, ami jelen esetben a védelemgazdasági érdekek halmaza. A katonai nyelvezetben ez azt jelenti, hogy a normákon és normatívákon nyugvó, a szakfeladatokkal részletesen megalapozott sarokszámokat a Pénzügyminisztérium részére bázisalapokon indokolt megadni, ezzel biztosítva van a nemzeti gazdasági tervezéssel való harmonizáció. A HM tárcán belüli részletes bontásnak viszont az MH Számlarendjével harmonizáló HM Védelmi Szakfeladatrendhez kötött erőforrás- és költségelemzéseken kell nyugodnia, hogy a biztosított erőforrások az év során valós feladatokra kerüljenek felhasználásra. Kutatásaim szerint megállapítottam, hogy a két tervező rendszer nem zárja ki egymást, hanem egymásra épül és a kutatóműhelyek eltérő álláspontja közötti látszólagos ellentmondás ezáltal feloldható¹⁹⁴.

Ezen gyakorlati példával tehát bizonyítottnak tekinthetjük, hogy a nemzeti referenciaobjektumok érdekérvényesítő tevékenységei során végbemenő partikuláris érdekeket képviselő érdekütközések ellentmondásai az első közös, magasabb szintű referenciaobjektumban oldhatóak fel. Az érdekütközésektől mentes egységes nemzeti álláspontot kell ezután a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjaiban képviselni, a nemzeti érdekeinket és képességeinket szövetségi környezetben harmonizáltan érvényesíteni.

3.2.2.A katonai termelői logisztikai érdekérvényesítés informatikai és matematikai alapjai

A nemzeti katonai logisztikai érdekek és képességek adathalmazának rendszerezésére, a katonai termelői logisztikai munkacsoportok harmonizációs és érdekérvényesítő tevékenységeinek optimális tervezése érdekében hiánypótló anyagként szükséges kidolgozni egy olyan informatikai adatbázist, amely a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjainak tevékenységeit tudományos rendszerezettséggel, matematikailag korrekt módszerekkel modellezve a nemzeti és szövetségi érdekérvényesítés, továbbá a tárcaszintű védelmi tervezés aktuális logisztikai (védelemgazdasági) tevékenységei hatékonyságát egzakt módon mérhetővé és értékelhetővé teszi.

Az informatikai adatbázis szükségességét még az a tény is indokolja, hogy a NATO Észak – atlanti Tanács (NAC) logisztikai irányultságú bizottságainak adatai nagy mennyiségben és térben megosztottan tárolódnak nemzeti szinten, ezért ezeknek az információknak egy vizuális informatikai felületen való megjelenítése hozzájárul mind a NATO összekötő tisztek, mind a katonai termelői logisztikai munkacsoportokban tevékenykedő nemzeti szakmai képviselők munkája hatékonyságának növeléséhez.

¹⁹⁴ A tárgyra vonatkozó HM utasítás kidolgozása 2004. októberében várható.

Az általam kidolgozott NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottságainak Adatbázisa (a továbbiakban: NKTLB Adatbázis) informatikai rendszerterve elgondolását az 1. sz. melléklet¹⁹⁵ részletesen tartalmazza, ezért a továbbiakban annak csak súlyponti elemei kerülnek kifejtésre. Az NKTLB Adatbázis bemenő (INPUT) adatait a törzsdatok¹⁹⁶ és a viszonylag gyakran változó¹⁹⁷ dinamikus adatok (pl. időpontok) képezik. Ezek az adatok papíralapú adathordozókon léteznek, amelyek az informatikai feldolgozás során szigorú algoritmusok¹⁹⁸ szerint működő adatállományokká konvertálódnak át.

Az NKTLB Adatbázis bemenő adatait: a NATO termelői logisztikai bizottságok listája, a bizottságok adatai, a NATO országok listája, a tárgyévi nemzeti Multilaterális Együtműködési Terv (MET)¹⁹⁹, illetve a bizottsági ülések jegyzőkönyvei képezik. Az NKTLB bemeneti (INPUT) oldalának részletes kidolgozása során kiemelt figyelmet fordítottam arra, hogy olyan adattáblák kerüljenek kialakításra, amelyek alkalmazásával a kimeneti adatok relációs kapcsolata könnyen átlátható és informatikailag egy vizuális síkban egyszerűen kezelhető legyen.

A **Bizottságok listája** a NATO összes katonai termelői logisztikai bizottságait tartalmazza, továbbá kiegészítésre kerülhet annak védelemgazdasági irányultságú bizottságaival is. Az adatfeldolgozás után megkapjuk a **Bizottságok törzsdát állományát**²⁰⁰, amelyben a katonai termelői logisztikai bizottságokat olyan egyedi azonosítóval láttam el, amely kifejezi az adott bizottság megnevezését, NATO kódját (pl.: AC-225) és egyidejűleg tükrözi a NATO szervezeti struktúrájából adódó alárendeltségi viszonyokat is.

A **bizottságok adatait** tartalmazó információkat a NATO dokumentumok tartalmazzák²⁰¹. Ezeket az adatokat az NKTLB Adatbázisban feldolgozva hatékonyan használhatjuk fel a tervezés során. A BIZOTTSÁGOK ADATAI adatállománya²⁰² ezekből a dokumentumokból képződik és rendkívül fontos statikus adatokat tartalmaz.

A **résztevő NATO országok listája** a bizottságokban résztvevő NATO országokat tartalmazza, ami természetesen kiegészíthető a Békepartnerségi (PfP/ MD), továbbá a NATO, mint szervezet többoldalú nemzetközi kapcsolataiban érintett országokkal²⁰³ is.

¹⁹⁵ Az NKTLB Adatbázisának elvi felépítése. FÜGGELÉK, 1.sz. melléklet, 1.sz. ábra, p.23

¹⁹⁶ Törzsdát: ritkán változó ún. statikus adat

¹⁹⁷ Dinamikus adat: időben folyamatosan változó adat

¹⁹⁸ Algoritmus: olyan szabályok és eljárásrendek halmaza, amelyek egy feladat végrehajtásának egymást követő lépéseinek sorrendjét határozzák meg.

¹⁹⁹ A multilaterális együttműködési feladatok tervezésének és végrehajtásának szabályairól szóló 98/ 2003 (HK. 1/2004)HM utasítás alapján 2004.január 01.-től alkalmazandó.

²⁰⁰ A Bizottságok törzsdát állomány felépítése. FÜGGELÉK,1.sz. melléklet, 2.sz. ábra. p.25

²⁰¹ ORCAP –2003 = Overall Report on CNAD Activities and Programs. A CNAD tevékenységei és programjai 2003. évi jelentései; TORs = Term of References, Szervezeti és Működési Szabályzatok.

²⁰² A Bizottságok adatai adatállomány felépítése. FÜGGELÉK 1.sz. melléklet, 5.sz. ábra. p.27

²⁰³ Pl.: A Földközi-tengeri párbeszéd (MD), vagy NATO –WEU országok

Ezek az országok eltérő jogállásuk miatt az NKTLB munkájában csak korlátozott módon vehetnek részt. Ebből származtatható az Országok törzsadat állománya²⁰⁴.

A tárgyévi nemzeti Multilaterális Együttműködési Terv (MET) adatainak bevitele²⁰⁵ az adatbázisba biztosítja a folyamatos tervezési szinkront a Békepartnerségi Munkaprogramban (PWP) foglaltakkal a PWP szám feltüntetésével, továbbá a bizottsági üléseken résztvevők számának normatív bevitele a tervezés időszakában naprakész információkkal szolgál az objektív erőforrás- és költségelemzések végrehajtásához.

A Bizottsági ülések jegyzőkönyvei tartalmazzák egyrészt az ülés angol/francia nyelvű szövetségi dokumentumok, másrészt a nemzeti okmányok²⁰⁶ dinamikus adatait.

A Bizottsági ülés jegyzőkönyve adatainak és a nemzeti képviselő utijelentése adatainak pontos, folyamatos vezetése és naprakészen tartása döntő fontosságú, mert egyrészt ezzel biztosítjuk a szövetségi konszenzussal generálódott feladatok szervezését, azok határidőre történő végrehajtását, másrészt a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjaiban az el nem fogadott és csak a javaslat szintjén maradt saját, illetve más nemzetek ajánlásainak pontosított kimunkálásával tovább javítható a katonai logisztikai képességekkel harmonizáló nemzeti érdekérvényesítés. A feldolgozás során ebből kapjuk meg a **Javaslatok/ Feladatok**²⁰⁷ és a **Szavazások**²⁰⁸ dinamikus **adatállományait**. Az MET, a Javaslatok/ Feladatok és a Szavazások dinamikus adatállományai együtt alkotják az NKTLB Adatbázis dinamikus információvezérlő rendszerét (DIVER).²⁰⁹

A Jegyzőkönyv adatbeviteli képernyőterve integrált dinamikus információs rendszerként rögzíti a Bizottsági ülések jegyzőkönyvei adatállományainak relációs kapcsolatait az adott NATO katonai termelői logisztikai bizottságba delegált nemzeti képviselő álláspontjával együtt. Az összesítéseket a számítógép a részletesen kidolgozott algoritmusok szerint elvégzi és az adott javaslatához egyértelmű megfeleltetéssel hozzárendeli a darabban és százalékban kifejezett szavazási eredményt. Amennyiben a javaslat elnyerte minden résztvevő NATO ország támogatását - az országok képviselői vagy javaslattevőként léptek fel (J), vagy igennel szavaztak (I) – a gép 100 % jelzést tesz a megfelelő adatmezőbe és ezt feladatnak tekinti a jövőben, amelynek a sorszámát automatikus, folyamatosan növekvő gördítéssel képi a továbbiakban.

A NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottságai (NKTLB) Adatbázis adatállományai kapcsolatát a nemzeti Multilaterális Együttműködési Terv (MET)

²⁰⁴ A Országok törzsadat állomány felépítése. FÜGGELÉK, 1.sz. melléklet, 3.sz. ábra. p.25

²⁰⁵ A MET dinamikus adatállomány kitöltésének egy gyakorlati példája.

FÜGGELÉK,1.sz. melléklet, 6. sz. ábra. p.28

²⁰⁶ A nemzeti képviselő hazai jelentése (utijelentés) a bizottsági ülés végrehajtásáról.

²⁰⁷ A Javaslatok/Feladatok adatállomány . FÜGGELÉK, 1. sz. melléklet, 10. sz. ábra. p.31.

²⁰⁸ A Szavazások adatállomány . FÜGGELÉK, 1. sz. melléklet, 11. sz. ábra. p.32

²⁰⁹ A dinamikus információ vezérlő rendszer felépítése. FÜGGELÉK, 1. sz. melléklet, 7. sz. ábra. p.29

szinkronizálja és vezérli. A Bizottsági ülések fogják össze térben és időben a Szövetség katonai termelői logisztikai munkacsoportjainak szakmai tevékenységeit, amelynek során javaslatok/ajánlások fogalmazódnak meg, majd ezeket szavazásra feltéve képződnek a szövetségi és nemzeti dokumentumokba beépülő határidős feladatok. A részadatok ezután a Bizottság adatai adatállományába feldolgozásra, vagy a szervezeti rendnek megfelelően a szükséges, illetve a Szervezeti Működési Szabályzatoknak (ToRs) megfelelően beépülnek más Bizottságok tevékenységébe is. Különösen érvényes ez akkor, ha már a feladat eredménye olyan szintű, hogy arról Szabványosítási Egyezmény (STANAG) is születik. Ezt követően a Multilaterális Együttműködési Terv (MET) szerint a bizottság következő ülése kezdődik, ahol napirendre kerülnek a korábbi feladatok végrehajtási körülményeinek, helyzetének értékelése és elkezdődik a katonai termelői logisztikai szakmai munka újabb ciklusa. Összegezve tehát kutatásaim alapján megállapítottam, hogy az input adatok informatikai adatfeldolgozása során azok integrált relációs kapcsolatban kerülnek egymással, ezáltal funkcionálisan²¹⁰ egy egységes adatbázist alkotva megteremtik a hatékonyság mérésének alapját.

3.2.3. A nemzeti és szövetségi érdekérvényesítés hatékonyságának mérése, a harmonizáció elméleti értékelése

A NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottságai (NKTLB) Adatbázis kimenő adatait (OUTPUT) a különböző szintű bizottságok adatainak egyedi lekérdezései, a mátrixelmélet²¹¹ szabályainak felhasználásával az Országok és Bizottságok Relációs Mátrixra, továbbá a katonai termelői logisztikai munkacsoportokban a nemzeti szakmai érdekérvényesítés objektív mérésére szolgáló Nemzeti és Szövetségi Érdekérvényesítési Mátrix képezi, amelynek felhasználásával mérhető a nemzeti és szövetségi érdekérvényesítés hatékonysága.

A NATO katonai termelői logisztikai bizottságok adataira való lekérdezések a számítógép képernyőjéről, mint annak egy vizuális informatikai felületéről valósíthatóak meg. Például a CNAD bizottságok lenyíló listájából az alárendeltségi sorrendben megjelenő bizottságok közül válasszuk ki a vizsgálat tárgyát képező aktuális bizottságot (pl.: AC-135/ GNDC)²¹², amelyre a vonatkozó adathalmazból az egyéni igényeink és szakmai követelményeink szerint további lekérdezéseket eszközölhetünk.

Az Országok és Bizottságok Relációs Mátrix²¹³ a kidolgozott informatikai felületen vizuálisan megmutatja, hogy a NATO tagországok közül melyik ország milyen szövetségi katonai logisztikai munkacsoportban vesz részt. A mátrix soraiban horizontálisan a NATO katonai termelői logisztikai bizottságai helyezkednek el, míg

²¹⁰ Az NKTLB Adatbázisa funkcionális kapcsolatai. FÜGGELÉK, 1. sz. melléklet, 13. sz. ábra. p.34

²¹¹ Mátrix: olyan sorokból és oszlopokból álló elrendezés, amelyben a horizontális sorok és a vertikális oszlopok metszéspontjai által hordozott relációs adatok egy meghatározott eljárás szerinti feldolgozása új adatokhoz, információkhoz vezet.

²¹² Egy bizottság adatainak vizuális lekérdezése. FÜGGELÉK, 1.sz. melléklet, 14. sz. ábra. p.35

²¹³ Az Országok és Bizottságok Relációs Mátrixra. FÜGGELÉK, 1.sz. melléklet, 15. sz. ábra. p.37

annak oszlopaiban a NATO tagországok²¹⁴ vertikális rendszere került beépítésre. A bizottsági részvételben nem szempont az adott ország mérete, vagy az adott ország katonai költségvetésének nagysága, hanem a bizottsági részvétel meghatározásánál a haderő struktúrájához kialakított katonai termelői logisztikai támogatási és irányultsági (érdekeltségi) területek, funkciók kapnak prioritást. Például Belgium és Dánia is – amelyek területileg kicsinek mondható országok-, de a Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatók Értekezlete (CNAD) főbizottságban, illetve annak alárendelt szakértői és munkacsoport szintű bizottságaiban 80 % fölötti arányban vesznek részt.

A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok tevékenysége során a nemzeti katonai logisztikai képességekkel való harmonizálást a bizottságokba kijelölt /delegált nemzeti képviselők valósítják meg alapvetően, melynek első lépése az adott nemzet katonai logisztikai érdekein belüli katonai termelői logisztikai érdekeknek megfelelő NATO termelői logisztikai munkacsoport kiválasztása. Az Országok és Bizottságok Relációs Mátixa ehhez a szakmai döntéshez megfelelő alapot nyújt, mert vizuálisan lehetőséget biztosít az adott nemzetnek, hogy más nemzetekkel saját katonai termelői logisztikai képességeit és ambíciószintjeit²¹⁵ összehasonlítva optimális szakmai döntést hozzon. Ez az összehasonlítási lehetőség különösen fontos és hasznos a Békepartnerségi Munkaprogramban (PWP) résztvevő országok számára, és **kutatásaim szerint szakmailag indokolt** a meghívott státuszban lévő országok²¹⁶ részére is.

Az értekezés szempontjából **a legfontosabb kimeneti lekérdezési információkat a Nemzeti és Szövetségi Érdekvényesítési Mátix²¹⁷ tartalmazza.** A mátrixszal szemben a legfontosabb **katonai követelmények:** az informatika és a matematikai módszereivel egy jól kezelhető informatikai vizuális felületen biztosítsa a katonai termelői logisztikai bizottságokban konszenzusos döntésekkel kidolgozott határidős feladatok nemzetenkénti differenciált feldolgozhatóságát, bizottságonkénti bontásban fejezze ki az adott nemzet (pl.: Magyarország) nemzeti álláspontjait a megszavazott feladatokban, továbbá tegye lehetővé a javaslatok / feladatok szövetségi támogatottságának értékelését. Teremtse meg továbbá a NATO katonai logisztikai munkacsoportjaiban tevékenykedő nemzeti képviselő felkészültségi feltételeit a nemzeti katonai termelői logisztikai képességek megjelenítésére, a szövetségi érdekekkel való harmonizálásra, illetve nyújtson alapot a különböző formákban megvalósuló nemzeti érdekvényesítés objektív értékeléséhez, és a katonai termelői logisztikai képességek harmonizációjának méréséhez a NATO katonai logisztikai munkacsoportokban.

²¹⁴ 2004. április 01.-n 26 NATO tagország van.

²¹⁵ Ambíció szint: egy katonai szervezet különböző képességeinek integrált egysége

²¹⁶ A NATO bővítés második szakaszának meghívott státuszú (Invited Country) országai voltak: Bulgária, Észtország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia, Szlovénia, 2004.április 01.-től már tagok.

²¹⁷ A Nemzeti és Szövetségi Érdekvényesítés Mátixa. FÜGGELÉK, 1.sz. melléklet, 16. sz. ábra. p.39

A **Nemzeti és Szövetségi Érdekérvényesítési Mátrix** soraiban a nemzeti képviselők által megtett javaslatok kerülnek feltüntetésre, míg annak oszlopaiban az adott katonai termelői logisztikai munkacsoportban résztvevő NAO országok helyezkednek el. Az elrendezés metszéspontjaiban az ország nemzeti álláspontja tükröződik, amely a J-I-N struktúra²¹⁸ alapján vagy J, vagy I, vagy N betűvel kerül bejegyzésre. Horizontálisan haladva rendre rögzítésre kerül a javaslatok/feladatok rendszere a nemzeti képviselő álláspontjával együtt, amelyet az adott javaslatra leadott szavazatának betűjele fémjelez.

A mátrixszal szemben támasztott matematikai követelmények: egyszerű matematikai módszerekkel, korrekt és áttekinthető aritmetikai algoritmussal biztosítsa az értékelhetőség kvalitatív és kvantitatív alapjait.

A mátrixszal szemben támasztott informatikai követelmények: a vizuális síkbeli informatikai felület szignifikánsan jelenítse meg a lekérdezett információkat, kezelése ne haladja meg a középfokú számítógép kezelői ismereteket, legyen kompatibilis a Honvédelmi Minisztérium hivatalos szoftver rendszereivel (pl.: MS OFFICE, ORACLE) és adatbázisaival (pl.: BNT, ADAMS), ne igényeljen indokolatlanul nagy memória területet, továbbá az adathordozókban mobilizálható legyen, illetve biztosítsa az előírt NATO és nemzeti adat- és információvédelem követelményeit.

Ezeket a követelményeket szem előtt tartva **az NKTLB Adatbázis alapjait úgy dolgoztam ki**, hogy az fejezze ki a NATO katonai termelői logisztikai bizottságok szervezeti struktúráját, illetve tükrözze az alárendeltségi viszonyokat is a különböző szintű munkacsoportonkénti bontásban. A Nemzeti és szövetségi Érdekérvényesítési Mátrix soraiban jelennek meg a konkrét katonai termelői logisztikai munkacsoport ülés napirendjén szereplő javaslatok / ajánlások / feladatok. A sorok és oszlopok metszéspontjaiban az adott javaslatra/feladatra vonatkozóan a katonai termelői logisztikai munkacsoportba delegált nemzeti képviselő álláspontjainak relációs kapcsolata fejeződjön ki a JIN struktúra alkalmazásával. A Nemzeti és Szövetségi Érdekérvényesítési Mátrix munkacsoportonkénti bontásban készül. Terjedelmi korlátok miatt jelenleg csak a mátrix két legfontosabb belső összesítő mátrixa: a Feladat/Országok Relációs Mátrixa és az Ország/ Feladatok Relációs Mátrixa kerül részletezésre.

A Feladat/Országok Relációs Mátrix²¹⁹ rendeltetése: az adott javaslat szövetségi támogatottsága értékelésének kiszámítása és megjelenítése, majd feladatonkénti összesítése. Katonailag ez a NATO katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységében a katonai termelői logisztikai képességekkel való harmonizálás esetében a szövetségi ajánlások és támogatottság stratégiai irányultságát, azaz a szövetségi érdekérvényesítési tevékenységet fejezi ki. Matematikailag megmutatja,

²¹⁸ JINstruktúra: **J**: a feladatra javaslatot tett és igennel szavazott, **I**: igennel szavazott, illetve **N**: nemmel szavazott más országok nemzeti képviselőjének javaslatára.

²¹⁹ A Feladat/Országok Relációs Mátrixa. FÜGGELÉK, 1. sz. melléklet, 17.sz. ábra. p. 42

hogy az adott javaslat, amelyet egy vagy több ország is tett, mekkora támogatottságot kapott a többi ország részéről. Amennyiben a javaslatot a konszenzusos döntésmechanizmusban minden ország támogatta – a szövetségi támogatás mértéke 100% - akkor a javaslat feladattá vált, de ha legalább egy ország nem támogatta azt – a szövetségi támogatás kisebb 100%-nál -, akkor az ajánlás megmaradt javaslat szintjén²²⁰. Amennyiben a magyar nemzeti képviselő az egyik javaslatra nemmel (N) szavazott, de a Szövetség tagországainak döntő többsége azt támogatta²²¹, célszerű a nem szavazat mögötti nemzeti érdekeket újra átgondolni.

Az **Ország/Feladatok Relációs Mátrix**²²²rendeltesége: az adott ország nemzeti érdekérvényesítésének objektív értékelése, a nemzeti képviselő tevékenységének egzakt mérése a katonai termelői logisztikai feladatokra leadott szavazatok alapján. A nemzeti érdekérvényesítés mérhetőségének és az Nemzeti és Szövetségi Érdekérvényesítési Mátrix adatainak rendszerelemzése során arra a következtetésre jutottam, hogy a Nem (N) szavazatok adásával is érvényesülnek a nemzeti érdekek, ezért az objektív mérhetőség matematikai feltételeinek biztosítása érdekében célszerű külön választani az általam elnevezett Aktív és Passzív érdekérvényesítési tevékenységeket.

Aktív érdekérvényesítésről beszélünk, ha a nemzeti képviselő rendszeresen kidolgozott javaslatok formájában (J) – esetlegesen már több NATO ország képviselőjének előzetes informális támogatását is megszerezve – képviseli a nemzeti katonai termelői logisztikai érdekeket az adott bizottságban. Matematikailag ez azt jelenti, hogy az adott bizottsági ülésen a szövetségi összes javaslatához/feladathoz viszonyítva mennyi volt a kiválasztott nemzet (pl.: Magyarország) javaslata (J), amelynek mértéke a matematika eszközeivel jól mérhető és a nemzeti érdekérvényesítés hatékonysága százalékosan egzakt módon kifejezhető. Az igen szavazatok (I) száma pedig azt fejezi ki, hogy milyen mértékben harmonizálnak a szövetségi érdekek a nemzeti katonai logisztikai érdekekkel, amelyek szintén pontosan meghatározhatóak.

A nemzeti érdekek szövetségi érdekekkel való aktív harmonizációjának hatásfokát matematikailag tehát úgy határozhatjuk meg, hogy az összes nemzeti javaslatához (J) hozzáadjuk a többi nemzet igen (I) szavazatát, és ezt viszonyítjuk a katonai termelői logisztikai bizottsági ülésen meghatározott határidős feladatok számához.

²²⁰ Megjegyzés: A matematikailag a javaslatok (J) és igen szavazatok (I) összegét kell képezni a szövetségi támogatás összesítésével, mert a saját nemzeti javaslatára nyilvánvalóan igennel szavaz a képviselő, így elegendő 1db karakter alkalmazása a nyilvántartáshoz.

²²¹ Döntő többségnek tekintem a 80%, vagy e fölötti támogatottságot.

²²² NKTLB Adatbázis Ország/Feladatok Relációs Mátixa. FÜGGELÉK 1. sz. melléklet, 18. sz. ábra. p.44

Fontosságára való tekintettel ezt a kutatási eredményt itt kívánom megjeleníteni:

$$AI_{HU} = \frac{\sum_{j=1}^n J_{HU}^{F_j} + \sum_{j=1}^n I_{HU}^{F_j}}{\sum_{j=1}^n F_j} \cdot 100 [\%]$$

Jelmagyarázat:

$\sum_{j=1}^n J_{HU}^{F_j}$ = a magyar nemzeti képviselő (HU) javaslatainak (J) összege ($\sum_{j=1}^n J_{HU}$) a j darab szövetségi feladatra (F_j) $j=1,2,3,\dots,n$

$\sum_{j=1}^n I_{HU}^{F_j}$ = a magyar nemzeti képviselő (HU) IGEN szavazatainak (I) összege ($\sum_{j=1}^n I_{HU}$) a j darab szövetségi feladatra (F_j) $j=1,2,3,\dots,n$

$\sum_{j=1}^n F_j$ = a bizottsági ülésen teljes konszenzussal megszavazott j -darab javaslat (F_j) összege.

AI_{HU} = a magyar nemzeti képviselő (HU) aktív IGEN (AI) szavazatainak %-ban kifejezett értéke, **az aktivitás határfoka.**

A katonai szaknyelv szerint AI_{HU} értéke megmutatja a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportokba delegált magyar nemzeti képviselő aktív tevékenységének határfokát. Külön vizsgálat tárgyát képezi, hogy milyen integrált Teljesítmény Értékelési Mutatószám Táblázat²²³ alapján és milyen mértékű differenciálással minősíthető a nemzeti képviselő kvalitatív és kvantitatív tevékenységeinek határfoka.

Elemzéseim során arra a következtetésre jutottam, hogy AI_{HU} ³ 70% fölötti aktivitási határfok esetén a nemzeti érdekérvényesítés szövetségi harmonizációja kiváló, a nemzeti képviselő tevékenysége aktív, szakmai részvételünk fenntartása a NATO reprezentáns katonai termelői logisztikai munkacsoportjában továbbra is indokolt. Az $AI_{HU} = 41-69\%$ közötti határfok esetén a képviselet megfelelő és a részvétel katonai termelői logisztikai munkacsoportban indokolt. Az $AI_{HU} \leq 40\%$ határfok azt fejezi ki, hogy a nemzeti érdekérvényesítés szövetségi támogatottsága alacsony, a nemzeti érdekek kevésbé érvényesülnek a szövetségi érdeklarmonizáció során, a nemzeti

²²³ Az integrált mennyiségi és minőségi Teljesítmény Értékelési Mutatószám Táblázat részletes kidolgozása nem képezi az értekezés tárgyát.

képviselő szakmai tevékenységét célszerű konkrétan megvizsgálni²²⁴, illetve a szubjektív tényezők esetleges megfelelősége esetén az a kérdés, hogy bizottság Szervezeti és Működési Szabályzata (ToR) alapfeladatai alapján helyesen lett-e kiválasztva az adott nemzeti katonai logisztikai érdekeket megjelenítő NATO bizottsági képviselő. Amennyiben az elemzések ez utóbbit támasztják alá, az adott szövetségi katonai termelői logisztikai munkacsoportban célszerű a képviselőt egy részletesebb elemzésen nyugvó értékelésnek alávetni.

Passzív érdekérvényesítésről beszélünk, ha a nemzeti képviselő nem, vagy csak ritkán dolgoz ki önálló javaslatokat, korlátozottan vagy nem törekszik a többi NATO ország informális támogatásának megszerzésére, és többségében nem szavazataival (N) érvényesíti ugyan a nemzeti katonai logisztikai érdekeket, azonban ezzel rendszeresen hátráltatja a katonai termelői logisztikai munkacsoport tevékenységét. A nem javaslatok (NJ) számának értelmezése csak matematikailag indokolt a passzivitás kifejezésére. A mennyiségi mérhetőség követelményét szem előtt tartva a passzivitás határfokát úgy fejezhetjük ki, hogy az összes szövetségi javaslat/feladatból (F_j) levonjuk a nemzeti javaslatok (J) és az igen szavazatok (I) összegét, az így kapott eredményt pedig viszonyítjuk az összes szövetségi elvetett javaslatához, mely az aktív érdekérvényesítés komplementer párjaként is kifejezhető.

Fontosságára való tekintettel ezt a kutatási eredményt szintén itt kívánom megjeleníteni:

$$PN_{HU} = \frac{\sum_{j=1}^n F_j - \left[\sum_{j=1}^n J_{HU}^{F_j} + \sum_{j=1}^n I_{HU}^{F_j} \right]}{\sum_{j=1}^n F_j}$$

$$PN_{HU} = \frac{\sum_{j=1}^n N_{HU}^{F_j}}{\sum_{j=1}^n F_j} \cdot 100 [\%]$$

²²⁴ Pl.: nyelvi nehézségek, a katonai információk hiánya, a felkészülés hiánya, a szakmai nemzeti és szövetségi együttműködés alacsony színvonala, a nemzeti bizottsági elöljárók támogatási tevékenységének hiánya stb.

Jelmagyarázat:

$\sum_{j=1}^n N_{\text{HU}}^{F_j}$ = a magyar nemzeti képviselő (HU) nemleges szavazatainak (N) összege
($\sum N_{\text{HU}}$) a j darab szövetségi feladatra (F_j) $j=1,2,3,\dots,n$

$\sum_{j=1}^n F_j$ = a bizottsági ülésen teljes konszenzussal megszavazott j -darab javaslat
(F_j) összege.

PN_{HU} = a magyar nemzeti képviselő (HU) nemleges (PN) szavazatainak %-ban
kifejezett értéke, **a passzivitás hatásfoka.**

Ezen matematikai elemzés során arra a következtetésre jutottam, hogy PN_{HU} **30%** passzivitás kiváló, a $\text{PN}_{\text{HU}} = 31- 59\%$ között még megfelelő, azonban PN_{HU} **60%** passzivitási hatásfok már nem elfogadható és a nemzeti képviselő tevékenységét, illetve az adott katonai termelői logisztikai munkacsoportban való szakmai képviselet szükségességét és indokoltságát ismét egy részletes, minden mennyiségi és minőségi szempontra kiterjedő elemzés során célszerű megvizsgálni.

3.3. A nemzeti érdekérvényesítés és harmonizáció a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok képviseleti és döntéshozatali rendszerében

A nemzeti érdekérvényesítés informatikai és matematikai alapjainak lerakása, kidolgozása után vizsgáljuk meg annak a gyakorlatban történő megvalósulását, melynek során a katonai termelői logisztikai érdekek folyamatos szakmai képviseletének prioritásai mellett kiemelten kell kezelni az adott munkacsoportban résztvevő más szervezetekkel való együttműködés különböző formáit.

Az érdekellentétek feloldása során célszerű megvizsgálni az eltérő vélemény valós szakmai alapjait, mindenképpen elkerülve a szubjektívizmus²²⁵ diktatórikus buktatóit. A katonai termelői logisztikai érdekek szövetségi érdekekkel való harmonizálása során minden nemzeti képviselő tevékenységének elméleti alapja azonos elveken és módszereken nyugszik, függetlenül a képviselő nemzeti hovatartozásától.

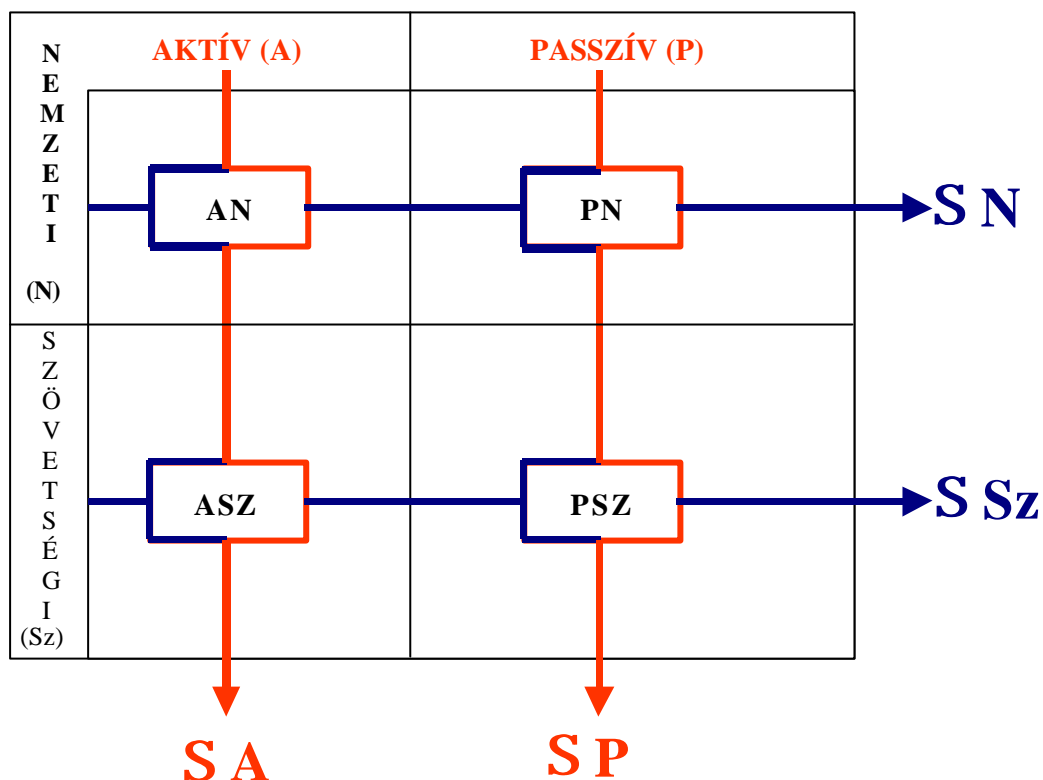
²²⁵ A nemzeti érdek egyoldalú, nem tárgyilagos képviselete, a képviselők, mint személyek szerepének eltúlzása.

A nemzeti képviselőnek - alapvetően előre felkészülve- választania kell, hogy az adott konkrét helyzetben, annak konkrét elemzése alapján kialakított nemzeti katonai termelői logisztikai érdeket az aktív vagy passzív érdekérvényesítő módon harmonizálja a szövetségi érdekekkel. Az előzőeket elemezve levonható az a következtetés, hogy négy tevékenységi követelménynek kell egyidejűleg megfelelni az érdekérvényesítő folyamatban.

Kutatásaim során megállapítottam, hogy ezek az elemek egy rendszerbe foglalhatóak és annak azonos értékű rendszerlemeinek keresztfüggőségét jelentik. Ez az állítás egy egyszerű ábrával (2.sz. ábra)²²⁶ bizonyítható. Az elrendezésben világosan elkülönül a négy rendszerelem. A horizontális kapcsolatrendszerből arra következtethetünk, hogy a nemzeti és a szövetségi érdekérvényesítés összesített tevékenységei egyaránt megvalósulhatnak a nemzeti képviselők aktív vagy passzív relációs képviseleti munkája során.

---

²²⁶ 2. sz. ábra . A nemzeti és szövetségi érdekérvényesítés elvi vázlata. p. 68

- Jelmagyarázat:**
- = vertikális kapcsolatrendszer
  - = horizontális kapcsolat rendszer
  - AN** = Aktív nemzeti érdekvényesítés
  - ASz** = Aktív szövetségi érdekvényesítés
  - PN** = Passzív nemzeti érdekvényesítés
  - PSz** = Passzív szövetségi érdekvényesítés
  - SN** = A nemzeti érdekvényesítés összegzett eredménye
  - SSz** = A szövetségi érdekvényesítés összegzett eredménye
  - SA** = Az aktív nemzeti érdekvényesítés összegzett eredménye
  - SP** = A passzív nemzeti érdekvényesítés összegzett eredménye

2. sz. ábra

A nemzeti és szövetségi érdekvényesítés elvi vázlata

A vertikális kapcsolatrendszer pedig azt mutatja, hogy a képviselők aktív vagy passzív érdekvényesítésének összegzett eredményei típusonként egyaránt tükrözik a nemzeti és szövetségi érdekek rendszerét.

3.3.1. A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjainak működési elvei

A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjainak működési rendjét az általam kidolgozott **tervszerűség, a hatékonyság, a jogkör, a felelősség, az áttekinthetőség elvei**, illetve a térben és időben történő eseti megosztottság **jellemzi**, amely nem különbözik a NATO nem logisztikai katonai irányultságú munkacsoportjainak működésétől.

A tervszerűség elve többféle végrehajtási metódusban, statikusan és dinamikusan is tükröződik. Alaphelyzetben statikusan a Békepartnerségi Munkaprogram (PWP) kétéves, gördülő tervezési rendszeréhez is igazodva, a tárgyév részletesen, a tárgyévét követő év pedig a folyamatos munkavégzéshez elengedhetetlen információk betervezésével valósul meg. Az elengedhetetlen információk alatt azt értem, amelyek döntően befolyásolják az adott katonai termelői logisztikai munkacsoport ülését.

Ilyen információ lehet például az, hogy a következő félévben legyen-e munkacsoport ülés. Első hallásra ez eléggé különösen hangzik, de 1996-tól ezen a területen végzett tevékenységeim és tapasztalataim alapján többször találkoztam olyan esettel, hogy évente csak egy ülés került végrehajtásra. Ennek nemcsak költségtakarékossági megfontolásai voltak, hanem a tervezett tárgyalási napirendek mennyisége és minőségi összetevői nem indokolták a plenáris ülés megtartását. Ezalatt azt értem, hogy pl.: a beindított szakmai feladat még nem ért véget, vagy döntést igénylő új információk nem álltak rendelkezésre, ezért sürgős volt plenáris ülést tartani, más módon kellett a nemzeti és szövetségi érdekeket érvényesíteni.

Ilyen fordult elő a Katonai Lőszeres és Robbanóanyagok Szállításának és Tárolásának Biztonsági Kérdéseivel Foglalkozó Szakértői Csoport, Tárolási Alcsoport (AC-258/STWG)²²⁷ munkacsoportja, illetve az Összhaderőnemi Robbanóanyag Hatástalanítás (MAS/ ARMY BOARD/ EOD)²²⁸ munkacsoportok tevékenységeiben. Alapvetően ez a szűkebb, vagy csak egy-egy katonai termelői logisztikai követelményeket megjelenítő munkacsoportra, illetve Ad-Hoc Project Group -okra (AH PG) jellemző, a katonai termelői logisztikai munkacsoportok döntő többségére az évenkénti 2-4 alkalom az átlagos.

A tervezés dinamikus eleme valósítja meg a gördítést, mert az aktuális bizottsági ülésen az esetek döntő többségében eldöntik a következő ülés pontos idejét és helyét.

²²⁷ Tevékenységei 2003.04.01.-el összevonásra is kerültek más munkacsoportokkal.

²²⁸ MAS/ ARMY BOARD/ EOD = Összhaderőnemi Robbanóanyag Hatástalanítás. A MAS szervezet 2003. április 01.-vel átalakult.

Amennyiben ez az ülés az őszi ülészakra esik, úgy ez a döntés már a tárgyévet követő év első felévére vonatkozik. A döntést ezután rögzítik a bizottság jegyzőkönyvében, majd a képviselő hazai utijelentésében. Most látjuk a képviseleti rendszer látszólagos tervezési aszinkronitásának egyik fontos bizonyítékát. Nevezetesen az történt, hogy a nemzeti képviselő olyan időpontról döntött, ami mögött még nincs tárgyévi jóváhagyott nemzeti MET- terv.

Azonban ez a probléma csak látszólagos, hiszen ennek feloldására szolgál a Békepartnerségi Munkaprogram (PWP), illetve az Egyéni Partnerségi Program (EPP) gördülő tervezési metódusa módszereinek 1994-től való meghonosítása a nemzeti multilaterális és együttműködési kapcsolatok tervezése során.

A hatékonyság elve a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjaiban érvényesülő szövetségi érdekérvényesítés nemzeti képességekkel való harmonizációja során az kifejezi egyrészt a nemzeti érdekek – előzőekben matematikai alapokon kidolgozott és mérhetővé tett - aktív képviseletét, gazdaságilag kimutatja az adott katonai termelői logisztikai szakfeladatba befektetett erőforrásokkal és költségekkel arányos, azt mérhetően kifejező gazdasági eredményt, másrészt katonailag biztosítja a kitűzött szövetségi és nemzeti célok elérését, azok eredményes teljesítését. Az adott katonai termelői logisztikai munkacsoport és az abban résztvevő nemzeti képviselők tevékenysége egymástól elválaszthatatlanul, a kölcsönös hatékonyság alapján lehet eredményes.

A nemzeti képviselő érdekérvényesítő tevékenysége akkor lehet hatékony, ha szakmailag alaposan felkészül, képzettségével és rendszerszemléletével a katonai termelői és fogyasztói logisztika alrendszerait képes az integrált nemzeti érdekek mentén megjeleníteni, nyelvi nehézségei nincsenek, aktív és toleráns magatartást tanúsít, továbbá képes a nemzeti katonai termelői logisztikai érdekeket kompromisszumos javaslatokkal harmonizálni.

A jogkör elve röviden annyit jelent, hogy a katonai termelői logisztikai munkacsoport képviselőjének vagy állandó, vagy eseti meghatalmazással kell rendelkeznie a nemzeti álláspontok képviseletéhez a nemzeti érdekek szövetségi harmonizációja során. További kutatást igényel annak kidolgozása, hogy a képviselő milyen nemzeti és nemzetközi jog- és hatáskörrel rendelkezzen a szakmai munkája, együttműködése során az ülésre való felkészülés, a monitoring rendszerű menedzselés időszakában.

A felelősség elvén azt kell érteniük, hogy az adott NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportban a nemzetek képviselői kollektíven felelősek a munkacsoport hatékony működéséért, a Szövetség érdekeinek érvényesüléséért, az érdekharmozáció megvalósításáért, illetve a nemzeti képviselő egyénileg felelős az adott nemzeti álláspont felkészült képviseléséért, míg a munkacsoport elnöke személyében is felelős az érdekvényesítés arányos harmozációjáért, a szavazások és a napirendi pontok demokratikus feltételeinek megteremtéséért, és annak folyamatos fenntartásáért.

Az áttekinthetőség elve azt jelenti, hogy a katonai termelői logisztikai munkacsoport ülések tervezése gördülő rendszerben történjen, a képviselők világos szakmai javaslatai nyugodjanak a STANAG –eken, az Egyetértési Nyilatkozatokon és más szövetségi dokumentumokkal fogalmilag is harmozáljanak, továbbá az információ és dokumentumvédelem szabályainak betartása mellett biztosítson minden nemzeti képviselő számára kölcsönösen hozzáférhető pontos és értékelhető információkat a publikus képességekre és ambíciószintekre, illetve a katonai logisztikai munkacsoport konkrét működésére vonatkozóan.

Az együttműködés elvét célszerű, ha áthatja az országok kompromisszumkészsége alapján a nemzeti elégségesség és a szövetségi szükségesség integrált egysége a nemzeti érdekvényesítés szövetségi érdekekkel való harmozációja során, hiszen a szövetségi érdekek a nemzetek kollektív érdekeinek minőségi tükröződését is jelentik.

A javaslattevő nemzetnek célszerű nagyfokú toleranciát és rugalmasságot mutatnia más nemzetek felé, mert a viszonyosság alapján támogatásra csak így számíthat. Most van jelentősége a passzív érdekvényesítés határfoka objektív mérésének, mert az a nemzeti képviselő, aki ritkán javasol és mások javaslatait állandóan leszavazta, - másképpen fogalmazva visszaél a döntéshozatali rendszer demokratizmusával - vétójával döntően gátolja az adott NATO katonai termelői logisztikai munkacsoport működését.

A nemzeti érdekvényesítés és harmozáció tehát ezen általam kidolgozott fő elvek mentén, tartalmilag a konszenzusos döntésmechanizmuson nyugszik, amely a már tárgyalta szerint érvényesül a NATO katonai munkacsoportok működési rendjében a szavazások során.

3.3.2. A nemzeti képviselő tevékenysége a szakmai álláspont kialakításának folyamatrendjében

Kutatásaimra alapozva kidolgoztam a nemzeti képviselő felkészülésének és a katonai termelői logisztika szakmai álláspontja kialakításának egy új változatú folyamatrendjét, amelyet a 3. sz. ábra szemlélet²²⁹. A ciklikusan ismétlődő folyamat indítására célszerű a katonai termelői logisztikai munkacsoport ülésen megfogalmazott egyik javaslatot választani, amelyet a nemzeti képviselő az utijelentésébe külön pontként belefoglalmaz. Az utijelentést ezután felterjeszti a közvetlen szolgálati eljárónak és a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoport szervezeti struktúrája szerinti szakmai eljárónak, ha van ilyen. A NATO nemzeti kodifikációs igazgatók csoportja (AC-135/GNDC) esetében ez a személy a Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgató (NAD). Amennyiben nincs ilyen személy, akkor a Multilaterális és Együttműködési Tervben a felelős szervezet vezetőjének kerül felterjesztésre a jelentés²³⁰. Ezt követően a képviselő végrehajtja a közvetlen feladattisztázást és a belső szakmai együttműködést ágazati szinten a munkahelyén, majd megkezdí a helyzetértékelést.

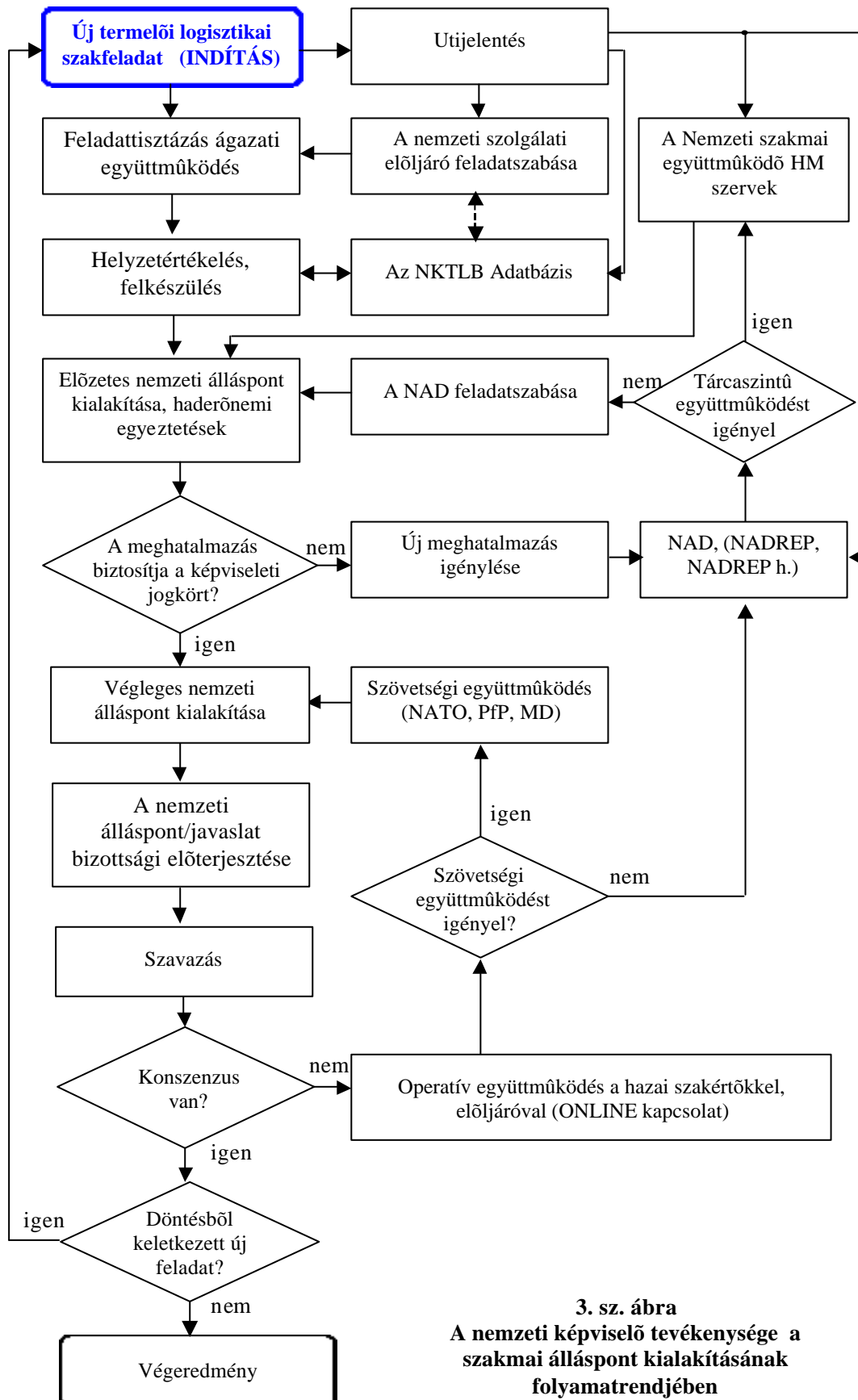
A helyzetértékelés során az utijelentés tájékoztatásul megküldött példányai alapján az együttműködésben érintett HM szervezetek megküldik a véleményeiket, a képviselő a NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottságai (NKTLB) Adatbázisa aktuális adataiból a szükséges információkat feldolgozza. Az előzetes nemzeti álláspont kialakítása során a Nemzeti Fegyverzeti Igazgató (NAD) feladatszabását – vagy a munkacsoport szervezeti struktúrája szerinti első közvetlen eljáró által meghatározottakat – bedolgozza, figyelembe véve az esetleges fogyasztói logisztikai követelményeket is a haderőnemi egyeztetések során.

Ezután a kialakult előzetes álláspont képviselőtének jogi- és hatásköri elemzése következik, nevezetesen annak eldöntése, hogy a képviselő meghatalmazása elegendő-e a kialakult nemzeti álláspont képviselőtéhez. Ha nem, akkor a kiadmányozásra jogosult, katonai termelői logisztikai munkacsoport magyar nemzeti felelős szerve vezetőjéhez fordul, hogy erre a feladatra vonatkozóan eseti megbízást adjon.²³¹

²²⁹ 3.sz.ábra. A nemzeti képviselő tevékenysége a szakmai álláspont kialakításának folyamatrendjében. p.73

²³⁰ Az utijelentés elkészítése és felterjesztése általános előírásainak feltárása és ismertetése nem tárgya az értelmezésnek.

²³¹ Tételezzük fel, hogy a NAD megadta a felhatalmazást, mert az egyéb esetek elemzése nem tárgya az értekezésnek.

Ezt követően a végleges nemzeti álláspont kialakítása következik, amelynek során a képviselőnek célszerű egyeztetni a szövetségi együttműködés rendszerében a NATO/PfP/MD partnerekkel, a munkacsoportban lévő más nemzetek képviselőivel, illetve figyelembe venni a kétoldalú nemzetközi együttműködés keretében, illetve a regionális együttműködés során szerzett konkrét tapasztalatokat is, továbbá harmonizálnia célszerű a javaslatot a haderőfejlesztési célkitűzésekkel is. Az így kialakított végleges nemzeti javaslat/álláspont kerül ismertetésre a katonai logisztikai bizottsági ülésen, majd a nemzeti érdekérvényesítés szövetségi harmonizációja során szavazásra. Amennyiben a szavazás kedvezően zárult, a javaslat feladattá vált, és kezdődik a ciklus előlről. Amennyiben nem, akkor lehetőség van a nemleges (N) szavazatot adó NATO/PfP/MD képviselőkkel informálisan, illetve közvetlenül a Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatóval (NAD) operatíván egyeztetni a nemzeti álláspont további harmonizációs pontosítása érdekében. Ezt célszerű még az ülés végéig megtenni, hogy a jegyzőkönyvezés során már a harmonizált javaslat kerüljön végleges formában rögzítésre. Hangsúlyozom, hogy a példa idealizált, sajnos több ponton nem egyezik meg a jelenlegi gyakorlattal. Még nem működik az NKTLB Adatbázis, a NAD -dal való konzultációs fórumok ritkák, az utijelentések szakmai feldolgozása messze elmarad az optimálisnak értékelhető színvonalától és folyamatrendtől. A jelenlegi gyakorlat szerint a NAD felkészítése csak a képviselők által készített féléves összefoglaló jelentésekkel történik, nincs rendszeres személyes konzultáció szervezve a katonai termelői logisztikai munkacsoport NATO struktúrája szerinti bontásban az eltérő nemzeti szervezetekben szolgálatot teljesítő nemzeti képviselők részére, a megszavazott /elfogadott szakfeladatok hazai megvalósítása, monitoring rendszerű menedzselése érdekében nincs szakmailag szabályozva a nemzeti képviselő tevékenységi rendje, jog- és hatásköre az egymásnak alá nem rendelt katonai szervezetek együttműködése során. Ezek azok a területek, amelyek a nemzeti érdekérvényesítő tevékenységünket negatívan befolyásolják a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportokban végzett szakmai képviselői munkánk során.

3.3.3. A NATO katonai logisztikai munkacsoportok működési formái

A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok működése formailag többféle módon fejeződhet ki. Alapesetben hivatalosan a rotációs elvek szerint²³² megszervezett munkacsoport üléseken fejthetik ki a nemzeti képviselők a javaslataikat, fogalmazhatják meg a képességeken nyugvó nemzeti érdekeiket.

²³² Rotációs elv: Az ülések eltérő helyszíneken, forgószínpad szerűen kerülnek központilag megszervezésre a rendezést vállaló országok között úgy, hogy általában egy ülés a brüsszeli NATO kerül végrehajtásra. Ha kettőnél több ülés van egy évben, akkor egy ülés Brüsszelben, egy ülés az USA-ban, (vagy az elnök nemzetisége szerinti országban) kettő más helyszínen kerül végrehajtásra. Pl.: az AC-135/GNDC munkacsoport esetében.

További hivatalos és egyben erőforrás, illetve költségtakarékos munkamódszer a NATO központban akkreditált Nemzeti Képviselő Hivatal állományából kijelölt képviselő részvétele több munkacsoportban. Számítalan előnye mellett ez a szakmaiság rovására megy – még akkor is, ha előtte a hazai anyagokból felkészül – mert alapképzettsége folytán a témák teljes mértékű és jogkörű képviselése nincs arányban az általa nem szándékosan okozott szakmai hátrányok későbbi következményeinek felszámolásával. A következő hivatalos forma a minimalizált költségekkel járó úgynevezett Csendes Eljárás (SP)²³³. Kutatásaim során megállapítottam, hogy a Csendes Eljárás (SP) úgy működik, hogy az adott katonai termelői logisztikai munkacsoport, vagy szakmai projekt teljes anyaga alapvetően papíralapú adathordozón, a NATO és a nemzeti ügyviteli szabályoknak megfelelően megküldésre kerül a nemzeti képviselőknek. Ennek a kidolgozottsága olyan részletességű, hogy abból a tárgyalta téma teljes mértékben értékelhető, vagy csak egy néhány kérdést tartalmaz, amely miatt nem célszerű soron kívüli bizottsági ülést összehívni, de az ülés tervezett időpontjára célszerű, ha a képviselő már foglalkozik az anyaggal. A dokumentumon mindig feltüntetésre kerül egy dátum – általában néhány hét – amely lejártáig ha nem érkezik vissza a válasz, akkor az anyagra az adott nemzet igennel (I) szavazott, azt minden tekintetben elfogadta.

Ennek a módszernek az inverze is alkalmazásra kerül, ha az Eljárás (P)²³⁴ határideje jelezve van, és a Csendes (Silent) jelzés nem szerepel az anyagokon. Ebben az esetben kötelező válaszolni az adott szakmai témára. Hivatalosnak tekinthető még a NATO fedett belső elektronikus információs rendszere (pl.: INTRANET, CRONOS), vagy egyes katonai termelői logisztikai munkacsoportok belső levelező rendszere²³⁵. Ezek azonban inkább már az együttműködést, a nemzeti vélemények összehangolását és előkészítését segítik, mintsem helyettesítik a katonai termelői logisztikai munkacsoport soros ülését. Végül a nagyon közkedvelt, de informális együttműködési forma a nyílt internetes kapcsolattartás, vagy más vezetékös összeköttetés²³⁶, amely semmilyen módon nem tekinthető hivatalosnak.

A nemzeti képviselő kidolgozott tevékenysége és szakmai álláspontja kialakítása folyamatrendjének csak egyik elemét, nevezetesen a szakmai informális szövetségi együttműködést jeleníti meg. Semmilyen módon nem helyettesíti a munkacsoport hivatalos együttműködési formáit, de támogathatja annak működését.

---

²³³ SP= Silent Procedure

²³⁴ P= Procedure

²³⁵ Pl.: Az AC-135/GNDC munkacsoport által alkalmazott NATO Mail Box System (NMBS) levelező rendszer.

²³⁶ Az információ- és dokumentumvédelmi elemzések készítése és a jogi konzekvenciák levonása nem tárgya az értekezésnek.

3.3.4.A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok működésének és feladatainak védelemgazdasági környezete

A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok szakmai feladatai természetesen nem öncélúan alakulnak ki, hanem szervesen illeszkednek mind a szövetségi Védelmi Tervező Rendszerben, mind a munkacsoportban résztvevő országok saját nemzeti védelmi tervező rendszereiben megjelenített haderőfejlesztési célkitűzések megvalósítása érdekében kifejtett képviseleti munkához. Szakmailag harmonizálnak a HM Védelmi Szakfeladatrend funkcionális besorolásaival, és **az általam kidolgozott együttműködési rendszeranalízis alapján** egzakt módon beilleszthetőek a nemzetközi együttműködés a HM Védelmi Szakfeladatrendi rendszerébe,²³⁷ amelyben a haderő törvényben meghatározott fő feladatai részfeladatokra történő lebontása során elhatárolódnak a szervezeti elemek funkcionális feladatai és a mögöttük lévő termelői és fogyasztói logisztikai támogatás tevékenységi körei. A kutatás időszakában kidolgozás alatt álló HM Védelmi Szakfeladatrend egyik kihívása, hogy az a haderőnemi dominanciák feladatai mögött milyen módon tudja megjeleníteni a katonai logisztika termelői és fogyasztói alrendszerének funkcionális differenciáltságát, annak támogató jellegét, mert a HM Védelmi Szakfeladatrendjében önálló fejezetként a logisztika meg sem jelenik. A HM Védelmi Szakfeladatrendben tehát egy egységes integráns rendszert alkotva megjelennek egyrészt a nemzeti katonai és szakmai feladatok, továbbá azok nemzetközi érvényesítési lehetőségei is. A külön Gyűjtő Főcsoportban megjelenő Nemzetközi Feladatok²³⁸ kidolgozása során a rendszerszemlélet funkcióorientált módszerét alkalmaztam, amely a feladatok jellege alapján elvonatkoztat a konkrét katonai szervezeti struktúráktól.

A kidolgozás során azon követelmények vezéreltek, amelyekkel általában biztosítható a tartalmában és esetenként szintenként is differenciált formában megjelenő feladatok átláthatósága, az átfedések és a párhuzamosságok megszüntetése, az eddig még be nem sorolt nemzetközi szerződésekből és kötelezettségvállalásainkból adó védelemgazdasági feladatok besorolása, amellyel biztosítható a NATO katonai logisztikai munkacsoportok szakmai munkájának költségghatékony tervezése.

Mindezen követelmények alapján **egy hatlépcsős kódrendszer alkalmazásával kidolgoztam** a katonai logisztikai munkacsoportok nemzetközi tevékenységeinek kereteit biztosító nemzetközi feladatok szakfeladatrendi besorolását, amely eredményként biztosítja: a konkrét feladatokhoz rendelt erőforrás- és

²³⁷ A HM Védelmi Szakfeladatrend teljes rendszerelemzése nem tárgya az értekezésnek, abban csak a katonai termelői logisztika nemzetközi együttműködési aspektusai kerülnek ismertetésre.

²³⁸ A 21. Gyűjtő Főcsoportban megjelenő NEMZETKÖZI FELADATOK tárcaszintű kidolgozását én végeztem, javaslataim döntő többsége változtatás nélkül beépítésre került a HM Kollégium által jóváhagyott változatba.

költségelemzéseken nyugvó, normákra és normatívákra alapozott költségvetés tervezését. A kódszámok alkalmazása világosan elkülöníti a két- és többoldalú, a NATO szövetségi, a Békepartnerségi (PfP), a regionális nemzetközi együttműködés rendszereit, differenciálja a nemzetközi egyéni és kötelekkiképzés, a nemzetközi gyakorlatok, a nemzetközi béketámogató feladatok, illetve a nemzetközi védelemgazdasági feladatok besorolását. A besorolás eredményeit a 2. sz. mellékletben²³⁹ foglaltam össze. A védelemgazdasági nemzetközi feladatok tervezése és besorolása azért kiemelt jelentőségű, mert a katonai termelői logisztika feladatainak jelentős része ebben az alrendszerben jelenik meg. A teljesség igénye nélkül néhány gyakorlati példát említve: a két- és többoldalú nemzetközi szerződésekből és kötelezettségvállalásokból adódó gazdasági és pénzügyi feladatok, a haditechnikai együttműködés speciális feladatai, a NATO-val való szövetségi együttműködés pénzügyi feladatai (pl.: hozzájárulások, tagdíjak), továbbá a Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT) kormányzati szintű tárcaközi projektjének védelemgazdasági feladatai és más feladatok. A katonai termelői logisztikai munkacsoportokban dolgozó nemzeti képviselőknek mindenekelőtt tehát a saját szakterületük komplex feladatrendjével célszerű megismerkedniük, majd a különböző NATO dokumentumok feldolgozását követően kell kiválasztani azokat a termelői logisztikai munkacsoportokat, amelyekben a nemzeti képességekkel harmonizáló szövetségi érdekérvényesítés hatékonyan megvalósítható.

További forrásnak tekinthető a haderő előtt álló haderőfejlesztési javaslatok/célkitűzések (FPs/FGs) eredményes megvalósítása érdekében az általuk indukált katonai termelői és fogyasztói logisztikai feladatok (EGs/EAs/ELs)²⁴⁰, azok képviselete a katonai logisztikai munkacsoportokban, a nemzetközi együttműködés különböző formáiból adódó logisztikai feladatok, illetve a konkrét logisztikai munkacsoportokhoz elsődlegesen nem kötődő, de védelemgazdasági orientáltságú programok (pl.: BNT, NSIP) tevékenységei, továbbá a Szövetség termelői logisztikai irányultságú szervezeteivel, hivatalaival és ügynökségeivel folytatott együttműködés.²⁴¹ A rendszerszemléletű kutatásaim alapján megállapítottam: a katonai termelői logisztikai együttműködés jelentős és eredményes védelemgazdasági környezetű területe a Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT) és a NATO Biztonsági Beruházási Programja (NSIP).

A Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT) fogalma alatt azt értjük: egy fogadó nemzet által békeidőszakban, szükségállapotok, válság vagy konfliktus esetén a fogadó nemzet területén elhelyezkedő, működő, illetve az átvonuló Szövetséges erők és

²³⁹ A nemzetközi feladatok besorolása a HM Védelmi Szakfeladatrendjébe. FÜGGELÉK, 2.sz. melléklet, p.46

²⁴⁰ EG = Element General = Szárazföldi Alkotóelem, EA = Element Air = Légvédelmi Alkotóelem, EL = Element Land = Szárazföldi Alkotóelem,

²⁴¹ Terjedelmi korlátok miatt a teljes együttműködési rendszer nem kerül kifejtésre.

szervezetek számára nyújtott polgári és katonai segítséget, amelynek alapját a fogadó nemzet a küldő nemzetek és/vagy a NATO illetékes szervei között megkötött megállapodások képezik. A fogalom tartalmának elemzéséből következik, hogy ez a HM tárca védelemgazdasági környezetén is túlmutató tárcaközi feladat, amelynek vannak katonai és polgári logisztikát érintő részterületei is. A BNT katonai feladatainak rendszergazda szintű informatikai tervezése és szervezése a HM Gazdasági Tervező Hivatal alaprendeltetési feladatainak körébe tartozik. Jelenleg a haderőfejlesztési célkitűzésekkel összhangban²⁴², első körben elkészült a Befogadó Nemzeti Támogatás Képesség Tervező Katalógusa (HNS CC)²⁴³, és Nemzeti Adatbázisa. A Befogadó Nemzeti Támogatás Képesség Tervező Katalógus (HNS CC) fejlesztése - amely mind a katonai mind a polgári támogató képességeket tartalmazza – az elkövetkező évek folyamán további feladatokat jelent. Célszerű, ha a katalógus tartalmazza mindazon képességeket is, amelyek a két- vagy többoldalú nemzetközi megállapodásokban már rögzítésre kerültek, hatékony támogatást biztosítva ezzel a NATO hadműveleti tervezési mechanizmus és a küldő országok tervezési rendszere közötti összhangot. A kijelölt nemzeti kapcsolattartó személy garancia arra, hogy a katalógussal kapcsolatos információk kérések pontosan és a szükséges tartalommal biztosítják az igénylők tájékoztatását. A NATO-val való védelemgazdasági együttműködés keretében célszerű véglegesíteni egy Egyetértési Nyilatkozatot, amely a BNT ellátásának és biztosításának keretdokumentuma. A Katalógus hatékony használata érdekében célravezető módszerként alkalmazható a nemzetek egymás közötti Egyetértési Nyilatkozatok megkötése a rendelkezésre álló képességek tekintetében.

A NATO Biztonsági Beruházási Program (NSIP) felett az Infrastruktúra Bizottság (IC/AC-4) gyakorolja az átfogó irányítási felelősséget. Az NSIP Program finanszírozza a NATO mint Szövetség eszközeinek és javainak növeléséhez és modernizálásához szükséges közös beruházásokat. A katonai költségvetés biztosítja a pénzeszközöket a NATO integrált katonai struktúrája közös tevékenységei működtetésére és fenntartására vonatkozó költségeihez. Ezeknek a programoknak a korábbi elszámolása a NATO Elszámolási Egység (NAU)²⁴⁴ alkalmazásával történt. Napjainkban az EUR alapú közös finanszírozásra való alkalmasság alapelve az, hogy a szövetségi követelményeknek meg kell haladniuk a nemzeti erőforrásokból ésszerűen elvárható, a Szövetség által igényelt erőforrásokat. A NATO átfogó, szövetségi szükségleteinek fő területei: a reagáló erők hadszíntéri mozgékonyasága, a haderőnemek rugalmas vezetése és irányítása, a felderítés és hírszerzés, a kiképzést és felkészítést szolgáló gyakorlati létesítmények biztosítása, a logisztikai biztosítás és utánpótlás, továbbá a nukleáris kapacitások adatainak naprakész

²⁴² A feladat FP-2004 Haderőfejlesztési kódja: EG 4256

²⁴³ HNS CC = HOST NATION SUPPORT CAPABILITIES CATALOGUE

²⁴⁴ NAU= NATO Accounting Unit. Elméleti jelentőségű volt a múltban, mert napjainkban már a valós gazdasági tevékenység elszámolása valójában az Európai Unió közös valutája (EUR) alkalmazásával történik.

ismerete, illetve az ellenőrzések, konzultációk rendszeres tervezése és szervezése. A védelemgazdasági környezetű nemzeti képviselőket a HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatal látja el. A Multilaterális és Együttműködési Tervben (MET) az NSIP programokat érintő ülések nem termelői logisztikai munkacsoportokként, hanem konferenciaként vagy más együttműködési fórumként kerülnek beépítésre. Az NSIP keretében az egyes fejlesztések alapvetően az úgynevezett Képességcsomagokban (CPs)²⁴⁵ kerülnek meghatározásra, jóváhagyásra, illetve megvalósításra. A kidolgozásban a NATO érintett szervezetei, illetve a fejlesztésben érdekelt tagországok vesznek részt. A CP-k megvalósításához az összes NATO tagállam különböző NATO bizottságokban történő együttes jóváhagyása szükséges. Az előzőek alapján már a NATO csatlakozás előtt egyértelművé vált, hogy Magyarország elemi érdeke az NSIP-ben való részvétel. A közös szövetségi és nemzeti érdekeket egyaránt megjelenítő keretből hazánkba áramló összegekből azonban csak a közös célok megvalósítását lehet fedezni, így senki sem remélheti a rossz állapotú laktanyák és egyéb objektumok „NATO pénzből” való rendbehozatalát. Ugyanakkor hazánk katonai infrastruktúrájának hiányosságai bőven kínálnak teret a vitathatatlanul közös, szövetségi érdekű fejlesztések számára is. Az NSIP-ben való részvétel feltételei közül tehát csak az első volt a NATO tagság elnyerése. Ki kellett alakítani azt a szervezeti keretet és jogi háttérrel, amely – a többi NATO tagállam gyakorlatát figyelembe véve – lehetővé teszi az NSIP mintegy 50 év alatt kialakított elveinek hazai alkalmazását. A Honvédelmi Minisztériumban történt átszervezés következtében ezek a feladatok 2000. közepétől a HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatalban létrehozott Biztonsági Beruházások Igazgatóságán kerülnek végrehajtásra. Az NSIP -ben való részvétel nemzeti feltételeinek megismerése során egyre halmozottabban rajzolódtak ki azok az akadályok, amelyek elhárítása sürgős jogalkotási munkát tett szükségessé. Elsőként az NSIP projektek finanszírozásához szükséges köztehermentesség biztosítása érdekében az ÁFA- és vámmentesség kérdésében sikerült előrelépni. Hazánk NATO csatlakozását követően a jogalkotási munka némiképp felgyorsult. Ugyanakkor szükséges volt tisztázni azt a különbséget, amely a NATO-ba és az Európai Unióba történő belépés jogi háttéré között mutatkozik. Amíg az Európai Unió számos vonatkozásában a konföderatív államiság jellemzőivel rendelkezik és így olyan önálló belső jogot alakít ki, amelynek nemzeti joggá tétele az integrációnak részben tartalma, részben feltétele, addig a NATO állami jelleget nem ölt, saját joga nincs. Az NSIP -ben való részvétel jogszabályi háttérének kidolgozása összetett, számos minisztérium szoros együttműködését igénylő feladatnak bizonyult.

A törvényi feltételek alapján napjainkban már lehetőség van a cégminősítési eljárás szabályozására, amely lehetővé teszi a magyarországi gazdálkodó szervezetek

---

²⁴⁵ CPs = Capability Packages

nemzetközi pályázatokon való részvételét, valamint a Magyarországon megvalósuló NSIP fejlesztésekben résztvevő gazdálkodó szervezetek kiválasztásának módját rögzítő eljárási rend megalkotását, figyelembe véve a NATO-ban alkalmazott eljárásrendet is. Az előzetes minősítési eljárásban a gazdálkodó szervezeteket személyi és iparbiztonsági szempontból is vizsgálni kell. A differenciáltabb szabályozás lehetővé teszi a valóban az adattartalomnak megfelelő szintű vizsgálatot és ezáltal a gyorsabb és egyszersmind hatékonyabb ellenőrzést is. Az előzőekből világosan kitűnik, hogy az NSIP keretében jelentős fejlesztési pénz áramolhat be az országba, ami egyúttal további új munkalehetőségeket is teremthet a hazai vállalkozók számára.

A négy, jelenleg jóváhagyással rendelkező, **Magyarországot közvetlenül érintő képességcsomagban** a korábban elfogadott fejlesztések összege közel 60 Mrd Ft volt (ÁFA nélkül), melyből a 0, 65%-os szövetségi hozzájáruláson kívül mintegy 3, 0 Mrd Ft terhelné hazánkat. Természetesen ezek a betervezett fejlesztési összegek a munkák, a folyamatos szakértői egyeztetések előre haladtával változhatnak.

Kutatásaim alapján megállapítottam, hogy a négy képességcsomag érinti: a híradó és informatikai rendszerek fejlesztését²⁴⁶, a NATO Reagáló Erők fogadását biztosító repülőterei fejlesztéseket²⁴⁷, a háromdimenziós radarok NATO közös költségből történő beszerzését²⁴⁸, illetve a légi vezetési irányítási rendszerek fejlesztését²⁴⁹. A képességcsomagok (CPs) különböző funkcionális alrendszerekből – projektekből – állnak, melyek biztosítják a teljes képességcsomag integrált megvalósítását²⁵⁰.

Egy gyakorlati példaként a háromdimenziós radarok (3D) NATO közös költségből történő beszerzésének helyzetét kívánom csak részletesebben megemlíteni²⁵¹. A képességcsomag az új három dimenziós radarok (3D) NATO közös költségből történő beszerzését és telepítését, valamint az alapvetően szintén NATO forrásból finanszírozott építési feladatokat (torony, kiszolgáló épületek stb.) tartalmazza, amelyet Magyarország vonatkozásában 6 projekttel és mintegy 96 millió EUR értékű előirányzattal hagyott jóvá az Észak-atlanti Tanács (NAC) 1999. június 25.-én. A képességcsomagban jóváhagyott befejezési határidő 2006. Ez a képességcsomag teszi majd lehetővé a NATO Radar Tervében, a béke és a veszélyeztetettségi időszakra meghatározott radar lefedési követelmények teljesítését a Cseh Köztársaság, Magyarország és Lengyelország számára. A képességcsomag megvalósítása érdekében Magyarországon három helyszínen: Bánkút, Békéscsaba vagy Zengővár térségében kerülhet telepítésre egy-egy új 3D-s radar. A három projekt keretében stabil telepítésű radarok FADR²⁵², és annak kiegészítő technikai eszközei beszerzése és telepítése történik, amelyek

²⁴⁶ NATO kódja: CP 5A0039

²⁴⁷ NATO kódja: CP 3A0053

²⁴⁸ NATO kódja: CP 5A0044

²⁴⁹ NATO kódja: CP5A0035

²⁵⁰ A képességcsomagok és projektjeik teljes ismertetése nem tárgya az értekezésnek.

²⁵¹ A kiválasztás szubjektív motívációja a rádiólokátor szakon megszerzett főiskolai diplomám.

²⁵² FADR = Fix Air Defence Radar

irányítását kijelölt programfelelősként a HM Technológiai Hivatal Légvédelmi Fejlesztési Programiroda és a Brüsszelben működő Cseh - Magyar Radarbeszerzési Nemzetközi Programiroda végzi. A mérnök-tanácsadói feladatokat az NC3A²⁵³ szervezet látja el. A NATO eljárása szerint a nemzetközi tendereztetés eredményeként az NC3A – a Honvédelmi Minisztérium egyeztetésével – megkötötte a radarok szállítására vonatkozó szerződést az Alenia Marconi Systems nevű céggel. A további projektek keretében a radartornyok építéséhez kapcsolódó munkálatok kerülnek elvégzésre. A NATO Infrastruktúra Bizottság (IC /AC –4) felhatalmazta Magyarországot, hogy a projektek nemzeti tendereztetés (NCB)²⁵⁴ keretében kerüljenek megvalósításra. Az engedélyezési tervek elkészültét követően mindhárom objektum jogerős építési engedélye kiadásra került. A nyertes radarszállítóval történt szerződéskötést követően 2003.-ban elkezdődött a radar helyszínek előkészítési követelményeik kidolgozása és véglegesítése. Ezek alapján megkezdődött a tornyok építésére vonatkozó tenderdokumentációk, valamint az időközben módosított engedélyezési tervek kidolgozása. 2004. első felétől már folynak a békéscsabai és a zengővári helyszínek kivitelezéseinek a tendereztetési eljárásai²⁵⁵.

A képességcsomag funkcionális alrendszerét alkotó projektjeinek elemzése során azt a következtetést vontam le, hogy azok integráns egységet képeznek és egymásra épülten biztosítják a fejlesztések a meghatározott katonai szakmai (fogyasztói logisztikai) követelményeinek teljesítését.

A többi képességcsomag hasonló belső felépítésű, a részfeladatok lebontott rendszerelemei biztosítják a beruházások tervezett ütemei teljesítésének szakmai feltételeit. A rendszerelemzéseim során arra a következtetésre jutottam, hogy a beruházások folyamatrendjében időben fel kell készülni a NATO Közös Hivatalos Átadási Eljárások (JFAI)²⁵⁶ rendjének megszervezésére és végrehajtására, továbbá az átadást követő működési és üzemeltetési feltételeinek (O&M)²⁵⁷ komplex biztosítására az egyes konkrét képességcsomagok esetében.

3.4. A Szövetség katonai termelői logisztikai ajánlásainak és a haderőfejlesztési célkitűzések beépülésének rendje a nemzeti védelmi tervezésbe

A nemzeti haderő egységes elvek szerinti fejlesztése az 1990-es évek második felétől indult meg.

A haderőátalakítás megindítását az 1998-ban hivatalba lépett kormány a haderő fenntartása és fejleszthetősége finanszírozhatóságának felmérését követően döntött,

²⁵³ NC3A = NATO Consultation, Command and Control Agency

²⁵⁴ NCB = National Competitive Bidding = Nemzeti Tendereztetés

²⁵⁵ Környezetvédelmi okokból 2004. szeptember 30.-ig nem született a telepítésről végleges döntés.

²⁵⁶ JFAI = Joint Formal Acceptance Inspection

²⁵⁷ O&M = Operational & Maintenance

kijelölte az új haderő strukturális rendszerének alapvető irányait.²⁵⁸ A korábbiakban eldöntöttek alapján 1998. végére a tárcalétszám 60 ezer főben került megállapításra²⁵⁹, és megindult az ekkor még különálló HM és HVK irányításával az ekkor már fejlesztés alatt álló védelmi tervező rendszer átalakítása. A Szövetség katonai termelői logisztikai ajánlásai, a haderőfejlesztési célkitűzések és annak logisztikai aspektusai a Tárca Védelmi Tervező Rendszerébe (TVTR), a NATO Védelmi Tervező Rendszerébe (NVTR) épülnek be, biztosítva ezzel a kollektív védelem nemzeti képességekkel és annak logisztikai támogatottságával való harmonizációt, hozzájárulva a katonai termelői és fogyasztói logisztikai munkacsoportok szakmai képviselői tevékenységeinek eredményességéhez.

3.4.1. A nemzeti és szövetségi haderőtervezés rendje, kölcsönös kapcsolatuk

Az 1990-es évek végén a védelmi tervezés nemzeti feladatainak végrehajtása – a PARP feladat tervezési metódusát követve – kétéves tervezési folyamatban, a gördülő tervezés módszereinek felhasználásával történt, azonban a NATO bevált módszerének nemzeti adaptálása során – a jó magyar szokás szerint – a korábbi nemzeti hadtudományi elvek és gyakorlat módszerek alapján került sor a középtávú időszak megtervezésére. A jó központi keretszabályozás mellett azonban a konkrét időszak konkrét feladatai felelősség nélkül kerültek rögzítésre. A gazdasági tervezés során a 2000-2003. év szakfeladatainak erőforrás- és költségigényei elemzésén alapuló, finanszírozhatóságot biztosító tervezés bevezetésére nem került sor a gyakorlatban. Folytatódott a bázisalapú költségvetési tervezés, amely a középtávú tervezésben úgy éreztette hatását, hogy a katonai szervezetekhez kötődő feladatok nem alapultak részletes erőforrás- és költségterveken.

A 2000. évet megelőző években a NATO elveknek megfelelő fogyasztói és termelői katonai logisztika funkcionális megosztására a partikuláris ágazati érdekek miatt szintén nem került sor.

Ugyanakkor a tárcalétszám további 15 ezer fővel történő csökkentése, bizonyos tevékenységek nemzetgazdasági kihelyezése felvetette a logisztikai támogatások változtatásának igényét is. Nem kerültek azonban feldolgozásra az ekkorra már ismertté vált NATO védelmi tervezési elvek és eljárások, az új Kormányhatározat²⁶⁰ végrehajtására vonatkozó központi szabályozókban ismét nem tükröződtek a szakfeladatokhoz kötött, erőforrás- és költségelemzéseken nyugvó pénzkeretek. Ráadásul a tervezést nehezítette a még 1998-ról 90 db FG-2000 áthúzódása is. Mindezek alapján nem volt tartható a határozatban a tartós finanszírozhatóság

²⁵⁸ A 2183/1999. (VII.23.) Korm. határozat

²⁵⁹ A 115/1996. (XII.20.) OGY. határozat

²⁶⁰ 2183/1999. (VII.23.)

követelménye, ezért a 2002-ben – az újabb kormányváltást követően – az új védelmi vezetés tájékozódva a haderő állapotáról, a CUBIC A.C.²⁶¹ munkacsoport szakértői által kidolgozott új haderőképhez tartozó haderőstruktúrák részletes kidolgozottsága alapján nyugvó haderőátalakítást rendelt el. Ennek végrehajtására vonatkozó HM utasítás alapján²⁶² 2004-2013. évig tartó időszakának nagybani, majd részletes, összességében gördülő tervezési metodikáját írta elő. Ebben a rendszerben – nyolc évvel a megkezdett PARP feladatok után – remény van a HM Védelmi Szakfeladatrend alapján a feladatalapú normákon- és normatívákon nyugvó, erőforrás- és költségtervezés gyakorlati bevezetéséhez, mely elméleti alapjait tekintve a nemzeti Védelmi Tervező Rendszer Erőforrás- és Költségtervező Alrendszerére épül és tükrözi a gyakorlatban már sikeresen megkezdett egyes nemzeti²⁶³ és nemzetközi²⁶⁴ programjainak erőforrás- és költségtervezési tapasztalatait is. A 10 éves terv beépül a Tárca Védelmi Tervező Rendszer (TVTR) mechanizmusába és várhatóan 2005-től annak gördítése már rendszerszerűen kerülhet végrehajtásra. A TVTR nemzetközi és szövetségi szintű kapcsolatainak egyik eleme a Haderőfejlesztési Javaslatok/Célok rendszere. A Védelmi Szükségletek Felülvizsgálatát (DRR)²⁶⁵ még átláthatóbbá kell tenni, és fokozni kell az együttműködést a Stratégiai Parancsnokságokkal (SCs), Nemzetközi Katonai Törzssel (IMS), a Nemzetközi Titkárság (IS) és egyes termelői logisztikai hivatalokkal, ügynökségekkel.

Nemzeti részről felkészültnek indokolt lenni a NATO Védelmi Tervező Rendszer (NVTR) átalakításából adódó feladatokra, a nemzeti érdekek védelmére, a nemzeti álláspontok kialakítására és azok hatékony képviselésére a katonai termelői logisztikai munkacsoportokban is. A NATO VTR²⁶⁶ összetevői változásainak hatását érvényesíteni szükséges a nemzeti haderőtervezési folyamatokban. A nemzeti érdekérvényesítés szövetségi harmonizációja során kiemelt figyelemmel célszerű kezelni a Ministeri Irányelvek (MG)²⁶⁷ kidolgozásához szükséges nemzeti vélemények korrekt megadását minden páros év őszén, az Éves Védelmi Felülvizsgálat (ADR)²⁶⁸ keretében az évente tavasszal kiadott Védelmi Tervezési Kérdőív (DPQ) tárgyév júliusáig történő öszinte és ténymegállapító megválaszolását, továbbá a páratlan években végrehajtott hozzájárulási táblázatok és pénzügyi táblázatok pontosítását. Mindezek alapján a katonai, védelmi tervezési, termelői és fogyasztói logisztikai főbizottságok üléseire, az összevont konzultációkra a magyar nemzeti képviselők felkészültségének hatékonyságát szükséges fejleszteni és megfelelő felhatalmazásokkal indokolt ellátni. A nemzeti

²⁶¹ CUBIC A.C. = Amerikai-magyar tanácsadó csoport

²⁶² Titkos minősítésű utasítás, a számát nem tüntetem fel

²⁶³ Az önkéntes haderőre való áttérés erőforrás- és költségterve

²⁶⁴ Afganisztáni és iraki (ISAF) kontingensek megalakításának erőforrás- és költségterve

²⁶⁵ DRR = Defence Requirement Review

²⁶⁶ 15. sz. ábra. A NATO Védelmi Tervezési Rendszerének (NVTR) főbb összetevői. FÜGGELÉK, p.17

²⁶⁷ MG= Ministerial Guidance

²⁶⁸ ADR = Annual Defence Review

tervezés bázisa a tárgyévet megelőző évben jóváhagyott 10 éves gördülő terv, amelynek első három éve a részletes feladatok és igények tervezésére koncentrálnak a Haderőfejlesztési Javaslato/Célkitűzések rendszerében, illetve az induló programoknak a teljes életciklusra történő tervezésére és a tárgyévet követő év adatainak pontosítására épül. Mivel a NATO Védelmi Tervező Rendszer (NTVR) 6 éves periódikusságú, így a tervezési szinkront a 3 éves bontás biztosítja. Mindezek alapján a katonai logisztikai munkacsoportokban is megalapozottan tűnik katonai termelői és fogyasztói logisztikai nemzeti érdekérvényesítés rendszere, harmonizációja a szövetségi kollektív érdekekkel. Kutatásaim szerint a nemzeti TVTR kialakítása a szövetségi tervezési folyamat (NTVR) figyelembe vételével történt²⁶⁹, a rendszer képes a NATO tervezésben jelentkező igények fogadására, illetve a megfelelő válaszok megadására.

3.4.2. A nemzeti haderőfejlesztési célkitűzések katonai termelői logisztikai aspektusai, beépülésük a tárca védelmi tervezésbe

A nemzeti katonai logisztikai célok és feladatok beépülése a NATO Védelmi Tervező Rendszerbe (NVTR) és a Tárca Védelmi Tervező Rendszerébe (TVTR) a katonai logisztika fogalmának nemzeti és szövetségi értelmezéséből adódóan a haderő fenntartásához, annak műveleti feladataihoz és fejlesztéséhez kapcsolódó integrált alrendszerként, azokkal harmonikus egységet alkotva épül be. Természetesen ez nem is lehet másként, hiszen a katonai logisztikai támogatásnak mindig egy kiválasztott referencia objektumra (pl.: katonai szervezet, objektum, katona) kell irányulnia, önmagában nem létezik. A HM 2004-2013. időszakára vonatkozó 10 éves alaptervben a katonai logisztika termelői és fogyasztói alrendszereit érintően 16 db Haderőfejlesztési Célkitűzés (FP)²⁷⁰ került bevezetésre²⁷¹, mely az összes feladat 25 %-át jelenti. A célkitűzéseket a betervezés sorrendjében a 17. sz. ábra²⁷² tartalmazza, amelyben a nemzeti és szövetségi logisztika definíciója alapján kimutattam a termelői, illetve fogyasztói ágakat. Amennyiben a területek szakmai átfedéseket tartalmaztak²⁷³, úgy a dominánsabb oldal szakterületi besorolása mellett döntöttem. Ezeknek a haderőfejlesztési célkitűzéseknek a megvalósítása érdekében kell a nemzeti képviselőknek a NATO katonai logisztikai munkacsoportjaiban tevékenykedni, a nemzeti logisztikai képességeket harmonizálni a szövetségi igényekkel. A betervezett katonai logisztikai célkitűzések a feladatalapú erőforrás- és költségtervezés új módszereinek alkalmazásával, a HM Védelmi Szakfeladatrendjéhez kötöten kerültek

²⁶⁹ 16.sz.ábra. A NATO védelmi tervezési folyamatának időrendje. FÜGGELÉK, p.18

²⁷⁰ FP = Force Proposal

²⁷¹ A Haderőtervezési eljárás teljes folyamatrendjének elemzése (Miniszeri Irányelvek, Haderőfejlesztési javaslatok, nemzeti és szövetségi egyeztetések, összehasonlítás és hatáselemzés, nemzeti hozzájárulás, stb.) nem tárgya az értekezésnek.

²⁷² 17.sz.ábra. Az FP-2004. logisztikai irányultságú ajánlásai. FÜGGELÉK p.19

²⁷³ 2.sz.ábra. A NATO termelői és fogyasztói logisztika közös szakterületeinek differenciált értelmezése. FÜGGELÉK p.4

megjelenítésre. A tételes szakmai belső tartalmi elemzések felsorolását mellőzve összességében arra a következtetésre jutottam, hogy a 10 db általános haderőfejlesztési célkitűzés (EG) darabszáma – az összes esetek 62,5%-a – azt fejezi ki, hogy a Magyar Honvédség haderőátalakítása még nem fejeződött be, döntő súllyal még mindig²⁷⁴ az általános célkitűzések megvalósításának igénye dominál. A 10 éves alaptervben a szárazföldi haderőnemet (EL) és a légierőt (EA) érintő 3-3 db célkitűzés mennyiségileg azonos, 18,75%-os mértékű érintettsége biztosítja a két haderőnem közötti formai arányosságot²⁷⁵. Tartalmilag a szállítás / mozgatás / kiürítés légi és szárazföldi kérdései, a katonai infrastruktúra, a felajánlott erők logisztikai támogatása és szövetségi interoperabilitás szakmai kérdései kaptak prioritást. Egy-egy példát kiemelve: látványos eredmény várható a Befogadó Nemzeti Támogatás Képesség Tervező Katalógusa és Nemzeti Adatbázisa alkalmazása terén, míg jelentős előrelépés indokolt a Logisztikai Gazdasági Információs Rendszer (LGIR) kidolgozása, és a szövetségi törzsadatbázisokkal való kapcsolatának megteremtése, továbbá az ezeken alapuló, meghatározott vezetési/tervezési tevékenységek hatékony végrehajtása terén. A 10 éves alapterv végrehajtása tervezett ütemezésének időpontjai alapján elvégzett elemzéseim szerint látható, hogy a feladatok megvalósításának, továbbá **a katonai logisztikai munkacsoportok katonai logisztikai képességekkel való harmonizációs képviselői és nemzeti érdekvédelem előmozdító tevékenységének súlypontja 2004-2007. évekre esik**²⁷⁶. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a PARP feladattal megkezdett haderőtervezés és haderőfejlesztés korábbi negatívumai, az elszalasztott és különböző okokból magunk előtt tolt feladatai a jövőben elodázhatatlanok, megoldásuk szorító igényként jelentkeznek.

3.5. Fejezeti következtetések

3.5.1. A társadalmi fejlődés történelmileg meghatározott rendszerében a nemzetek kölcsönös függősége által determinált nemzetközi rendszerben az egyes nemzetek/országok sajátos érdekeinek jelentős része a közös érdekekbe beágyazódva jelennek meg, megtartva azonban a nemzetállamok alapvető érdekeinek érvényességét. A biztonsági komplexumokon belüli integrációkban (biztonsági közösségekben) a résztvevő államoknak nem csak az egyedi érdekeik mechanikus összesítése, hanem egy országokon túlmutató, kollektív, új minőségi megjelenése is kifejeződik.

²⁷⁴ Értsd: 15 évvel az 1989. évi rendszerváltás után.

²⁷⁵ Csak kvalitatív megállapítás, az EL/EA minőségi hatáselemzések elvégzése nem tárgya az értekezésnek.

²⁷⁶ 18. sz. ábra. A haderőfejlesztés logisztikai szakfeladatainak időarányos megoszlása. FÜGGELÉK p.20

- 3.5.2.** A katonai érdek és a katonai logisztikai érdek fogalmának meghatározása hozzájárul annak megvilágításához, hogy a haderő fenntartása, fejlesztése és műveleti alkalmazása, továbbá annak katonai logisztikai támogatása során az általa, mint referencia objektum által megjelenített materializált és immaterializált formákban megjelenő szükségletek mindig egy komplex biztonsági érdekrendszerben fejeződnek ki. A nemzeti katonai logisztikai érdek , tehát eltérő belső tartalmi arányokkal, de mindig integránsan jeleníti meg a katonai, a hadigazdasági, a védelemgazdasági, a nemzeti biztonsági, illetve végső soron a nemzeti érdekek egy részét.
- 3.5.3.** A kidolgozott katonai termelői logisztika érdekérvényesítés elméleti alapjai megfelelő alapot nyújtanak egyrészt a belső érdekharmonizáció, másrészt a szövetségi érdekegyeztetések során az érdekellentétek közös referenciaobjektumban történő feloldozásához.
- 3.5.4.** A katonai termelői logisztikai érdekérvényesítés informatikai és matematikai alapjainak lerakásával, a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjaiban végzett tevékenységek átláthatóságával kidolgozott NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottságai (NKTLB) Adatbázisának elméleti alapjaival megteremthető a nemzeti és szövetségi érdekérvényesítési tevékenységek egzakt módon történő mérésének feltételei, amelynek alapján alapvetően a szakértői és munkacsoport ülések döntéselőkészítői szintjén végrehajtható a nemzeti képviselő tevékenységének konkrét értékelhetősége, a harmonizációs határfok kimutatása az aktív és passzív nemzeti érdekérvényesítés integrált rendszerében. A kidolgozott matematikai értékelés természetesen csak az egyik és nem kizárólagos módja a nemzeti képviselő tevékenysége komplex értékelésének, nem alkalmazható a politikai vagy főbizottság szintű képviseletek esetében, mert ezen a szinten már nem az egyedi nemzeti javaslatok képezik a képviseleti munka domináns elemét, hanem a javaslatok/feladatok jóváhagyó szövetségi harmonizációja történik. A adatbázis fenntartását, karbantartását az informatikai képzettséggel rendelkező képviselők végezhetik , nem célszerű külön szervezeti elemeket erre a feladatra létrehozni.
- 3.5.5.** A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjainak működési rendjében, az alkalmazott különböző együttműködési formákban meghatározhatóak azok az elvek és tevékenységi folyamatok, amelyek alkalmazásával a nemzeti érdekek és

képességek szövetségi érdekekkel való harmonizációja megvalósítható, kiemelt figyelemmel a katonai termelői logisztikai képességek érvényesülésére a konszenzusos döntési rendszerben.

- 3.5.6.** Kimutatható, hogy a katonai termelői logisztikai szakfeladatok nem öncélúan jelennek meg, hanem az MH Számlarendjével harmonizáló HM Védelmi Szakfeladat-rendjéből a katonai szakfeladatok által determináltan, konkrét haderőfejlesztési célkitűzések (FPs/EGs) formájában generálódnak. A HM tárca komplex nemzetközi feladatainak HM Védelmi Szakfeladatrendbe történő integrálásával megteremthető volt a nemzetközi szakfeladatok erőforrás- és költségalapú tervezésének lehetősége, a nemzetközi együttműködésben érintett szervezetek normákon és normatívákon nyugvó tevékenységeinek üzemgazdasági szemléletű tervezési alapjai.
- 3.5.7.** Az MH Számlarenddel harmonizáló HM Védelmi Szakfeladatrend részletesen kidolgozott strukúrális felépítése, a feladatok besorolása megítélésem szerint objektív bizonyítékot jelent a politikai döntéshozók számára, hogy a védelmi szférából költségvetési indokokból megvont pénzeszközök az egyes katonai szakfeladatok egyidejű megváltoztatásával (pl.: átütemezés , törlés stb.) járhatnak együtt.
- 3.5.8.** A katonai termelői logisztikai munkacsoportok védelemgazdasági környezetű tevékenysége általános elemzése során megállapítható, hogy azok a munkacsoportokhoz elsődlegesen nem kötődő, de a termelői logisztikai szempontból jelentős projekteknek minősülnek. A BNT kidolgozása során a szövetségi partnerekkel folyamatos konzultáció szükséges, amely a 2004. évi Multilaterális és Együttműködési Tervben (MET) egyáltalán nem, míg a tárgyévi Kétoldalú Nemzetközi Rendezvények Tervében is csak nyomokban lelhető fel. Ennek negatív hatásai megítélésem szerint éreztetni fogják hatásukat a hadifejlesztési célkitűzések 2005-ig történő vállalt megvalósítása során.
- 3.5.9.** A HM tárca 2004-2013. évek közötti 10 éves alaptervét a tervezésben érintett szervezetekkel együttműködve célszerű kidolgozni, amelynek folyamatában az első három év túlterheltségét figyelembe véve célszerű a megvalósult eredmények költségeit a tervezés során beállított költségigények nagyságával tételeken összehasonlítani, az eltérések okait folyamatosan feltárni és elemezni.

3.5.10. A NATO katonai logisztikai munkacsoportjaiban a szakmai munka súlypontját a nemzeti haderőfejlesztési célkitűzésekben (FPs/EGs) testet öltő katonai termelői logisztikai képességekkel való hatékony és aktív nemzeti érdekérvényesítés harmonizációjának kell képeznie.

IV. FEJEZET

4. A NATO TERMELŐI LOGISZTIKAI MUNKACSOPORTOK REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉSI LEHETŐSÉGEI

4.1. A regionális együttműködés szükségessége, érvényesítésének alapjai

A biztonságpolitikai paradigmaváltás²⁷⁷ nem egy lezárt folyamat az európai biztonsági komplexumban sem. A Békepartnerségi Programhoz (PFP), majd a NATO-hoz való csatlakozás megalapozta és tartalommal töltötte meg a katonai termelői logisztikai munkacsoportok szakmai együttműködési rendszerét. Az Európai Unió is változik, hazánk az EU teljes jogú tagjává vált²⁷⁸, továbbá a NATO sem egy merev, változatlan formáció, amelyet bizonyít annak 26 tagországra való kibővítése²⁷⁹ is. Napjaink egyik alapvető kihívása az, hogy az oszthatatlan európai biztonság erősítésének folyamatában, hazánk tevékenysége mennyire járul hozzá a NATO - mint az európai biztonság alappilléreinek politikai és katonai garanciája - meghirdetett globális szerepvállalásaihoz, az új típusú partnerség kialakításához és megerősítéséhez, továbbá katonailag mennyire tud egyenrangú partnerként részt venni a béketámogatásban.

A prágai csúcstalálkozón²⁸⁰ elhangzott képesség vállalások megfelelően fókuszálták a katonai logisztikai erőfeszítéseket és egyben determinálták a termelői katonai logisztikai feladatokat. A nemzeti erőfeszítések összpontosítása differenciált módon járul hozzá a Szövetség kollektív biztonságához és nem igényel az adott nemzettől erőn felüli teljesítést. Ez azonban azt feltételezi, hogy a felajánlások teljesítéséért, azok interoperabilitásának megvalósulásáért a felajánló nemzetnek felelős magatartást kell tanúsítania. Mindezzel biztosítható a kollektív biztonság költséghatékony nemzeti megvalósíthatósága, amelynek során a biztonsági közösség nemzeti közötti gazdasági terhek arányosabb megosztása is elérhető.

4.2. A katonai termelői logisztikai munkacsoportok regionális együttműködési területei és lehetőségei

A katonai termelői logisztikai munkacsoportok regionális együttműködése térben és időben differenciáltan, a katonai logisztika által képviselt nemzeti érdekek szövetségi érdekekkel való optimális harmonizációjának során, a multilaterális és bilaterális nemzetközi kapcsolatainak szakmailag integránsan tervezett, szervezett formáin belül valósul meg. Az együttműködés térbeli és időbeli differenciáltságán azt kell értenünk,

²⁷⁷ Paradigmaváltás = Az adott korszakban elfogadott általános (tudományos) nézetek, tételek összességének megváltoztatása, azok új alapokra helyezése.

²⁷⁸ 2004.május.1-én Magyarország 9 európai országgal együtt csatlakozott az Európai Unióhoz.

²⁷⁹ 2004. március 29-én a 7 új tagország okmányai letétbe helyezésre kerültek.

²⁸⁰ NATO csúcstalálkozó, 2002.november 21-22, Prága

hogy a nemzeti álláspont megjelenítése egyrészt az adott katonai termelői logisztikai munkacsoport Multilaterális és Együttműködési Tervben (MET) megjelenített ülésén, másrészt az üléstől függetlenül az adott szakmai téma megtárgyalása a tárgyévi két- és többoldalú nemzetközi katonai rendezvények tervébe betervezett programok végrehajtása során realizálódik. Az így kialakított közvetlen és közvetett módszerű katonai termelői logisztikai együttműködés regionalizációján tehát nem csak az adott ország lokális régiójában konkrétan megvalósított klasszikus szakmai programot, hanem annak fogalmába a helyszíntől függetlenül, de az adott régióra jellemző regionális érdekek modern érvényesítésének eljárásrendjét is célszerű beleérteni²⁸¹. Ez utóbbi úgy valósítható meg, hogy ha az adott katonai termelői logisztikai munkacsoport ülését folyamatosan követő Békepartnerségi napokon (PfP/MD) az adott ország nemzeti javaslatához támogatást kérve – közvetlen szakmai együttműködés – regionális kérdést vet fel, akkor mind a NATO, mind a Békepartnerségben érintett nemzeti képviselők az arra való reagálással valósítják meg a tartalmában és módszerében regionálisnak is tekinthető együttműködést. Így indult 1996-97-ben az albániai kézfegyverek és gyalogsági aknák proliferációjának csökkentése, illetve további megakadályozása, amely alapvetően a (MAS / ARMY BOARD / EOD) munkacsoport keretein belül valósult meg²⁸², ami a NATO termelői logisztika robbanóanyag hatástalanító funkciójának egyik konkrét megnyilvánulása volt. A katonai termelői logisztika regionális együttműködése megvalósításának súlypontja a két- és többoldalú nemzetközi rendezvények alapján megvalósított szakmai együttműködés klasszikus rendjében fejeződik ki.

A NATO globális szerepvállalásának tükrében napjainkban már az atlantizmus érdek- és értékrendjét megtartva, a partnerség prioritásai a déli régióra, a mediterrán térség országaira - beleértve a Közel-Keletet is-, illetve tágabb értelemben Délnyugat-Ázsia térségeire helyeződhetnek át.

A katonai termelői logisztikai munkacsoportok közvetett regionális együttműködésén a NATO/PfP munkacsoport ülések helyétől és idejétől függetlenül, de az üléseken megfogalmazott feladatok, interoperabilitási és haderőfejlesztési célkitűzések tartalmi megvalósításának módszereit, a STANAG-ek előírásai alapján a szakmai munka napi gyakorlatában megvalósított eljárásrendjét kell érteni, amelyek a katonai termelői logisztika funkcionális területeit érintve támogatják az ágazatok munkáját, hozzájárulnak a nemzetközi katonai logisztikai kapcsolatok eredményességéhez. Mindezen rendező elvek alapján, a nemzeti érdekeink folyamatos érvényesítése mellett a katonai termelői logisztikai munkacsoportokban résztvevő nemzeti képviselők szakmai tevékenységét kiszélesítő két- és többoldalú nemzetközi

²⁸¹ Az együttműködés klasszikus és modern formában megvalósult programok megvalósult arányainak részletes vizsgálata nem tárgya az értekezésnek.

²⁸² A szakmai programok tervezésében és szervezésében személyesen vettem részt.

logisztikai kapcsolattartást olyan módon indokolt megtervezni, megszervezni és végrehajtani, hogy az eredményesen járuljon hozzá a PfP/MD nemzetek felzárkóztatásához, eddigi eredményeink elemzése, illetve a hibáink objektív, önkritikus feltárása pedig segítse a védelmi felülvizsgálat nemzeti követelményeinek megvalósulását, továbbá biztosítson értékelhető alapot a hasonló feladatokat végrehajtó más nemzetek részére. A szükséges és elégséges szintre célszerű minimalizálni azokat a katonai termelői logisztikai munkacsoportok szakmai hatáskörén kívüli tevékenységeket, amelyek nem szolgálják közvetlenül a haderőfejlesztési célkitűzések (FPs/EGs) eredményes megvalósítását, a katonai feladatok logisztikai támogatását. A prioritások meghatározásával természetesen elsődlegességet élvez a NATO országokkal megvalósított termelői logisztikai együttműködés, amelynek során kiemelten célszerű kezelnünk az integrációs folyamatokból adódó feladatok logisztikai támogatása érdekében végrehajtandó szakmai feladatokat. Az információ és dokumentumvédelem előírásainak figyelembe vételével támogatni szükséges a PfP/MD országok szakmai tevékenységét azokra a feladatokra koncentrálva, amelyek részükről fogalmazódnak meg igényként és a szövetségi érdekekkel is harmonizálnak. A programok tervezését a HM Védelemi Szakfeladatrend szakmai és nemzetközi feladatainak besorolása szerint, a normákon és normatívákon nyugvó, részletes erőforrás- és költségelemzések alapján célszerű végrehajtani, amellyel hosszú távon biztosítható a költséghatékonyság és a párhuzamosságok megszüntetése a tervezésben.

Az együttműködés minden szintjének nemzeti szinten igazodnia szükséges a NATO-ban vállalt nemzeti felajánlásaink megvalósításához, nemzetközi szinten a biztonsági közösség, tágabb értelemben a globális biztonsági komplexumok katonai logisztikai kihívásaival való harmonizációjához. A NATO országokkal – elsősorban Franciaországgal – karöltve a szomszédos országokkal kialakított nemzeti és ezen belül a katonai termelői logisztikai kapcsolatok erősítése terén indokolt támogatni **Szerbia és Montenegró** felvételét a Partnerség a Békéért (PfP) programba, amelyre már a kezdeti lépések megtörténtek. Általános értelemben ez azért fontos, mert egyrészt a kirekesztés és az elszigeteltség feloldása a kollektív bizalomerősítés mellett átláthatóvá és kiszámíthatóvá teszi a katonai együttműködés katonai logisztikai támogatását, másrészt az esetleges egyoldalú lépésektől való tartózkodásra is motiválhat. A közvetlen határmenti együttműködés²⁸³ és a biometrikus határvédelem²⁸⁴ megerősíti azt a szövetségi elvet, hogy a nemzeti határok hagyományos védelme helyett a biztonsági érdekek védelme kerül előtérbe, akár megelőző jelleggel is. A katonai logisztikának

---

²⁸³ Természeti és mesterséges katasztrófák megelőzése, vagy azok következményeinek felszámolása, a terrorista cselekményekre utaló körülmények felderítése és prevenciója lehetőleg már az országhatáron stb.

²⁸⁴ A személyek megváltoztathatatlan biológiai jegyeinek (pl.: újlényomat, retina karakterisztika, stb.) kontrollja.

pedig ezekben a feladatokban érintett erők- és eszközök egyidejű, közvetlen támogatását kell rugalmasan, multinacionális környezetben megoldania a katonai logisztikai munkacsoportokban is végzett eredményes tevékenységek jóváhagyott STANAG-ei alapján.

Horvátországgal NATO tagságra való felkészítését a katonai termelői és fogyasztói logisztika eszközeivel, a munkacsoportok tapasztalatainak megosztásával feltétlenül indokolt támogatnunk, kiemelt figyelemmel a fegyveres erők megkezdett reformjának folytatására, illetve a katonai logisztika robbanóanyag hatástalanító NATO funkciója alapján a gyalogsági aknák felszámolására.

Szlovéniával való együttműködésünket a NATO tagságra való intenzív felkészülés segítését követően, a védelmi felülvizsgálat tapasztalatainak megosztására, a haderőtervezés erőforrás- és költségtervezési alapokon való megvalósítására, továbbiakban az olasz – szlovén -magyar háromoldalú dandár felállítására és annak a termelői/fogyasztói katonai logisztikai támogatása tapasztalatainak feldolgozására célszerű fordítanunk. Napirenden van a szlovén légtér olasz-magyar erőkkel való közös védelmének kimunkálása, továbbá a NATO csatlakozásból adódó Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS) területén megvalósítható együttműködés is.

Romániával való együttműködésünket szintén a NATO tagságra való felkészülés intenzív szakasza jellemezte. A román fél minden olyan javaslatot elfogadott, amely a Szövetségbe való integrációs tapasztalatok átadására irányult. A hagyományosan jó katonai kapcsolatok során folyamatos aktivitás volt a jellemző az együttműködés minden területén. Románia óriási aktivitást fejtett ki a NATO tagsága eléréseért, minden NATO és NATO szellemű PfP gyakorlatban részt vett a déli régióban, továbbá stratégiai helyzetéből adódóan is megnyílhatnak részünkre az együttműködés új formái a Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS), a repülőgépek keresztkiszolgálása, a kijelölt repülőterek és kikötők NATO elvek szerinti felkészítése, illetve a haderőtervezés átláthatósága területén.

Ausztriával a hagyományosan jó katonai kapcsolatainkat a vezérkari főnökök határmenti találkozási tovább erősítették. Az együttműködés fő területei inkább a képzési felajánlások, a csapatkapcsolatok és a logisztikai információs rendszer kidolgozási és működtetési tapasztalatainak feldolgozása jellemezte. Az együttműködés egyik gyakorlati példája a Budapesti Corvinus Egyetem Védelemgazdasági Tanszékén évek óta rendszeresen megszervezett biztonságpolitikai előadássorozatok²⁸⁵, amelyeknek egyik jövőbeli aspektusa lehet az Európai Unió tagság által indukált hatásokat

---

²⁸⁵ 2000.-től akkreditált tagként folyamatosan veszek részt a programokon.

vizsgálata a fegyveres erőkből, illetve a védelemgazdasági környezetű katonai termelői logisztikában.

Szlovákiával való katonai együttműködésünket szintén a NATO csatlakozás központi kérdésköre determinálta. Az aktív együttműködés aktuális alapját a magyar integrációs kapcsolatok átadásán, a védelmi felülvizsgálat folyamán felhalmozott haderőátalakítás tapasztalatainak kölcsönös megbeszélésén túlmenően a repülő kiképzésben, az oktatásban, az UNFICYP ciprusi misszióban végrehajtott közös feladatok, továbbá a TISZA multinacionális zászlóalj²⁸⁶ megalakításával kapcsolatos logisztikai tapasztalatok átadása és megbeszélése képezte. A 2004. évben a szárazföldi közúti és vasúti felszíni közlekedést szabályozó szerződés előkészítése már az aláírás előtti stádiumban van, amely a logisztikai együttműködés kölcsönös hatékonyságát is mutatja.

Csehországgal a hagyományosan jó katonai és ezen belül a logisztikai kapcsolataink tovább erősödtek a kutatás időszakában. A védelemgazdasági környezetű haditechnikai együttműködés során lehetőség van a cseh gyártású, L-159 típusú hangsebesség alatti repülőgépek hasznosítási lehetőségéről²⁸⁷, a Mi-24 és Mi-17 helikopterek korszerűsítéséről, továbbá a JAS-39 (Gripen) üzemeltetésére vonatkozó magyar katonai logisztikai tapasztalatok átadásáról²⁸⁸ szóló együttműködés hatékony formáit kidolgozni. A cseh nemzetvédelmi egyetemi oktatás korszerűsítésében és a termékazonosítás (kodifikáció) NATO feladataiban, továbbá az NSIP 3D radarprogramban és is jó színvonalú együttműködés valósult meg.

Lengyelországgal való együttműködésünk szintén nagy hagyományokon nyugszik, mely a közös NATO taggá válásunkkal tovább erősödött annak ellenére, hogy a két ország nem tartozik azonos régióhoz a Szövetségben. Prioritást élvez a haditechnikai, logisztikai, vegyvédelmi és a minőségbiztosítási együttműködés, csak úgy mint a KUB közepes hatótávolságú légvédelmi rakétakomplexum közös fejlesztése, továbbá a magyar légvédelmi rakétadandár rendszeres tárgyévi éleslövészetének megszervezése és végrehajtása. További együttműködési terület lehet a lengyel vezetés mellett megvalósuló az iraki szerepvállalásunk (ISAF) szakmai kihívásainak megoldása, logisztikai támogatása a multinacionális hadosztályban. Hazánkkal együtt ez az utóbbi három ország a Visegrádi Négyek (V-4) együttműködésének egy működő, integráltan

²⁸⁶ Magyar – Ukrán - Szlovák műszaki zászlóalj, amelyben egy műszaki századnyi erővel veszünk részt.

²⁸⁷ Eladás, bére adás, lízing stb.

²⁸⁸ Csehország második NATO országgént 14 db JAS-39 (Gripen) rendszerbe állításáról döntött.

szervezett mechanizmusát dolgozta ki, amelynek talán legnagyobb eredménye, hogy napjainkban már mind a négy ország NATO tagország²⁸⁹. A regionális együttműködés a híradó és kommunikációs rendszereket, az egyéni és kollektív védőeszközöket, a repülőeszközök szimulációs rendszereit érinti, továbbá kiterjed a haditechnikai és logisztikai együttműködés más szakmai területeire is.

Az észak-európai államok vonatkozásában megkülönböztetett figyelmet célszerű fordítanunk a **Svédországgal** megvalósított együttműködés megszervezésére és végrehajtására. A védelemgazdasági környezetű katonai termelői logisztikai együttműködés haditechnikai alapjait a JAS-39 (Gripen) repülőgép program szakmai területei képezik, de a svéd partnerek többször hangsúlyozták, hogy ne tekintsük ezt kizárólagosnak, a további haditechnikai együttműködés kiterjesztésére nyitottak.

A védelemgazdasági együttműködés másik gyakorlati példája ebben a régióban a **Norvégiával** megvalósított hadiipari együttműködés²⁹⁰, amelynek alapján az URH beszerzési tender győztesével aláírásra került a beszerzési és ellentételezési megállapodás.

4.2.1. Együttműködés az EU és WEU ²⁹¹ országokkal

A Nyugat Európai Uniót (WEU) az 1948-as brüsszeli szerződés hívta életre. Jelenleg 10 tagállamból és a társult tagokból áll, melynek mindegyike NATO tagállam is. 1984-ben reaktiválták a WEU -t egy közös európai védelmi azonosság kialakításának, a Szövetség európai oszlopának megerősítése céljából. A NATO Nemzetközi Titkársága (IS) alárendeltségében, a Védelmi Beruházási Főosztály (DID) szervezetében lévő Fegyverzeti Tervező Program és Irányelvek Igazgatóság adminisztratív támogatással és felelősséggel tervezi, szervezi a CNAD felelősségi körébe tartozó feladatokat, és kapcsolatot tart fenn a Nyugat Európai Fegyverzeti Csoporttal (WEAG) A NATO Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatók (NADs) vesznek részt a WEAG munkájában és részletes kidolgozás alatt állnak az Európai Unióval (EU) való hadfelszerelési együttműködés konkrét területei is. A CNAD üléseken a WEAG/EU képviselői is döntési joggal vesznek részt. A WEAG/EU-val a katonai termelői logisztikai együttműködés során annak szakterületeit a CNAD főbizottság jog- és hatáskörébe tartozó végrehajtói, szakértői szintű szakmai bizottságok és munkacsoportok szakterületein belül a célszerű kutatásaim szerint kialakítani²⁹².

²⁸⁹ Szlovákia NATO-ba történő felvétele a 2004. március 29-én letétbe helyezett okmányokkal megtörtént.

²⁹⁰ Hosszú előkészítő munka után a KONGSBERG céggel 2003. március 11-én került aláírásra. Az első 36 MrD Ft.-os szállításnál 2004. áprilisában interoperabilitási problémák merültek fel.

²⁹¹ WEU = Western European Union

²⁹² 8.sz. ábra . A CNAD alárendelt bizottságai és partnerségi csoportjai. FÜGGELÉK,p.10

Az EU tagországok a NATO Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatói (NADs) részére szervezett értekezleten részt vett Magyarország nemzeti képviselője is első alkalommal Rómában²⁹³ 2003. szeptemberében. A WEU/EU részéről²⁹⁴ jelentkezett olyan igény/javaslat, hogy **a nemzeti érdekérvényesítés egyik fontos módszere** lehet, ha a NATO Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatók az EU üléseken is részt vesznek.

Ennek részletes kidolgozása a jövő szakmai kihívása, amelyet a HM védelempolitikai helyettes államtitkár jog- és hatáskörében megvalósított koordináció mellett, a katonai fogyasztói logisztikai kérdésekben a Honvéd Vezérkar főnökével is egyeztetett együttműködés útján célszerű megvalósítani. Az általam kidolgozott NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottságainak (NKTLB) Adatbázisa megfelelő alapot nyújt a teljes vertikumú katonai logisztikai nemzetközi együttműködés adminisztratív támogatásához, a tárgyalt szakmai témák és eljárások határidőre történő befejezéséhez, a hordozható elektronikus adathordozókon tárolt adatok és információk azonnali hozzáférhetőségével biztosított az integrált katonai termelői és fogyasztói logisztika nemzeti érdekképviselőjének szakmai háttere a bizottsági üléseken, kiegészítve azt a nemzeti képviselő meghatalmazásának jogi garanciáival. Kutatásaim szerint a WEU és EU formálódó politikai működési rendje és biztonságpolitikai kihívásai megválaszolásának kidolgozása során az együttműködés védelemgazdasági környezetű területei lehetnek: a védelmi tervezés, a meghatározott NATO erőforrások felhasználhatóságainak köre, a többnemzetiségű vezetési struktúra tapasztalatainak átvétele, a kölcsönös tájékoztatási eljárások alkalmazása, a katonai logisztikai támogatások, a Többnemzetiségű Összhaderőnemi Harci Kötelék (CJTF)²⁹⁵ koncepcionális működtetése, a hozzá kapcsolódó katonai logisztikai kihívások és támogatások, illetve a Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS) kérdésköre.

A termelői katonai logisztika szakterületén a Nyugat Európai Fegyverzeti Csoport (WEAG) a fegyverzeti együttműködés során célul tűzte ki: a kutatást-fejlesztést és a beszerzést érintő pénzalapok hatékonyabb felhasználását, az interoperabilitás növelését és az eszközök szabványosítását, fenntartani egy európai védelmi ipari és technológiai bázist, elősegíteni Európa és Észak-Amerika közötti kiegyensúlyozottabb, az európai közös védelmi kutatás-fejlesztésen alapuló²⁹⁶ kétirányú transzatlanti fegyverzeti együttműködést.

A fogyasztói logisztika szakterületén a Nyugat Európai Logisztikai Csoport (WELG)²⁹⁷ működésének célja: a WEU missziók logisztikai támogatása, az alkalmazás

²⁹³ Forrás: Dr.Fenyvesi Károly mk. ezds. (NADREP) PhD értekezés I. fejezet

²⁹⁴ A WEU/EU/NATO kapcsolatát az Amszterdami Szerződés szabályozza. Amszterdam, 1997. június 16.

²⁹⁵ CJTF= Combined Joint Task Forces

²⁹⁶ SOCRATE- program

²⁹⁷ WELG= Western European Logistics Group

doktrínális kérdéseinek kialakítása, a fogyasztói logisztikai igények optimális összehangolásával azok biztosítása, együttműködés az SNLC -vel. Az elvégzett szakmai munkákról évente egy tájékoztató jelentést célszerű készíteni a logisztikai vezetők értekezletének. A NATO-EU kapcsolatokban kutatásaim szerint az EU részére prioritizált feladatok lehetnek: a humanitárius, a kutatás-mentés és békefenntartás feladatai, a műveleti erők (EU kontingens) feladatai és annak katonai logisztikai támogatása a válságkezelésben és a béketámogató tevékenységek során. A megalakítandó EU kontingens állománya és annak logisztikai támogatása akkor kaphat prioritást, ha az EU vezetésével katonai műveleteket végezzenek olyan helyzetben, amikor a NATO nem vállal vagy nem vállalhat katonai szerepet. Ez a folyamat része az EU azon törekvésének, hogy kifejlessze az önálló Európai Biztonsági és Védelmi Politikáját (ESDP)²⁹⁸, ami nem azonos a NATO Európai Biztonsági és Védelmi Identitás (ESDI)²⁹⁹ programjával. A két szervezet³⁰⁰ valódi partnerségre törekszik a meglévő NATO erőforrások optimális felhasználása mellett az EU kiemelt célkitűzéseinek megvalósítása terén is.

A védelemgazdasági környezetű nemzeti katonai logisztikai támogatás lehetőségei az érintett termelői és fogyasztói logisztikai munkacsoportokban testet öltő nemzeti képességek EU érdekekkel harmonizáló nemzetközi érdekérvényesítésének fórumai az alábbiak lehetnek:

- **Erőforrás tervezés**
NATO munkacsoport: Felsőszintű Erőforrás Bizottság (SRB)
- **Infrastruktúra fejlesztés**
NATO munkacsoport: Infrastruktúra Bizottság (IC/AC-4)
- **Fegyverzeti (hadfelszerelési) együttműködés módozatainak kidolgozása**
NATO munkacsoport: A Nemzeti Fegyverzeti (Hadjfelszerelési) Igazgatók NATO Konferenciája (CNAD/AC-259)
- **Többnemzetiségű Összhaderőnemi Harci Kötelék (CJTF) Logisztikai Támogatása**
NATO munkacsoportok: Mozgató és Szállítás (SNLC/M&TG), Szárazföldi Szállítás Bizottság (AC-98/PBEIST), Óceáni Szállítás Bizottság (AC-98/PBOS)
- **A Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS)**

²⁹⁸ ESDP= European Security Defence Policy

²⁹⁹ ESDI= European Security Defence Identity

³⁰⁰ Az értekezésnek nem tárgya az ESDI/ESDP programok szakmai tartalmának és a NATO/EU biztonsági közösségek teljes biztonságpolitikai tevékenységeinek elemzése, a véleménykülönbségek ütköztetése.

Nemzeti támogató szervezet: a Befogadó Nemzeti Támogatás Képesség Tervező Katalógusa és Adatbázisa kezelésére kijelölt szakállomány a HM Gazdasági Tervező Hivatal állományából.

A magyar nemzeti 2004. évi Multilaterális Együttműködési Tervbe (MET) az EU együttműködésbe 23 szakterület 83 programja került beépítésre, amelyből 10 szakterület 31 programja közvetlenül érinti a katonai termelői logisztikát. A statisztikai elemzést elvégezve megállapítható, hogy ez az érintett szakterületek 43,5 %-a, míg az összes program 37,3 %-át teszik ki. Az EU integráció és annak logisztikai kihívásai elsődlegesen fontos szakmai feladatok. A jelentősnek mondható nemzeti katonai logisztikai programjaink jelenleg összhangban vannak a 10 éves alapterv haderőfejlesztési célkitűzéseivel (FPs/EGs) és részletes erőforrás-és költségelemzéseken nyugszanak, - ezáltal vállalhatóak - továbbá a MET tervbe beépített nemzetközi rendezvények költségfedezete normatív módon rendelkezésünkre áll. Minden más esetben azt – az esetleges költségvetési szigorításokat követően- az EU/WEU együttműködésünk során sem tudunk javítani a NATO- ban rólunk elterjedt véleményen, amely negatívan hathat az EU csatlakozásunk utáni szakmai tevékenységeinkre is.

4.2.2. A Földközi – tengeri Párbeszéd (MD)

A Földközi-tengeri Párbeszéd (MD) kialakításának kezdetei a NATO Brüsszeli csúcserkeztetének idejére nyúlik vissza,³⁰¹ amikor a NATO válaszokat keresett az új biztonsági kihívásokra. Ennek eredményeként 1995. februárjában lehetőséget adtak a mediterrán térség kiválasztott országainak a NATO -val való párbeszédre. Később ezek az országok kinyilvánították, hogy a Barcelonai Nyilatkozat³⁰² és a közel- keleti békefolyamat hozzájárul az európai térség stabilitásához is, az érintett országok saját nemzeti érdekeiken túlmenően a szövetségi és a Békepartnerségi (PfP) országok érdekeivel megegyezik.

Az együttműködés területei lehetnek: a politikai és biztonsági partnerség, a gazdasági és pénzügyi partnerség, a multikulturális humán és társadalmi partnerség, a fegyverzetek ellenőrzése és környezetvédelem, továbbá a védelem polgári tervezése. A programok a PfP tervezési elveknek megfelelően éves szinten kerülnek gördülő rendszerben megtervezésre és a résztvevő országok egyes programjainak költségeit a Szövetség átvállalja³⁰³. A szövetségi és nemzeti regionális kapcsolatok védelemgazdasági környezetű katonai logisztikai együttműködés

³⁰¹ A Partnerség a Békéért Program (PfP) kidolgozásával egyidőben.1994.-ben.

³⁰² A Barcelonai nyilatkozat aláírói: 15 EU ország és 12 nem EU ország (az MD országok, Ciprus, Libanon, Szíria, Törökország, és a Palesztin Hatóság)

³⁰³ Pf: A NATO SHAPE SCHOOL (NSS) Oberammergau-i PfP/MD nyílt tanfolyamai ingyenesek.

továbbfejleszthetőségének érdekében távlatokban célszerűnek tartom a katonai logisztikai aktivitásunkat fokozni az általam kidolgozott következő területeken:

- **Infrastruktúra fejlesztés**
NATO munkacsoport: Infrastruktúra Bizottság (IC/AC-4)

- **Nukleáris-Biológiai-Vegyí Fegyverek szakmai kérdései**
NATO munkacsoportok: Szárazföldi Fegyverzeti Csoport (AC-225/LG-7), Proliferációval foglalkozó Vegyes Bizottság (JCP)³⁰⁴

- **Proliferáció**
NATO munkacsoportok: Proliferációval foglalkozó vegyes Bizottság (JCP), Politikai- Katonai Főcsoport (SGP)³⁰⁵

- **Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Együttműködés módozatainak kidolgozása**
NATO munkacsoport: A Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatók NATO Konferenciája (CNAD/AC-259)

- **Erőforrás tervezés**
NATO munkacsoport: Felsőszintű Erőforrás Bizottság (SRB)

Az együttműködés kiemelten érzékeny területei: a humán és szociális kérdések eltérő európai kulturális és vallási alapokon való megközelítése, azok jobb megértése és toleranciája, a globalizáció ipari és kereskedelmi kihívásainak országonként differenciált³⁰⁶ konszenzusos kezelése, a terrorizmus és a tömegpusztító fegyverek proliferációja elleni közös fellépés.

A magyar nemzeti védelemgazdasági környezetű katonai termelői logisztikai kapcsolatok a térségben Izraellel a jelentősebbek, de az ismert belpolitikai helyzet feszültségei miatt alacsony mennyiségi színvonalon valósultak meg. Izrael a termelői logisztikai együttműködési kapcsolatok főrőkifejtését a hadiipari együttműködésre összpontosítva a hangsúlyozottan a Magyar Honvédség technikai korszerűsítésében kíván részt venni hosszabb távon.

4.2.3. A NATO Délkelet Európai Kezdeményezése (SEEI)³⁰⁷

³⁰⁴ JCP= Joint Committee on Proliferation

³⁰⁵ SGP= Senior Political- Military Group on Proliferation

³⁰⁶ Tunéziában a multinacionális nagyvállalatok nem kaptak teret, a tömegtermelés helyett a kézműipar, a kis- és középvállalások prioritásokat élveznek a gazdaságban.

³⁰⁷ SEEI= South East Europe Initiative

Ez egy viszonylag új kezdeményezése a Szövetségnek A NATO Dél- Kelet Európai Kezdeményezése (SEEI) azzal a céllal jött létre, hogy a térségben megvalósuljon a regionális együttműködés, a hosszútávú biztonság és stabilitás. Az érintett országok a térség hat partnerországa: Albánia, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, FYROM³⁰⁸, továbbá az új NATO tagországok közül Románia és Szlovénia. A védelemgazdasági környezetű katonai logisztikai együttműködés területei lehetnek:

➤ **Erőforrás tervezés**

NATO munkacsoport: Felsőszintű Erőforrás Bizottság (SRB)

➤ **Fegyverzeti (hadfelszerelési) együttműködés módozatainak kidolgozása**

NATO munkacsoport: A Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatók NATO Konferenciája (CNAD/AC-259)

➤ **Többnemzetiségű Összhaderőnemi Harci Kötelék (CJTF) Logisztikai Támogatása**

NATO munkacsoportok: Mozcgatás és Szállítás (SNLC/M&TG), Szárazföldi Szállítás Bizottság (AC-98/PBEIST), Óceáni Szállítás Bizottság (AC-98/PBOS)

➤ **A Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS)**

Nemzeti Támogatás: a Befogadó Nemzeti Támogatás Képesség Tervező Katalógusa és Adatbázisa kezelésére kijelölt szakállomány a HM Gazdasági Tervező Hivatal állományából.

A térség két új NATO tagországa bizonyíthatja felkészültségét és az alkalmazott NATO módszereinek ismeretét a regionális program tartalommal való megtöltése során, lehetőséget teremtve Bulgáriának is az esetleges bekapcsolódásra. A katonai logisztikai problémaként és kihívásként merülhet fel Horvátországban és Albániában a gyalogsági aknák összegyűjtésének és megsemmisítésének logisztikai támogatása, míg ez utóbbi országban a feladatok kiegészülhetnek a korábban megkezdett kézi- és gyalogsági löfegyverek összegyűjtésével és megsemmisítésével is. Az együttműködés új vonása, hogy a működési kiadások egy részét a Világbank (IMF)³⁰⁹ is finanszírozza, míg az egyéb költségekről az együttműködő felek külön megállapodás szerint gondoskodnak.

---

³⁰⁸ FYROM= Former Yugoslavia Republic of Macedónia. Törökország a Mecedón Köztársaságot annak alkotmányos nevének ismeri el.

³⁰⁹ IMF= International Monetary Fund

A NATO déli régiójában Olaszországgal, Görögországgal és Törökországgal hazánknak is célszerű folytatni az eddigi aktív regionális kétoldalú katonai logisztikai együttműködést, de radikálisan új logisztikai témák felvetése már nem szükséges.

4.2.4. Együttműködés Oroszországgal és Ukrajnával

Oroszországgal, mint az európai biztonsági komplexum legnagyobb országával való együttműködés kialakítására a NATO különösen nagy hangsúlyt helyez. A korábbi versengés és hidegháborús tapasztalatok alapján a Szövetség nem szalasztotta el a kölcsönös bizalom megteremtésére és az együttműködés erősítésére kínálkozó történelmi esélyt. Oroszország már 1994. évben csatlakozott a Partnerség a Békéért (PfP) programhoz, amellyel megteremtődtek a párbeszéd lehetőségei, majd az 1997-ben aláírásra került NATO és Oroszország közötti Alapokmányban³¹⁰ rögzítésre kerültek az együttműködés fő elvei, intézményesített fórumai³¹¹, szakterületei, továbbá a feleket konkrétan érdeklő egyéb politikai és katonai témák³¹². Ez az Alapokmány képviseli azokat a kölcsönösen vállalt kötelezettségeket, amelyek közös kiépítésével a megosztottság nélküli európai kontinens békéje és stabilitása a kölcsönös érdekek alapján biztosítható.

A NATO katonai logisztikai munkacsoportjai szempontjából az évente elkészített munkaprogram alapján a NATO - Orosz konzultáció és együttműködés konkrét területei³¹³, a kutatásaim alapján kidolgozott alapvető katonai logisztikai kapcsolódási pontjai védelemgazdasági környezetű kitekintés mellett az alábbiak lehetnek:

- **Katonai költségvetés**
NATO munkacsoport: Katonai Költségvetés Bizottság (MBC)
- **Infrastruktúra fejlesztés**
NATO munkacsoport: Infrastruktúra Bizottság (IC/AC-4)
- **Fegyverzet ellenőrzés, fegyverzet korlátozás**
NATO munkacsoportok: Hagyományos Fegyverzet Ellenőrzési Magasszintű Tárgyaló Csoport (HLCACG)³¹⁴

³¹⁰ A NATO és Oroszország Közötti Kölcsönös Kapcsolatok, Együttműködés és Biztonság Alapokmánya. Párizs, 1997. május 27.

³¹¹ A NATO Oroszország Állandó Közös Tanács (PJC) 1997, NATO Információs Iroda, 2001. Moszkva, Orosz Missiók Iroda 1998. Brüsszel.

³¹² Nukleáris eszközök telepítésének önkorlátozása, az új NATO tagországok területén, a CFE Szerződésben vállalt kötelezettségek betartása, átláthatóság a haderőtervezésben, folyamatos politikai párbeszéd, a Többnemzetiségű Összhaderőnemi Harci Kötelék (CJTF) koncepció támogatása, stb.

³¹³ Az Alapokmány teljes rendszerelemzése nem tárgya az értekezésnek.

³¹⁴ HLCACG= High Level Conventional Armaments Control Group

- **Nukleáris-Biológiai-Vegyí Fegyverek szakmai kérdései**
NATO munkacsoportok: Szárazföldi Fegyverzeti Csoport (AC-225/LG-7), Proliferációval foglalkozó vegyes bizottság (JCP)

- **Hadszintéri Rakétavédelem**
NATO munkacsoport: NATO- Russia Council (NRC) Hadszintéri Rakétavédelem (AC-259/MD)

- **Légtér ellenőrzés, légtérvédelem**
NATO munkacsoportok: Légvédelmi és Légtér Felügyeleti Igazgatóság, Légi Forgalmi Irányító Bizottság (NATMC)³¹⁵

- **Proliferáció**
NATO munkacsoportok: Proliferációval foglalkozó vegyes Bizottság (JCP), Politikai Katonai Főcsoport (SGP)

- **Fegyverzeti (hadfelszerelési) együttműködés módozatainak kidolgozása**
NATO munkacsoport: A Nemzeti Fegyverzeti (Hadjfelszerelési) Igazgatók NATO Konferenciája (CNAD/AC-259)

- **Többnemzetiségű Összhaderőnemi Harci Kötelék (CJTF) Logisztikai Támogatása**
NATO munkacsoportok: Mozcgatás és Szállítás (SNLC/M&TG), Szárazföldi Szállítás Bizottság (AC-98/PBEIST), Óceáni Szállítás Bizottság (AC-98/PBOS)

- **A védelem polgári tervezése, katasztrófa elhárítás**
NATO munkacsoport: A védelem polgári tervezési főbizottság (AC-98/SCEPC)

- **Erőforrás tervezés**
NATO munkacsoport: Felsőszintű Erőforrás Bizottság (SRB)

- **Védelmi Ipari Párbeszéd**
NATO munkacsoport: Ipari Tanácsadó Testület (AC-259/NIAG)

A felsorolt katonai logisztikai munkacsoportokban nemzeti képvisellel rendelkezünk. A NATO országként elvárt együttműködésünket teljesítve a kétoldalú nemzetközi együttműködés keretében is vannak további lehetőségeink: a katonai

---

³¹⁵ NATMC= NATO Air Traffic Management Committee

termelői és fogyasztói logisztika területén logisztikai szemináriumok, tanfolyamok és képzések szervezése, a haditechnikai eszközök és anyagok termékazonosítása (kodifikáció) az (AC-135/TRICOD)³¹⁶ munkacsoport bevonásával.

Az évek óta mérsékelt kétoldalú nemzetközi kapcsolataink nehezen mozdulnak el a holtpontról, mert aláírt együttműködési szerződésünk nincs. HM védelemgazdasági helyettes államtitkári szinten 2003. évben két alkalommal került sor haditechnikai tárgyban megvalósult együttműködésre, továbbá többszöri felajánlásunkat követően 1 fő orosz tiszt vett részt hazánkban a katonai megfigyelőket felkészítő tanfolyamunkon. A továbblépés érdekében a katonai termelői logisztikai együttműködésünk során előtérbe kell helyeznünk az orosz gyártású haditechnikai eszközeink üzemidő meghosszabbítását segítő életciklus menedzsment programokat. A NATO bővítéssel kapcsolatos eltérő szövetségi és orosz vélemények³¹⁷ egyeztetése nagy felelősséget ró a NATO - Orosz Tanácsra (NRC), amelyet megítélésem szerint különös érzékenységgel és kölcsönös bizalommal kell kezelni. A NATO békepartnerségi regionális együttműködésének súlyvonala közvetlenül Oroszország és Ukrajna nyugati határára helyeződött át. Oroszországot aggodalommal tölti el az a tény is, hogy Ukrajna nyíltan meghirdette NATO orientációját, továbbá a regionális együttműködése során Lengyelországgal és a Balti államokkal a légtérellenőrzés és légtérvédelem tárgykörében előrehaladott. Ennek ellensúlyozására Oroszország hasonló tárgyban egyezményt kötött Fehér-Oroszországgal. Mindezek a kérdések napirendre kerültek a soron következő NATO csúcsértekezleten³¹⁸, amelyre meghívásra kerül az orosz kormányfő is.

Mindezek az együttműködési trendek és egyezmények teremtik meg a katonai logisztikai együttműködés keretfeltételeit, és a regionális együttműködés általam vázolt formáiban célszerű azokat figyelembe venni.

Ukrajnával, mint a hazánkkal szomszédos legnagyobb országgal való megbízható katonai logisztikai együttműködést nem csak a szövetségi, hanem a nemzeti érdekeinkkel is megegyező, közvetlenül fontos tényezőként kell kialakítanunk. A NATO és Ukrajna együttműködése röviddel annak függetlenné válása után megindult, szinte azonnal csatlakozott az Észak - Atlanti Együttműködési Tanácshoz (NACC). Alapító tagként 1994-ben szintén csatlakozott a Partnerség a Békéért (PfP) Programhoz, majd 1997. júliusában aláírták a NATO-Ukrajna Partnerségi Dokumentumot.³¹⁹ A

³¹⁶ TRICOD= Trilateral Codification Cooperation

³¹⁷ Oroszország szerint a NATO nem hagy fel „terjeszkedő” stratégiájával, bázisokat akar létrehozni Romániában, Bulgáriában, NATO repülőgépek fognak járőrözni az új balti NATO országokban, amely a CFE szerződés fegyverzeti egyensúlyát is megbontja, mert ezek az országok nem csatlakoztak a szerződéshez.

³¹⁸ Helyszín és időpont: Isztambul, 2004. június 28-29., Törökország

³¹⁹ Charta a NATO és Ukrajna Partnerségéről, 1997. Sintra (Portugália)

NATO brüsszeli központjában ukrán missziót létesítettek a Szövetséges Fegyveres Erők Legfelsőbb Parancsnokságán (SHAPE), a kialakított Partnerségi Koordinációs Sejt (PCC)³²⁰ is megkezdte működését Monsban, majd 1997. decemberében aláírásra került az Egyetértési Memorandum a polgári védelemről és a katasztrófa elhárításról. Ezekből a tényekből is láthatjuk, hogy mennyire aktív a partnerségi kapcsolatuk a NATO -val.

A katonai logisztikai munkacsoportok védelemgazdasági környezetű együttműködésében érintett különböző szintű NATO bizottságok és munkacsoportok alapvetően megegyeznek az előzőekben Oroszország esetében kifejtettekkel. A különbség mindössze annyi lehet, hogy Ukrajna sokkal nagyobb hangsúlyt helyez a nemzeti védelmi reformja gazdasági előnyökkel kombinált végrehajtására. A védelmi reform tárcaközi feladatainak koordinálására létrehozták a NATO - Ukrán közös munkacsoportot (JWG)³²¹. A NATO is megnyitotta az Információs és Dokumentációs Központját Kijevben 1998. májusában, amely azóta is hatékonyan segíti a partnerségi munkát. Aláírták a Békepartnerségben résztvevő országok fegyveres erői státusával foglalkozó egyezményt (SOFA) 2000. évben és az azt kiegészítő jegyzőkönyvet, amely tovább erősítette Ukrajna NATO orientációját és a Békepartnerségben való jelentős részvételét. Az együttműködési programot éves tervezéssel készítik, a szakmai munkacsoportok és a NATO - Ukrán Bizottság (NUC) legalább két alkalommal ülésezik évente.

A magyar-ukrán kétoldalú regionális együttműködés katonai logisztikai támogatása részleteinek keretfeltételeit jól segíti a miniszteri szinten³²² megkötött Együttműködési Megállapodás. Az MH Szárazföldi Parancsnokság parancsnokának látogatására 2003. áprilisában került sor, mely a csapatkapcsolatok erősítését és a békefenntartásban szerzett tapasztalatok megosztását célozta, majd NATO kezdeményezésre magyar szakértői csoport utazott Ukrajnába a védelmi reform támogatására, illetve a magyar védelmi felülvizsgálat és a haderőátalakítás tapasztalatainak kölcsönös megbeszélésére.

Ukrajna aktívan vesz részt a magyar – szlovák – ukrán - román műszaki zászlóalj (TISZA) munkájában, amely a természeti katasztrófák megakadályozására, illetve következményeinek felszámolására, a kutatás-mentésre, továbbá az ukrán polgári védelem egyéb területeire hivatott. Logisztikailag fontos terület az évtizedes hagyományokkal rendelkező 1-2 hónapos posztgraduális képzés (pl.: légvédelmi szakterületen) Kijev, Harkov és Odessza katonai felsőoktatási intézményeiben. A

---

³²⁰ PCC= Partnership Coordination Cell

³²¹ JWG= Joint Working Group

³²² Juhász Ferenc honvédelmi miniszter 2003-ban Ukrajna partnerével aláírta a Magyar - Ukrán Kétoldalú Katonai Együttműködési Megállapodást.

Visegrádi Négyek (V-4) együttműködésében a Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgatók Értekezletén ³²³ a lengyel fél felvetette, hogy az ukrán partnereket megfigyelői jog - és hatáskörrel célszerű lenne bevonni az együttműködésbe (V-4+1). A cseh fél viszonylagos visszafogottsága mellett a tárgyaló felek ebben egyetértettek.

A regionális biztonság kérdéskörét Magyarország és Ukrajna kiemelt fontossággal kezeli, amelynek során kölcsönösen eredményesek vagyunk a tömegpusztító fegyverek³²⁴ elterjedésének, továbbá a kivont és megsemmisítésre váró haditechnikai eszközök esetleges jogtalan, további felhasználásából adódó következmények felszámolásában, a nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai és katonai logisztikai feladatainak³²⁵ egyeztetett tervezésében és szervezésében. Ukrajna integrációja az euro-atlanti struktúrába és nemzeti biztonsági rendszerének átalakítása egymástól elválaszthatatlan tevékenységekké váltak.

Ukrajna biztonságát nem olyanok fenyegetik, akik megtámadnák, hanem olyanok, akik gátolják az európai integráció nemzetközi és nemzeti feltételeinek megteremtésében. Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy a katonai logisztikai munkacsoportok közvetett együttműködési tevékenységi körei és lehetőségei kiszélesedtek, a regionális együttműködés integráns részét képezi a békepartnerségi programoknak a két-és többoldalú nemzetközi együttműködésnek és a NATO katonai logisztikai munkacsoportokban megvalósított szakmai munkának, amelyek szervesen kapcsolódnak a nemzeti érdekek és képességek szövetségi érdekekkel való harmonizációjához.

4.3. Fejezeti következtetések

4.3.1. A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok és a nemzeti képviselők közvetlenül és közvetetten is képesek a katonai termelői logisztikai képességek harmonizációját megteremteni a regionális együttműködés során. A közvetlen érdekérvényesítés a munkacsoport konkrét ülésén, míg a közvetett harmonizáció a kétoldalú és regionális együttműködés nemzetközi kapcsolatainak integráns rendszerében érvényesül.

4.3.2. Az EU és WEU országokkal való együttműködés nem gyengíti a szövetségi együttműködést, hanem szélesíti azt a NATO-ban bevált módszerek alkalmazásával. A

---

³²³ Lengyelország, 2003. június

³²⁴ Alkatrészek, részegységek, a célba juttató haditechnikai eszközök alkatrészei, speciális anyagok és dokumentációik stb.

³²⁵ Szerződés-kötések, speciális kutatás-fejlesztés, beszerzések, felderítés és előrejelzés technikai eszközei és módozatai, stb.

Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgató (NAD) tevékenysége azonos személyi feltételek megtartásával, a HM védelemgazdasági helyettes államtitkár koordinációja mellett költséghatékony módon kiterjeszhető az EU/WEU képviselőkre is. Az általam kidolgozott nemzetközi katonai termelői logisztikai együttműködés integrált rendje egyensúlyt teremthet a Szövetség (ESDI) és az Európai Unió (ESDP) programjai erőforrásainak, katonai logisztikai képességeinek optimális felhasználásában.

4.3.3. A 2004. évi nemzeti Multilaterális Együttműködési Tervben (MET) az EU programokban a katonai termelői logisztika jelenléte egzakt módon kimutatható, a részvételi arány harmonizál a nemzeti lehetőségeinkkel és a 10 éves alapterv haderőfejlesztési célkitűzéseivel.

4.3.4. A Földközi-tengeri Párbeszéd (MD) hozzájárul az Európán kívüli multikulturális térségek biztonságának növeléséhez, a NATO biztonságpolitikájának jobb megértéséhez a térség országainak differenciált támogatásához.

4.3.5. A NATO Dél -Kelet Európai Kezdeményezése (SEEI) a NATO déli régiójának egy új kezdeményezése, amely kiemelt jelentőségű a három új NATO tagállam (Bulgária, Románia, Szlovénia) aktivitásának és donor tevékenységének objektív értékeléséhez. Görögországgal, Olaszországgal és Törökországgal folytatott nemzeti csapatkapcsolataink és termelői logisztikai együttműködésünk döntő prioritású a NATO déli régiójának erősítése szempontjából.

4.3.6. Oroszországgal és Ukrajnával való termelői logisztikai együttműködésünkben célszerű erősíteni a bizalmat, a súlypontot a NATO eljárások és döntésmechanismusok átadására indokolt helyezni, ezzel is bizonyítva, hogy a NATO bővítése nem irányul egyik Szövetségen kívüli ország ellen sem. Az általam részletesen kidolgozott védelemgazdasági környezetű katonai termelői logisztikai együttműködés stabil alapot nyújthat a három partnerország nemzeti érdekeinek harmonizálásához.

4.3.7. A Visegrádi Négyek (V-4+1), továbbá a szomszédos országokkal és a Baltikum országaival folytatott termelői logisztikai együttműködés beintegrálható a Multilaterális Együttműködési Tervbe (MET), amellyel a HM Védelmi Szakfeladatrendjéhez kötött nemzetközi programok tervezésének és végrehajtásának költséghatékonyasága javítható, az esetleges párhuzamosságok megszüntethetők.

4.3.8. A katonai termelői logisztikai munkacsoportok közvetett módszerű együttműködésének is a HM Védelmi Szakfeladatrendhez kötött és a 10 éves alapterv haderőfejlesztési célkitűzéseinek (FPs/EGs) megvalósítása érdekében meghatározott feladatokon kell nyugodnia.

4.3.9. A Békepartnerség (PfP) továbbra is fenntartott és szükséges együttműködési rendszerében megvalósított regionális együttműködés általam kidolgozott katonai logisztikai témái erősítik a Szövetség belső és külső stabilitását, hozzájárulnak a nemzeti donor szerepünk érvényesítése mellett a katonai termelői logisztikai munkacsoportok által megjelenített képességek szövetségi harmonizációjához.

V. FEJEZET

5. ÖSSZEFOGLALÁS, ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

Az alapjaiban megváltozott európai biztonsági környezet különböző biztonsági közösségeiben résztvevő államoknak nem csak az egyedi érdekeik mechanikus összesítése, hanem egy országokon túlmutató, új kollektív minőségi megjelenése is kifejeződik, amely alapvetően befolyásolja a NATO katonai logisztikai munkacsoportok szakmai harmonizációs lehetőségeit is. Az euro-atlanti biztonsági közösséget ért kihívásokra a NATO történelmi jelentőségű válaszokat keresett és adott a Partnerség a Békéért (PfP) program beindításával, amellyel folyamatosan hozzájárul a térség stabilitásához, továbbá történelmi esélyt adott a biztonsági törésvonalak nélküli, egységes európai biztonsági komplexum felépítése keretfeltételeinek megteremtéséhez. A Partnerség a Békéért Program (PfP) megteremtette az új típusú nemzeti katonai logisztikai kapcsolatok konszenzusos nemzetközi érdekérvényesítési fórumait és lehetőségeit, amelynek tartalmában differenciált, de céljaiban egységesen integrált alrendszeri szervesen kapcsolódnak egymáshoz, hatékonyan segítik a Szövetség által determinált interoperabilitási célkitűzések nemzeti érdekekkel, értékekkel és képességekkel harmonizált megvalósítását a NATO katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységi rendjében is. A Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Folyamat (PARP) eredményei mellett indokoltnak tartottam elemezni, feldolgozni és értékelni a végrehajtás 1998-1999. évi tapasztalatait annak érdekében, hogy a jelenleg folyó védelmi felülvizsgálat és a permanens haderőátalakítás során a magyar katonai Tárcaszintű Védelmi Tervező Rendszer (TVTR) kialakítható legyen, és a HM Védelmi Szakfeladatrendhez kötött feladatalapú, normákon és normatívákon, továbbá megalapozott erőforrás- és költségelemzéseken nyugvó, ezáltal finanszírozható szakfeladatokra épített haderő alakuljon ki.

Az elvégzett elemzések alapján megállapítható, hogy a NATO-ban széles körű konszenzussal elfogadott, a katonai logisztikát érintő szövetségi alapfogalmak beépültek a nemzeti doktrínális okmánykomplexumokba, azok tartalmi értelmezése és alkalmazása napi szakmai gyakorlattá vált. Megítélésem szerint bizonyítást nyert, hogy a nemzeti termelői és fogyasztói katonai logisztika elválaszthatatlan, egymást kölcsönösen feltételező és egy egységes védelemgazdasági környezetben megvalósuló integrált rendszer, amelynek képvisellete és szövetségi megjelenítése csak az ilyen integrált szemlélettel és felkészültséggel rendelkező képviselők útján valósítható meg eredményesen a NATO katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységében.

A katonai érdek és a katonai logisztikai érdek fogalmának meghatározásával hozzájárultam annak megvilágításához, hogy a haderő fenntartása, fejlesztése és

műveleti alkalmazása során az általa, mint referencia objektum által megjelenített materializált és immaterializált formában megjelenő szükségletek mindig egy komplex biztonsági érdekrendszerben fejeződnek ki. A nemzeti katonai logisztikai érdek jellege tehát eltérő belső tartalmi arányokkal, de mindig integránsan jeleníti meg a katonai, a hadigazdasági, a védelemgazdasági, a nemzeti biztonsági, illetve végső soron a nemzeti érdekek egy részét, amelyek konzekvens és harmonikus képviselőnek célszerű dominálnia a NATO katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységében is.

Az értekezésben általam kidolgozott katonai termelői logisztikai érdekérvényesítés elméleti alapjai megfelelő alapot nyújtanak egyrészt a belső képesség- és prioritizált érdekharmonizáció, másrészt a szövetségi érdekegyeztetések során az érdekellentétek közös referencia objektumban történő feloldozásához. A katonai termelői logisztikai érdekérvényesítés informatikai és matematikai alapjainak lerakásával, a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportjaiban végzett tevékenységek átláthatóságának biztosításával, az integrált mennyiségi és minőségi Teljesítmény Értékelési Mutatószám Táblázat részletes kidolgozásának részeként a kidolgozott NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottságai (NKTLB) Adatbázisának elméleti alapjaival a jövőben megteremthetők lesznek a logisztika nemzeti és szövetségi érdekérvényesítési tevékenységei egzakt módon történő mérésének alapfeltételei, amelyek hozzájárulhatnak a nemzeti képviselő integrált mennyiségi és minőségi tevékenységeinek konkrét értékelhetőségéhez. Mérhetővé és értékelhetővé válik a harmonizációs hatások az aktív és passzív nemzeti érdekérvényesítés integrált rendszerében, amelyben különös hangsúly indokolt fektetni a nemzeti képviselők felkészítésére, a katonai logisztikai bizottságok és munkacsoportok NATO szervezeti rend szerinti konzultációira jelentősen hozzájárulva a termelői logisztikai képességekkel való eredményes harmonizáció megteremtéséhez.

A kutatás során mindvégig töretlenül kimutatható volt, hogy a katonai termelői logisztikai szakfeladatok, a katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységei nem öncélúan jelennek meg, hanem a HM Védelmi Szakfeladatrendjéből a katonai szakfeladatok által determináltak, a konkrét haderőfejlesztési **célkitűzések (FPs/EGs) formájában és azok logisztikai támogatásában fejeződnek ki.** A NATO katonai logisztikai munkacsoportjaiban a szakmai munka súlypontját, a szövetségi együttműködés eredményességét a nemzeti haderőfejlesztési célkitűzésekben (FPs/EGs) testet öltő katonai termelői logisztikai képességekkel való hatékony és aktív nemzeti érdekérvényesítés képezi. A HM tárca komplex nemzetközi feladatainak HM Védelmi Szakfeladatrendbe történő integrálásával megteremthető a nemzetközi szakfeladatok erőforrás- és költségalapú tervezésének lehetősége, a nemzetközi együttműködésben érintett szervezetek normákon és normatívákon nyugvó tevékenységeinek alapjai. A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok védelemgazdasági környezetű általános elemzése során megállapítható volt, hogy azok a munkacsoportokhoz

elsődlegesen nem kötődnek, de termelői logisztikai szempontból jelentős projekteknek (pl.: BNT, NSIP,) minősülnek.

A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok és a nemzeti képviselő közvetlenül és közvetetten is képesek a katonai termelői logisztikai képességek harmonizációját megteremteni a regionális együttműködés során. A közvetlen érdekérvényesítés a konkrét munkacsoport ülésén, míg a közvetett harmonizáció a katonai logisztika nemzetközi kapcsolatainak integrált rendszerében érvényesíthető, amelyeknek a HM Védelmi Szakfeladatrendhez kötött a 10 éves gördülő alaptervek haderőfejlesztési célkitűzéseinek megvalósítása érdekében meghatározott feladatok logisztikai támogatásán célszerű nyugodniuk. Indokolt azonban azt is figyelembe venni, hogy a nemzeti képviselő tevékenységének általam kidolgozott folyamata trendje további kiegészítése is célszerűvé válik a jövőben, mert a képviselőnek a két katonai logisztikai bizottsági ülés között lehetőséget kell teremteni a vállalt/felajánlott/megszavazott feladatok megfelelő jog- és hatáskörrel történő monitoring rendszerű menedzselésére a nemzeti katonai szervezeti struktúrákkal való együttműködés során, és tevékenysége nem csak a jelentések megtételére korlátozódhat.

A Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgató (NAD) tevékenysége azonos személyi feltételek és működési mechanizmusok megtartásával, a HM védelemgazdasági helyettes államtitkár koordinációja mellett költséghatékony módon kiterjeszhető az EU/WEU képviselőkre is. Az általam kidolgozott katonai termelői logisztikai együttműködés rendje egyensúlyt teremthet a Szövetség (ESDI) és az Európai Unió (ESDP) programjai erőforrásainak, katonai logisztikai képességeinek optimális felhasználásában. A Békepartnerség (PfP) továbbra is fenntartott és szükséges együttműködési rendszerében megvalósított regionális együttműködés (Déli Régió, SEEI Visegrádi 4+1 Földközi-tengeri Párbeszéd /MD/, Orosz - Ukrán kapcsolatok) általam kidolgozott katonai logisztikai témái és területei erősítik a Szövetség belső és külső stabilitását, hozzájárulnak a nemzeti donor szerepünk érvényesítése mellett a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok által megjelenített nemzeti képességek szövetségi harmonizációjához.

A 8 éves kutatási tevékenységemet összegezve tehát megállapítható:

A NATO katonai logisztikai munkacsoportok és az azokba delegált nemzeti képviselők integrált nemzeti és nemzetközi tevékenysége a nemzeti és szövetségi fogalmi bázisok alkalmazásával, a nemzetközi katonai logisztikai együttműködés különböző formáinak összehangolt megtervezésével, megszervezésével és végrehajtásával, a hadtudományi elvekre, eljárásrendekre és a funkcionálisan megosztott nemzeti és szövetségi szervezeti elemekre támaszkodva, egyrészt a nemzeti katonai logisztikai képességek szövetségi érdekekkel való harmonizációjára, másrészt az erőforrás- és költségelemzéseken nyugvó haderőfejlesztési célkitűzések (FPs/EGs)

által determinált **nemzeti haderőátalakítás védelemgazdasági környezetű, egységes katonai logisztikai támogatásának megvalósítására irányul.**

6. AZ ÉRTEKEZÉS FELHASZNÁLHATÓSÁGA, AJÁNLÁSOK

6.1. Az értekezés **rendszer szemléletű alapot nyújt** a tárcaszintű logisztikai szervezetek és a HM- HVK közvetlen felügyelete alá tartozó intézmények munkájához, a logisztikai alapidokumentumok pontosításához, a vezetői döntések objektív megalapozásához.

6.2. Hozzájárulhat a képesség alapú haderő kialakításához vezető haderőátalakítás feladatai katonai termelői logisztikai vetületeinek kidolgozásához, a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok haderőfejlesztési célkitűzések megvalósítására alapozott munkájának támogatásához, a katonai logisztikai támogatás eredményességéhez.

6.3. Hozzájárulhat a HM tárca egységes, védelemgazdasági környezetű integráns logisztikai rendszerének kialakításához, a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok tevékenysége hatékonyságának javításához.

6.4. Alapul szolgálhat a bővülő szövetségi katonai logisztikai kapcsolatok harmonikus rendszerbe illesztéséhez, a nemzeti képviselők tevékenysége értékeléséhez.

6.5. Megteremti a termelői logisztika funkcióorientált nemzetközi kapcsolatait egységes és integráltan harmonizált tervezhetőségének és finanszírozhatóságának alapjait.

6.6. Elméleti bázist nyújt a logisztikai munkacsoportokba, a nemzeti katonai képviselőkbe, a NATO beosztásokba kinevezett, továbbá a NATO Összekötő Tiszti Csoportba delegált állomány felkészítéséhez.

6.7. Megteremti a katonai logisztikai együttműködés és a nemzeti érdekérvényesítés elméleti rendszere gyakorlatban történő alkalmazásának, a hatékonyság egzakt mérésének metodikáját - ezáltal normatív szabályozhatóságát-, amely a HM tárca részére **effektív gazdasági haszonnal is jár.**

6.8. Donor szerepünket erősítve útmutatóként **segíti** a régió és más tagjelölt országok felkészülését nem csak a NATO tagság felé vezető úton, hanem saját logisztikai rendszereik esetleges modernizációja során is.

6.9. Elméleti alapot biztosít a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen folyó, különböző oktatási formákban történő egyetemi polgárok felkészítéséhez.

6.10. Gazdagítja a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem könyvtárát, forrásmunkakén **segíti** kutatók munkáját.

7. AZ ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK FELSOROLÁSA

7.1. Bebizonyítottam, hogy a védelemgazdasági környezetben működő nemzeti katonai logisztikai rendszer fogyasztói és termelői alrendszerének funkcionális területeiben megjelenített integráns nemzeti katonai logisztikai képességek és érdekek NATO munkacsoportokban való hatékony képviselését a nemzeti képviselőnek egy egységes logisztikai szemlélettel és felkészültséggel kell végeznie, amelyhez a NATO katonai logisztikai bizottságok, munkacsoportok működési rendszere szervezetiileg megfelelő és funkcionálisan differenciált kereteket biztosít.

7.2. Bebizonyítottam, hogy a Partnerség a Békéért (PfP) programhoz és a Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Folyamathoz (PARP) való csatlakozásunk eredményesen járult hozzá a NATO katonai logisztikai munkacsoportok működési metodikájának, döntéshozatali mechanizmusának megismeréséhez, megteremtette az interoperabilitási célkitűzésekre (IOs) alapozott, jelenlegi a haderőfejlesztési célkitűzések (FPs/EGs) rendszerére épített nemzeti képességalapú haderő kialakítása logisztikai támogatásának feltételeit.

7.3. A NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportok működési elveinek tükrében a nemzeti katonai logisztikai képességeket tükröző álláspont kialakítása és szövetségi érdekekkel való harmonizációja érdekében **kidolgoztam** a nemzeti képviselő tevékenységének folyamatrendjét, továbbá a nemzetközi feladatok HM Védelmi Szakfeladatrendbe való funkcionális besorolásával **megteremtettem** a NATO katonai logisztikai munkacsoportok tevékenységének a haderőfejlesztési célkitűzések megvalósításához kötött nemzetközi együttműködési formák erőforrás - és költségalapú terve zhetőségének alapjait.

7.4. A katonai és a katonai logisztikai érdek fogalmának és a vizsgált témára értelmezett tartalmának megalkotásával, annak rendszertechnikai besorolásával **kidolgoztam** a nemzeti katonai termelői logisztika aktív/passzív érdekérvényesítésének és érdekharmonizációjának rendszerét, **hozzájárultam** a nemzeti képviselő tevékenysége objektív mérésének, kvalitatív teljesítménye értékelésének matematikai alapjait és módszereit.

7.5. Kidolgoztam a NATO katonai logisztikai munkacsoportok működési tevékenységeit integráns rendszerbe foglaló NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottságai (NKTLB) adatbázisát, amellyel **megalapoztam** a nemzeti katonai termelői logisztikai képességek szövetségi harmonizációjához szükséges informatikai támogatást.

7.6. A Partnerség a Békéért (PfP) és a kétoldalú nemzetközi kapcsolatok integrált rendszerében működtetett regionális együttműködés keretei között **rendszeriztem és meghatároztam** azokat a szakmai területeket, amelyek donor szerepünket erősítve további lehetőségeket biztosítanak a NATO katonai termelői logisztikai munkacsoportoknak és az abban résztvevő nemzeti képviselőknek a priorizált haderőfejlesztési célkitűzések (FPs/EGs) megvalósításán nyugvó nemzeti katonai logisztikai képességek harmonikus kivetítésére.

8. FÜGGELÉK: ÁBRÁK, MELLÉKLETEK (KÜLÖN KÖTETBEN)

9. A FELHASZNÁLT IRODALMAK JEGYZÉKE

- 9.1.** NATO Logisztikai Kézikönyv – Bp.: A HVK Logisztikai Főcsoportfőnökség kiadványa, 1998.
- 9.2.** AAP-6(U)2 Módosított Változat a NATO szakkifejezések és Meghatározások Szógyűjteménye. – Bp.: HVK Védelmi Tervezési Főcsoportfőnökség Kiadványa, 1998.
- 9.3.** Védelmi Tervezési Kérdőívek. – Bp.: HVK Haderőtervezési Csoportfőnökség, 1999-2003.
- 9.4.** AJP-4 (VÉGLEGES) SZÖVETSÉGES ÖSSZHADERŐNEMI LOGISZTIKAI DOKTRINA – Bp.: HVK Logisztikai Főcsoport-főnökség kiadványa, 1999.
- 9.5.** A 94/1998. (XII.29.) OGY határozat a Magyar Köztársaság biztonság és védelempolitikájának alapelveiről. – Bp.: 1998.
- 9.6.** 1993. évi CX. Törvény a honvédelemről. -Bp.: Magyar Közlöny 1993/188. szám, 1993.
- 9.7.** 2183/1999. (VII.23.) számú Kormányhatározat a NATO 1999. évi Védelmi Tervezési Kérdőívre (DPQ) adandó magyar válaszok és a 2001-2006. közötti időszakról szóló NATO haderőfejlesztési javaslatokkal kapcsolatos magyar álláspontról. – Bp.: 1999.
- 9.8.** Előterjesztés a Haderőfejlesztési célkitűzések (TFG-98, FP-2000) időarányos végrehajtásának helyzetéről. – Bp.: MH Haditechnikai Csoportfőnökség 102/12/2000. számú nem publikált anyaga, 2000. január
- 9.9.** DOBÓ Péter: a Magyar Honvédség logisztikai rendszere modernizációjának néhány kérdése. – Bp.: Katonai Logisztika, 1999. 4. szám, p.3-8.
- 9.10.** CSEREPES Tibor: A védelmi felkészítés és az országmozgósítás aktuális elvi kérdései. – Bp.: Hadtudományi Tájékoztató, 1999. 1. szám.
- 9.11.** NÉMET Ernő – BARANYI Ferenc – FARKAS Zoltán – SZILÁGYI Tibor: A NATO kompatibilis logisztikai rendszer kérdései. Bp.: Katonai Logisztika, 1997.4.szám.

- 9.12.** GYARMATI József: Matematikai modell alkalmazása a mozgósítás egyes folyamatainak logisztikai szempontú vizsgálata, Bp. Katonai Logisztika, 1998.3.szám,p.20-35.
- 9.13.** CSABAI György: Új szempontok a NATO polgári szükségállapot tervezésében való részvételre. – Bp.: Katonai Logisztika,1998.4. szám, p. 87-107.
- 9.14.** BÁTHY Sándor: A nemzetgazdaság mint a befogadó nemzeti támogatás és a nemzeti támogató elem bázisa.– Bp.: Katonai Logisztika1998.3.szám, p.3-19.
- 9.15.** TURCSÁNYI Károly – LENGYEL János: A haditechnikai biztosítás néhány kérdéséről a NATO ajánlásokban alkalmazott meghatározások, elvek és eljárások alapján. – Bp.: Katonai Logisztika, 1998. 2. szám, p. 45-62.
- 9.16.** CSABAI György – ESZENYI Imre: Központi logisztikai szervezetek a NATO-ban.- Bp.: Katonai Logisztika, 1998. 2. szám, p.63-86.
- 9.17.** JÁROSCSÁK Miklós: A NATO logisztikai jelentési rendszer alapjai, főbb összetevőinek belső tartalma. – Bp.: Katonai Logisztika,1998. 2. szám, p.87-111.
- 9.18.** CSABAI György: Az együttműködés alfája a NATO-ban. – Bp.: Katonai Logisztika, 1998. 2. szám, p.112-123.
- 9.19.** NÉMETH Ernő – BARÁTH István : A „TRILOG-98” többnemzetiségű, háromoldalú logisztikai törzsvezetési gyakorlat tapasztalatai. Bp.: Katonai Logisztika, 1998. 2. szám, p.130-141.
- 9.20.** ZSIBORÁS János: Bevezetés a NATO béketámogató műveletek logisztikájába, az LMI rövid jellemzése. – Bp.: Katonai Logisztika,1998. 2. szám, p.142-154.
- 9.21.** GÁSPÁR Tibor: Adalékok a Magyar hadiipar történetéhez (1948-1997). – Bp.: Katonai Logisztika, 1998.2.szám, p.227-241.
- 9.22.** LOVÁSZ Zoltán: A logisztikai doktrína helye és szerepe a stratégiai dokumentumok rendszerében. – Bp.: Katonai Logisztika, 1999.p.26-39.
- 9.23.** SZÛCS László: A katonai és polgári logisztika kapcsolódásának lehetőségei. – Bp.: Katonai Logisztika, 1999. 3.szám, p.23-32.
- 9.24.** LOVÁSZ Zoltán: A logisztikai doktrína kidolgozásának tapasztalatai,1999.3.szám, p.3-22.
- 9.25.** KOVÁCS Ferenc: A katonai logisztika és a biztonsági beruházási programok összefüggései. – Bp.: Katonai Logisztika, 1999.3.szám, p.53-64.
- 9.26.** JÁROSCSÁK Miklós: NATO műveletekben résztvevő Magyar erők Nemzeti Támogatásának aktuális kérdései. – Bp.: Katonai Logisztika, 1999.3.szám, p.65-82.
- 9.27.** NAGY Miklós: A békefenntartással kapcsolatos nemzetközi engedélyeztetési eljárások tapasztalatai. – Bp.: Katonai Logisztika, 1999.3.szám, p. 157-162.
- 9.28.** CSABAI György: Fókuszban a XXI. századi logisztika. – Bp.: Katonai Logisztika, 1999.2.szám, p.10-20.
- 9.29.** JÁROSCSÁK Miklós: Adalékok a nemzetközi feladatokban résztvevő magyar erők logisztikai biztosításához. – Bp.: Katonai Logisztika, 1999.2.szám,p.46-58.

- 9.30.** BÁTHY Sándor – PRAX Jean Christophe: A francia szárazföldi haderő reformjának néhány logisztikai tapasztalata. – Bp.: Katonai Logisztika, 1999.2.szám, p.188-196.
- 9.31.** JÁROSCSÁK Miklós: Változások a Honvédség logisztikai rendszerében. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.4.szám, p.3-22.
- 9.32.** GÁSPÁR Tibor: A MH hadtechnikai eszközeinek helyzete, elgondolás a rendszerben tartásukra. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000. 4.szám, p.55-69.
- 9.33.** BÁTHY Sándor – SZABÓ Árpád – SZILÁGYI György: Új elem a hallgatók gyakoroltatásában a Többszemzetiségű Logisztikai Központ elemeinek működtetése. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.4.szám, p.102-108.
- 9.34.** BÁTHY Sándor – ERDŐDI Zsolt: A Fogadó Nemzeti Támogatást szervező csoport munkájának tapasztalatai a MAGLITE 2000/2 együttműködési programon. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.4.szám, p.109-117.
- 9.35.** REIZINGER Zoltán: Új NATO minőségbiztosító politika.- Bp.: Katonai Logisztika, 2000.4.szám, p.127-139.
- 9.36.** CSABAI György: A Magyar Haderőreform tapasztalatai (1998-és 2000 között). – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.3.szám, p. 17-24.
- 9.37.** BÁTHY Sándor: Ismerkedés a Többszemzetiségű Összhaderőnemi Logisztikai Központ működésével.– Bp.: Katonai Logisztika,2000.3.szám, p.25-29.
- 9.38.** JÁROSCSÁK Miklós: A NATO csatlakozásra történő felkészülés, majd a NATO tagság eddigi időszakának általános és logisztikai tapasztalatai. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000. 3.szám, p.30-49.
- 9.39.** GÁSPÁR Tibor: A haditechnikai biztosítás új rendszere. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.3.szám, p.50-70.
- 9.40.** LOVÁSZ Zoltán: A Szövetségesek doktrínái a logisztikai támogatás elveiről, szerepéről, funkcióiról. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.1.szám, p.32-53.
- 9.41.** LOVÁSZ Zoltán: A Szövetségesek Doktrínái a logisztikai támogatás elveiről, szerepéről, funkcióiról. II. rész. – Bp.: Katonai Logisztika,2000.2.szám, p.11-27.
- 9.42.** CSABAI György: A Szövetség stratégiái.- Bp.: Katonai Logisztika, 2000.1.szám, p.3-11.
- 9.43.** JÁVOR Endre: A NATO új stratégiájának logisztikai biztosítása. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.1.szám, p.12-19.
- 9.44.** BÁTHY Sándor: Gondolatok a logisztikai reformról a haderő reformban. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.1.szám, p.20-26.
- 9.45.** JÁROSCSÁK Miklós: A Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT) kapcsolatában a katonai logisztikára háruló feladatok. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.1.szám, p.54-86.
- 9.46.** CSABAI György: A katonai erő fejlesztésének alapvetései a Szövetségben, az új stratégiai koncepció alapján. – Bp.: Katonai Logisztika, 2000.1.szám, p.5-19.

- 9.47.** RÁCZ János: A MH logisztikai rendszere, fejlődésének eseménytörténete. – Bp.: Katonai Logisztika, 2001.1.szám, p.20-30.
- 9.48.** SZÛCS László: A védelmi infrastruktúráról. – Bp.: Katonai Logisztika, 2001.1.szám, p.34-52.
- 9.49.** KŐSZEGVÁRI Tibor: A NATO-hoz történő csatlakozás előzményei, feltételei és feladatai. – Bp.: ZMNE jegyzet, 1998.
- 9.50.** VASVÁRI NAGY Vilmos: A hadtudományi kutatómunka folyamata. – Bp.: ZMNE jegyzet, 1998.
- 9.51.** The Alliance's Strategic Concept. – Washington D.C., 1999.
- 9.52.** TELLER Tamás: A kialakuló európai biztonsági rendszer és a lehetséges integrációk. – Bp.: ZMNE jegyzet, 1998.
- 9.53.** PREZENSZKI József: LOGISZTIKA I. – Bp.: Budapesti Műszaki Egyetem, 2001. ISBN 963 431 7960, ISSN 0865 – 3313.
- 9.54.** NÉMETH Ernő: A katonai és polgári logisztika kapcsolódásának lehetőségei. – Bp.: Katonai Logisztika, 2001.3.szám, p.93-100
- 9.55.** UNGVÁR Gyula: A fegyverzeti fejlesztés, korszerűsítés (FEKOR) a hatékonyság és gazdaságosság figyelembe vételével.- Bp.: Katonai Logisztika, 2001.2.szám, p.74-108
- 9.56.** KENDE-MATUS-TURCSÁNYI: A biztonságpolitika és a haditechnika kölcsönhatása.- Bp.: Katonai Logisztika, 2002.1.szám, p.5
- 9.57.** BÁTHY Sándor: Új távlatok az integrált logisztika támogatásában.- Bp.: Katonai Logisztika, 2002.1.szám, p.21
- 9.58.** FENYVESI Károly: Védelmi támogatás.- Bp.: Katonai Logisztika, 2002.1.szám, p.233
- 9.59.** GÁSPÁR Tibor: A hadsereg és a védelmi ipar újszerű kapcsolata
- 9.60.** JÁROSCSÁK Miklós: Elemzés a katonai logisztika két alapvető ágának kapcsolódásáról.- Bp.: Katonai Logisztika, 2002.2.szám, p.44
- 9.61.** KOPASZ Jenő: Áttekintés a haderőfejlesztési programok gazdasági tervezésének új rendszeréről.- Bp.: Katonai Logisztika, 2002.3.szám, p.41
- 9.62.** BRIÁK Ottó: Gondolatok a honvédelmi tárca gazdasági tervező rendszeréről.- Bp.: Katonai Logisztika, 2003.1.szám, p.46
- 9.63.** CSABAI György: Magyarország kikövezett útja a Varsói-szerződéstől a rendszerváltozáson át a NATO-ba.- Bp.: Katonai Logisztika, 2003.szám, p.5
- 9.64.** BRIÁK Ottó: Az üzemgazdasági jellegű védelmi szakfeladatrend kidolgozásának és felhasználásának lehetőségei.- Bp.: Katonai Logisztika, 2003.szám, p.28
- 9.65.** FENYVESI Károly: A Nemzeti Fegyverzeti Igazgató feladatai a NATO tagországokban.- Bp.: Katonai Logisztika, 2003.4.szám, p.115
- 9.66.** JÁROSCSÁK Miklós: Az elmúlt évek haderőfejlesztési kísérleteinek tervezési tapasztalatai 2004.1.szám, p.19

- 9.67.** FENYVESI Károly: A Nemzeti Fegyverzeti Igazgató.- Bp.: Katonai Logisztika, 2004.1.szám, p.51
- 9.68.** AAP-6(V) Modified Version 02. (A NATO szakkifejezések és meghatározások szógyűjteménye.)
- 9.69.** JÁSZAI Béla: Az euro-atlanti integráció kialakulásának és fejlődésének védelemgazdasági aspektusai. Doktori (PhD) értekezés Budapest. ZMNE. 2001
- 9.70.** PIRITYI Sándor: Ötvenöt éves a NATO. Budapest, Új Honvédségi Szemle LVIII.2004/4.szám, p.2
- 9.71.** 2144/2002(V.6.) Kormány határozat a Magyar Köztársaság nemzeti Biztonsági Stratégiájáról
- 9.72.** NAGY Dénes: Szerbia és Montenegró külpolitikájának jellemző vonásai, Budapest, Új Honvédségi Szemle LVIII.2004/1.szám, p.44
- 9.73.** SZELEZSÁN Attila: Adatbázisok I.-II. kötet
- 9.74.** 2090/2002(III.29.) Kormány határozat a tagállamként való működés szervezeti személyi feltételeinek megteremtését célzó kormányzati program(TMP) kidolgozásáról
- 9.75.** WEAVER, Robert: Biztonságépítés a Partnerség segítségével.- NATO MIRROR, Brüsszel, 2001.III.negyedév, p.6
- 9.76.** BIN, Alberto: Mediterrán párbeszéd.- NATO MIRROR, Brüsszel, 2001.III.negyedév, p.9
- 9.77.** HORVÁTH Gyula: Az EU regionális támogatási politikája 2000-2006 közötti időszakban.- Európai Tükör, Budapest, 2001.2.-3.szám, p.75
- 9.78.** KÖVÁRI László: Gondolatok Ukrajna biztonságpolitikai helyzetéről.- Budapest, Új Honvédségi Szemle, LVIII. 2004/4.szám, p.49

INTERNETES HIVATKOZÁSOK:

1. <http://nato.int/docu/stanag/aap006/aap6.htm>
2. <http://nato.int/issues/index.htm>
3. <http://nato.int/docu/update/index.htm>
4. <http://nato.int/shape/update/index.htm>
5. <http://nato.int/docu/topics/2004/home.htm>
6. www.zmne.hu
7. <http://nato.int/structure.htm>
8. www.act.nato.int
9. www.mti.hu
10. www.ng.ru

10. PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK

Fsz.	Publikáció címe	Megjelenítés	Megjegyzés
1.	Gondolatok a polgári és katonai logisztika kapcsolatának néhány kérdéséről az újjazdaságban	Katonai Logisztika folyóirat 9. évfolyam 2002. 4. szám. A Magyar Honvédség logisztikai folyóirata, ISSN 1588-4228	
2.	A gazdaság és a katonai stratégia néhány közgazdasági összefüggése I. rész.	Katonai Logisztika folyóirat 10. évfolyam 2003. 1. szám. Az Integrált Tudományszervező Tanács folyóirata, ISSN 1588-4228	
3.	A gazdaság és a katonai stratégia néhány közgazdasági összefüggése II. rész	Katonai Logisztika folyóirat 10. évfolyam 2003. 2. szám. Az Integrált Tudományszervező Tanács folyóirata, ISSN 1588-4228	
4.	Szövetség vagy semlegesség (Gondolatok az osztrák biztonságpolitika történelmileg kialakult helyzetéről és mai távlatairól)	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 10. évfolyam 2003. 3. szám MH ÖLTP kiadványa ISSN 1588-4228,	
5.	A fegyverzeti készletképzés néhány aspektusa a hadügyi forradalom új kihívásainak tükrében	Katonai Logisztika folyóirat 10. évfolyam 2003. 4. szám. Az Integrált Tudományszervező Tanács folyóirata, ISSN 1588-4228	
6.	Gondolatok a NATO –konform katonai logisztika egyes kérdéseiről	Katonai Logisztika folyóirat 11. évfolyam 2003. 4. szám. Az Magyar Honvédség logisztikai folyóirata ISSN 1588-4228,	
7.	Az amerikai –orosz kapcsolatok néhány kérdése	Katonai Logisztika folyóirat 12. évfolyam 2004. 1. szám. Az Magyar Honvédség logisztikai folyóirata, ISSN 1588-4228	

8.	A HM Gazdasági Tervező Hivatal szerepe és funkciója a magyar védelemgazdasági tervező rendszer átalakításának jelenlegi szakaszában	Magyar Hadtudományi Társaság ZMNE kiadványa, 2003, ISBN 963 210 511 7	
9.	Major restructuring issues of the defence economic planning system in the framework of the hungarian defence reform	Bolyai Szemle, ZMNE Bolyai János Katonai Műszaki Főiskolai Kar kiadványa, 2002, Külön szám I. ISSN 1416-1443	Angol nyelvű
10.	A NATO logisztikai munkacsoportok tevékenysége a katonai termelői logisztikai képességekkel való harmonizálás érdekében	Nemzetvédelmi Egyetem Doktorandum 4. szám 1. kötet, 2002, ISSN 1588-2233	

11. RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Rövidítések	Angol megnevezés	Magyar megnevezés
AAP	Allied Administrative Publication	Szövetségi Adminisztrációs Kiadvány
AC	Alliance Commitee	Szövetségi Bizottság
ADF	Air Defence	Légvédelem
AG	Air Group	Légiőrő Csoport
AGS	Alliance Ground Surveillance	Szövetségi Szárazföldi Megfigyelő és Felderítő rendszer
ACO	Allied Command Operations	Szövetséges Műveleti Parancsnokság
ACT	Allied Command Transformation	Szövetséges Transzformációs Parancsnokság
ALTBMD	Active Layered Theatre Ballistic Missile Defence	Aktív Rétegzett Hadszíntéri Ballisztikus Rakéták Elleni Védelem
APQ	Armament Planning Questionnaire	Fegyvertervezési Kérdőív
ASG	Ammunition Safety Group	Lőszerbiztonsági Csoport
ASM	Airspace Management	Légtérgazdálkodás
AWACS	Airborne Early Warning and Control System	Repülőgép-fedélzeti Korai Előrejelző és Irányítási Rendszer
C3	Command, Control and Communication	Vezetés-irányítás és Kommunikáció
C3B	Consultacion Command & Control Board	Konzultációs, Vezetési és Irányítási Tanács

CAPC	Civil Aviation Planning Committee	Polgári Repülés Tervező Bizottság
CAPS	Conventional Armaments Planning System	Hagyományos Fegyverzeti Tervezési Rendszer
CASG	CNAD Ammunition Safety Group	CNAD Lőszerbiztonsági Csoport
CEP	Civil Emergency Planning	Polgári Szükséghelyzet Tervezés
CIS	Communication and Information System	Kommunikációs és Információs Rendszer
CJTF	Combined Joint Task Forces	Többnemzetiségű Összhaderőnemi Harci Kötelék
CNAD	Conference of National Armaments Directors	Nemzeti Fegyverzeti Igazgatók Konferenciája
CP	Capability Package	Képesség Csomag
CPG	CNAD Partnership Groups	Partnerségi Csoportok
CRM	Crisis Management	Válságkezelés
DCF	Democratic Control Forces	Védelmi Struktúrák Polgári Ellenőrzése
DCI	Defence Capability Initiatives	Védelmi Kezdeményezések
DGP	Defence Group on Proliferation	Tömegpusztító Fegyverek Elterjedése Elleni Munkacsoport
DID	Defence Investment Division	Védelmi Beruházási Főosztály
DIMS	Director International Military Staff	Katonai Vezérkar Igazgatója
DPB	Defence Planning and Management	Védelmi Tervezés és Költségvetés
DPC	Defence Planning Committee	Védelmi Tervező Bizottság
DPM	Defence Planning and Management	Védelmi Tervezés és Menedzsment
DPQ	Defence Planning Questionnaire	Védelmi Tervezési Kérdőív
DPS	Defence Planning System	Védelmi Tervezési Rendszer
DRC	Defence Review Committee	Védelmi Felülvizsgáló Bizottság
DRR	Defence Requirement Review	Védelmi Szükséglet Felülvizsgálat
DS	Defence Support Division	Védelmi Támogató Főosztály
DRT	Defence and Research	A honvédelem tervezése és menedzsmentje, kutatás
EAPC	Euro-atlantic Partnership Council	Euro-atlanti Partnerségi Tanács
EBEÉ	_____	Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet

EBESZ	_____	Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet
EC	Economic Committee	Gazdasági Bizottság
EF 2000	Euro Fighter 2000	Euro 2000- es vadászpilóta
EG	European General	Európai stratégiai parancsnokság (ACO) illetékességébe tartozó általános feladat.
EPP	Individual Partnership Program	Egyéni Partnerségi Program
ERT	Exercises and Related Training Activities	Gyakorlatok és kapcsolódó kiképzési tevékenységek
ESDI	European Security Defence Initiative	Európai Biztonsági Védelmi Kezdeményezés
ESDP	European Security Defence Policy	Európai Biztonsági Védelmi Politika
EU	European Union	Európai Unió
FADR	Fix Air Defence Radar	Stabil Telepítésű Radar
FAPC	Food and Agriculture Planning Committee	Élelmiszer és Mezőgazdasági Tervező Bizottság
FMF	Foreign Military Fund	Külföldi Katonai Segélyalap
FP	Force Proposal	Haderőfejlesztési Célkitűzés
FS	Feasibility Study	Megvalósíthatósági Tanulmány
GEO	Military Geography	Katonai Földrajz
HEO	_____	Haditechnikai Együttműködési Osztály
HLCACG	High Level Conventional Armaments Control Group	Hagyományos Fegyverzet Ellenőrzési magas Szintű Csoport
HLSG	High Level Steering Committee	Magas Szintű Irányító Bizottság
HNS	Host Nation Support	Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT)
HNS CC	Host Nation Support Capability Catalogue	Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT)Képesség Katalógusa
HM- HVK	_____	HM - Honvéd Vezérkar
IC	Infrastructure Committee	Infrastrukturális Bizottság
IFF	Identification Friend or Foe	Idegen – Barát Azonosító
IMS	International Military Staff	Nemzetközi Katonai Törzs
IMF	International Monetary Fund	Világbank
IOs	Interoperability Objectives	Interoperabilitási Célkitűzések
IPP	Individual Partnership Program	Egyéni Partnerségi Program

IS	International Staff	Nemzetközi Titkárság
JCP	Joint Committee on Proliferation	A Proliferációval Foglalkozó Bizottság
JFAI	Joint Formal Acceptance Inspection	Közös Hivatalos Átadási Eljárás
JWG	NATO-Ukraine Joint Working Group	NATO- Ukrán Közös Munkacsoport
LA&R	Logistics, Armaments and Resources Division	Logisztikai, Fegyverzeti és Anyagi Erőforrások Osztálya
LCB	Logistics Coordination Board	Logisztikai Koordinációs Tanács
LCMG	Life Cycle Management Group	Életciklus Menedzsment Csoport
LG	Land Group	Szárazföldi csoport
LHFFF	_____	Logisztikai és Haditechnikai Fejlesztési Felügyeleti Főosztály
LNG	Language Training	Nyelvképzés
LOG	Logistic	Logisztika
LSM	Logistics Staff Meeting	Logisztikai Törzs Találkozó
M&TG	Movement and Transportation Group	Mozgatási és Szállítási Csoport
MAP	Membership Action Plan	Tagsági Akció Terv
MC	Military Committee	Katonai Bizottság
MD	Missile Defence	Rakétavédelem
MD	Mediterranean Dialogue	Földközi-tengeri Párbeszéd
MED	Medical Services	Katonaorvosi Szolgálat
MEADS	Medium Extended Air Defence System	Közepes Hatótávolságú Légvédelmi Rendszer
MET	Meteorological Support for NATO/Partner Forces	Meteorológiai Biztosítás
MG	Ministerial Guidance	Miniszteri Irányelvek
MH	_____	Magyar Honvédség
MIF	Military Infrastructure	Katonai Infrastruktúra
MJLC	Multinational Joint Logistics Centre	Többnemzetiségű Egyesített Logisztikai Központ
MND	Mission Need Document	Feladathoz szükséges dokumentum (katonai igény megfogalmazás)
M&T	Movement and Transportation	Mozgatás és Szállítás
MOU	Memorandum of Understanding	Egyetértési Megállapodás
MTTs	Mobil Training Teams	Mozgó Oktatási Csoportok

NAAG	NATO Army Armaments Group	NATO Szárazföldi Haderőnemi Fegyverzeti Csoport
NAC	North Atlantic Council	Észak-atlanti Tanács
NACC	North Atlantic Co-operation Council	Észak Atlanti Együttműködési Tanács
NAD	National Armaments Director	Nemzeti Fegyverzeti (Hadfelszerelési) Igazgató
NADC	NATO Air Defence Committee	NATO Légvédelmi Bizottság
NADDO	NATO Design & Development Objective	NATO Prototípus Fejlesztési Cél
NADI	National Disengagement Intention	Nemzeti rendszerből való kivonási szándék
NADREP	National Armaments Director Representative	Nemzeti fegyverzeti igazgató képviselője
NAFAG	NATO Airforce Armaments Group	NATO Légierő Haderőnemi Fegyverzeti Csoport
NAHEMA	NATO Helicopter (NH90) Design, Development, Production & Logistics Management Agency	NATO (NH90) Helikopter Tervező, Fejlesztő, Gyártó és Logisztikai Menedzsment Hivatal
NAMSA(O)	NATO Maintenance & Supply Agency (Organization)	NATO Gyártási és Logisztikai Hivatal (Szervezet)
NAPO	NATO Production Objective	NATO Gyártási Célok
NATMC	NATO Air Traffic Management Committee	NATO Légi Forgalmat Irányító Bizottság
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Észak-atlanti Szerződés Szervezete (1949. április 04.)
NAU	NATO Accounting Unit	NATO Elszámolási Egység
NBC	Nuclear-Biological-Chemical	Nukleáris-Biológiai-Vegyí fegyverek elemi védelem
NC3A	NATO Consultation ,Command and Control Agency	NATO Konzultációs , Vezetési és Irányítási Ügynökség
NCB	National Competitive Bidding	Nemzeti Tendereztetés
NCS	NATO Committee for Standardization	NATO Szabványosítási Bizottság
NG	Naval Group	Haditengerészeti Csoport
NIAG	NATO Industrial Advisory Group	NATO Ipari Tanácsadó Csoport
NISEGs	NATO In Service Goals	NATO Üzemben Tartási Célok

NMAs	NATO Military Authorities	NATO Katonai Hatóságai
NMBS	NATO Mail Box System	NATO Postaláda Rendszer
NMR	NATO Military Requirements	NATO Katonai Követelmények
NNAG	NATO Naval Armaments Group	NATO Haditengerészeti Haderőnemi Fegyverzeti Csoport
NPC	Nuclear Planning Committee	Atomtervező Bizottság
NPG	Nuclear Planning Group	Nukleáris Tervező Csoport
NPLO	NATO Production and Logistics Organization	NATO Gyártási és Logisztikai Szervezet
NPS	NATO Pipeline System	NATO Csővezeték Rendszer
NPSC	NATO Project Steering Committee	NATO Irányító Bizottság
NRC	NATO Russia Council	NATO Orosz Tanács
NSIP	NATO Security Investment Programme	NATO Biztonsági Beruházási Program
NSN	NATO Stock Number	NATO Raktári Szám
NSP	NATO Standardization Program	NATO Szabványosítási Program
NSR	NATO Staff Requirements	NATO Törzskövetelmények
NSS	NATO SHAPE SCHOOL	NATO Oberammergaui Oktatási Központja
NST	NATO Staff Target	NATO Törzs Célkitűzés
NUC	NATO Ukraine Council	NATO Ukrán Tanács
OCC	Operational Capabilities Concept	Műveleti Képességek Konceptiója
ONST	Outline NATO Staff Target	Vázlatos (előzetes) NATO törzs célkitűzés
O&M	Operation & Maintenance	Működés és Üzemeltetés
ÖLTP	_____	Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság
PAPS	Phased Armaments Programming System	Szakaszolt Fegyverzeti Programtervezési Rendszer
PARP	Planning and Review Program (Process)	Békepartnerségi Tervező és Áttekintő Folyamat
PBEIST	Planning Board for European Inland Surface Transport	Védelem Polgári Tervezése Főbizottság Felszíni Szállítás
PBOS	Planning Board for Ocean Shipping	Óceáni Hajószállítványozás
PCC	Prague Capability Commitments	Prágai Képességek Vállalása

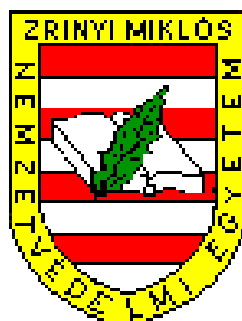
PCC	Partnership Coordination Centre	Békepartnerségi Koordinációs Központ
PDP	Project Definition Phase	Projekt Meghatározó Fázis
PFP	Partnership for Peace	Békepartnerség
PG	Project Group	Tervező Csoport
PKG	Peacekeeping	Békefenntartás
PMO	Project Management Office	Projekt Menedzselő Iroda
PMSC	Political – Military Steering Committee	Politikai – Katonai Irányító Bizottság
POL	Petroleum , Oil and Lubricants	Hajtó,- Üzem,- és Kenőanyagok
PSC	Project Steering Committee	Projekt Irányító Bizottság
PSO	Peace Support Operation	Béketámogató Tevékenység
PWP	Partnership Working Program	Békepartnerségi Munkaprogram
R&TA	Research and Technology Agency	Kutatás-Fejlesztési Hivatal
RS	Right Seat	Árnyékbeosztás
RTB	Research and Technology Board	Kutatás-Fejlesztési Tanács
RTO	Research and Technology Organization	Kutatás-Fejlesztési Szervezet
SACLANTCEN	Supreme Allied Command Atlantic Undersee Research Centre	Szövetséges Fegyveres Erők Atlanti Legfelsőbb Parancsnokság Tengeralatti Kutatási Központ
SAR	Search and Rescue	Kutatás Mentés
SC	Steering Committee	Irányító Bizottság
SCs	Strategic Commands	Stratégiai Parancsnokságok
SCEPC	Senior Civil Emergency Planning Committee	Védelem Polgári Szükséghelyzet Tervező Főbizottság
SEPP	SIPP	Speciális Egyéni Partnerségi Program
SEEI	South East European Initiative	Dél- kelet Európai Kezdeményezés
SG	Subgroup	Alcsoport
SGP	Senior Political –Military Group on Proliferation	A Proliferációval foglalkozó Politikai – Katonai főcsoport
SHAPE	Supreme Headquarters Allied Powers Europe	Szövetséges Fegyveres Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoksága
SILCEP	Division of Security Logistics and Civil Emergency Planning	Biztonsági, Logisztikai, és a Védelem Polgári Tervezési Főosztály
SIPP	Special Individual Partnership Program	Speciális (megerősített) Egyéni Partnerségi

		Program
SNLC	Senior NATO Logisticians' Conference	NATO Logisztikai Vezetők Konferenciája
SOs	Standardization Objectives	Szabványosítási Célkitűzések
SPs	Shadow Positions	Árnyék Beosztások
SRB	Senior Resource Board	Felsőbb Szintű Erőforrás Bizottság
STD	Standard	Szabványosítás
TA	Target Air	Légierő Interoperabilitási Célkitűzés
TBD	To-Be Determined.	Szabad fordításban = Később kerül meghatározásra
TEX	Training Exercise, Military Exercise and Related Training Activities	Katonai Gyakorlatok és Kapcsolódó Tevékenységek
TFG	Target Forces Goals	Egységes Védelmi Tervezés
TG	Target General	Általános Interoperabilitási Célkitűzés
TL	Target Land	Szárazföldi Interoperabilitási Célkitűzés
TMD PG	Theatre Missile Project Group	Hadszíntéri Rakétavédelmi Munkacsoport
TOR	Terms of Reference	Szervezeti Működési Szabályzat
TP	Transition Plan	Átmeneti Terv
TRD	Training and Doctrine	Kiképzés és Doktrina
TRICOD	Trilateral Codification	Háromoldalú Kodifikációs Együttműködés
WEAG	Western European Armaments Group	Nyugat-Európai Fegyverzeti Csoport
WELG	Western European Logistics Group	Nyugat-európai Logisztikai Csoport
WEU	Western European Union	Nyugat-európai Unió
WG	Working Group	Munkacsoport
WLSC	Weapon System Life Cycle	Fegyver rendszer életciklus

Budapest, 2004. október - n

(Kasza Zoltán mk. alezredes)
doktorandusz

F Ü G G E L É K

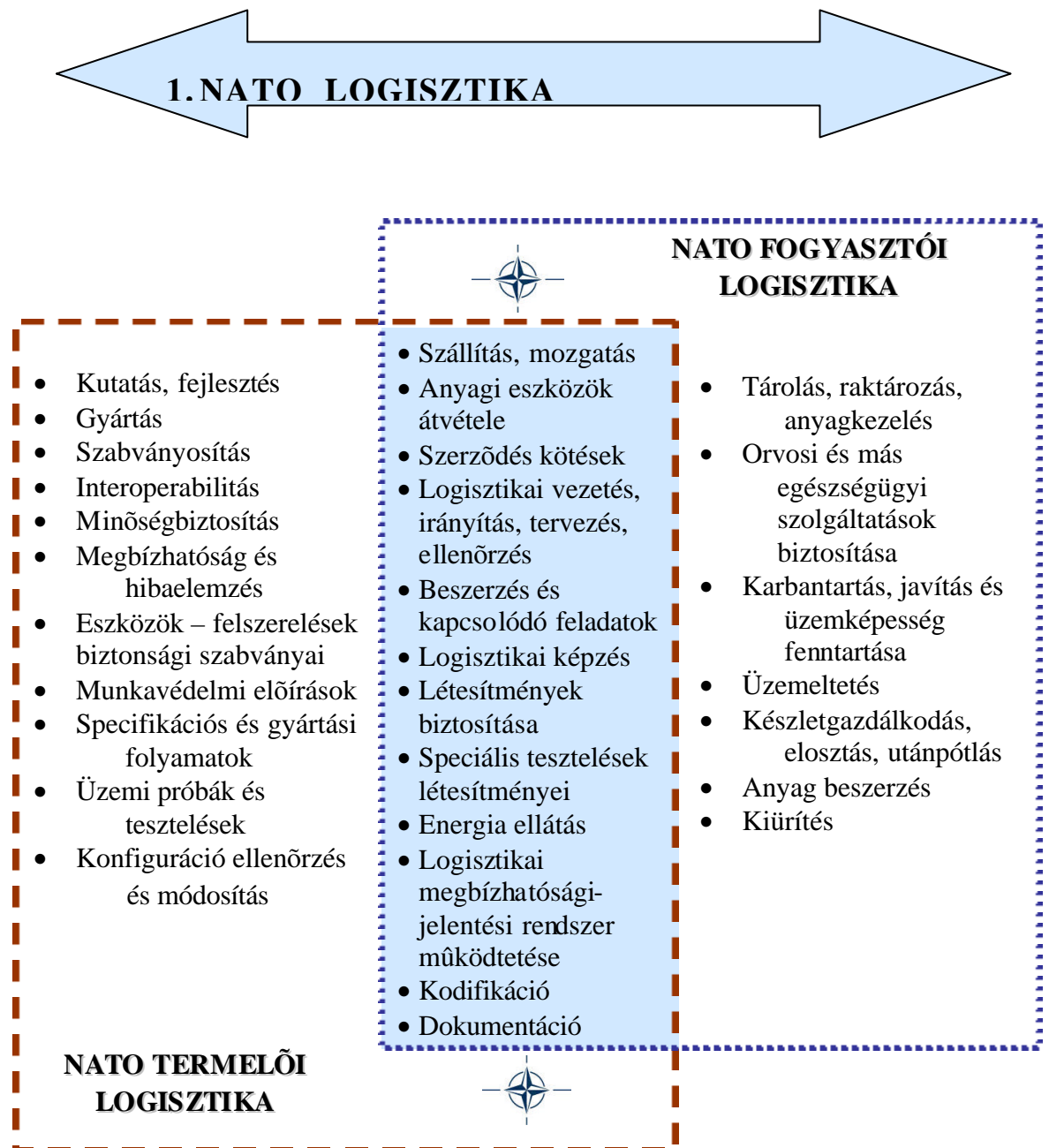
**A NATO logisztikai munkacsoportok tevékenysége a katonai
termelői logisztikai képességekkel való harmonizálás érdekében című
doktori (PhD) értekezéshez**

**Készítette: Kasza Zoltán mk. alezredes
doktorandusz**

BUDAPEST, 2004.

TARTALOMJEGYZÉK

1. sz. ábra:	A NATO termelői és fogyasztói logisztika szakterületei és felelősségi körei	3
2. sz. ábra:	A NATO termelői és fogyasztói logisztika közös szakterületeinek differenciált értelmezése	4
3. sz. ábra:	A Magyar Honvédség logisztikai rendszere és alrendszerei	5
4. sz. ábra:	A nemzeti katonai termelői logisztika irányultsága és szakterületei	6
5. sz. ábra:	A nemzeti katonai fogyasztói logisztika irányultsága és szakterületei	7
6. sz. ábra:	A Védelmi Beruházási Főosztály (DID) szervezeti struktúrája	8
7. sz. ábra:	Az Észak- atlanti Tanács (NAC) logisztikai szakterületet érintő legfontosabb főbizottságai és nemzeti képviselőtünk	9
8. sz. ábra:	A CNAD alárendelt bizottságai és partnerségi csoportjai	10
9. sz. ábra:	A NATO Logisztikai Vezetők Értekezlete (SNLC) logisztikai kapcsolatrendszere	11
10. sz. ábra:	A Katonai Bizottság (MC) logisztikai irányultságú kapcsolati rendszere	12
11. sz. ábra:	Az európai és észak-atlanti biztonsági közösségek szervezetei	13
12. sz. ábra:	A PWP munkaprogram szakmai együttműködési területei	14
13. sz. ábra:	A HM tárca költségvetése kiadási előirányzatai	15
14. sz. ábra:	A Béképartnerségi programok (PfP) integráns kapcsolata	16
15. sz. ábra:	A NATO Védelmi Tervezési Rendszerének (NTVR) főbb összetevői	17
16. sz. ábra:	A NATO védelmi tervezési folyamatának időrendje	18
17. sz. ábra:	FP-2004 logisztikai ajánlásai	19
18. sz. ábra:	A haderőfejlesztés logisztikai szakfeladatainak időarányos megoszlása	20
1.sz.melléklet	A NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottságainak Adatbázisa (NKTLB)	21
2.sz.melléklet	A nemzetközi feladatok besorolása a HM Védelmi Szakfeladatrendjébe	46

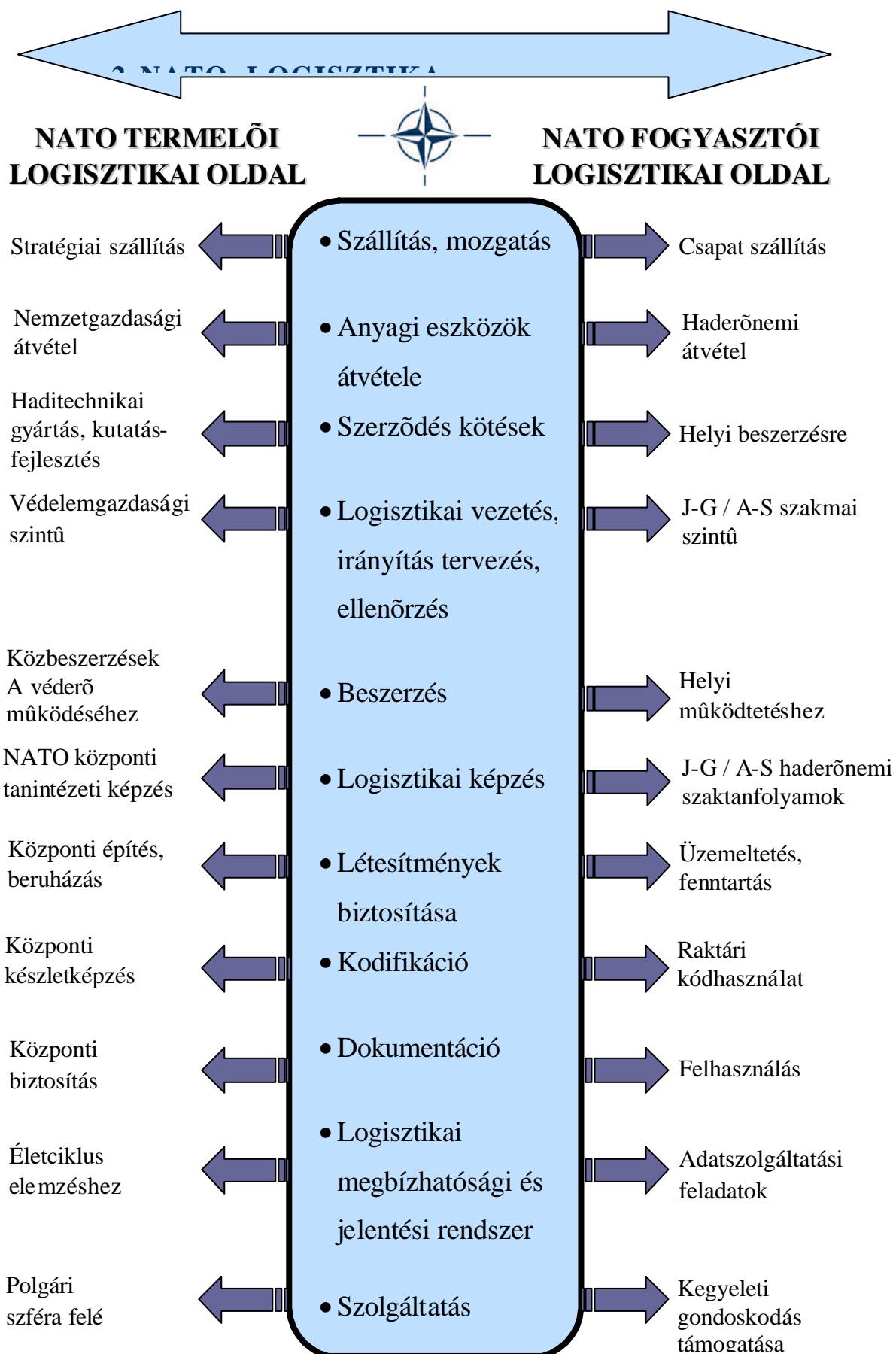

Jelmagyarázat:

: mindkét rendszer elemei

1. sz. ábra

A NATO termelői és fogyasztói logisztika szakterületei és felelősségi körei

2. sz. ábra.
A NATO termelői és fogyasztói logisztika közös

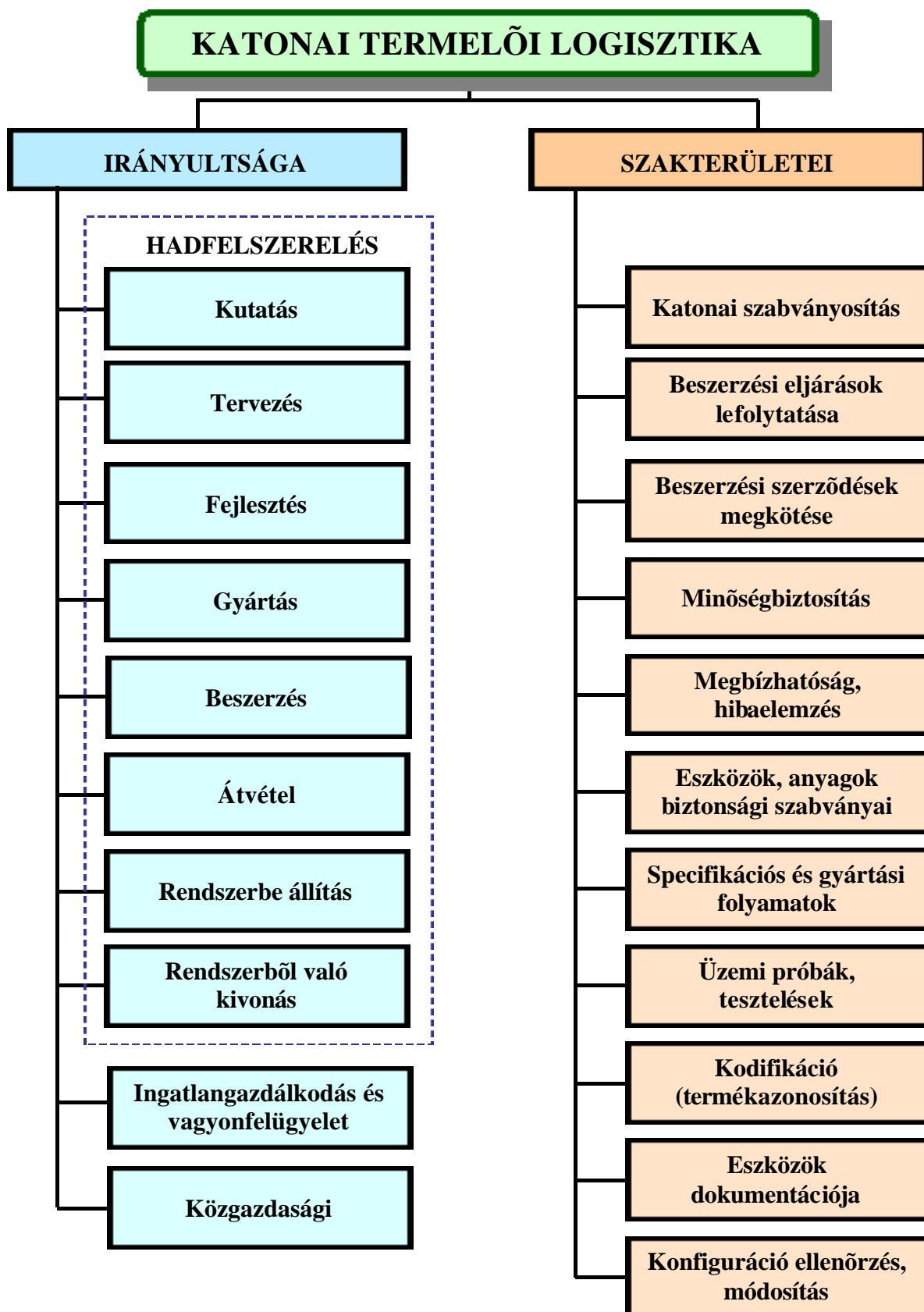
A Magyar Honvédség logisztikai rendszere a feladatok vertikális struktúrája alapján, valamint a végrehajtó szervezetek jogállása és a logisztikai vezetés hierarchiába elfoglalt helye szerint az ábrán látható két alrendszerre tagozódik.

A két alrendszer részletes belső tartalmát a 4. sz. és az 5. sz. ábra jeleníti meg.

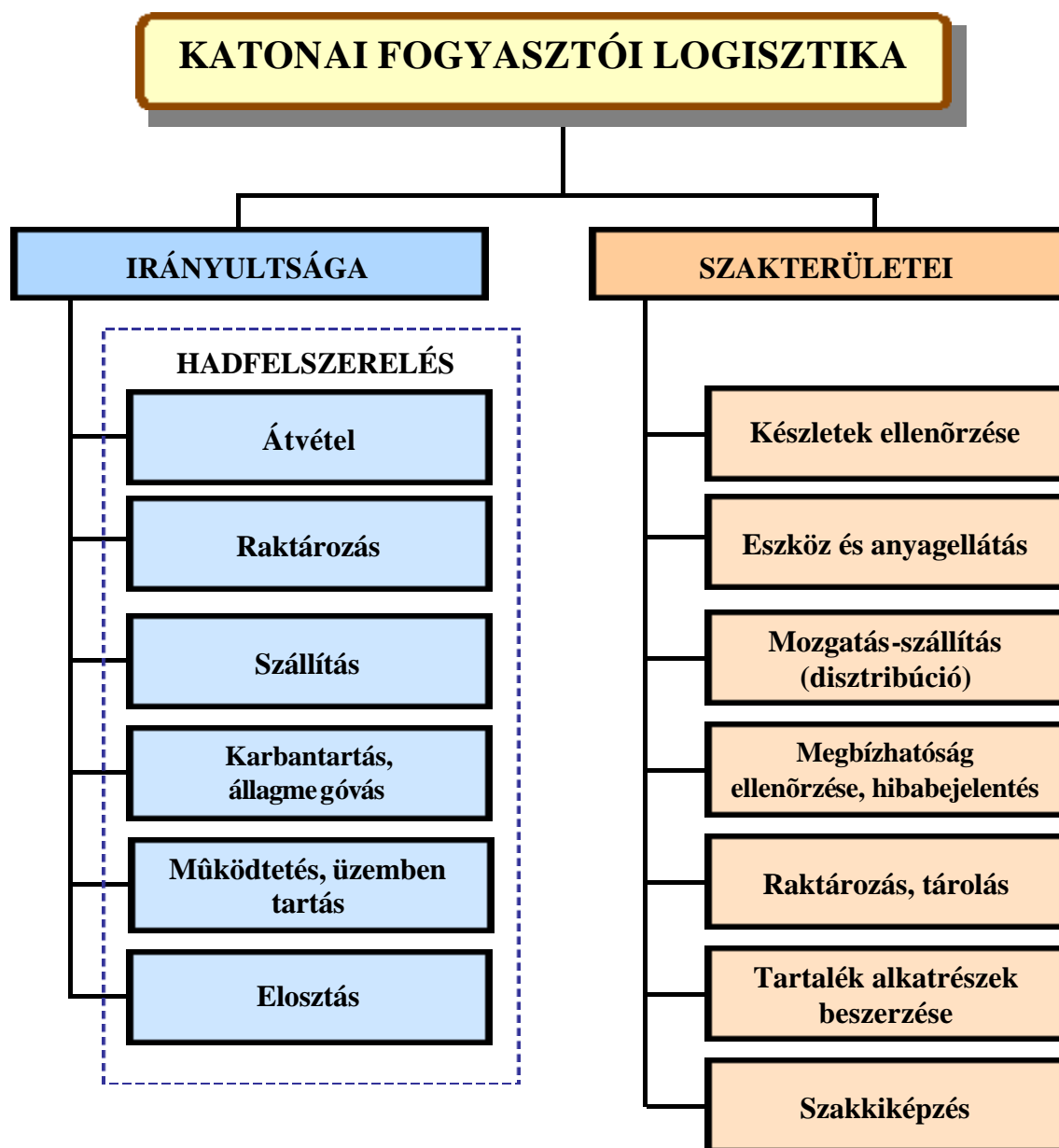
MEGJEGYZÉS: A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, HM- HVK LCSF-ség 14/483. számú kiadványa, Budapest, 2003. 155. pont, p.27 felhasználásával készült.

3. sz. ábra.

A Magyar Honvédség logisztikai rendszere és alrendszerei

MEGJEGYZÉS: A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, HM HVK LCSF-ség 14/483. számú kiadványa, Budapest, 2003. 156. pont, p.27-28 felhasználásával készült.

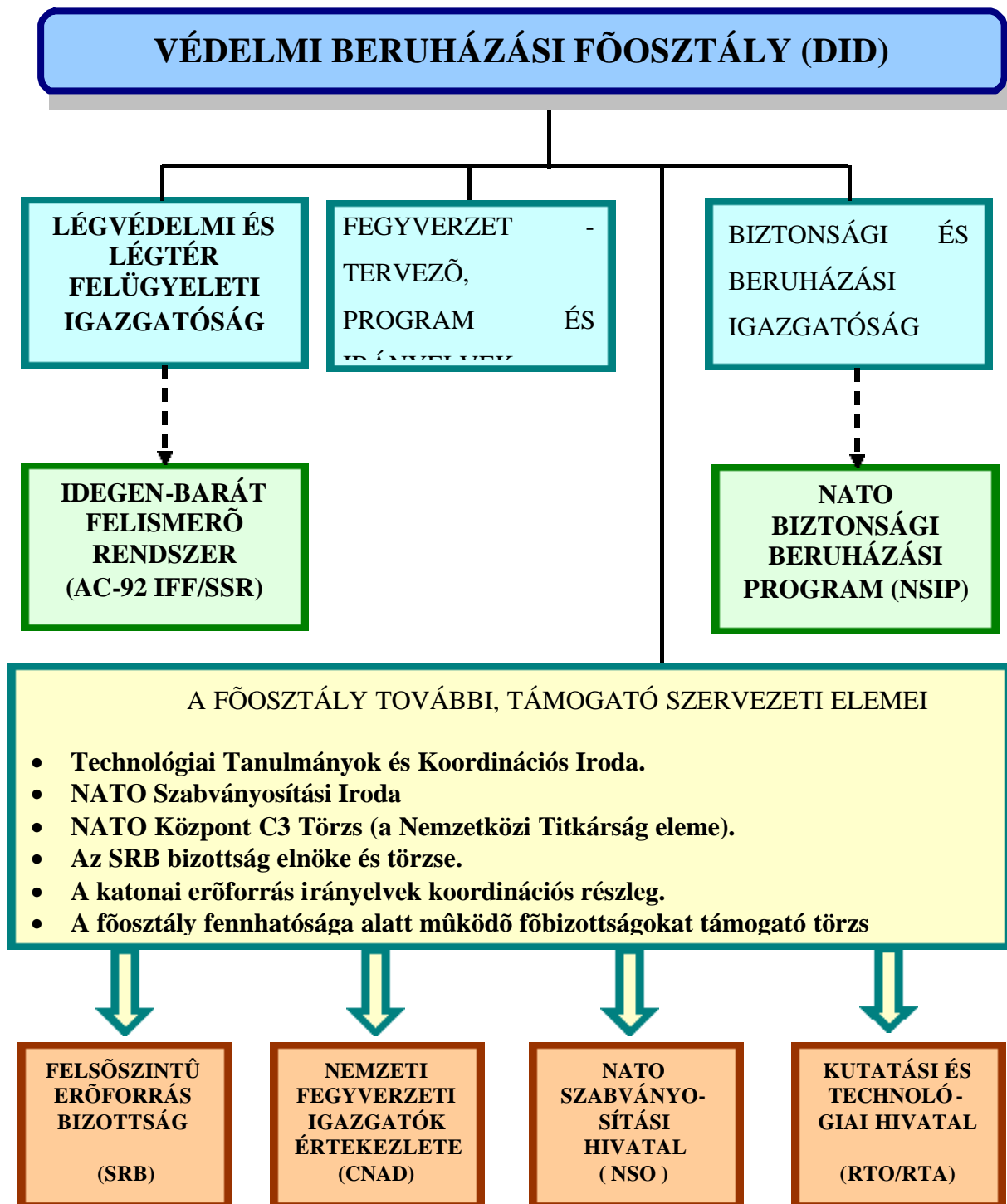

MEGJEGYZÉS: A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, HM-HVK LCSF -ség 14/483. számú kiadványa, Budapest, 2003. 157. pont, p.28 felhasználásával készült.

5. sz. ábra.

A nemzeti katonai fogyasztói logisztika irányultsága és szakterületei

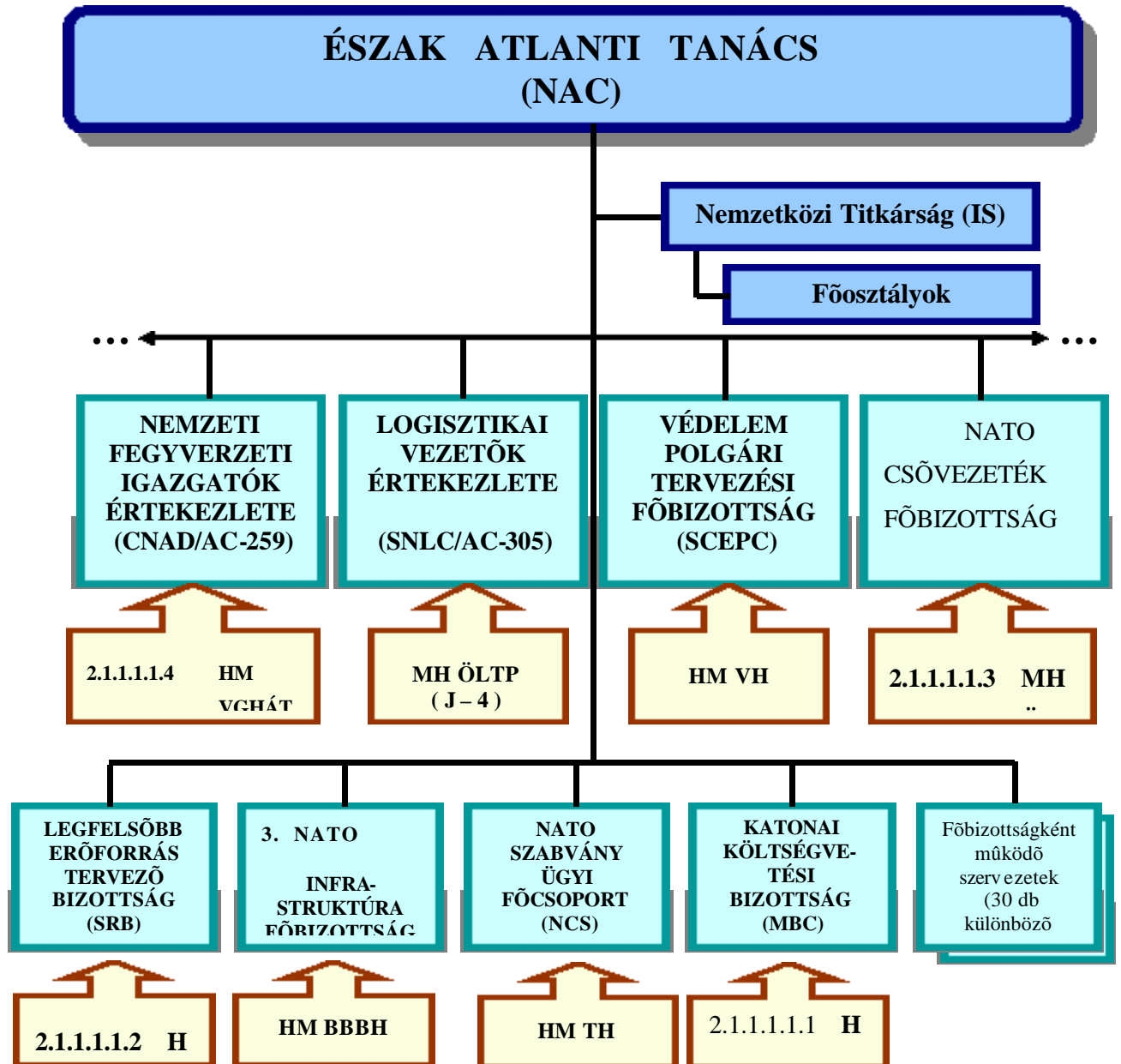

Jelmagyarázat:

- - - - -> : Támogatás, együttműködés az állandó és ideiglenes főbizottságokkal
 → : Irányítás
 ——— : Alárendeltség

6. sz. ábra

A Védelmi Beruházási Főosztály (DID) szervezeti struktúrája

Jelmagyarázat:

... ← → ... : további főbizottságok;

: nemzeti képviselőnk

Rövidítések:

MH ÖLTP = MH ÖSSZHADERŐNEMI LOGISZTIKAI ÉS TÁMOGATÓ PARANCSNOKSÁG

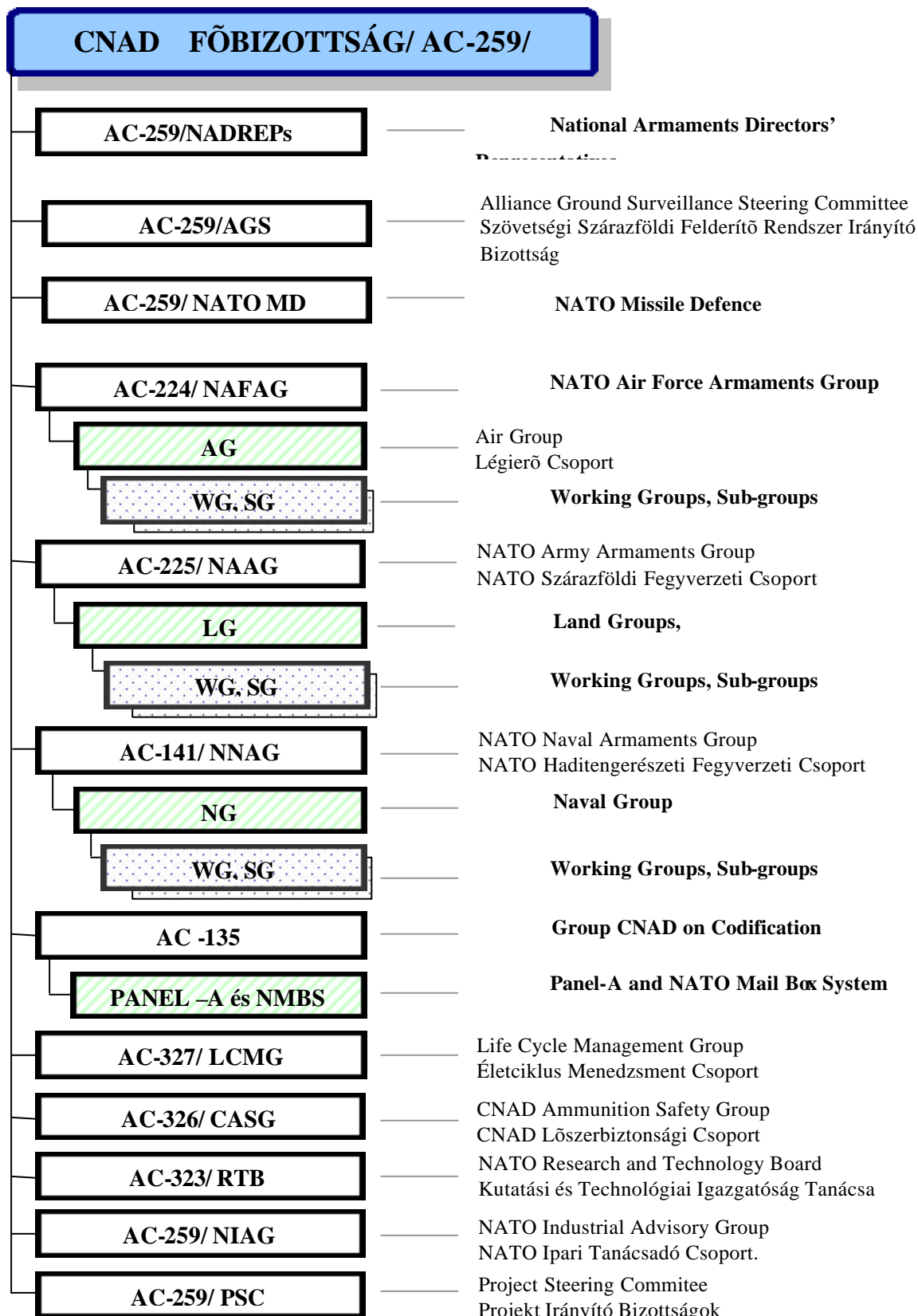
HM VGHÁT = HM VÉDELMEGAZDASÁGI HELYETTES ÁLLAMTITKÁR (NAD)

HM LHFFF = HM LOGISZTIKAI ÉS HADITECHNIKAI FEJLESZTÉSI FELÜGYELETI FŐOSZTÁLY

HM VH = HM VÉDELMI HIVATAL

7. sz. ábra.

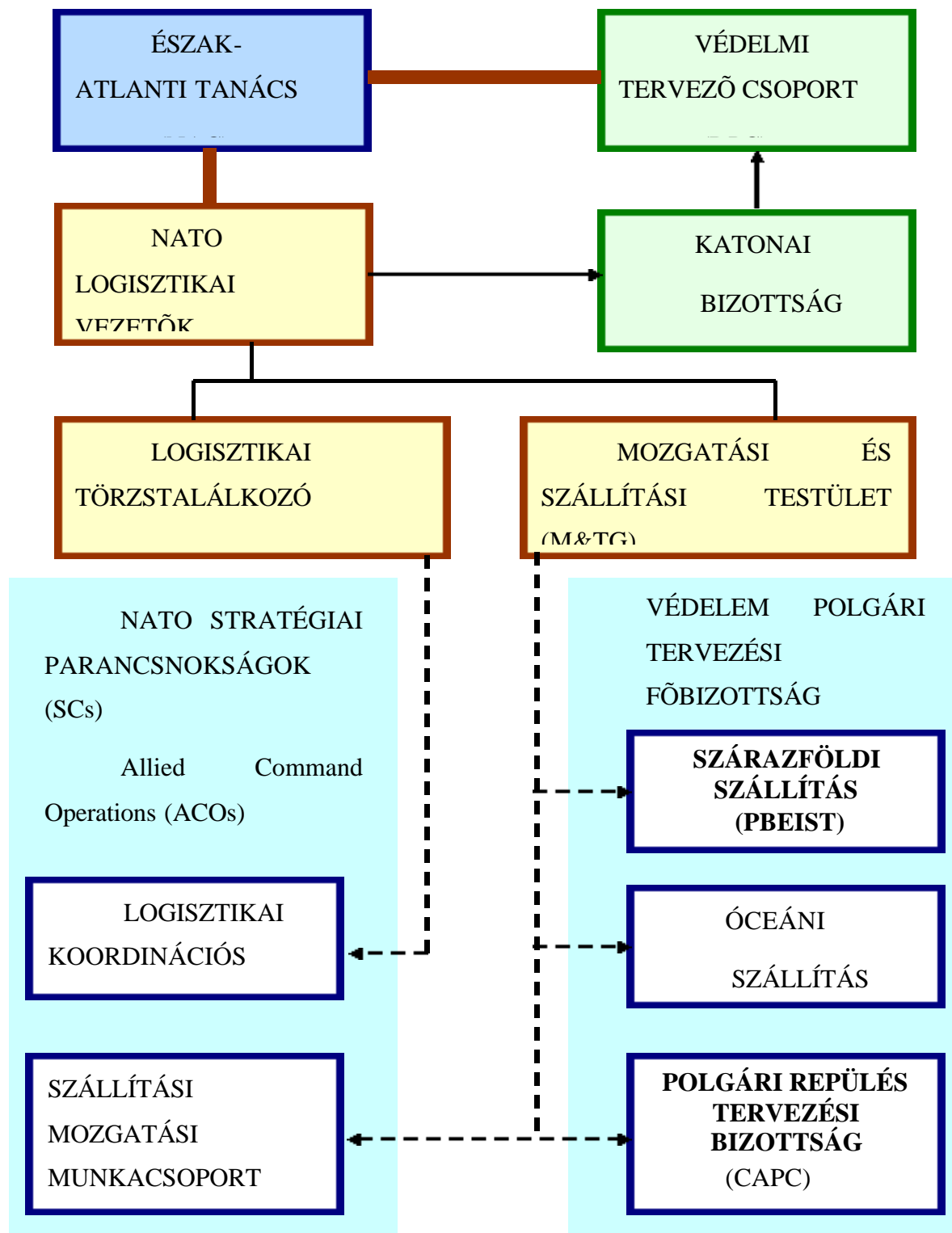
Az Észak-atlanti Tanács (NAC) logisztikai szakterületet érintő

Jelmagyarázat:

- : Végrehajtói szintű bizottságok
- : Szakértői szintű bizottságok
- : Munkabizottságok

8. sz. ábra.

A CNAD alárendelt bizottságai és partnerségi csoportjai

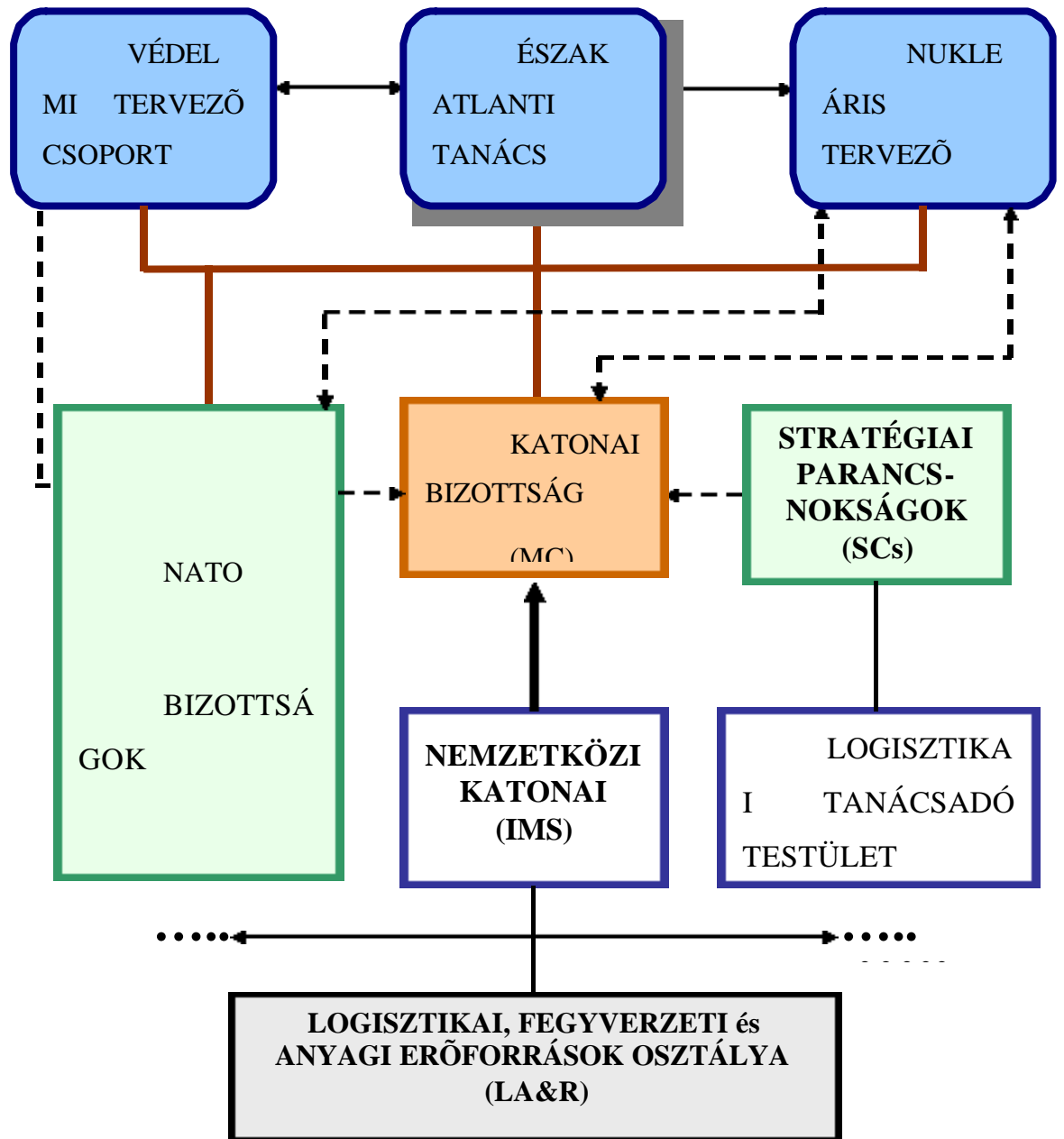

Jelmagyarázat:

- : civil kontroll
- : jelentési rendszer
- : alárendeltség
- : együttműködés

9. sz. ábra.

A NATO Logisztikai Vezetők Értekezlete (SNLC) logisztikai kapcsolatrendszere

Jelmagyarázat:

- :politikai irányítás
- - - - -** :szakmai együttműködés
- ====** :működési támogatás
- >** :további osztályok
- :alárendeltség

10. sz. ábra.
A Katonai Bizottság (MC) logisztikai irányultságú kapcsolati rendszere

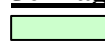
11. sz. ábra.

Az európai és észak-atlanti biztonsági közösségek szervezetei

3.2. A Békepartnerségi munkaprogram (PWP) együttműködési

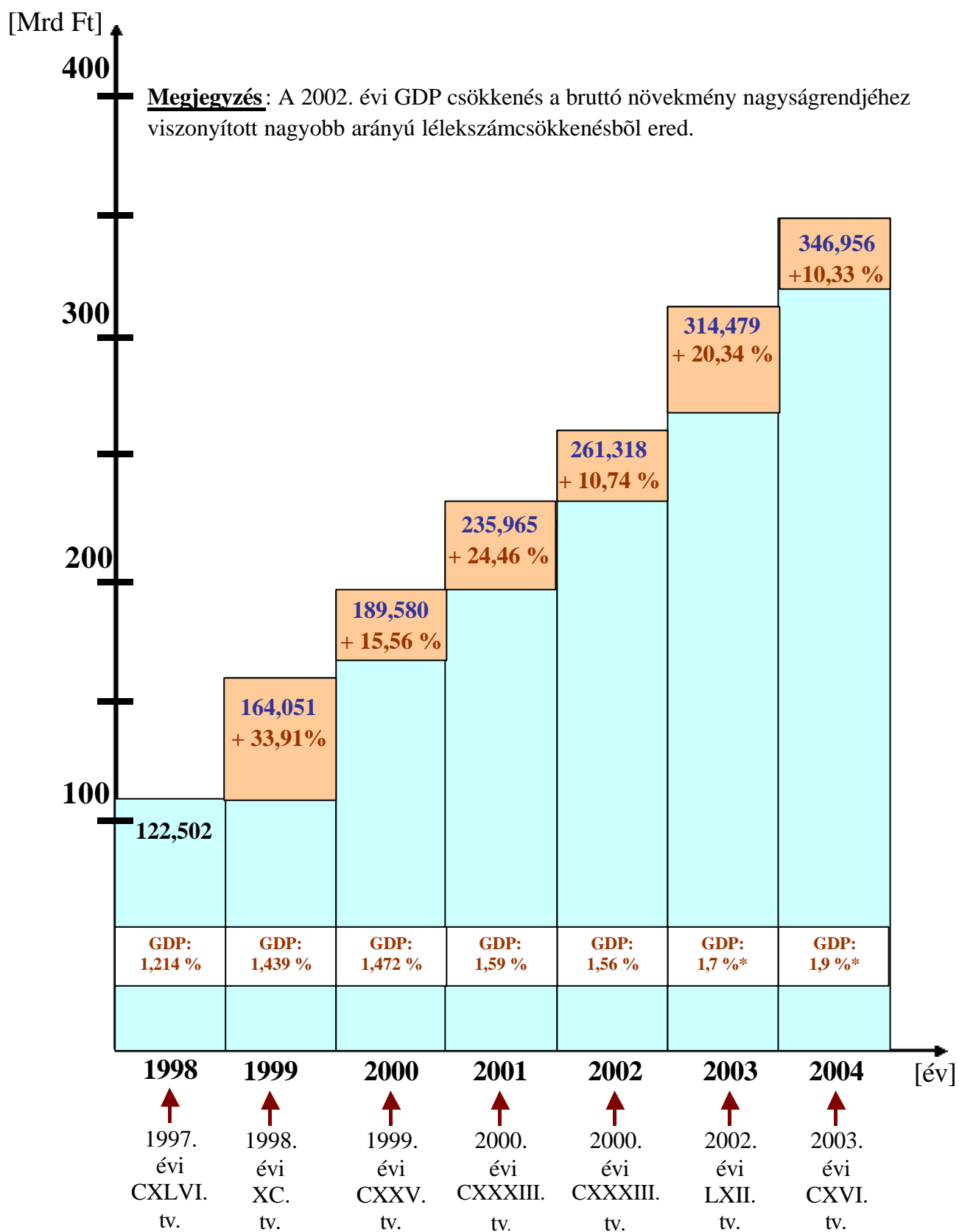
ADF	Air Defence
ASM	Airspace Management
C3	Consultation, Command and Control
CEP	Including Civil Emergency Planning
CRM	Crisis Management
DCF	Democratic Control of Forces
	Defence Planning and Budgeting
DPS	Defence Policy/Strategy
DPM	Defence Planning and Management
DRT	Planning, Organization and Management of National Defence and Research
ERT	Exercises and Related Training Activities
GEO	Military Geography
LNG	Language Training
LOG	Logistics
MED	Medical Services
MET	Meteorological Support for NATO/Partner
MIF	Military Infrastructure
PKG	Peacekeeping
STD	Operational Material and Administrative Aspects of Standardization
TEX	Military Exercises and Related Training
TRD	Military Education, Training and Doctrine

Jelmagyarázat:

 : A védelemgazdasági környezetben a katonai logisztikához közvetlenül kapcsolódó területek

12. sz. ábra.

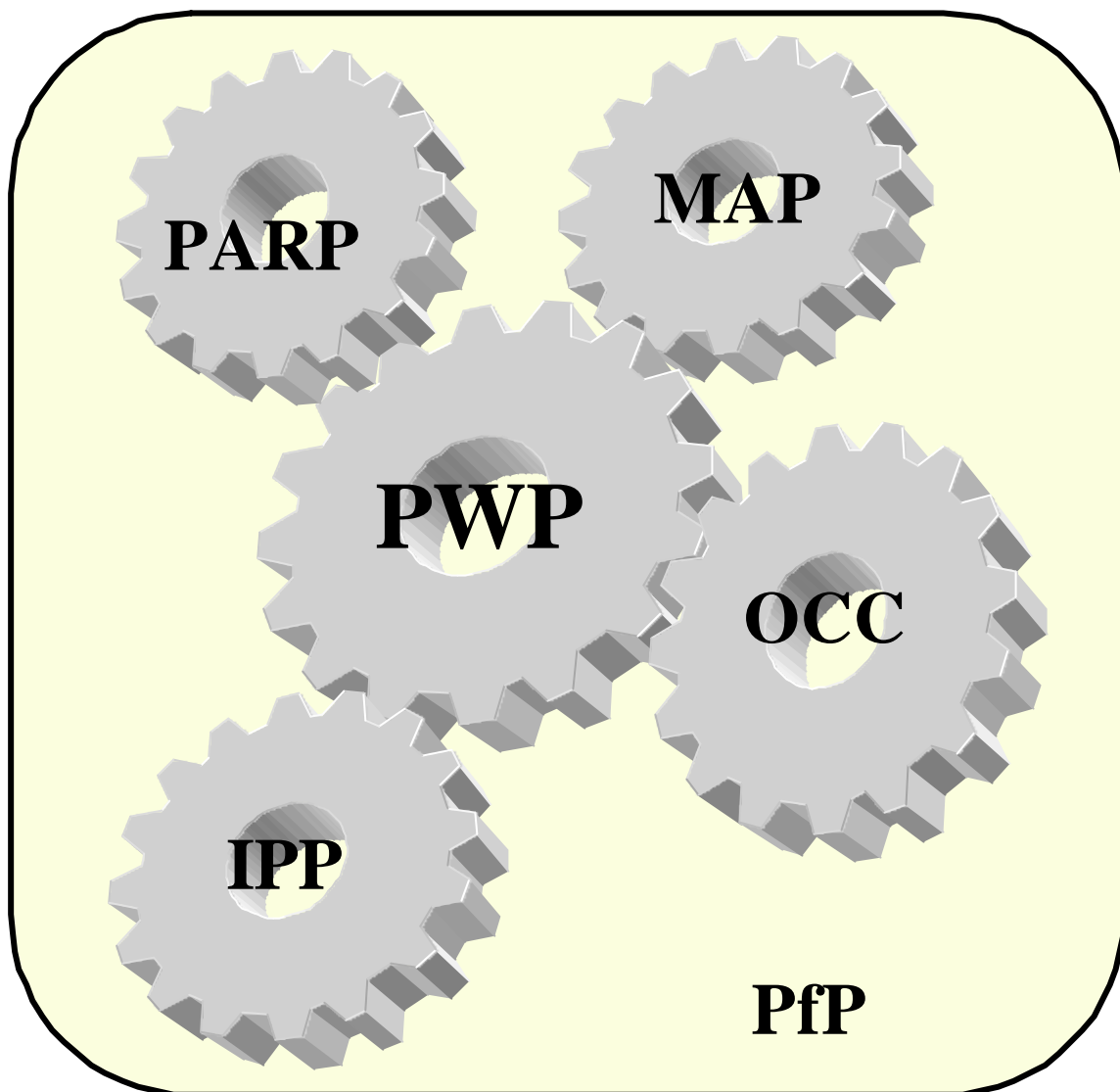
A PWP munkaprogram szakmai együttműködési területei

13. sz. ábra.

A HM tárca költségvetése kiadási előirányzatai

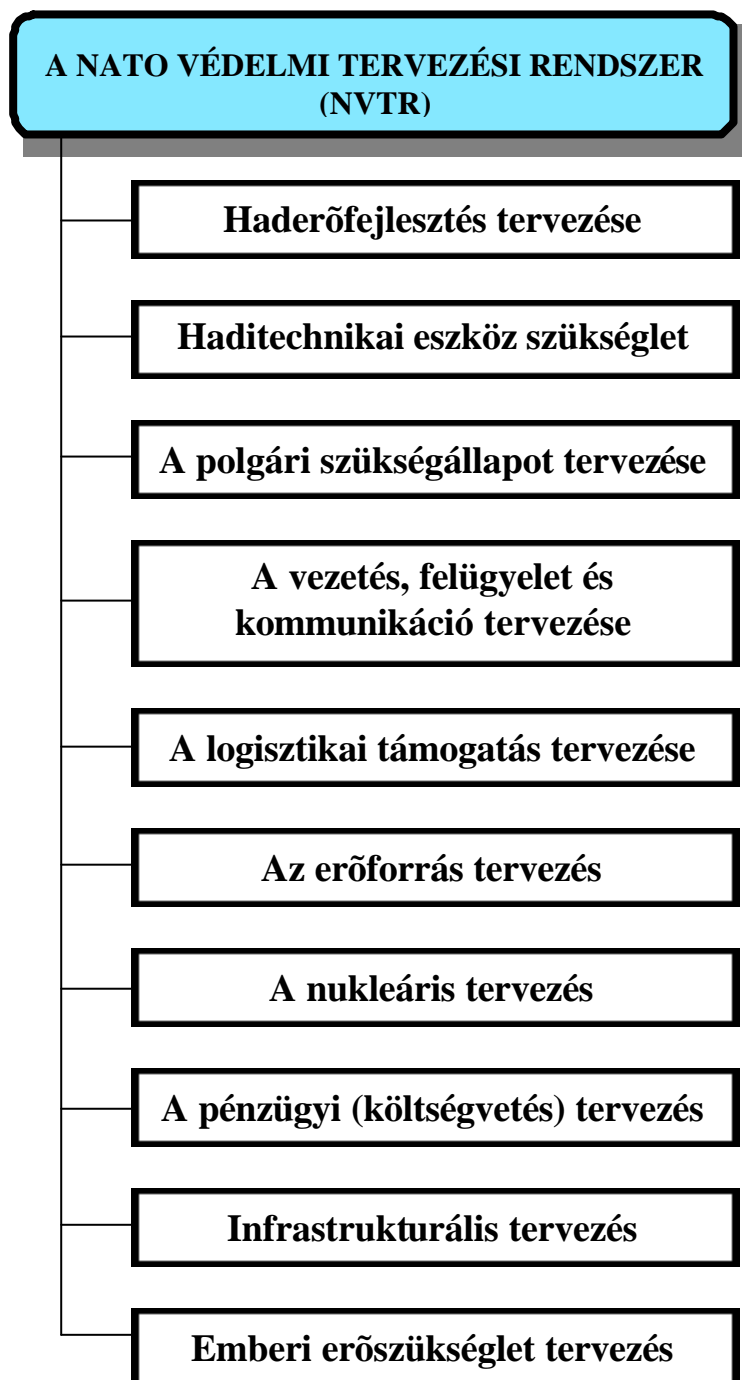

Jelmagyarázat:

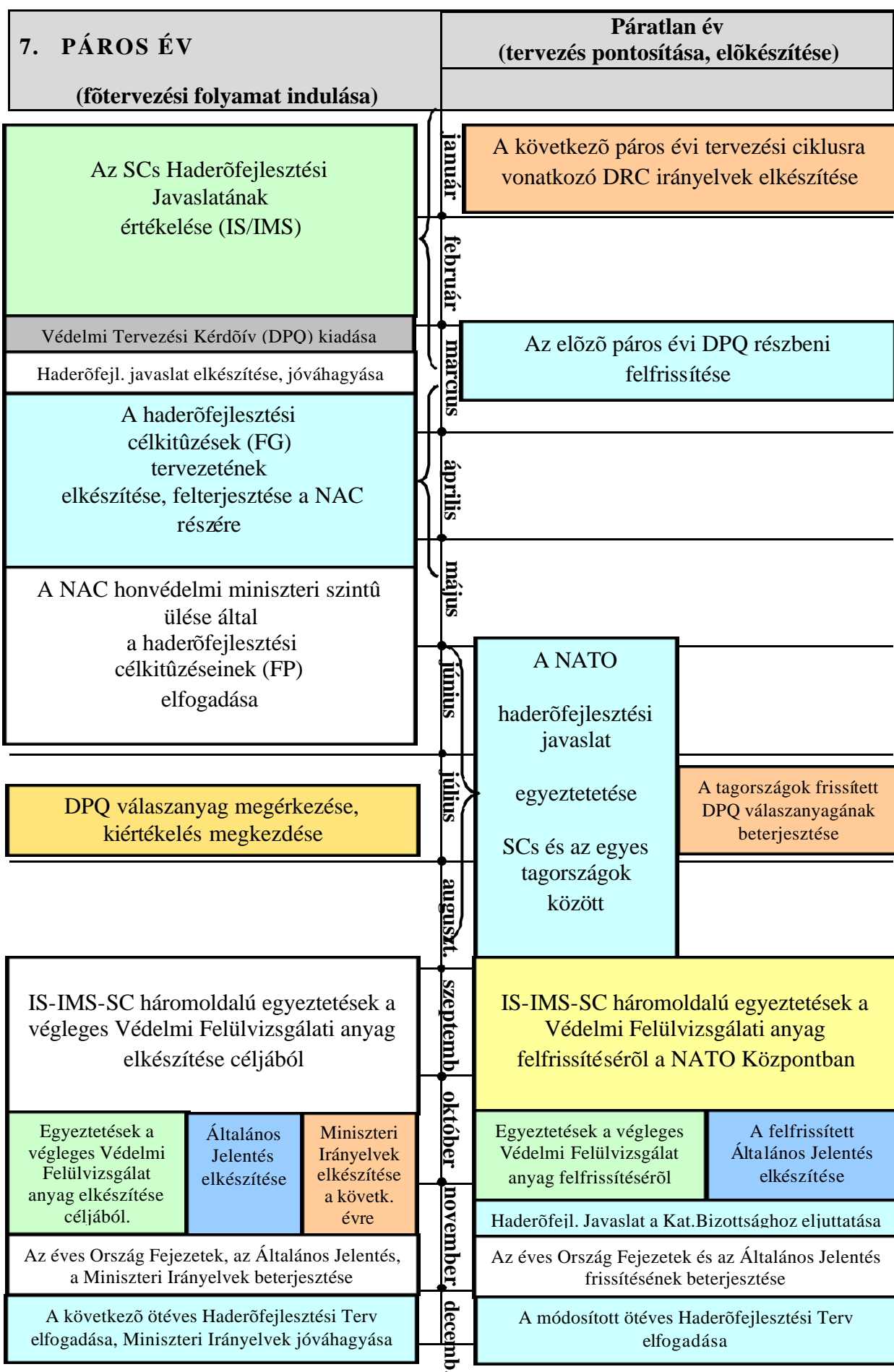
PWP = Partnership Working Program,	Békepartnerségi Munkaprogram
IPP = Individual Partnership Program,	Egyéni Partnerségi Program
PARP = Planning And Review Process,	Tervező és Áttekintő Folyamat
MAP = Membership Action Plan,	Tagsági Akcióterv
OCC = Operational Capabilities Concept,	Műveleti Képességek Konceptió

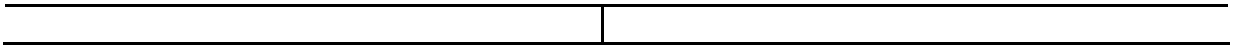
14. sz. ábra
A Békepartnerségi (PfP) programok integráns kapcsolata

15. sz. ábra

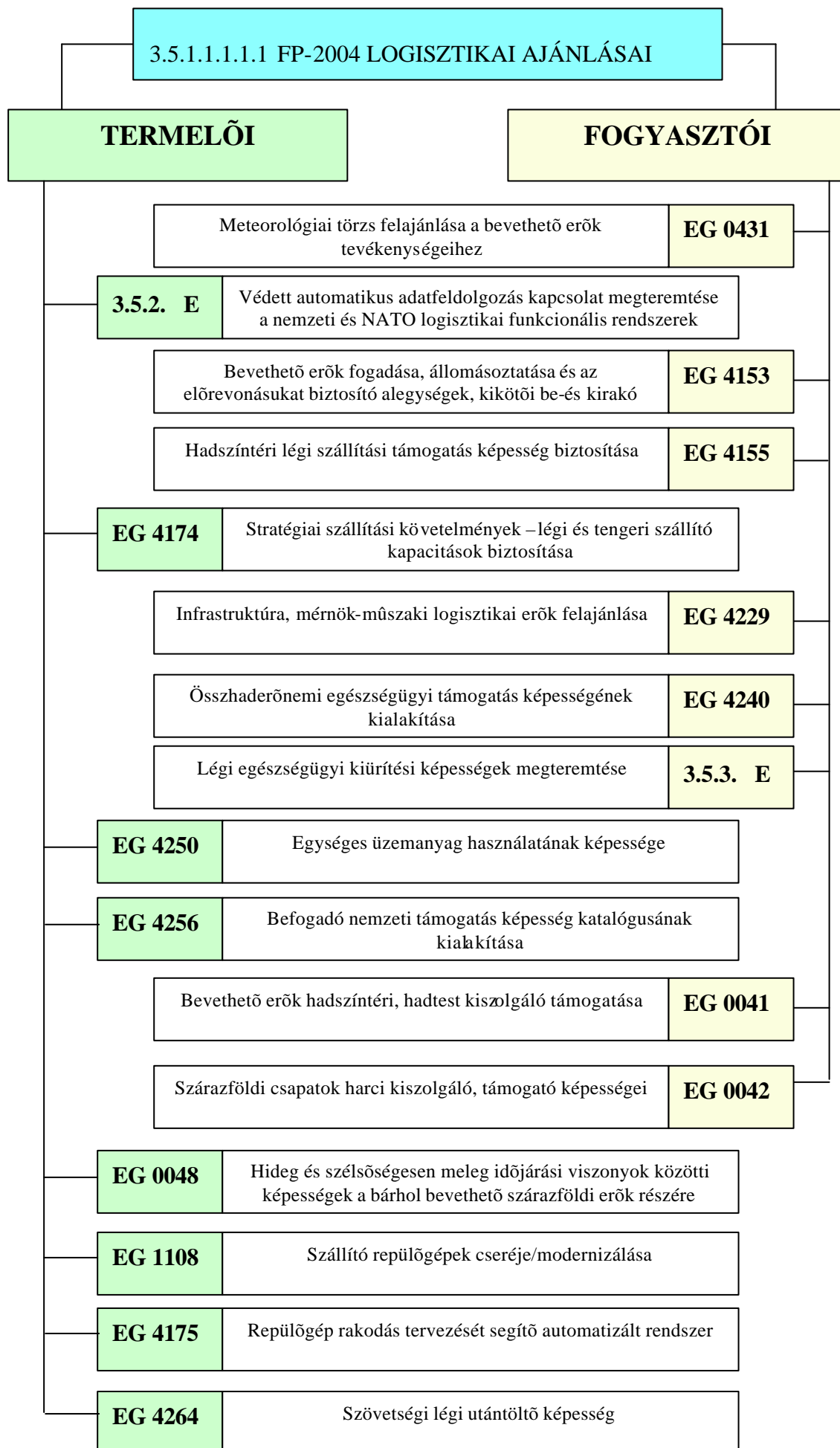
3.3. A NATO Védelmi Tervezési Rendszerének (NVTR)

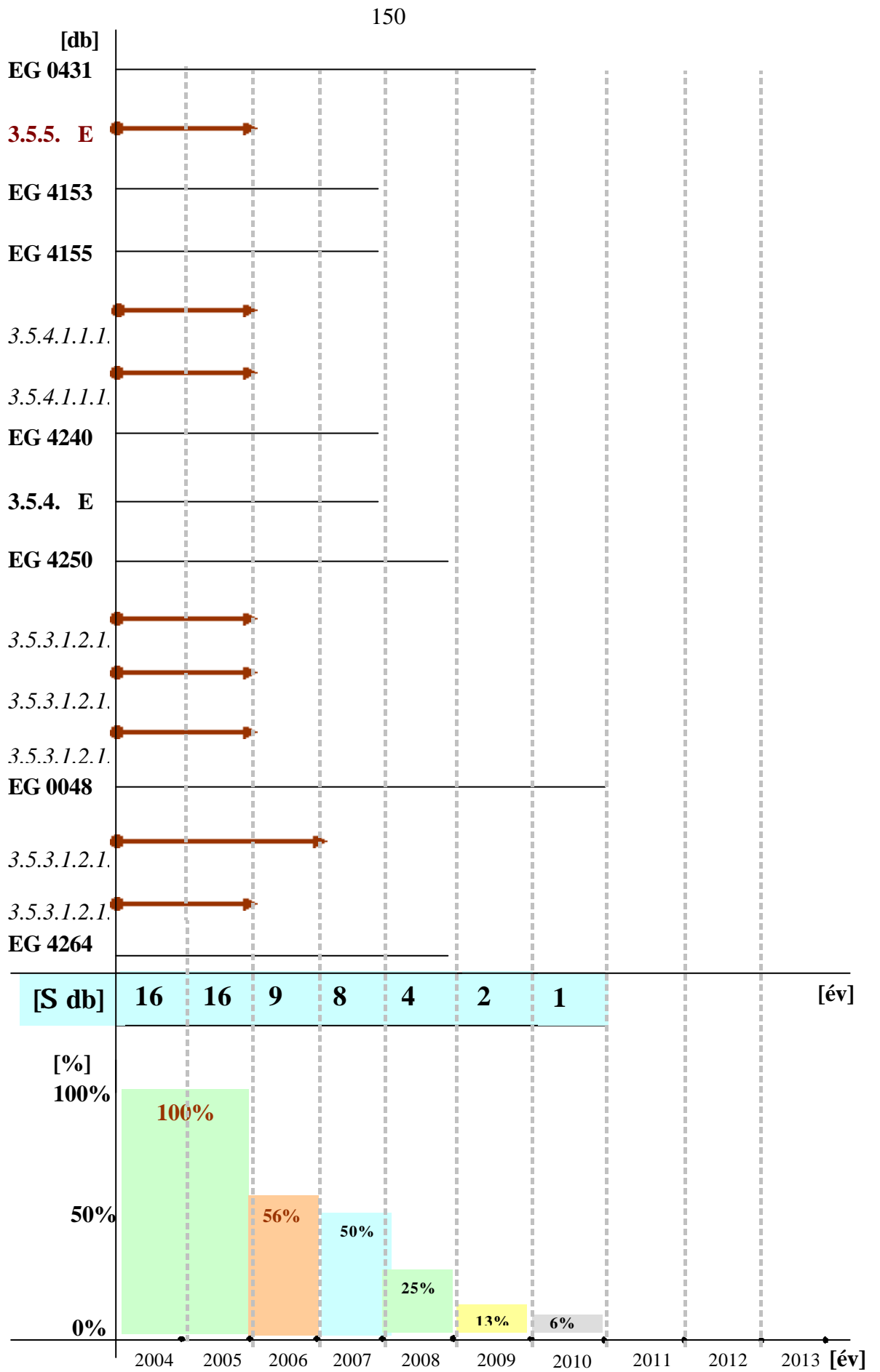

16. sz. ábra

3.5. A NATO védelmi tervezési folyamatának időrendje

17. sz. ábra

18. sz. ábra

A NATO
KATONAI TERMELŐI LOGISZTIKAI
BIZOTTSÁGAINAK ADATBÁZISA
(NKTLB)

/TERVEZET/

BUDAPEST, 2004.

A NATO KATONAI TERMELŐI LOGISZTIKAI BIZOTTSÁGAINAK ADATBÁZISA³²⁶, A RENDSZER FELÉPÍTÉSE.

A NATO Észak-atlanti Tanács (NAC) logisztikai szakterületét érintő főbizottságainak, illetve bizottságainak adatai nagy mennyiségben és sok helyen tárolódnak. Az adatok rendszerezése, egy egységes logikai rendszerbe való foglalása, nyilvántartása, illetve azok könnyű hozzáférhetősége és lekérdezése, továbbá a tárcaszintű tervezés és a nemzeti érdekérvényesítés hatékonyságának objektív mérése, javítása érdekében **indokolt a NATO Katonai Termelői Logisztikai Bizottsági Adatbázisának** (a továbbiakban: NKTLB Adatbázis) létrehozása. A számítógépes adatnyilvántartás biztosítja, hogy különös erőfeszítés, időigényes kutatás nélkül, egy helyben, egy vizuálisan megjelenő informatikai felületen a NATO katonai termelői logisztika szakterületét átfogó, integráns adatokhoz lehessen hozzájutni, ami rendkívül fontos mind a NATO beosztásban dolgozó állomány, mind a katonai termelői logisztikai munkacsoportokban tevékenykedő nemzeti szakmai képviselők munkájában.

Az NKTLB Adatbázis létrehozását a CNAD főbizottság, mint a katonai termelői logisztika egyik legfontosabb szervezeti rendszerének bázisán mutatom be, ami egyáltalán nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a többi katonai termelői logisztikai főbizottságokat is hasonló módszerrel építhessük be az NKTLB Adatbázisba.

Az NKTLB Adatbázis általános felépítését, bemenő adatait és kimenő szolgáltatásait az 1. sz. ábra tartalmazza.³²⁷

AZ NKTLB ADATBÁZIS BEMENŐ ADATAI³²⁸ (INPUT)

Az NKTLB Adatbázis több bemenő információra épül: a Bizottságok listájára, a Bizottsági ülések jegyzőkönyveire, a Bizottságok adataira, a NATO országok listájára, illetve a nemzeti Multilaterális Együtműködési Terv (MET)³²⁹ tárgyevi adataira.

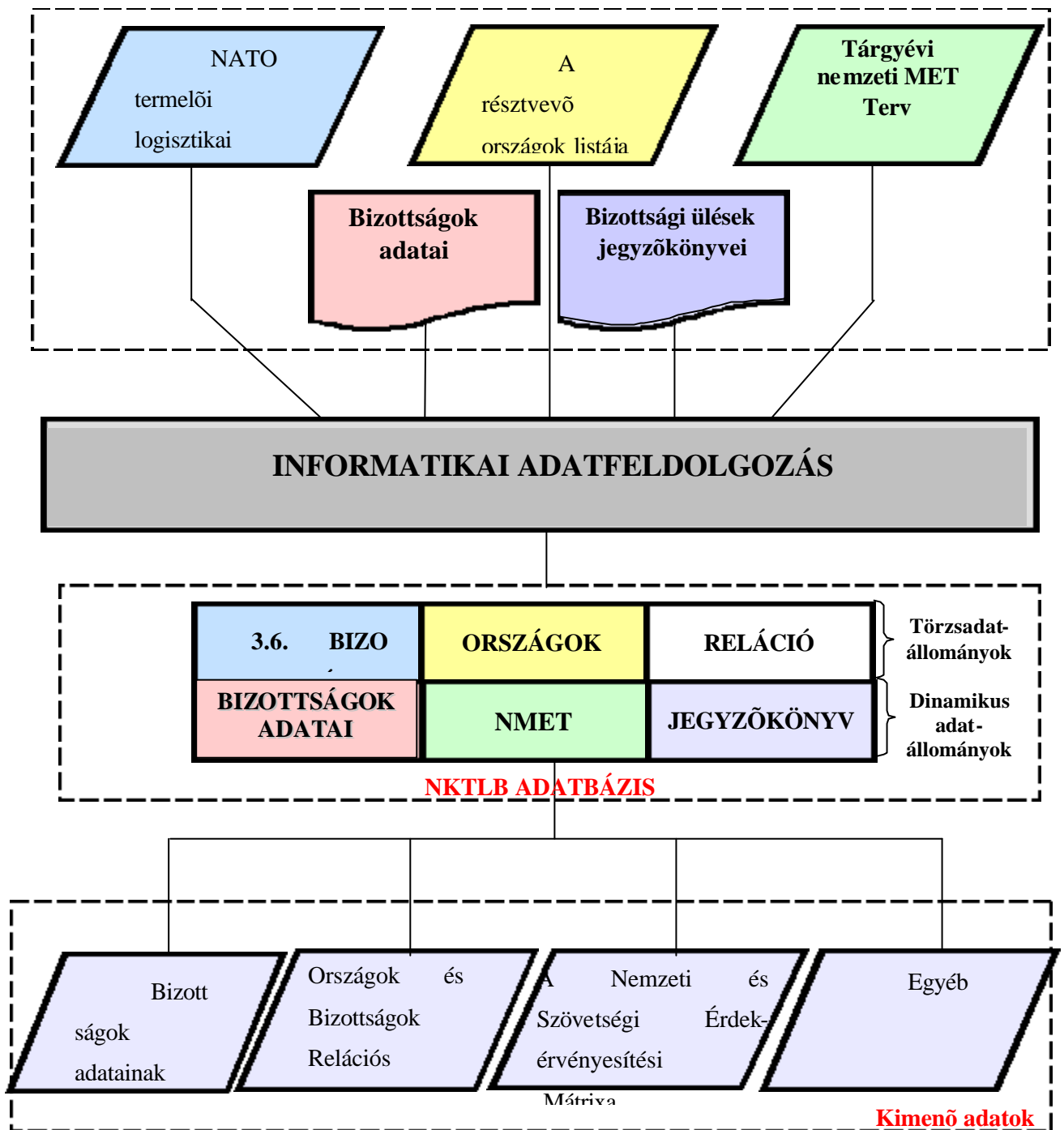
³²⁶ Adatbázis = egymással kapcsolatban álló vagy egymástól független adatállományok integrált együttese, amely különböző információigények kielégítésére alkalmas.

³²⁷ Lásd 1. sz. ábra. Az NKTLB Adatbázis elvi felépítése p.23

³²⁸ Bemenő adatai = feldolgozandó adatok.

³²⁹ MET = a korábbi NATO Multilaterális és Együtműködési Terv (NMET) megnevezése.

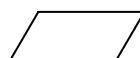

Jelmagyarázat:

: Papíralapú dokumentumok

:Elektronikus alapú adatok

1. sz. ábra
Az NKTALB Adatbázis elvi felépítése

AZ ADATBÁZIS KIMENŐ ADATAI³³⁰ (OUTPUT)

Az NKTLB Adatbázis a következő kimenő információkat és szolgáltatásokat biztosítja: a főbizottságok és a szakértői, vagy munkacsoport szintű bizottságok adatainak különböző szempontok szerinti lekérdezései, az Országok és Bizottságok Relációs Mátrixa, a Nemzeti és Szövetségi Érdekérvényesítés Mátrixa, és egyéb lekérdezései lehetőségek.

1. Az INPUT adatok részletes magyarázata

A bemenő adatok az adatbázisba bekerülésük során a papíralapú adathalmazból, szigorú algoritmusok³³¹ szerint működő adatállományokká³³² konvertálódnak át. Kiindulási alapként vizsgáljuk meg a **törzsadat állományokat**. Törzsadat állományoknak tekintem azokat az állományokat, amelyek ritkán változnak meg (statikus állomány) és az NKTLB Adatbázis gerincét képezik.

A vizsgált esetben a CNAD, mint a NATO katonai termelői logisztikai főbizottság listája az informatikai adatfeldolgozás után a BIZOTTSÁGOK törzsadat állományává, az abban résztvevő országok listája pedig az ORSZÁGOK törzsadat állományává alakulnak át.

1.1. A BIZOTTSÁGOK törzsadat állomány felépítése

A BIZOTTSÁGOK adattábla³³³ a **Bizottság azonosítója** és a **Bizottság megnevezése** adatmezőket³³⁴ tartalmazza.

A bizottság azonosítója nem csak egy **egyedi adatazonosítóval** látja el az aktuális főbizottságot (pl.: CNAD), hanem egyidejűleg alárendeltségi kódként is funkcionál. Az alárendeltségi kódból meg lehet állapítani, hogy az alárendelt bizottság, munkacsoport, melyik szintű bizottságnak van alárendelve. Az alárendeltségi kód négy részből áll,

---

³³⁰ Kimenő adatai = feldolgozott adatok.

³³¹ Algoritmusok = olyan szabályok és eljárásrendek halmaza, amelyek egy feladat végrehajtása egymást követő lépéseinek sorrendjét határozzák meg.

³³² Adatállomány = az egymással kapcsolatban álló adatok szervezett halmaza.

³³³ Adattábla = rendezett adatgyűjtemény. Ebben az esetben a törzsadat állomány és az adattábla ugyanazt jelenti.

³³⁴ Adatmező = adat egység.

mindegyik rész egy-egy alárendeltségi szintet képez 0-tól 99-ig. Az alárendeltségi kód képzését a következő adattábla ábrázolja:

BIZOTTSÁGOK törzsadat állomány				8. BIZOTTSÁG MEGNEVEZÉSE	
Bizottság azonosító/ alárendeltségi kód				NATO kód	Rövid megnevezés
1. szint	2. szint	3. szint	4. szint		
01	00	00	00	AC-259	CNAD
01	01	00	00	AC-225	NAAG
01	01	01	00	AC-225/LG 7	
01	01	01	01	AC-225/LG7/WG02	
01	02	00	00	AC-135	GNDC

2. sz. ábra
A BIZOTTSÁGOK törzsadat állomány felépítése

1.2. Az ORSZÁGOK törzsadat állomány felépítése

Az ORSZÁGOK adattábla az országok listájából képződik és a következő adatmezőket tartalmazza: az **Ország azonosítója**, az **Ország megnevezése** és az országhoz tartozó **Város neve**. Annak érdekében, hogy az országok is kezelhetők legyenek, azokat is el kell látni egy egyedi azonosítóval.

Az ORSZÁGOK **egyedi azonosítója** csak egy NATO ország névéhez, míg a város neve általában az ország fővárosához kötődik. Példaként tekintsük meg a következő adattáblát:

ORSZÁGOK törzsadat állomány		
Ország azonosítója	Ország megnevezése	Város neve
01	Belgium	Brüsszel
02	Csehország	Prága
03	Dánia	8.1.1.1.1.1.1.1 Koppen hága
.....	.....	.....
19	USA	Norfolk

3. sz. ábra
Az ORSZÁGOK törzsadat állomány felépítése

1.3. A RELÁCIÓ adatállomány létrehozása

Az előzőekben említett két adattábla adataiból a további feldolgozás érdekében létre kell hozni a RELÁCIÓ adatállományt, amelynek segítségével el tudjuk készíteni az Országok és Bizottságok Relációs Mátrixát. A RELÁCIÓ adatállomány manuális rögzítésével kapcsolatot teremtünk az ORSZÁGOK és a BIZOTTSÁGOK adatállományai között. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy egy ország több bizottsághoz is tartozhat és fordítva- egy bizottsághoz több ország is tartozik. Hogy melyik bizottsághoz melyik ország tartozik, azt mutatja meg a RELÁCIÓ adatállomány.

Ez az adatállomány a következő adatmezőkből áll: a **Bizottság azonosítója** (a BIZOTTSÁGOK törzsadat állományában képzett egyedi alárendeltségi kód), az **Ország azonosítója** (az ORSZÁGOK törzsadat állomány egyedi azonosítója) és a **Reláció** adatmező. Ez az adatmező fejezi ki az előző két adatmező kapcsolatát. Ha egy adott NATO ország részt vesz a CNAD főbizottság és annak alárendelt albizottságai munkájában, a relációs kapcsolatot X-szel jelöljük. Az adattábla felépítését a következő rajzon láthatjuk:

RELÁCIÓ adatállomány		
Bizottság azonosítója	Ország azonosítója	Reláció
01000000	01	X
01000000	02	
01000000	03	X
01010000	01	X
01010000	02	X
01020000	01	
01020000	02	X
.....	.....	.....
.....	26	.....

4. sz. ábra
A RELÁCIÓ adatállomány felépítése

A táblázat első három adatsorának magyarázata: a CNAD főbizottság (01000000) munkájában Belgium (01) és Dánia (03) részt vesz, Csehország (02) nem képviselteti magát.

A táblázat következő két adatsorának magyarázata: a CNAD/AC-225 bizottság (01010000) munkájában Belgium (01) és Csehország (02) részt vesz.

A táblázat következő két adatsorának magyarázata: a CNAD/AC-135 bizottság (01020000) munkájában Belgium (01) nem, míg Csehország (02) képviselteti magát. A továbbiakban ezen a logika mentén kell berögzíteni az összes relációs jelet (X).

1.4. A BIZOTTSÁGOK ADATAI adatállományának felépítése

A bizottságok adatait tartalmazó információkat a NATO dokumentumok tartalmazzák³³⁵. Ezeket az adatokat az NKTLB adatbázisban feldolgozva hatékonyan használhatjuk fel a tervezés során. A BIZOTTSÁGOK ADATAI adattábla ezekből a dokumentumokból képződik és rendkívül fontos statikus adatokat tartalmaz.

Az adatállomány a következő adatmezőkből áll: a **Bizottság azonosítója** (a BIZOTTSÁGOK törzsadat állományban képzett alárendeltségi kód), a **Bizottság megalapítási dátuma**, a **Bizottsági elnök** adatai, az **Összekötő tiszt**³³⁶ adatai, a bizottság **SZMSZ főbb pontjai** (bizottságonként kidolgozott SZMSZ legfontosabb adatai), a bizottság által kidolgozott **STANAG -ek adatai**, a bizottság **munkarendje**, a **katonai termelői logisztikai követelmények** és egyéb adatok. A következő táblázat ennek az adattáblának a felépítését mutatja be.

A BIZOTTSÁGOK ADATAI adatállomány							
Bizottság. azonosítója	Bizottság megalapít. dátuma	Biz. elnök	Összekötő tiszt	SZMSZ főbb pontjai	STANAG-ek adatai	Bizottság munkarendje	Katonai követelmények
01000000	1963.11.11	NÉV 1	NÉV 5	1.aaaaxy	ABCD	TOL-IG	ABCF
01010000	1997.12.11	NÉV 2	NÉV 6	2.ffffyx	EFGH	TOL-IG	FFFF
01020000	2000.10.11	NÉV 3	NÉV 7	3.ffffxy	IJKL	TOL-IG	SSSS
01030000	2004.12.12	NÉV 4	NÉV 8	4.ffffyx	MNOP	TOL-IG	QQQQ
....	....	....	....	....	....	....	....
Az adatok a NATO dokumentumaiból kerülnek bedolgozásra							

5. sz. ábra

A BIZOTTSÁGOK ADATAI adatállomány felépítése

³³⁵ ORCAP – 2003 = Overall Report on CNAD Activities and Programs. A CNAD tevékenységei és programjai 2003. évi jelentései; TORs = Term of References, Szervezeti és Működési Szabályzatok.

³³⁶ POC = Point of Contact

1.5. A MET dinamikus³³⁷ adatállomány felépítése

Az MET adatállomány a tárgyévi nemzeti MET tervéből képződik és a következő adatmezőkből áll: az **MET egyedi azonosítója** (MET terv sorszáma), a **Bizottság azonosítója**, (a BIZOTTSÁGOK törzs adatállományban képzett alárendeltségi kód), a **PWP szám**, a **Típus** (a tevékenység vagy a feladat típusa), a **Nemzeti felelős**, a **Nemzeti végrehajtó szerv**, továbbá a feladat **Végrehajtás időpontja**, az **Ország azonosítója** (az ORSZÁGOK törzsadat állományból), a **Tervezett költség (HM)**, a **Tervezett költség (MH)**, a **Tervezett létszám**, **JK** (a jegyzőkönyv Nyt. száma, amely csak akkor rögződik, ha az ülés meg volt tartva).

MET dinamikus adatállomány											
MET azonos.	Bizotts. azonos.	PWP szám	Típus	Nemz. felelős	Nemzeti végreh. szerv	Végreh. Idő-pontja	Orsz. azon.	Ktg HM	Ktg MH	Lét-szám	JK
00001	01020000	-	Biz. ülés	HM VGHÁT	HM GTH	2003.04. 25	02	450	0	1	
00002	01020000	DEN 2457	Biz. ülés	HM KÁT	MH ÖLTP	2003.03. 25	03	450	450	2	
00003	01020000	B 198	Biz. ülés	HM KÁT	MH ÖLTP	2004.10. 22.	01	450	450	2	
...	...		...	...	...	...	...	...		...	

6. sz. ábra

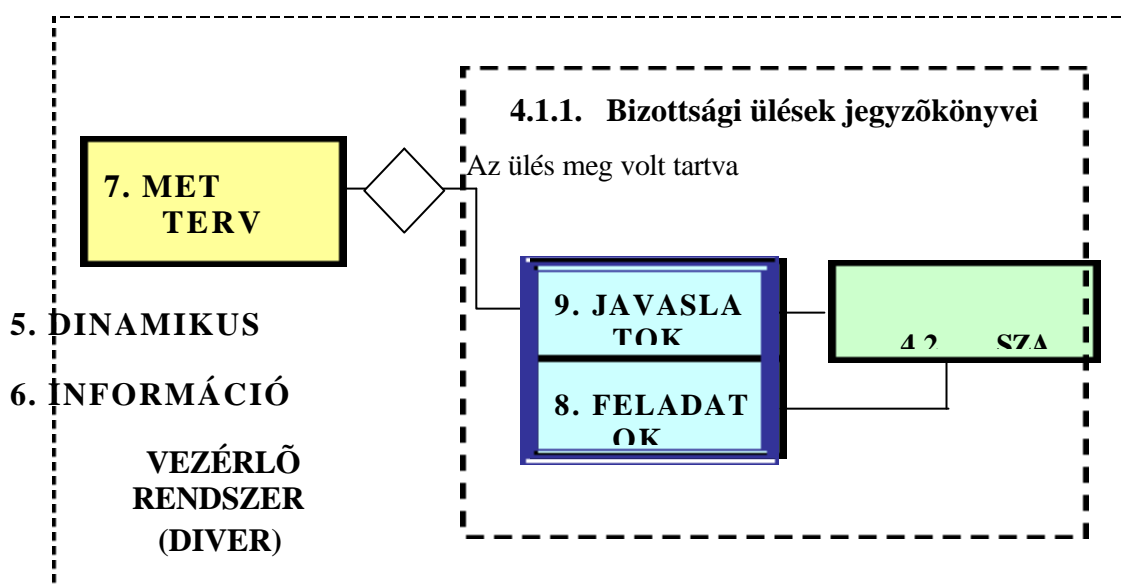
4. A MET DYNAMIKUS

A példából látszik, hogy mindegyik MET rekord (adatsor) külön egyedi azonosítóval rendelkezik. A nyolcjegyű bizottság azonosítója a bizottság nevét a BIZOTTSÁGOK adattábla alapján adja meg (pl.: 01020000 kód = CNAD/AC-135). Ha **Típus** mezőben „Bizottsági ülés” van megadva, akkor az MET azonosító ebben az esetben a **Bizottsági ülés azonosítójaként** szerepel. Az üléshez tartozó nemzeti felelős, a nemzeti végrehajtó szervezet, az ülés időpontja, az ország azonosítója, - amiből láthatjuk az ülés színhelyét ORSZÁGOK adatállomány segítségével stb. - adatok egy adatsorban vannak elhelyezve és a tervezett bizottsági üléshez tartozó alapinformációval szolgálnak. Mindegyik megtartott bizottsági üléshez egy NATO jegyzőkönyv készül a résztvevő országok számára, majd a nemzeti képviselő hazaérkezését követően egy

³³⁷ Dinamikus adatállomány = folyamatosan változó, növekvő adatállományok.

utijelentés készül a nemzeti szervezetek számára. Az utijelentést az NKTLB Adatbázis működési algoritmusának szempontjából jegyzőkönyvnek kell tekinteni.

A bizottsági ülések feldolgozott jegyzőkönyvei adathalmazából képződik a dinamikus adattábla. Mind a két adattábla integráns módon kapcsolódik egymáshoz és az MET adattáblával együtt egy dinamikus információ vezérlő rendszert alkot. Egy bizottsági üléshez több feladat, és mindegyik feladathoz - az üléshez tartozó országok számától függően - több nemzeti álláspontot tükröző szavazás tartozik. Ennek a rendszernek az egyszerűsített működését a következő vázlat mutatja be:

7. sz. ábra

9.1.1. A Dinamikus Információ Vezérlő Rendszer felépítése

1.6. A JEGYZŐKÖNYV dinamikus adatállományai

A dinamikus információ vezérlő rendszerben a bizottsági ülések jegyzőkönyveiből dinamikus adattáblák képződnek. Az első adattábla a **JAVASLATOK/FELADATOK adattáblája**³³⁸, melynek a következő a felépítése: a **Javaslatok/Feladatok egyedi azonosítója**, a **MET azonosítója** (az MET adattáblában képzett ülés azonosítója), a konszenzussal **Megszavazott /Elfogadott feladat** eredménye, -ha elfogadták, ezt az adatmezőt X-szel jelöljük –a **Feladat témája**, mely a feladat rövid megfogalmazása,

³³⁸ Lásd : 10. sz. ábra. A JAVASLATOK/FELADATOK adatállomány gyakorlati bemutató példáját.p.31

illetve tárgya. Az adattábla mindegyik rekordja az MET adatállomány rekordjaihoz kötődik.

Az információ vezérlő rendszer második adattáblája a **SZAVAZÁSOK adattábla**³³⁹. Ez a dinamikus adattábla a következő adatmezőkből áll: a **Feladat egyedi azonosítója** (a FELADATOK adattáblában képzett kód), az **Ország azonosítója** (az ORSZÁGOK adattáblában képzett kód), **szavazás** (betűkód: J= javasolt, I= igennel szavazott, N= nemmel szavazott). A szavazás lefolyását elegendő ezzel a három betűs kódrendszerrel modellezni (8. sz. ábra), ami nem csak egyszerűvé teszi az adatrögzítést, hanem a rendszer megértését is könnyíti.

Betűkód	Magyarázat
J	Az ország nemzeti képviselője javasolta a feladatot (a szavazásnál igen válaszként van figyelembe véve)
I	Az ország nemzeti képviselője igennel szavazott
N	Az ország nemzeti képviselője nemmel szavazott

8. sz. ábra
A J-I-N betűs kódrendszer magyarázata

A javaslat akkor válik feladattá, ha azt minden NATO ország konszenzussal elfogadta, azaz vagy javasolta (J), vagy igennel (I) szavazott a többi ország, vagy országok javaslataira.

1.6.1.A Dinamikus Információ Vezérlő Rendszer (DIVER) integrált működésének egy gyakorlati példája

MET adatállomány											
MET azon.	Biz. azon.	PWP szám	Típ.	Nemz. felelős	Nemzeti végreh. szerv	Végreh. időpontja	Orsz. azon.	Ktg HM	.	Lét-szám	JK
00001	01020000	-	Biz. ülés	HM VGHÁT	HMGTH	2003.04.25	03	450	.	1	22/ 2004

9. sz. ábra
10. A MET ADATÁLLOMÁNY KITÖLTÉSÉNEK GYAKORLATI PÉLDÁJA

³³⁹ Lásd: 11. sz. ábra. A SZAVAZÁSOK adatállomány gyakorlati bemutató példáját p.32

A MET adatállományában a 00001 azonosítóval rendelkező bizottsági ülés adataihoz kötődő rekordok magyarázata:

00001 = a bizottság 1. sorszámú ülése

01020000 = az AC-135/GNDC bizottság azonosítója (amit a BIZOTTSÁGOK adatállományából kapunk meg)

Biz. ülés = típus mező

HM VGHÁT= a bizottsági ülés nemzeti felelőse

HM GTH = a bizottsági ülés nemzeti végrehajtója

03 = a bizottsági ülést Dániában tartották meg (amit az ORSZÁGOK adatállományából kapunk meg)

450= a bizottsági ülés HM költségvetése E Ft-ban

1 = a bizottsági ülésen részt vevő nemzeti képviselők száma

22/2004 = a jegyzőkönyv nyilvántartási száma, ami egyben azt is jelenti, hogy az ülés meg volt tartva.

Ezen a bizottsági ülésen (az első ülés 2003-ban) három db javaslatról történt szavazás. Ezt úgy kell értelmezni, hogy a 0102000 kódú bizottság (esetünkben az AC-135/GNDC) MET adatállománya szerinti 00001-s üléséhez 3db (0001, 0002, 0003) JAVASLATOK/ FELADATOK rekord tartozik.

JAVASLATOK/FELADATOK adatállomány

Javaslat/Feladat egyedi azonosítója	MET azonosítója	Javaslat/Feladat témája	8.1.1.2 Megszavazott feladat	9. FELADAT JELE
0001	00001	ABC	X	F ₁
0002	00001	DEF	-	J ₁
0003	00001	GHI	X	F ₂

10. sz. ábra

A JAVASLATOK/FELADATOK adatállomány kitöltésének gyakorlati példája

Az első (0001) és a harmadik (0003) javaslat szavazása során azt minden NATO ország elfogadta, ezért a **Megszavazott feladat** mezőjében ez a döntés X-szel van

jelölve. A második (0002) javaslatot valamelyik ország nem fogadta el, ezért ebből a javaslatból nem keletkezik feladat, de mint javaslat (J₁) regisztrálásra került.

Mindegyik **JAVASLATOK/FELADATOK** rekordhoz több, a bizottságban részt vevő országok nemzeti képviselőjének számától függő **SZAVAZÁSOK** rekord tartozik.

SZAVAZÁSOK adatállomány			
Javaslat/Feladat azonosítója	Ország azonosítója	Szavazás	
<i>1. javaslat/ feladat</i>	0001	01	9.1.1.1.1.1.1 J
	0001	02	I
	0001	03	I
	0001	...	...
	0001	26	I
<i>2. javaslat/ feladat</i>	0002	01	9.1.1.1.1.1.2 N
	0002	02	J
	0002	03	N
	0002	...	...
	0002	26	J
<i>3. javaslat/ feladat</i>	0003	01	I
	0003	02	I
	0003	03	J
	0003	...	...
	0003	26	J

11. sz. ábra
A SZAVAZÁSOK adatállomány kitöltésének gyakorlati példája

A 0001-es adatsorok (1.-5. rekordok) az első javaslat/feladat szavazási eredménye. Az első országnak (01-s kód - az ORSZÁGOK adatállomány szerint - Belgium) a bizottsági képviselője javaslatot tett (J betűkód) és igennel szavazott. A második ország (02 - s kód = Csehország) képviselője a feladatra igennel szavazott (I betűkód). A harmadik ország (03 -s kód = Dánia) képviselője a feladatra igennel (I betűkód)

szavazott. Ezután rögzítésre kerül a többi ország nemzeti képviselőjének szavazata (J-I-N).

A 0002-es adatsorok (6.-10.rekordok) a második javaslat/feladat szavazási eredményét mutatják. Az első ország (01-s kód = Belgium) nemzeti képviselője nemmel (N) szavazott. A másik ország (02-a kód = Csehország) képviselője javaslatot tett (J), így igennel szavazott. A harmadik ország (03-s kód = Dánia) nemzeti képviselője nemmel (N) szavazott. Ezután rögzítésre kerül a többi ország nemzeti képviselőjének szavazata (J-I-N).

A 0003-s adatsorok (11.-15.rekordok) a harmadik javaslat/feladat szavazási eredményét mutatják. Az első ország (1-s kód = Belgium) nemzeti képviselője igennel (I) szavazott. A második ország (02-s kód = Csehország) képviselője igennel szavazott. A harmadik ország (03-s kód = Dánia) javaslatot tett (J), így igennel szavazott. Ezután rögzítésre kerül a többi ország nemzeti képviselőjének szavazata (J-I-N).

A három adattáblából álló integrált információs vezérlő rendszer adatfeltöltése a következő adatbeviteli képernyőterv alapján történik:

Bizottsági ülés jegyzőkönyvének rögzítése													
AC- 135		Ülés időpontja			Fő témája, napi rendje								
Országok/ Javaslatok/ Feladatok	Belgium	Cseho.	Dánia	Francia	Németo.	Görögo.	Magyar.	-----	Nagy B.	USA	10.1. J		
											db	%	db
ABC	J	I	I	I	J	I	J	-	J	I	26	100	10.1
DEF	N	J	N	N	I	J	N	-	N	N	10	53	J ₁

12. sz. ábra

A Jegyzőkönyv adatbeviteli képernyőtervének gyakorlati példája

Az adatbevitel után a számítógép összesíti a szavazás eredményét darabban és százalékban. Mivel a 0001-es és 0003-as kódú javaslat 100%-os támogatást kapott a feladat adatoszlopába a JAVASLATOK/FELADATOK adattáblából automatikusan bejegyzi az F₁ és F₂ jelzést, ahol az 1-es és 2-es index szám a szintén automatikusan képződő és gördülő futóindex.

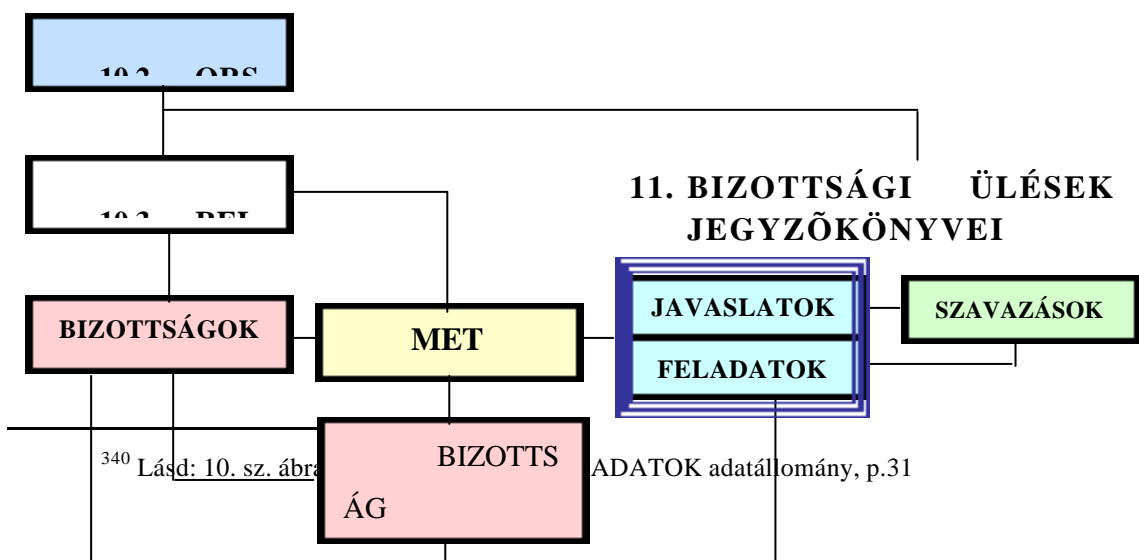
1.7. A törzs és dinamikus adatállományok kapcsolatai az NKTLB adatbázisban

A fent részletesen leírt adattáblák integráns módon vannak egymáshoz kapcsolva, ami lehetőséget nyújt az egyedi azonosítók szerinti adatkeresésekre. Például az MET adattáblában a 01-es ország azonosító alapján az ORSZÁGOK adattáblából megkapjuk az adott ország (Belgium) megnevezését.

Az ORSZÁGOK és BIZOTTSÁGOK RELÁCIÓ adattáblája megmutatja, hogy pl.: Belgium milyen NATO katonai termelői logisztikai bizottságokban vesz részt, továbbá a BIZOTTSÁGOK törzsadat állomány és az NMET dinamikus adatállomány relációs kapcsolatából indulva láthatjuk, hogy a nemzeti NMET terv alapján mikor és hol lesznek az ülések. A JAVASLATOK/FELADATOK és a SZAVAZÁSOK adatállományokból viszont azt állapíthatjuk meg, hogy az ülésen Belgium nemzeti képviselője milyen javaslatot tett, illetve azt a többi NATO ország milyen mértékben akceptálta. Ha 100%-ban elfogadta, akkor a **javaslat feladattá** vált, ami a JAVASLATOK/FELADATOK adatállomány Feladat jele adatmezőjében rögzül³⁴⁰. A feladat végrehajtása nemzeti helyzetéről a következő ülésen tájékoztatják egymást, vagy az el nem fogadott, de aktualizált korábbi javaslatokat újra tárgyalva indul a következő tárgyalási ciklus.

Ily módon az NKTLB adatbázis hét adatállománya relációs kapcsolatban van egymással és így integráns adatbázist alkot. Az adattáblák integrált funkcionális kapcsolatai vezérlik a teljes NKTLB ADATBÁZIS működését, amely a következőképpen

történik:

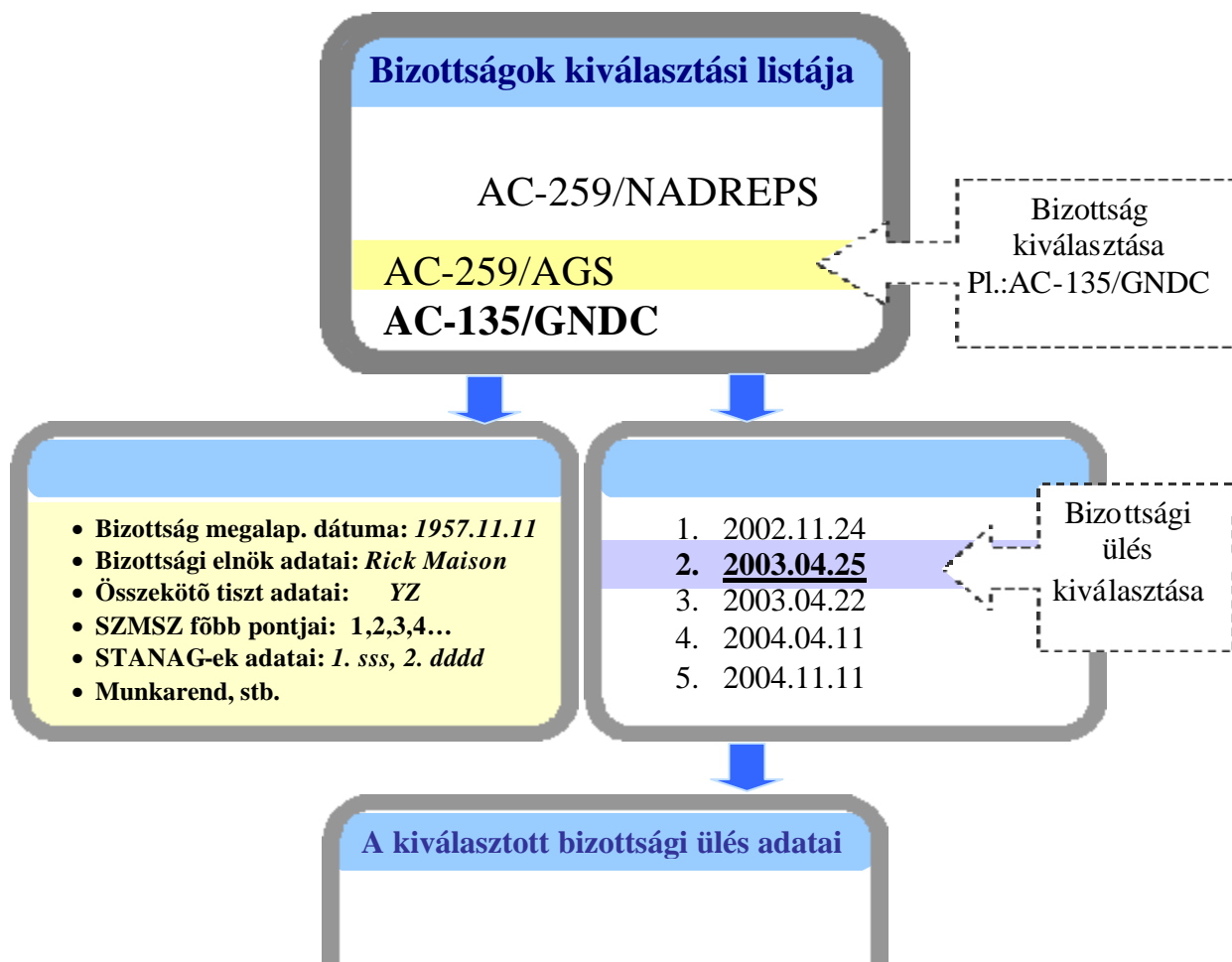

13. sz. ábra
A NATO KATONAI TERMELŐI LOGISZTIKAI BIZOTTSÁGAI (NKTLB)
ADATBÁZISA FUNKCIONÁLIS KAPCSOLATAI

2. Az NKTLB Adatbázis kimenő (OUTPUT) adatai és szolgáltatásai

2.1.A NATO katonai termelői logisztikai bizottságok lekérdezései

A bizottságok adatai a számítógép képernyőjéről, mint annak egy vizuális informatikai felületéről lekérdezhetőek (14. sz. ábra). A lekérdezéshez a BIZOTTSÁGOK, a BIZOTTSÁG ADATAI, az ORSZÁGOK, a RELÁCIÓ, az MET, a JAVASLAT/ FELADAT, a SZAVAZÁS adatállományokat használjuk. A bizottságok lenyíló listájából válasszuk ki a vizsgálat tárgyát képező aktuális bizottságot.

BIZOTTSÁG NEVE: AC-135/GNDC
BIZOTTSÁGI ÜLÉS IDŐPONTJA:
2003.04.25
 Felelős: **HM VGHÁT**
 Végrehajtó: **HM GTH**
 Színhely: **Dánia**
 HM Lelőírás: **450 E E***

14. sz. ábra

Egy bizottság adatainak vizuális lekérdezése
 A lenyíló ablakokban az AC-135/GNDC bizottság adatait, a bizottsághoz tartozó MET -ben szereplő megtartott³⁴¹, vagy megtartandó üléseket, a megtartott ülések jegyzőkönyvi adatait, stb. láthatjuk a képernyőn.

2.2. Az Országok és Bizottságok Relációs Mátrixa

Az NKTLB Adatbázis adatfeldolgozásának egyik eredményeképpen az Országok és Bizottságok Relációs Mátrixát kapjuk meg eredményül (15. sz. ábra)³⁴². A Mátrix akár papír adathordozón nyomtatásban, akár a számítógép vizuális informatikai felületén jeleníthető meg.

Az **Országok és Bizottságok Relációs Mátrixa** azt fejezi ki, hogy melyik NATO ország melyik szövetségi katonai termelői logisztikai munkacsoportban vesz részt. A mátrix soraiban tehát a NATO katonai termelői logisztikai bizottságai horizontális elrendezése, míg a mátrix oszlopaiban a résztvevő országok vertikális rendszere került beépítésre. Ha a nemzeti képviselő relációs kapcsolatát X -el jelöljük, akkor a horizontális elrendezések³⁴³ megmutatják az egyes katonai termelői logisztikai bizottságokban melyik NATO ország vesz részt, míg a vertikális értékelések³⁴⁴ az egyes nemzetek különböző katonai termelői logisztikai bizottságokban való részvételét reprezentálják.

A továbbiakban alkalmazott mátrixokban azok sorai és oszlopai metszéspontjainak relációs kapcsolatait nem elméleti képletekkel, hanem a kutatásaim szerinti gyakorlati adatok alkalmazásával mutatom be. A CNAD főbizottságban résztvevő országok adatai alapján kidolgozott konkrét példa adatait tartalmazza, de természetesen az alkalmazott módszer nem csak a CNAD főbizottságra és annak

³⁴¹ Aláhúzással jelölve

³⁴² Lásd: 15. sz. ábra. Az ORSZÁGOK ÉS BIZOTTSÁGOK RELÁCIÓS MÁTRIXA p.37

³⁴³ A mátrix sorösszezei

³⁴⁴ A mátrix oszlopösszezei

alárendelt különböző szintű bizottságaira alkalmazható, hanem a NATO katonai termelői logisztikai bizottságai teljes vertikumára kiterjeszhető. A lekérdezés szűkítése alapján a mátrixban az is megoldható, hogy egy adott kiválasztott ország NATO katonai termelői logisztikai bizottságokban való részvételét a főbizottság szervezeti felépítése szerinti bontásban jelenjen meg.

10. AZ ORSZÁGOK ÉS BIZOTTSÁGOK RELÁCIÓS MÁTRIXA												
Fsz.	A NATO KATONAI TERMELŐI LOGISZTIKAI BIZOTTSÁGOK MEGNEVEZÉSEI (pl.: CNAD)	B E L G I U M	C S E H O.	D Á N I A	L U X E M B U R G	.	.	.	N A G Y- B R I T A N N I A	U S A	Összesen	
											db	%
1	11. AC-259/CNAD	X	X	X	-	...		X	X		19	100
2	AC-259/AGS	X	-	X	-	...		X	X		15	79
3	AC-259/NIAG	X	X	X	-	...		X	X		17	89
4	AC-224/NAFAG	X	-	X	-	...		X	X		14	74
5	AC-225/NAAG	X	X	X	X	...		X	X		18	95
.	...	...	...	...	...	.		...	...		...	...
.						.						
.						.						
64.	AC-259/PSC	X	X	X	-	...		X	X		15	79
Összesen:		Db	51	54	62	4	...	64	64	887		
		%	81	84	97	6	...	100	100			73

15. sz. ábra
AZ ORSZÁGOK ÉS BIZOTTSÁGOK RELÁCIÓS MÁTRIXA

2.3. A Nemzeti és Szövetségi Érdekérvényesítés Mátrixa

Az NKTLB Adatbázis következő kimeneti szolgáltatása: a Nemzeti és Szövetségi Érdekérvényesítés Mátrixa (16. sz. ábra).³⁴⁵

A **Nemzeti és Szövetségi Érdekérvényesítés Mátrixa** soraiban a katonai termelői logisztika adott bizottságot érintő szakfeladatai (F_1 – től F_n -ig) ³⁴⁶, míg oszlopaiban a bizottságokban résztvevő országok (O_1 -től – O_{26} -ig) helyezkednek el. ³⁴⁷ A mátrix metszéspontjainak relációs kapcsolata azt fejezi ki, hogy az adott napirendi pontról/javaslatról az adott nemzetnek mi az álláspontja. A nemzeti álláspontok J-I-N struktúrában jelennek meg. A mátrix definíciójából következik, hogy az adott feladathoz kapcsolódó J-I-N nemzeti álláspontok horizontális összegzése a szövetségi álláspontot/érdeket jeleníti meg, míg az adott ország különböző szakfeladatokra adott J-I-N válaszainak vertikális összegzése a nemzeti érdekevényesítést fejezi ki. Természetesen itt is szem előtt kell tartanunk, hogy csak abból a napirendi pontból/javaslatból válik feladat (F_1 -től F_n -ig), amelyeket a NATO országok bizottsági képviselői 100%-os konszenzussal elfogadtak, viszont az egyes napirendi pontok/javaslatok meg nem szavazott részeinek nyilvántartása több szempontból is szükséges. Az első szempont, hogy a mátrix mutassa meg a javaslat szövetségi támogatottsági százalékát. Ez azért szükséges, mert a javaslat egy viszonylag magas, 85-95%-os szövetségi támogatottsága esetén matematikailag is egzakt formában mérhető, hogy az utólagos kétoldalú érdekegyeztetések során mekkora erőforrás-befektetéssel várható további pozitív eredmény. A második szempont, hogy a javaslat alacsony támogatottsága esetén alapul szolgálhat olyan részletes erőforrás elemzésekhez, amelyek elvégzése alapján kimutatható, hogy azok arányban állnak-e a részletes érdekegyeztetésekbe befektetett, aprólékos munka várható eredményeivel.

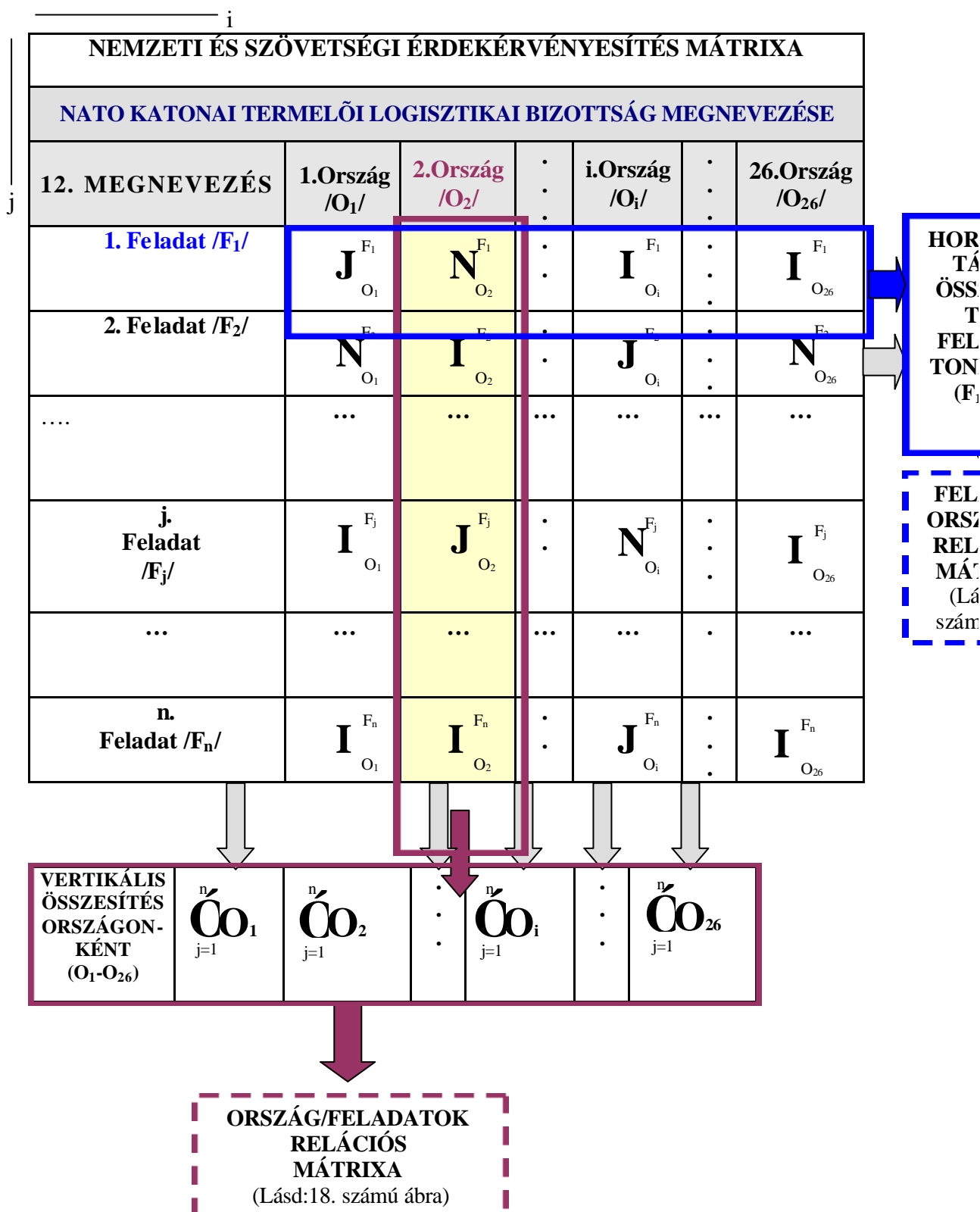
³⁴⁵ Lásd:16. sz. ábra. A NEMZETI ÉS SZÖVETSÉGI ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS MÁTRIXA. p.39.

³⁴⁶ A szakfeladatok alatt a bizottsági ülésen tárgyalt szakmai napirendi pontokat kell érteni. Végrehajtandó szakfeladattá akkor válnak, ha a szavazás eredménye 100%, azaz azt minden ország elfogadta.

³⁴⁷ 2004. április 01.-n a NATO tagországok száma = 26.

Továbbá levonhatóak olyan következtetések, hogy ha egy adott ország esetében túl sok a szövetség által el nem fogadott javaslat, akkor az a nemzeti javaslat milyen mértékben került nemzeti és szövetségi szinten előkészítve, illetve annak az adott szakmai javaslatnak a képviselőre a nemzeti képviselő milyen mértékben készült fel.

16. sz. ábra
A NEMZETI és SZÖVETSÉGI ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS
MÁTRIXA

$\mathbf{F}_1$ = az első szakfeladat $\mathbf{O}_1$ = az első ország (pl.: Belgium)

$\mathbf{F}_2$ = a második szakfeladat $\mathbf{O}_2$ = a második ország (pl.:
 Csehország)

$\mathbf{F}_j$ = a j-dik szakfeladat $\mathbf{O}_i$ = az i-dik ország

$\mathbf{F}_n$ = az n-dik szakfeladat $\mathbf{O}_{26}$ = a 26. ország

$\mathbf{J}_{\mathbf{O}_1}^{\mathbf{F}_1}$ = az első feladatot / $\mathbf{F}_1$ / az első ország / $\mathbf{O}_1$ / javasolta és a szavazásnál **IGEN-**
 nel szavazott

$\mathbf{N}_{\mathbf{O}_2}^{\mathbf{F}_1}$ = az első feladatra / $\mathbf{F}_1$ / a második ország / $\mathbf{O}_2$ / **NEM**-mel szavazott

$\mathbf{I}_{\mathbf{O}_i}^{\mathbf{F}_1}$ = az első feladatra / $\mathbf{F}_1$ / az i-dik ország / $\mathbf{O}_i$ / **IGEN**-nel szavazott

$\mathbf{I}_{\mathbf{O}_{26}}^{\mathbf{F}_1}$ = az első feladatra / $\mathbf{F}_1$ / a 26. ország / $\mathbf{O}_{26}$ / **IGEN**- nel szavazott

$\mathbf{N}_{\mathbf{O}_1}^{\mathbf{F}_2}$ = a második feladatra / $\mathbf{F}_2$ / az első ország / $\mathbf{O}_1$ / **NEM**-mel szavazott

$\mathbf{I}_{\mathbf{O}_2}^{\mathbf{F}_2}$ = a második feladatra / $\mathbf{F}_2$ / a második ország / $\mathbf{O}_2$ / **IGEN**-nel szavazott

$\mathbf{J}_{\mathbf{O}_i}^{\mathbf{F}_2}$

= a második feladatot /F₂/ az i-dik ország /O_i/ **javasolta és** a szavazásnál
IGEN -nel szavazott

$\mathbf{N}_{O_{26}}^{F_2}$ = a második feladatra /F₂/ a 26. ország /O₂₆/ **NEM** -mel szavazott

$\mathbf{I}_{O_{26}}^{F_j}$ = a j-dik feladatra /F_j/ az első ország /O₁/ **IGEN** -nel szavazott

$\mathbf{J}_{O_2}^{F_j}$ = a j-dik feladatot /F_j/ a második ország /O₂/ **javasolta és** a szavazásnál
IGEN -nel szavazott

$\mathbf{N}_{O_i}^{F_j}$ = a j-dik feladatra /F_j/ az i-dik ország /O_i/ **NEM** -mel szavazott

$\mathbf{I}_{O_{26}}^{F_j}$ = a j-dik feladatra /F_j/ a 26. ország /O₂₆/ **IGEN** -nel szavazott

$\mathbf{I}_{O_1}^{F_n}$ = az n-dik feladatra /F_n/ az első ország /O₁/ **IGEN** -nel szavazott

$\mathbf{I}_{O_2}^{F_n}$ = az n-dik feladatra /F_n/ a második ország /O₂/ **IGEN** -nel szavazott

$\mathbf{J}_{O_i}^{F_n}$ = az n-dik feladatot /F_n/ az i-dik ország /O_i/ **javasolta és** a szavazásnál
IGEN -nel szavazott

$\mathbf{I}_{O_{26}}^{F_n}$

= az n-dik feladatra /F_n/ a 26. ország /O₂₆/ **IGEN** -nel szavazott

$\sum_{j=1}^n \text{Óó}_1$ = az első ország (O₁) n darab szavazatának J-I-N rendszerű pozícionált összege

$\sum_{j=1}^n \text{Óó}_2$ = a második ország (O₂) n darab szavazatának J-I-N rendszerű pozícionált összege

$\sum_{j=1}^n \text{Óó}_i$ = az i-dik ország (O_i) n darab szavazatának J-I-N rendszerű pozícionált összege

$\sum_{j=1}^n \text{Óó}_{26}$ = a huszonhatodik ország (O₂₆) n darab szavazatának J-I-N rendszerű pozícionált összege

A Nemzeti és Szövetségi Érdekérvényesítés Mátixa feladatonkénti (F₁-F_n) horizontális összesítését a **Feladat/Országok Relációs Mátixa**³⁴⁸ fejezi ki. Terjedelmi korlátok miatt csak egy feladat (pl.: F₁) került értékelésre. Látható, hogy egy javaslatához / feladathoz több ország is kapcsolódik.

Az összesítés megmutatja darabban és százalékban az adott feladat (F₁) szövetségi támogattságát. A teljes konszenzussal elfogadott napirendi javaslatból kialakult feladat végrehajtása ezután kezdődhet meg szövetségi, illetve nemzeti szinteken. A rendszer rögzíti és kimutatja az el nem fogadott javaslatok/napirendek darabszámát és százalékos támogattságát is. Az eljárást minden feladatra (F₁- től F_n-ig) rendre elvégezve a **szövetségi érdekérvényesítés kvantitatív mérésének és értékelésének matematikai feltételei kidolgozásra kerültek.**

³⁴⁸ Lásd: 17.sz. ábra. FELADAT/ORSZÁGOK RELÁCIÓS MÁTRIXA p. 42

FELADAT / ORSZÁGOK RELÁCIÓS MÁTRIXA								
A SZÖVETSEGI TÁMOGATOTTSÁG ÖSSZESÍTETT ÉRTEKELÉSE								
1. F E L A D A T /F ₁ /	A javasló országok		A javaslatot elfogadó országok		A javaslatot elutasító országok		A szövetségi támogatás	
	száma	%-a	száma	%-a	száma	%-a	száma	%-a

17. sz. ábra.

A FELADAT / ORSZÁGOK RELÁCIÓS MÁTRIXA

$$\overset{m}{\underset{i}{\text{ÖJ}}}_{F_1} \quad \text{JA}_{F_1} \quad \overset{m}{\underset{i=1}{\text{ÖI}}}_{O_i} \quad \text{Y}_{F_1} \quad \overset{m}{\underset{i=1}{\text{ÖN}}}_{O_i} \quad \text{NO}_{F_1} \quad \text{T}_{F_1} \quad \text{SZT}_{F_1}$$

Jelmagyarázat:

$\overset{m}{\underset{i=1}{\text{ÖO}}}_i$ = a NATO országok számának összege. $i=1,2,3,\dots,26$. $m_{\max}=26$ a jelenlegi NATO országok száma

$\overset{m}{\underset{i=1}{\text{ÖJ}}}_{F_1}$ = az első feladatot /F₁/ kollektíven **javasló** országok /O_i/ számának összege $i=1,2,3,\dots,m$

JA_{F_1} = az első javaslat (feladat) /F₁/ szövetségi támogatottsága %-ban

$$\text{JA}_{F_1} = \frac{\overset{m}{\underset{i=1}{\text{ÖJ}}}_{O_i}^{F_1}}{\overset{m}{\underset{i=1}{\text{ÖO}}}_i} \cdot 100 [\%]$$

$\overset{m}{\underset{i=1}{\text{ÖI}}}_{O_i}^{F_1}$ = az első javaslatra (feladatra) /F₁/ **IGEN** -nel szavazó országok /O_i/ számának összege

Y_{F_1} = az első javaslat (feladat) /F₁/ szövetségi támogatottsága %-ban

$$\overset{m}{\underset{i=1}{\text{ÖI}}}_{F_1}$$

$$Y^{F_1} = \frac{\sum_{i=1}^m O_i}{\sum_{i=1}^m O_i} \cdot 100 [\%]$$

Ha $Y^{F_1}=100\%$, akkor javaslat feladattá vált (F_1).

$\sum_{i=1}^m N_{O_i}^{F_1}$ = az első javaslatra $/F_1/$ **NEM** -mel szavazó országok $/O_i/$ számának összege

NO^{F_1} = az első javaslat $/F_1/$ szövetségi elvetése %-ban

$$NO^{F_1} = \frac{\sum_{i=1}^m N_{O_i}^{F_1}}{\sum_{i=1}^m O_i} \cdot 100 [\%]$$

Ha $NO^{F_1} > 0\%$, akkor a javaslat nem vált feladattá.

T^{F_1} = az első feladatot $/F_1/$ támogató országok száma

$$T^{F_1} = \sum_{i=1}^m I_{O_i}^{F_1}$$

SZT^{F_1} = az első feladat $/F_1/$ szövetségi támogatottsága %-ban

$$SZT^{F_1} = \frac{\sum_{i=1}^m I_{O_i}^{F_1}}{\sum_{i=1}^m O_i} \cdot 100 [\%]$$

A Nemzeti és Szövetségi Érdekvégyesítés Mátixa vertikális összegzését az **Ország/Feladatok Relációs Mátixa**³⁴⁹ fejezi ki. Terjedelmi korlátok miatt jelen

³⁴⁹ Lásd: 18.sz. ábra. ORSZÁG/ FELADATOK RELÁCIÓS MÁTRIXA p. 44

esetben is csak egy ország (pl.: $O_2 = \text{Csehország}$) nemzeti érdekvényesítési tevékenysége kerül értékelésre, mert egy ország több javaslatban/ feladatban érintett.

Az összesítés megmutatja darabban és százalékban, hogy az adott ország (pl.: $O_2 = \text{Csehország}$) nemzeti képviselője az aktív érdekvényesítési tevékenysége során mennyi feladatot javasolt, mennyi Igen –szavazatot adott más országok javaslataira, továbbá a passzív érdekvényesítés során mennyi feladatra szavazott Nem –mel (N). Az eljárást minden országra ($O_1 - O_{26}$) rendre elvégezve és a CNAD főbizottság szervezeti struktúrája szerinti nemzeti álláspontok integráns végösszesítését elvégezve a résztvevő országok nemzeti érdekvényesítésének és harmonizációs tevékenységének matematikai feltételei kidolgozásra kerültek.

13. ORSZÁG / FELADATOK RELÁCIÓS MÁTRIXA									
2. O R S Z Á G /O ₂ /	A NEMZETI ÉRDEKVÉNYESÍTÉS ÖSSZESÍTETT ÉRTÉKELÉSE								
	Feladatok összesen	AKTÍV ÉRDEKVÉNYESÍTÉS				PASSZÍV ÉRDEKVÉNYESÍTÉS			
	$\sum_{j=1}^n \overset{n}{\underset{j=1}{\text{ÖF}}}_j$	A javaslatok		Az IGEN szavazatok		A meg nem tett javaslatok		A NEM szavazatok	
		száma	%-a	száma	%-a	száma	%-a	száma	%-a
		$\sum_{j=1}^n \overset{n}{\underset{j=1}{\text{ÖJ}}}_{F_j}$	AJ_{O_2}	$\sum_{j=1}^n \overset{n}{\underset{j=1}{\text{ÖI}}}_{F_j}$	AI_{O_2}	NJ_{O_2}	PNJ_{O_2}	$\sum_{j=1}^n \overset{n}{\underset{j=1}{\text{ÖN}}}_{F_j}$	PN_{O_2}

18. sz. ábra

12. AZ ORSZÁG / FELADATOK RELÁCIÓS MÁTRIXA

Jelmagyarázat:

$\sum_{j=1}^n \overset{n}{\underset{j=1}{\text{ÖF}}}_j$ = a munkacsoport által támogatott feladatok /F_j/ összege j=1,2,3,...n

$\sum_{j=1}^n \overset{n}{\underset{j=1}{\text{ÖJ}}}_{F_j}$ = a második ország /O₂/ által javasolt feladatok /F_j/ összege

AJ_{O_2} = a második ország /O₂/ **nemzeti javaslatainak aránya** %-ban

$\sum_{j=1}^n \overset{n}{\underset{j=1}{\text{ÖJ}}}_{F_j}$

$$AJ_{O_2} = \frac{\sum_{j=1}^n}{\check{O}F_j} \cdot 100 [\%]$$

$\check{O}I_{O_2}^{F_j}$ = a második ország /O₂/ által **IGEN** -nel megszavazott feladatok /F_j/ összege

AI_{O_2} = a második ország /O₂/ által **IGEN** -nel **megszavazott feladatok aránya** %-ban. Az aktív nemzeti érdekérvényesítés százalékban kifejezett értéke.

$$AI_{O_2} = \frac{\sum_{j=1}^n \check{O}I_{O_2}^{F_j}}{\check{O}F_j} \cdot 100 [\%]$$

NJ_{O_2} = a második ország /O₂/ által meg nem tett javaslatok száma

$$NJ_{O_2} = \check{O}F_j - \left(\check{O}J_{O_2}^{F_j} + \check{O}I_{O_2}^{F_j} \right)$$

PNJ_{O_2} = a második ország /O₂/ által meg nem tett javaslatok száma %-ban

$\check{O}N_{O_2}^{F_j}$ = a második ország /O₂/ által **NEM** -mel szavazott javaslatok /F_j/ összege

PN_{O₂} = a második ország /O₂/ által **NEM** -mel szavazott feladatok aránya %-ban. A passzív nemzeti érdekérvényesítés százalékban kifejezett értéke.

$$\text{PN}_{\text{O}_2} = \frac{\sum_{j=1}^n \text{F}_j^{\text{O}_2}}{\sum_{j=1}^n \text{F}_j} \cdot 100 [\%]$$

Az NKTLB Adatbázis **informatikailag továbbfejleszthető** további relációs mátrixok síkbeli csatolásával, illetve **kiterjeszthető** az adatok **többszörös** térbeli információs tömbökben való megjelenítésének irányába is.

**A NEMZETKÖZI FELADATOK
BESOROLÁSA
A HM VÉDELMI SZAKFELADATRENDJÉBE
21. Gyűjtő Főcsoport
/TERVEZET/**

Budapest, 2004.

21. NEMZETKÖZI FELADATOK

21.1. NEMZETKÖZI FELKÉSZÍTÉS, KÉPZÉS

21.1.1. KÉTOLDALÚ (BILATERÁLIS) EGYÜTTMŰKÖDÉS

21.1.1.1. Hazai hallgatók külföldi egyéni felkészítése, képzése

21.1.1.1.1. Tanfolyam rendszerű képzés

21.1.1.1.2. Tanintézeti rendszerű képzés

21.1.1.2. Külföldi hallgatók hazai egyéni felkészítése, képzése

21.1.1.2.1. Tanfolyam rendszerű képzés

21.1.1.2.1.1. Repülő hajózó kondicionáló képzés, Csehország

21.1.1.2.1.2. Repülő hajózó képzés, Kanada

21.1.1.2.2. Tanintézeti rendszerű képzés

21.1.1.3. Hazai kötelek külföldi felkészítése, képzése

21.1.1.4. Külföldi kötelek hazai felkészítése, képzése

21.2. TÖBBOLDALÚ (MULTILATERÁLIS) EGYÜTTMŰKÖDÉS

21.2.1. NATO felkészítés, képzés

21.2.1.1. Hazai hallgatók külföldi egyéni felkészítése, képzése

21.2.1.1.1. Tanfolyam rendszerű képzés

21.2.1.1.2. Tanintézeti rendszerű képzés

21.2.1.2. Külföldi hallgatók hazai egyéni felkészítése, képzése

21.2.1.2.1. Tanfolyam rendszerű képzés

21.2.1.2.2. Tanintézeti rendszerű képzés

21.2.1.3. Hazai kötelek külföldi felkészítése, képzése

21.2.1.4. Külföldi kötelek hazai felkészítése, képzése

21.2.2. PFP/ PWP felkészítés, képzés

21.2.2.1. Hazai hallgatók külföldi egyéni felkészítése, képzése

21.2.2.2. Tanfolyam rendszerű képzés

21.2.2.3. Tanintézeti rendszerű képzés

21.2.2.4. Külföldi hallgatók hazai egyéni felkészítése, képzése

21.2.2.4.1. Tanfolyam rendszerű képzés

21.2.2.4.2. *Tanintézeti rendszerű képzés*

21.2.2.5. *Hazai kötelékek külföldi felkészítése, képzése*

21.2.2.6. *Külföldi kötelékek hazai felkészítése, képzése*

21.2.3. Regionális felkészítés, képzés

21.2.3.1. *Hazai hallgatók külföldi egyéni felkészítése, képzése*

21.2.3.1.1. *Tanfolyam rendszerű képzés*

21.2.3.1.2. *Tanintézeti rendszerű képzés*

21.2.3.2. *Külföldi hallgatók hazai egyéni felkészítése, képzése*

21.2.3.2.1. *Tanfolyam rendszerű képzés*

21.2.3.2.2. *Tanintézeti rendszerű képzés*

21.2.3.3. *Hazai kötelékek külföldi felkészítése, képzése*

21.2.3.4. *Külföldi kötelékek hazai felkészítése, képzése*

21.3. NEMZETKÖZI GYAKORLATOK

21.3.1. KÜLFÖLDI KÉTOLDALÚ (BILATERÁLIS)

GYAKORLATOK

21.3.1.1. *Parancsnoki, törzsvezetési gyakorlatok*

21.3.1.2. *Szervezetszerű kötelékek gyakorlatai*

21.3.1.2.1. *Éleslövészet Lengyelországban*

21.3.1.3. *Ideiglenes szervezetű kötelékek gyakorlatai*

21.3.2. HAZAI KÉTOLDALÚ (BILATERÁLIS) GYAKORLATOK

21.3.2.1. *Parancsnoki, törzsvezetési gyakorlatok*

21.3.2.2. *Szervezetszerű kötelékek gyakorlatai*

21.3.2.3. *Ideiglenes szervezetű kötelékek gyakorlatai*

21.3.3. TÖBBOLDALÚ (MULTILATERÁLIS) GYAKORLATOK

21.3.3.1. *Hazai NATO gyakorlatok*

21.3.3.1.1. *Parancsnoki, törzsvezetési gyakorlatok (CMX)*

21.3.3.1.2. *Szervezetszerű kötelékek gyakorlatai (LIVEX)*

21.3.3.1.3. *Ideiglenes szervezetű kötelékek gyakorlatai (LIVEX)*

21.3.3.2. *Külföldi NATO gyakorlatok*

21.3.3.2.1. *Parancsnoki, törzsvezetési gyakorlatok (CMX)*

21.3.3.2.2. Szervezetszerû kötelékek gyakorlatai (LIVEX)

21.3.3.2.3. Ideiglenes szervezetû kötelékek gyakorlatai (LIVEX)

21.3.3.3. Hazai NATO/PfP szellemû gyakorlatok

21.3.3.3.1. Parancsnoki, törzsvezetési gyakorlatok (CMX)

21.3.3.3.2. Szervezetszerû kötelékek gyakorlatai (LIVEX)

21.3.3.3.3. Ideiglenes szervezetû kötelékek gyakorlatai (LIVEX)

21.3.3.4. Külföldi NATO/PfP szellemû gyakorlatok

21.3.3.4.1. Parancsnoki, törzsvezetési gyakorlatok (CMX)

21.3.3.4.2. Szervezetszerû kötelékek gyakorlatai (LIVEX)

21.3.3.4.3. Ideiglenes szervezetû kötelékek gyakorlatai (LIVEX)

21.3.3.5. Hazai regionális gyakorlatok

21.3.3.5.1. Katasztrófavédelmi gyakorlatok

21.3.3.5.1.1. Parancsnoki, törzsvezetési gyakorlatok

21.3.3.5.1.2. Szervezetszerû kötelékek gyakorlatai

21.3.3.5.1.3. Ideiglenes szervezetû kötelékek gyakorlatai

21.3.3.5.2. Számítógépes szimulációs gyakorlatok

21.3.3.5.3. Egyéb együttműködési gyakorlatok

21.3.3.6. Külföldi regionális gyakorlatok

21.3.3.6.1. Katasztrófavédelmi gyakorlatok

21.3.3.6.1.1. Parancsnoki, törzsvezetési gyakorlatok

21.3.3.6.1.2. Szervezetszerû kötelékek gyakorlatai

21.3.3.6.1.3. Ideiglenes szervezetû kötelékek gyakorlatai

21.3.3.6.2. Számítógépes szimulációs gyakorlatok

21.3.3.6.3. Egyéb együttműködési gyakorlatok

21.4. NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSI FELADATOK

21.4.1. KÉTOLDALÚ (BILATERÁLIS) RENDEZVÉNYEK

21.4.1.1. Külföldi utazások

21.4.1.2. Hazai fogadások

21.4.1.3. Kommunikációs feladatok

21.4.2. TÖBBOLDALÚ (MULTILATERÁLIS) KAPCSOLATOK

21.4.2.1. NATO együttműködés szakmai feladatai

21.4.2.1.1. Külföldi kiutazások

21.4.2.1.2. Hazai fogadások

21.4.2.2. NATO nemzeti képviselők működtetése

21.4.2.2.1. MH Katonai Képviselő Hivatal (Brüsszel)

21.4.2.2.2. MH Nemzeti Katonai Képviselő (Mons)

21.4.2.2.3. MH Nemzeti Katonai Képviselő (Nápoly)

21.4.2.2.4. A védelempolitikai részleg (VPR) működtetése

21.4.2.3. PFP/PWP együttműködés szakmai feladatai

21.4.2.3.1. Külföldi utazások

21.4.2.3.2. Hazai fogadások

21.4.2.4. Regionális együttműködés szakmai feladatai

21.4.2.4.1. Külföldi utazások

21.4.2.4.2. Hazai fogadások

21.4.2.5. EU együttműködés szakmai feladatai

21.4.2.5.1. Külföldi utazások

21.4.2.5.2. Hazai fogadások

21.4.2.6. Nyugat-európai Fegyverzeti Együttműködés

(NYEU/WEAG)

21.4.2.6.1. Külföldi utazások

21.4.2.6.2. Hazai fogadások

21.4.2.7. EBESZ együttműködés

21.4.2.7.1. Külföldi utazások

21.4.2.7.2. Hazai fogadások

21.4.2.8. Szakértői együttműködés az ENSZ szervezetekkel

21.4.2.8.1. Külföldi utazások

21.4.2.8.2. Hazai fogadások

21.5. NEMZETKÖZI BÉKETÁMOGATÓ FELADATOK

21.5.1. TÖBBOLDALÚ (MULTILATERÁLIS)

BÉKETÁMOGATÓ FELADATOK

21.5.1.1. ENSZ béketámogató feladatok

21.5.1.1.1. Nyugat-szaharai missziós feladatok (MINUSO)

21.5.1.1.2. Koszovói misszió feladatai (UNMIC)

21.5.1.2. EBESZ béketámogató feladatok

21.5.1.2.1. Grúziai misszió

21.5.1.2.2. Karabah-i misszió

21.5.1.2.3. Nyugat-Szaharai misszió

21.5.1.3. NATO béketámogató feladatok

21.5.1.3.1. SFOR keretében MH KRK tevékenysége

21.5.1.3.2. KFOR keretében MH ÖBZ tevékenysége

21.5.1.3.3. TASK FORCE FOX keretében MH felderítő szakasz

21.5.1.3.4. MH Szállító Zászlóalj (IRAK)

21.5.1.3.5. ISAF III. afganisztáni misszió

21.5.1.4. Katonai megfigyelők

21.5.1.4.1. UNFICYP ciprusi megfigyelők csoportja

21.5.1.4.2. MFO síni megfigyelők csoportja

21.6. NEMZETKÖZI VÉDELEMGAZDASÁGI FELADATOK

21.6.1. KÉTOLDALÚ (BILATERÁLIS) EGYÜTTMŰKÖDÉS

21.6.1.1. Kétoldalú nemzetközi szerződések és kötelezettségvállalások teljesítéséből adódó gazdasági, pénzügyi feladatok

21.6.1.1.1. Haditechnikai együttműködés

21.6.1.1.2. Külföldi beszerzések

21.6.1.1.3. Projektek finanszírozása

21.6.1.1.4. Kivont eszközök megsemmisítése

21.6.1.1.5. Képességek és ambíciószintek közös kialakítása

21.6.1.1.6. Nemzetközi katonai személy és áruszállítás feladatai (AN-26)

21.6.2. TÖBBOLDALÚ (MULTILATERÁLIS) EGYÜTTMŰKÖDÉS

21.6.2.1. A többoldalú nemzetközi szerződésekből és kötelezettségvállalásból adódó gazdasági, pénzügyi feladatok

21.6.2.2. Védelemgazdasági együttműködés a NATO – vall

- 21.6.2.2.1. Hozzájárulás a NATO költségvetéséhez
- 21.6.2.2.2. Hozzájárulás a NATO Biztonsági Beruházási Programjához (NSIP)
- 21.6.2.2.3. Hozzájárulás a Nemzeti Kodifikációs Igazgatók NATO főcsoport (AC/135) működési kiadásaihoz
- 21.6.2.2.4. Hozzájárulás a NATO Egyesített Logisztikai Cikkazonosító Katalógus (NMCRL) működtetéséhez
- 21.6.2.2.5. Hozzájárulás a WEAO működéséhez
- 21.6.2.2.6. A Befogadó Nemzeti Támogatás katonai feladatainak finanszírozása
- 21.6.2.2.7. Az MH Önálló NATO beosztást betöltők működési feladatai
- 21.6.2.2.8. A HM PNRI Nemzeti Támogató Szervezet működési feladatai

21.6.2.3. Védelemgazdasági együttműködés az EU -vall

- 21.6.2.3.1. Hozzájárulás az EU bővítés feladatokhoz

21.6.2.4. Védelemgazdasági együttműködés a WEAG -gall.

- 21.6.2.4.1. Hozzájárulás a WEU/WEAG feladatokhoz

21.6.2.5. Védelemgazdasági együttműködés regionális feladatai

- 21.6.2.5.1. EBESZ képviselők működtetése
- 21.6.2.5.2. A többnemzetiségű békemissziós feladatokra kijelölt erők képesség szintjének kialakítása

